

TÉRSÉGI AKTÍV TURISZTIKAI STRATÉGIA

BAKONY

TARTALOM

I.	Bevezetés	3
II.	Helyzetfeltárás	4
II.1.	Lehatárolás	5
II.2.	Természetföldrajzi helyzet és területhasználat	8
II.3.	Védett területek.....	26
II.4.	Kulturális és épített örökség	28
II.5.	Elérhetőség.....	31
II.6.	Szolgáltatások.....	33
II.7.	Értékelés az egyes túratípusokra való alkalmasság szempontjából.....	37
II.7.1.	Gyalogos természetjárás.....	37
II.7.2.	Kerékpáros turizmus	41
II.7.3.	Sí turizmus	43
II.7.4.	Lovas turizmus	44
II.8.	Szervezeti háttér	46
II.8.1.	Állami- és önkormányzati szereplők	46
II.8.2.	Civil- és piaci szereplők	47
III.	Helyzetértékelés	56
III.1.	SWOT	56
III.2.	Térség profilja.....	60
III.2.1.	Gyökerek és magkompetenciák.....	60
III.2.2.	Jelenlegi és várható tendenciák.....	65
IV.	Térségi Aktív Turisztikai Jövőkép és Célrendszer.....	68
IV.1.	Jövőkép	68
IV.1.1.	Stratégiai közpotok - belépési pontok és aktív turisztikai „hub”-ok - és azok jövőképe a Bakony-térségben.....	71
IV.1.2.	Megvalósítás feltételei	75
IV.2.	Célrendszer	76
IV.2.1.	Átfogó célok	77
IV.2.2.	Stratégiai célok	78
IV.2.3.	Fejlesztési célok	78
V.	Intézkedések.....	79
V.1.	Kerékpáros turizmus.....	84
V.2.	Síturizmus és téli sportok.....	86
V.3.	Lovas turizmus.....	87
V.4.	Gyalogos természetjárás	88

V.5.	Marketing, információ és promóció.....	89
V.5.1.	Fogadóterülettel (kínálatszervezéssel) kapcsolatos fejlesztési területek és -feladatok:	90
V.5.2.	Piaci kommunikációval kapcsolatos fejlesztési területek és - feladatok: 91	
V.6.	Szervezetfejlesztés, a stratégia megvalósítója	92
I.	MELLÉKLET – Akcióterületek, Projektjavaslatok	96
I.1.	Akció területek.....	97
I.2.	Átfogó térségi projektjavaslatok	108

Ábrajegyzék

1.	Ábra A Bakony-térség települései	5
2.	Ábra Településtípusok és népesség a Bakony-térségben	6
3.	Ábra Átlag feletti relatív munkanélküliségi rátát mutató települések (2022.08.20.-i adatok szerint) 7	
4.	Ábra A Bakony-térség vízrajzi térképe	8
5.	Ábra Jelentős természeti látnivalóként is megjelenő vízfolyások a Bakonyban	10
6.	Ábra A Bakony-térség domborzati térképe.....	11
7.	Ábra A Bakony-térség kistájai.....	12
8.	Ábra Területhasználat a Bakony-térségben	23
9.	Ábra Természeti értékek a Bakony-térségben	24
10.	Ábra Természetvédelmi területek a Bakony-térségben.....	26
11.	Ábra Natúrparkok és Natura2000 területek a Bakony-térségben	27
12.	Ábra Kulturális vonzerők a Bakony-térségben	28
13.	Ábra A Bakony-térség vasúti és közúthálózata (kék szaggatott vonal jelöli a vasúthálózatot).....	31
14.	Ábra A Bakony-térség távolsági és helyközi autóbuszjáratok	32
15.	Ábra A Bakony-térség belépési pontjainak eléréséhez szükséges idő személyautóval	33
16.	Ábra Kijelölt turistaútvonalak és zarándokutak a Bakony-térségben	37
17.	Ábra Zarándokutak a Bakony-térségben.....	40
18.	Ábra A Bakony-térség meglévő és tervezett kerékpárútjai a Magyar Közút Zrt. hivatalos nyilvántartása szerint	41
19.	Ábra Nyilvántartásba vett lovas szolgáltatók a Bakonyban	44
20.	Ábra Főbb belépési pontok és magtelepülések	63
21.	Ábra A Bakony-térség turisztikai kínálatának potenciális szegmensei.....	66
22.	Ábra A Bakony-térség leginkább jellemző termékei és látogatói szegmensei	67
23.	Ábra Ajka és a Déli-Bakony "hub" lehatárolás	73
24.	Ábra Somlónásárhely és a Nyugati-Bakony "hub" lehatárolás.....	73
25.	Ábra Zirc és a Kelet-Bakony	74
26.	Ábra Bakonybél és a Magas-Bakony (A Bakony szíve) "hub" lehatárolása	75
27.	Ábra A Bakony-térség aktív turisztikai jövőképe megvalósításának feltételei.....	80
28.	Ábra A fejlesztési célok és intézkedések összefoglalása	82

I. BEVEZETÉS

A Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégiában megfogalmazott térségi gondolkodáshoz kapcsolódva, az aktív turizmus fejlesztése szempontjából fontos térségekben térségi fejlesztési programok készülnek. A Bakony térség aktív turisztikai fejlesztési program részeként valósult meg a Bakony Térségi Aktív Turisztikai Stratégia című dokumentum, mely 2034-ig terjedő időtávban határozza meg a Bakony térségének aktív turisztikai fejlesztési irányait, de nem minősül a 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet szerinti stratégiai tervdokumentumnak. A dokumentum 2023-ban került véglegesítésre annak érdekében, hogy a Kormány részére a stratégia elfogadásáról előterjesztés készüljön. A dokumentum célja, hogy kijelölje azokat a fejlesztési irányokat, melyek segítségével a Bakony erőteljesebben megjelenhet az ország aktív turisztikai térképén. A tervezés eredményeként a cél és intézkedési rendszeren túl konkrét fejlesztési javaslatok, projektervek is kidolgozásra kerültek. A dokumentum időtávja magában foglalja a jelenlegi és a következő Európai Uniós támogatási ciklust is, így a dokumentum a következő ciklus forrástervezését is segítheti.

Ha számba vesszük a Bakony térségének természeti adottságait, máig élő kulturális és történelmi hagyományait, a térségben fellelhető számtalan kisebb-nagyobb, gyakran országos vonzerővel rendelkező attrakciót, a helyi életformák sokszínűségét, a lakosok rendkívül erős és helyben gyökerező identitástudatát, könnyen azt gondolhatnánk, hogy a Bakony térsége mindig is predesztinálva volt arra, hogy hazánk egyik legismertebb és legsikeresebb aktív- és ökoturisztikai desztinációjává váljon.

A tanulmány első részének elsődleges célja, hogy feltárja annak (a részben a térség és a turizmusról való gondolkodás fejlődéstörténetében rejlő) okait, vajon minden várakozás ellenére ez mindmáig miért nem történt meg mégsem, azaz megkeresse és felmutassa azokat a pontokat, ahol a térség turizmusának fejlesztése során szükséges beavatkozni az infrastruktúra-, a vonzerő-, a szolgáltatás- és a szervezetfejlesztés már meglévő formáiba és folyamataiba. Nem kevésbé fontos, hogy megvizsgáljuk azt is, hol szükségesek változtatások és beavatkozások a marketingkommunikáció területén ahhoz, hogy a Bakony térsége elindulhasson az önálló és egységes (aktív- és öko) turisztikai márkává fejlődés útján a hazai piacon.

Fentiek mellett és alapján a tanulmány egyik legfontosabb feladata, hogy a térség turizmusában érintettek bevonásával felvázoljon egy olyan, konszenzussal elfogadott jövőképet és célrendszert, melynek eléréséhez a maga saját területén egységesen hozzájárul minden érintett szereplő.

A helyzetelemzés és értékelés a közadatbázisokban fellelhető adatok, a térségi önkormányzatok körében végzett kérdőíves felmérés, valamint az önkormányzatok és állami szereplők, civil szervezetek képviselőivel és a szolgáltatókkal folytatott közös vagy egyéni konzultációk és mélyinterjúk alapján készült. A rá épülő jövőkép és célrendszer pedig az ő bevonásukkal került kialakításra egy közös nevező mentén.

II. HELYZETFELTÁRÁS

A Bakony-térség aktív turisztikai stratégiája két nagy, egymással szoros összefüggésben álló egységből áll, melyet megalapozó munkafolyamatok első szakasza a térséget alkotó települések témával kapcsolatos adatainak és korábbi, valamint aktuális dokumentumainak összegyűjtésére fókuszál. Ebben a fejezetben bemutatásra kerülnek a lehatárolt térség földrajzi ismérvei, a turizmusfejlesztés szempontjából releváns adottságok, vonzerők, a turisztikai infra- és szuprastruktúra, valamint a jelenleg meglévő aktív turisztikai hálózatok.

A helyzetfeltárás kiterjed a 72 település által lehatárolt területen a turizmushoz kapcsolódó, vagy épp azt segítő nonprofit és vállalkozói szervezetek működésére is és a területre vonatkozó, érvényben lévő fejlesztési koncepciókra, stratégiákra.

Ebben a fejezetben elsősorban a tények, jelenségek bemutatása áll a középpontban, a közöttük meghatározható összefüggések bemutatása és értékelése a következő fejezetben található.

A helyzetfelmérés során többféle kutatási módszert alkalmaztunk:

- kérdőíves felmérés a 72 településre kiterjedően, melynek keretében elsősorban a települések vezetőihez juttattuk el a felkérést, akiknek 25%-a azonnal kitöltötte a kérdőívet, majd a későbbi workshopokat követően tovább emelkedett a kitöltések száma;
- személyes egyeztető workshop-ok előre meghirdetett időpontokban és helyszíneken, ahol a környék turizmusban érintett településiről érkeztek a résztvevők, összesen 29 fővel sikerült ezáltal személyesen is megismerkedni, továbbá a Bakonyban érintett 3 legnagyobb állami szereplővel – Bakonyerdő Zrt., Verga Zrt., Balaton-felvidéki Nemzeti Park (BFNP) Igazgatósága - is történt egyeztetés;
- személyes mélyinterjúk az aktív turizmus szempontjából meghatározó érintettekkel, szakmai szervezetekkel;
- szekunder adatgyűjtés, többek közt a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) által publikált adatbázisból és a Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központtól (NTAK) igényelt adatokból, továbbá az egyéb elérhető szakmai anyagok, stratégiák és koncepciók alapján.

Összességében a stratégiaalkotás első szakaszában a kijelölt települések 43%-ával sikerült kapcsolatba lépni és bevonni őket a közös gondolkodásba, egyeztetésekbe. Ezzel az eredménnyel elégedettek lehetünk, ami jó kiindulási alapként szolgál a második szakaszhoz, amikor már a közös jövőkép kialakítására és a konkrét projektek megfogalmazására kerül majd sor.

Az általunk folytatott vizsgálódások és gyűjtések terjedelmi okok és időkorlátok miatt jellemzően nem terjednek ki a Bakony teljes mélységű turisztikai átvilágítására

- bár a turizmust jellemző komplexitás miatt bizonyos összefüggések nem kerülhetők meg -, következetesen igyekeztünk megmaradni az aktív turizmus körébe tartozó pontoknál. A szervezeti rendszerek áttekintésénél térünk ki részletesebben azokra a kérdésekre, ahol az aktív turizmus találkozik a szabadidősporttal és az erdők közjóléti és oktatási funkcióival, ami miatt célszerű ezt a területet a maga komplexitásában és összefüggéseiben is vizsgálni.

II.1. Lehatárolás

Ahogy azt a bevezetőben már említettük, a jelen aktív turisztikai stratégia 72 település által alkotott összefüggő területre terjed ki, melyek 89%-a Veszprém megyében található, a fennmaradó 8 település fele Fejér megyéhez, míg két-két község Komárom-Esztergom és Győr-Moson-Sopron kistérségeihez tartoznak.

1. Ábra A Bakony-térség települései

A 72 település által lehatárolt terület mintegy háromnegyed része egyúttal a Bakony-Balaton Geopark néven 2012-ben megalakult területi egység részét képezi, melynek irányító szervezete a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága. A Geopark területén található a BFNP két tájvédelmi körzete is: a Magas-Bakony és a Somló.

2020 szeptembere óta a 429/2020. (IX.14.) Kormányrendelet értelmében Veszprém, Nemesvámos, Eplény és Zirc nevesítve is a Balaton Kiemelt Turisztikai Térség részét képezi, a többi 68 település által alkotott terület nem nyerte el jogi szempontból ezt a státuszt, így a Bakony sem. Ebből adódóan jelen dokumentumban előfordul

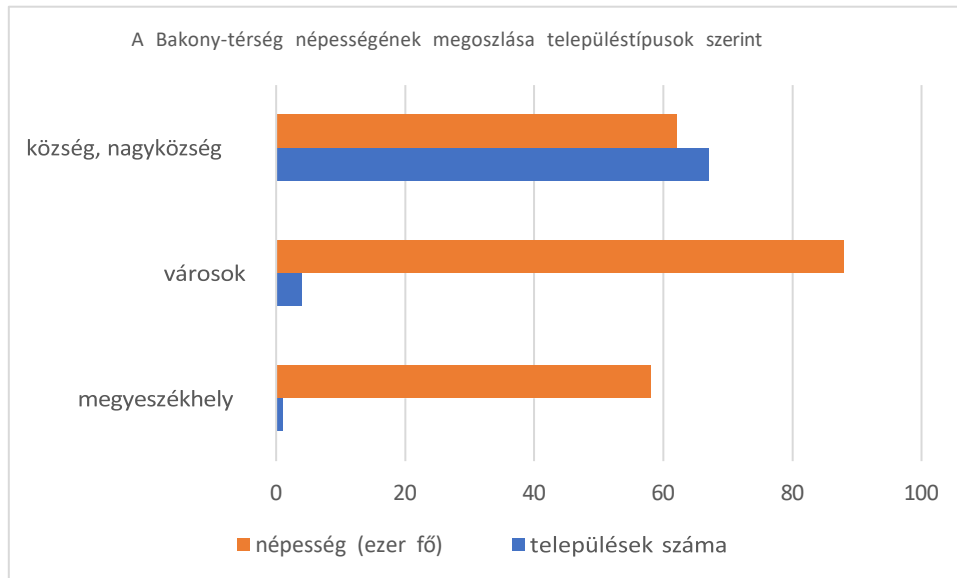
Bakony-térség elnevezés nem a nevezett jogszabály fogalmi meghatározása alapján értendő.

A Bakony-térséget alkotó települések a fentiek értelmében az alábbiak:

- Fejér megyéből (4): Bakonycsérnye, Bakonykúti, Balinka és Isztimér,
- Komárom-Esztergom megyéből (2): Csatka és Súr,
- Győr-Moson-Sopron megyéből (2): Bakonyzentlászó és Fenyőfő,
- Veszprém megyéből (64): Adásztevel, Ajka, Bakonybél, Bakonyjákó, Bakonykoppány, Bakonyháza, Bakonyoszló, Bakonypölöske, Bakonyág, Bakonyzentiván, Bakonyzentkirály, Bakonyzúcs, Bánd, Borszörncsök, Borzavár, Csehbánya, Csesznek, Csetény, Doba, Döbrönte, Dudar, Eplény, Farkasgyepű, Ganna, Hajmáskér, Halimba, Hárskút, Herend, Homokbödöge,

Iszkáz, Jásd, Kiscsősz, Kislőd, Kísszőlős, Kup, Lókút, Magyarpolány, Márkó, Nagyesztergár, Nagytevel, Nemesvámos, Németbánya, Noszlop, Olaszfalu, Oroszi, Öskü, Pápa, Pápakovácsi, Pápateszér, Pénzesgyőr, Porva, Somlójenő, Somlószőlős, Somlóvásárhely, Somlóvecse, Szápár, Szentgál, Tés, Ugod, Úrkút, Városlőd, Várpalota, Veszprém, Zirc.

A 72 település között külön kiemeltük a négy várost, illetve Veszprém vármegye székhelyét. A hivatalos statisztikai adatok szerint közel 208 ezren élnek ezeken a településeken, melyek 93%-a község vagy nagyközség. A települések egyharmadának lélekszáma 500 fő alatti.

2. Ábra Településtípusok és népesség a Bakony-térségben

Forrás: KSH

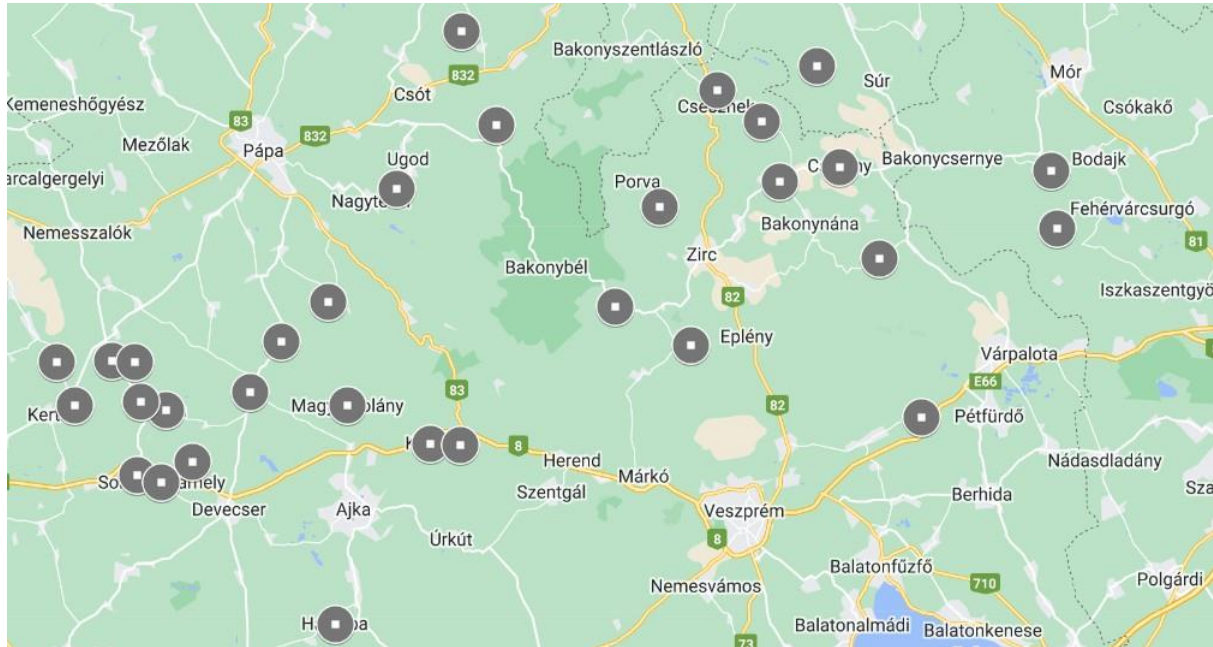
Az ábrán is jól látható, hogy az általunk vizsgált térségre az alacsony népességű kistelepülések jellemzők, ami számunkra fontos ismérve a turizmus ágazat társadalmi környezetének. Az aktív turizmus fejlesztése szempontjából fontos belépési pontokként fontos szerepet kapnak a városok is, hiszen azok kapcsolódása a hazai infrastruktúrához nélkülözhetetlen a terület megközelítése szempontjából.

A térségben jelentős ipari tevékenységet a XX. század első évtizedeitől kezdve a bauxitbányászat és az arra épülő timföldgyártás jelentett a lehatárolt térség peremvidékein, mára már csupán ezek nyomai fedezhetőek fel, lévén az utolsó bányát 2020 márciusában zárták be Bakonyoszlopon. Az egykori bányaművelésre a fel-felbukkanó tájsebek és néhány helytörténeti gyűjtemény emlékeztetnek. A terület csekély ipari tevékenysége ugyanakkor kedvező feltételeket biztosít a turizmusnak, s különösen a természethez szorosan köthető aktív- és ökoturizmus szempontjából előnyös.

Mára, a bauxitbányászat megszűnését követően, Veszprém vármegye érintett területének profilja alapvetően megváltozott. Jóllehet az ipar gazdasági jelentősége az elmúlt húsz évben ismét folyamatosan növekszik, mára a működő vállalkozások közel 40%-a tevékenykedik az ipar – feldolgozóipar, járműgyártás és építőipar – területén, 5% a mezőgazdaságban, a fennmaradó rész különböző szolgáltatásokat nyújt. Ez utóbbiakhoz tartoznak a turisztikai vállalkozások is.

Foglalkoztatottság szempontjából a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat utolsó – 2022. augusztus 20-ra vonatkozó – publikált adatai szerint Veszprém vármegye kedvező

munkaerőpiaci helyzetben van magyarországi összehasonlításban, a középmezőnyben található. Az itteni munkanélküliségi ráta összességében szintén kedvezőbb az országos átlagnál. Ugyanakkor az adatokból egyértelműen kirajzolódnak a hátrányosabb helyzetű területek. Ezek a Somló környékén és a Pápai járás nyugati részén, illetve a Zirci járáshoz tartozó települések mintegy felén találhatók.

3. Ábra Átlag feletti relatív munkanélküliségi rátát mutató települések (2022.08.20.-i adatok szerint)
(forrás: [Forrás: https://nfsz.munka.hu/](https://nfsz.munka.hu/))

Vidékfejlesztési szempontból a turizmust azon eszközök között tartják számon, mely alkalmas a munkahelyteremtésen keresztül a települések népességmegtartó erejének erősítésére. Az ábrával fel szeretnénk hívni a figyelmet arra, hogy a turizmusba ezek a helyi közösségek olyan terméktípusok fejlesztésével képesek bekapcsolódni, melyek forrásigénye alacsony, vagy ha maximális támogatási intenzitású pályázatok elérésére nyílik lehetőségük.

A 72 település működő vállalkozásait átvizsgálva megállapítható, hogy az itt működő vállalkozások több mint háromnegyed része (76%) az 5 városban végzi tevékenységét. A vállalkozások közül kétharmadot képviselnek az egyéni vállalkozások, ezek aránya a település méretével fordított arányban növekszik. Ez a magas mikrovállalkozási arány jelentős mértékben hozzájárul a kedvező aktivitási rátához.

A munkalehetőségeknek a térség 5 városára való koncentrálódásából következik, hogy a kisebb települések aktív lakossága jellemzően naponta ingázik, sőt az északi területekről akár Győrbe is járnak be dolgozni az ott lakók. Veszprém megyében ugyanakkor 2016 óta az idevándorlók száma minden évben meghaladta az elvándorlók számát, s jobbra ez a trend jelentkezik a Bakony területén is az utóbbi években a KSH adatai szerint.

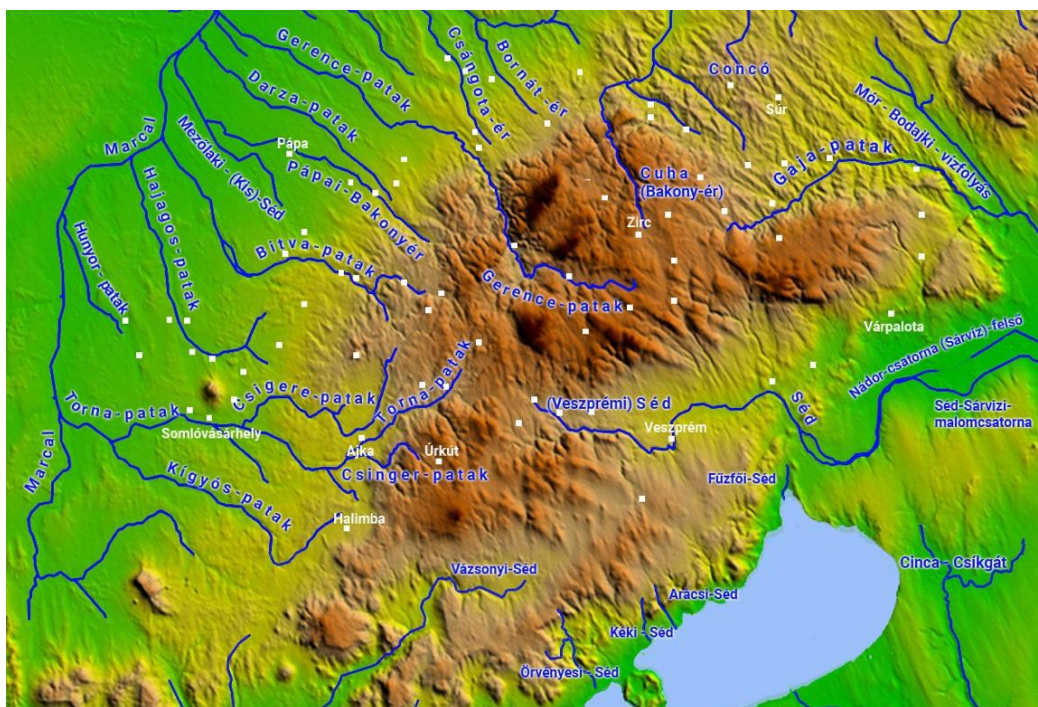
II.2. Természetföldrajzi helyzet és területhasználat

A lehatárolásra került terület észak-déli irányban (Bakonyáság-Halimba) légvonalban mintegy 42 km, kelet-nyugati irányban (Kiscsősz-Bakonykúti) pedig 70 km, kiterjedése meghaladja az 1.615 km²-t. A Somló ennek 5%-át foglalja el. A jelen stratégia kialakításánál figyelembe vett terület - bár a köztudatban egy egységet képez - egymástól eltérő földrajzi és egyéb jellemzőkkel bír, melyek alapján kisebb egységekre is felosztható. Ezért fontos a Bakony természetföldrajzi ismérveinek a számbavétele is. Ebben a fejezetben kerül bemutatásra az általunk vizsgált térség

- vízrajza,
- domborzata,
- mind a 10 kistája és
- területhasználati ismérvei.

Célunk, hogy minden olyan, még ki nem használt lehetőséget feltárjunk, melynek fejlesztése révén az aktív és ökoturizmus alapvető eleme, a hálózatosodás erősödjön a jövőben. Ezt a hálózatépítést segíthetik, de adott esetben akár gátolhatják is a földrajzi adottságok, ezért fontos, hogy minden részletre kiterjedően vizsgáljuk a felsorolt tényezőket. A turizmus, mint gazdasági ágazat fenntarthatósága érdekében – a környezeti és társadalmi fenntarthatósággal összhangban – ezeket a feltételeket és hálózatokat ugyanakkor úgy célszerű kialakítani, hogy az egyszerre szolgálja a helyi közösség jóllétét és érdekeit is.

A mészkőhegységekre általánosan jellemző, hogy növénytakarójukon keresztül a csapadék leszivárog a hegy belsejébe, miközben kialakítja az ilyen tájra jellemző felszíni formákat, majd az így összegyűlt vízmennyiség a völgyekben bővizű forrásokként tör a felszínre. Így van ez a Bakony esetében is, ahol több, mint egy tucat forrás táplálja a kisebb, vagy nagyobb vízfolyásokat. A hetvenes évektől folytatott intenzív bauxitbányászat következtében ezek a földalatti vizek jelentősen megcsappantak – a Tapolcai-tavasbarlangra és a Hévízi-tóra gyakorolt hatás a legismertebb -, viszont a bányaművelés megszűntével idővel újra visszatértek.

4. Ábra A Bakony-térség vízrajzi térképe

Néhány ismertebb forrás kiemelt pontja a népszerű túraútvonalaknak is:

- Borostyán-kút (Bakonyi Szentkút),
- Tiszta-víz-forrás,
- Zoltay-forrás,
- Szarvaskút-forrás,
- Judit-forrás,
- Fiatalító-forrás,
- Csurgó-kút,
- Cihelka-kút/Kifolyós-kút,
- Alba Regia forrás/Haja-kút,
- Vadalmás-forrás,
- Kőpince-forrás,
- Tekeres-kút,
- Néma-kút,
- Köves-kút.

A források többségének környezete szépen kialakított, körülöttük a területért felelős erdészet számos gondozott pihenőhelyet alakított ki padokkal, asztalokkal, tűzrakóhellyel.

Ahogy a 4. ábra vízrajzi térképén is jól látszik, a Bakonyban számtalan kisebb patak ered, melyek a Dunába, Sárvízbe vagy a Marcal folyóba vezetik le az itt gyűjtött vizet. A nagyobb vízhozammal rendelkezők mélyen bevágták medrüket a mészkőbe, így alakítva ki több szurdokot is, melyek manapság kedvelt kirándulóhelyek. A legismertebbek a Cuha, Gaja-patak, Gerence-patak, Séd, valamint a Torna- és Csider-patakok. Ezek a vízfolyások vízi túrázásra alkalmatlanok, ellenben olyan szép természeti környezetet varázsolnak, mely méltán emeli őket a legnépszerűbb turista célpontok közé.

Többnyire kényelmesen bejárható turistautak futnak a felsorolt patakok mentén, különösen a négy legismertebb környezetében kerültek kialakításra színvonalas pihenőhelyek, néhány esetben hosszabb-rövidebb tanösvények is.

A nagyszámú vízfolyás ellenére a lehatárolt terület vízben viszonylag szegénynek mondható, mivel a bemutatott patakok vízjárása ingadozó. Az utóbbi évek csapadékból szegény hónapjaiban jelentősen csökkent a vízszintjük, előfordult, hogy augusztus végére még a nagyobb patakok medre is kiszáradt.

Vízfolyás neve	Jellemzők	Kirándulóhely
Cuha	Eplénytől Gönyűig folyik, 81 km, Dunába ömlik	Cuha-völgy, Cuha-szurdok
Gaja-patak	Felsőpere/Nagyesztergártól folyik Fehérvárcsurgóig, 96 km, Sárvízig	Római fürdő vízesés, Gaja-völgyi turistaút
Gerence-patak	Zirc-Akli-majortól a Tapolcapatakig/Marcal-folyóig, 57 km,	Kertesköi-szurdok, Rézbükki-rét, Huszárokélpuszt
Séd	Herendtől északra ered és a Nádorcsatornán keresztül egyesül a Gajával, így alkotják a Sárvíz folyót	Veszprémvölgyi sétaút, Mátyás király Vadaskert, Bánd turisztikai központ

Torna-patak	Csehbánya környékén ered és 49 km után a Marcalba ömlik	Sobri Jóska kalandpark, Esterházy kastélypark Devecser
Csinger-patak	Úrkút mellett ered és Ajkánál ömlik a Torna-patakba	Ajka Csingeri Parkerdő

5. Ábra Jelentős természeti látnivalóként is megjelenő vízfolyások a Bakonyban

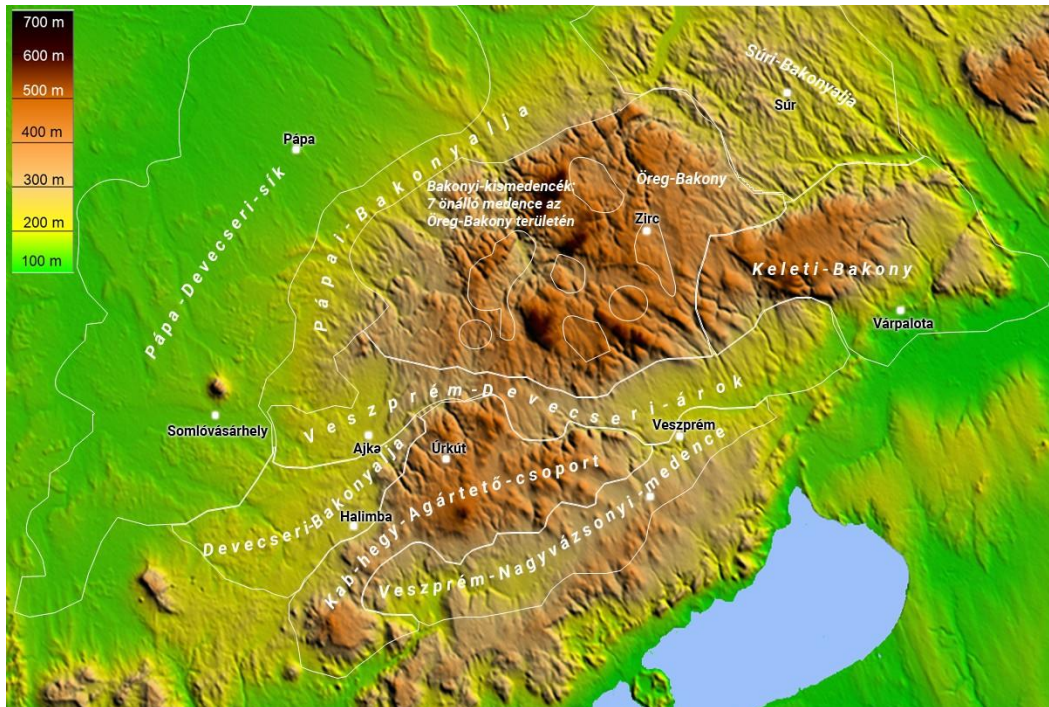
A Bakonyból eredő vízfolyások vize a XIX. században még mocsaras lápvidéket táplált a hegy lábánál. Ahogy egyre nagyobb területekre volt szüksége a mezőgazdaságnak, a patakok vizét ezeken a peremvidékeken csatornába vezették. Ezek a területek az aktív turizmus szempontjából belépőpontként jöhetnek számításba, kevés természeti és tájjellegű attrakciójukból adódóan alacsony szintű érdeklődésre tarthatnak számot néhány kivétellel, ezért a vízfolyások teljes szakaszával nem foglalkozunk jelen dokumentumban.

Az aktív turisztikai fejlesztések szempontjából lehatárolt 72 településre kiterjedő terület teljes egészében a Dunántúli-középhegység részét képezi, ezen belül is az Északi-Bakonyhoz tartozik. A Devecser-Várpalota törésvonalat követő 8-as főúttól délre húzódó Déli-Bakonyból néhány település bevonását a hálózatosodás szempontjai és a megközelítési lehetőségek indokolják. A terület földrajzi definíció szerint röghegység, a karsztos jelenségek teljes tárházával: víznyelők, barlangok, dolinák, fennsíkok jellemzik a tájat. A közel négyezer km² dombos, erdős vidék számtalan barlangot, szurdokot rejt.

A Bakony, s egyúttal az Északi-Bakony legmagasabb csúcsa a 709 méter magas Kőrös-hegy, a Déli-Bakony 599 méterre emelkedik a tengerszint fölé. A Móri-árok felől nyugati irányban fokozatosan emelkedik a domborzat a Cuha vonaláig – Zirc a tengerszint felett 400 méteren fekszik -, az azt követő mintegy 20 kilométeres sávban található a Bakony 600 méter feletti csúcsai. Összesen 10 ilyen csúcsot ismerünk, melyek között ott van természetesen a Bakony legmagasabbja, a 709 méter magas Kőrös-hegy is. Ezek a következők:

- Kék-hegy 661 m,
- Nagy Som-hegy 649 m,
- Középső-Hajag 646 m,
- Papod 644 m,
- Borzás-hegy 620 m,
- Parajos-tető 615 m,
- Kis Som-hegy 613 m,
- Rend-kő 606 m,
- Tör-kő 603 m.

Az általunk lehatárolt területen – a középhegységi jellemzőknek megfelelően – a hegycsúcsok kétharmada 300 és 500 méter közé esik, további 18%-ukat találjuk az 500 és 600 méter közötti sávban.

6. Ábra A Bakony-térség domborzati térképe

A Bakony helyzetelemzésünkben vizsgált területét - a mészkőhegységekre jellemző módon - több tucat szurdok és völgy szabdalja szét, melyek közül a legismertebbek:

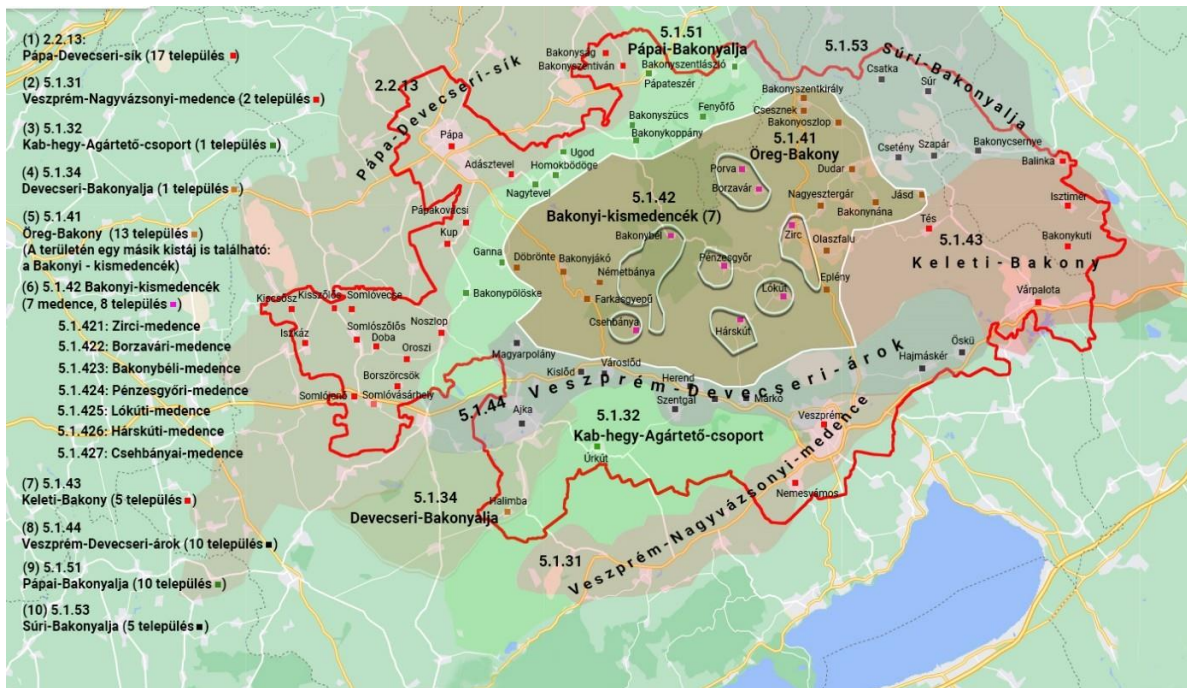
- Cuha-szurdok és Cuha-völgy,
- Gaja-szurdok,
- Burok-völgy,
- Római fürdő szurdok és vízesés,
- Kőmosó-szurdok,
- Kerteskői szurdok,
- Ördög-árok,
- Kő-árok.

A felsoroltak a legismertebbek, ezeket látogatja a legtöbb kiránduló, aki a Bakonyba érkezik, de ezeken kívül további árkokban is vezetnek fontos turistaútvonalak, ilyenek az alábbiak:

- Aranyos-völgy
- Bakonybéli-Szarvad-árok
- Bodzás-árok
- Bükkfa-kút-árok
- Bükkös-árok
- Cser-árok
- Csikkling-völgy
- Csinger-völgy
- Csollányos-völgy
- Fehér-kő-árok
- Gaja-völgy
- Gerencevölgy
- Hálövető-árok
- Hidegvölgy
- Hosszú-kígyós

- Kötes-kepe-árok
- Köves-árok
- Levél-kúti-árok
- Malom-völgy (Eplény)
- Molnár-kút-árok
- Öreg-kecskeakol-árok
- Pintér-árok
- Szarvas-kút-árok
- Szömörke-völgy
- Tekeres-völgy
- Töredezett-árok
- Tüses-völgy
- Tűzköves-völgy és árok
- Vár-völgy
- Vécsi árok.

Ilyen domborzati viszonyok kifejezetten kedvező adottságot jelentenek a gyalogos természetjárás számára, melynek részleteire a Helyzetfelmérés fejezet 2. részében térünk ki.

7. Ábra A Bakony-térség kistájai

A földrajztudósok többféle elmélet és szempontrendszer szerint osztják fel kisebb egységekre a hazai térségeket, a magunk részéről a kistérségi lehatárolását, továbbá az egyes kistájakra jellemző területhasználati tudnivalókat a hivatalosan is elismert, a tudományos szempontból is elfogadott szakirodalmat tekintjük irányadónak. Ebben a tekintetben követtük a többi hazai térség aktív turisztikai tervezése során is alkalmazott gyakorlatot, így a térképes ábrázolásnál, valamint a kistájakat röviden bemutató táblázatunk összeállításánál a Dövényi Zoltán által szerkesztett, és az MTA Földrajztudományi Intézete gondozásában 2010-ben megjelent Magyarország kistájainak katasztere című kiadványt vettük figyelembe.

Abból adódóan, hogy jelen aktív turisztikai stratégia 72 települést és azok közigazgatási területét fogja át, a tudományos felosztással nem teljesen esik egybe.

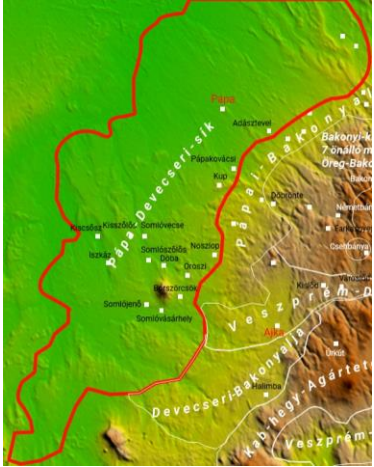
Ahogy a 7. ábrán is jól látszik, annak ellenére, hogy nem a teljes – vagyis az Északi- és Déli-Bakony – klasszikus értelemben vett Bakonyra fókuszálunk, valójában minden bakonyi kistérségben található olyan település, melyek ebben a stratégiában is érintettek.

Az elemzéshez szükséges kistáji jellemzőket a könnyebb átláthatóság kedvéért egy táblázatban mutatjuk be a következő néhány oldalon. A térség tíz kistája esetében az alábbi tényezőket gyűjtöttük össze az összehasonlíthatóság érdekében:

- domborzati és geomorfológiai jellemzők,
- jellemző területhasználat,
- növénytakaró,
- települési környezet,
- demográfiai jellemzők.

Mind a tíz kistáj esetében egy térképszelvényt is beillesztettünk a táblázatba annak érdekében, hogy gyorsabban beazonosítható legyen, melyik területről is van szó.

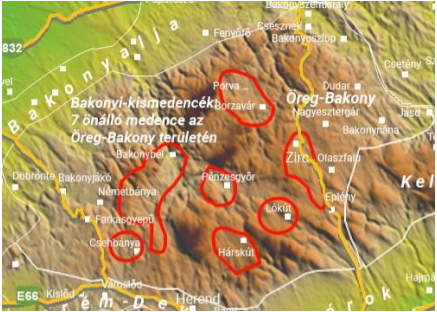
A demográfiai jellemzők esetében a legutolsó népszámlálás adatai álltak csak rendelkezésre 2001-ből. A közeljövőben induló felmérés adatainak feldolgozása után várhatóan az itt rögzítetthez képest eltérő adatok kerülnek majd publikálásra, ezért egy esetleges későbbi felhasználás során ezt javasolt frissíteni

Táj-egység	Domborzati és geomorfológiai jellemzők	Jellemző területhasználat, növényzet	Települési környezet	Térkép
<p>(1/10) – 2.2.13 Pápa-Devecseri-sík 1162 km²</p>	<ul style="list-style-type: none"> • enyhén tagolt hordalékkúpsíkság: a Rába és a bakonyi vízfolyások hozták létre • a Bakony és a Marcal völgye között terül el • keleti fele közepes helyzetű: 150 méter magasságú • nyugati fele 125-150 méter közötti magasságú • tájképileg sajátosan színezi a Somló vulkanikus tanúhegye (432 m) • a 3,5 millió éves Somló alsó része pannon üledék, felette levő részt jellegzetes lávaközetek alkotják • a Bakonyból a Marcalba torkolló patakok • párhuzamos völgyekkel • szabdalják a felszínt 	<ul style="list-style-type: none"> • Területhasználat: lakott terület: 6,0%; szántó: 66,4%; kert: 0,7%; szőlő: 0,9%; rét-legelő: 7,9%; erdő: 17,5%; vízfelszín: 0,7% • Vizek: a természetes, állóvizek száma 17, felületük 17 hektár. Legnagyobb a a nemesgörcsönyi Névtelentő. 6 halastó is található a területen • Vízfolyások: a Marcal jobb oldali vízgyűjtő területe. Patakjai-többek között: Torna, Kígyós, Hajagos, Bitva • növényzete: gyertyános-tölgyesek; -a vízfolyások mentén puhafa-és keményfa ligetek • a kistáj erdőterületének 70%-át erdeifenyő- és akácültetvények alkotják 	<ul style="list-style-type: none"> • Veszprém, Zala és Győr-Moson-Sopron megyében helyezkedik el • A 66 településből 17 tartozik a projekthez • Pápa középvárosként a kistáj jelentős részének központja. A térség északi része Győr vonzáskörzetéhez tartozik • Magas településsűrűség, de közepes népsűrűség jellemzi: 70 fő/km² • Déli harmadán vezet át a 8. sz. főút, még délebbre pedig a 84. sz. főút. Pápan halad át a 83. sz. főút (valamint a 832 és a 834-es utak) • A 8. sz. főúttal párhuzamosan halad a Celldömölk-Veszprém egyvágányú villamosított vasúti főútvonal. A kistajat átszeli a Boba-Tapolca egyvágányú vasúti fővonal 	

Táj-egység	Domborzati és geomorfológiai jellemzők	Jellemző területhasználat, növényzet	Települési környezet	Térkép
(2/10) - 5.1.31 Veszprém- Nagyvázsonyi-medence 198 km ²	<ul style="list-style-type: none"> • lesüllyedt tektonikus medence, mely a Déli-Bakony és a Balatonfelvidék között található • a medencére tehát a Déli-Bakony és a Balaton-felvidék hegyláb felszínei hajlanak • a magas fekvésű medencék csoportjába sorolható • tengerszint feletti magassága kb. 300 m • pannóniai homok, agyag és édesvízi mészkő alkotja anyagát • a vulkáni működés eredménye a Pula határában található földtani képződmény. (Pulai Kráter kőpark és ösvény). Pula települése nem része a projektnek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Területhasználat: lakott terület: 7,4%; szántó: 47,4%; kert: 0,2%; szőlő: 0,5%; rét-legelő: 21,5%; erdő: 22,8%; vízfelszín: 0,2% • Vizek: 3 természetes tava van. Legnagyobb állóvíze a nagyvázsonyi halastó: 7 ha • Vízfolyások: Vázsonyi-Séd, Ráskói-patak, Vese-patak. Keleti része a Veszprémi Séd vízgyűjtő terület • növényzete: <ul style="list-style-type: none"> ○ átmeneti terület a Bakony és a Balatonfelvidék között ○ valaha száraz tölgyesek uralták a tájat, melyek helyén ma szántóföldeket találunk • a művelésre alkalmatlan dolomit fennsíkokon sztyeprétek vannak 	<ul style="list-style-type: none"> • Veszprém megyében helyezkedik el • A térség 11 települése közül kettő része a projektnek: Veszprém és Nemesvámos • Az átlagosnál sűrűbben betelepült kistáj; a népsűrűsége is nagyon magas: 182 fő / km² • A falvak átlagos népessége 750 körüli • Félperiférikus közlekedési helyzet, gyér közúthálózatú terület • A kistáj északi peremét szeli át a 8. sz. főút • A 77-es út végighalad a medencén, Veszprémet és Tapolcát összekötve • Vasútvonalainak hossza mindössze 4 km 	

Táj-egység	Domborzati és geomorfológiai jellemzők	Jellemző területhasználat, növényzet	Települési környezet	Térkép
(3/10) - 5.1.32 Kab-hegy- Agártető-csoport 279 km ²	<ul style="list-style-type: none"> a Déli-Bakony központi tömege hátas típusú középhegység, amelynek részei nem alkotnak szorosan összefüggő vonulatot bazaltból álló vulkáni kúpok (Kab-hegy), lávatakarók (Agártető), mészkő sasbércek, fennsíkok, hegyközi medencék jellemzik részben karbonátos, részben bazalt kőzetekből épül fel 	<ul style="list-style-type: none"> Területhasznosítás: lakott terület: 1,4%; szántó: 15,1% kert: 0,0%; szőlő: 0,9%; rét-legelő: 12,0% erdő: 70,3%; vízfelszín: 0,4% Folyóvizek: az Eger-víz a Balatonba, a Torna a Marcalba, a Cinca-patak a Sédhez folyik le Állóvizek: úrkúti tározó (4,5 ha), Monostorapáti halastava (96 ha) Az OTTrT szerint a kistáj erdőgazdálkodási térség Északon bükkösök, délebbre a tölgyesek jellemzőek 	<ul style="list-style-type: none"> Veszprém megyében helyezkedik el, A Települései: Hegyesd, Monostorapáti, Kapolcs, Úrkút, melyek közül csak Úrkút tartozik a projektbe Ritkásan lakott kistáj, a népsűrűség 56 fő/km² A településsűrűség is rendkívül alacsony Periferikus közlekedési helyzetű, gyér közúthálózatú, településhiányos terület A kistájat a keleti peremén érinti a 8 sz. főút rövid szakasza vasút nélküli 	
(4/10) - 5.1.34 Devecseri-Bakony alja 142 km ²	<ul style="list-style-type: none"> A Déli-Bakony (ez tulajdonképpen a Kabhegy- Agártető-csoport) nyugati pereméhez kapcsolódó heglábfelszín Alacsony völgyközi háta és lejtők formaegyüttese Sasbércek, völgyrendszerek, hordalékkúpok, teraszos völgyek alkotják a bauxit és barnaköszén bányászata az utóbbi időkben megszűnt 	<ul style="list-style-type: none"> Területhasznosítás (2001, Dövényi): lakott terület: 3,8%; szántó: 31,9%; kert: 0,0%; szőlő: 0,5%; rét-legelő: 16,4%; erdő: 46,6%; vízfelszín: 0,7% Vízfolyások: Meleg-víz, Torna-patak, Kígyós patak Állóvizek: padragkúti Nyírtó, valamint 3 víztározó Az erdősültség magas, nagyobb erdőtümbök: Sárosfői-, Felső-Nyirádi-, Kolontári-erdő Jelentős a szántók, legelők és az iparterületek részaránya 	<ul style="list-style-type: none"> Veszprém megyében helyezkedik el, A településhálózat 4 faluból áll (Nyirád, Szóc, Halimba, Pusztamiske). A projektbe csak Halimba tartozik bele. ritkásan benépesült kistáj, a népsűrűség nagyon alacsony, 40 fő/km² periferikus közlekedési helyzetű, gyér közúthálózatú, főút és vasút nélküli terület a központ szerepét a szomszédos kistájon fekvő Ajka tölti be 	

Táj-egység	Domborzati és geomorfológiai jellemzők	Jellemző területhasználat, növényzet	Települési környezet	Térkép
(5/10) - 5.1.41 Öreg- Bakony 543 km ²	<ul style="list-style-type: none"> A kistáj különlegessége, hogy a területén található egy másik kistáj: a Bakonyimedencék. A 7 fehér körvonallal jelzett kismedence tehát nem része az Öreg-Bakonnak, noha a területén van A Bakony északi részének kistája: medencékkel tagolt közphegység Függőlegesen jól tagolt terület: <ul style="list-style-type: none"> tető helyzetű fennsík: 550-710 m köztes helyzetű fennsík: 400-550 m átlagos magasságú fennsík: 300-400 m alacsony helyzetű fennsík: 200-300 m Fejlett völgyhálózat: átlagos völgsűrűség 4,5 km/km² 	<ul style="list-style-type: none"> Területhasznosítás (2001, Dövényi): lakott terület: 1,6%; szántó: 21,9%; kert: 0,0%; szőlő: 0,1%; rét-legelő: 10,0%; erdő: 66,2%; vízfelszín: 0,1% az OTrT erdőgazdasági prioritású tervezési területként kezeli Vízfolyások: Bitva, Gerence, Cuha, Gaja, Séd Állóvizek: 2 halastava van (Bakonyzentkirály, Kispodár-puszta) A Dunántúl legnagyobb, egybefüggő bükköseik találhatóak itt Jellemzőek a gyertyánostölgyesek is 	<ul style="list-style-type: none"> Veszprém és Győr-Sopron-Moson megyében van A kistáj területén 7 medence (8 település) található, amelyek nem részei az Öreg-Bakonnak (fehér körvonallal) Az Öreg-Bakony mind a 13 települése része a projektnek Különleges még a térbeli kétosztatás: az Öreg-Bakony települése a kistáj keleti és nyugati részén található A ritkásan benépesült kistájak közé tartozik, a népsűrűség 2001-ben 37 fő/km² A Győr-Veszprémi vasút vonal átszeli. Állomások: Porva-Csesznek, Zirc, Eplény Nyugati peremét a 83. sz. főút, keleti harmadát a 82. sz. főút szeli át 	

Táj-egység	Domborzati és geomorfológiai jellemzők	Jellemző területhasználat, növényzet	Települési környezet	Térkép
(6/10) - 5.1.42 Bakonykismedencék 73 km ²	<ul style="list-style-type: none"> A kistáj 7 kismedencéből áll: Csehbánya, Hárskút, Bakonybél, Pénzesgyőr, Porva, Lókút, Zirc Az Öreg-Bakony területén található, de annak nem részei, különálló kistájakat képeznek Az Öreg-Bakony sasbércei apró hegyközi medencéket fognak közre, ezek alkotják A Bakonybéli medence a környezetéhez képest alacsony fekvésű A Zirci- és a Hárskútmedence 400 m fölött helyezkedik el. 	<ul style="list-style-type: none"> Területhasználat (2001, Dövényi): lakott terület: 7,3%; szántó: 33,4%; kert: 0,3%; szőlő: 0,0%; rételegelő: 14,8%; erdő: 44,2%; vízfelszín: 0,0% Vízfolyások: Cuha, Torna, Gerence patakok A karsztos, magasan fekvő medencékben állóvíz nem alakulhatott ki A szántók és a települések mellett kisebb arányban erdőfoltok, gyepes-cserjés részek fekszenek. Elsősorban a kultúrtáj a meghatározó: a kismedencék lakott szigeteket képeznek az erdővel borított Bakonyban 	<ul style="list-style-type: none"> Veszprém megyében helyezkedik el Sajátos képződmény az Öreg-Bakony területén: 7, egymástól elkülönülő kismedence 8 települését foglalja magában Mind a 8 település része a projektnek Mivel a kistáj területe nem összefüggő mozaikokból áll, a népsűrűség fogalma a hagyományos módon nem értelmezhető Zirc városi jogállású, a térség hagyományos központja Győr közúthálózati terület Egyedül a Zirci-medencét szeli át a 82. sz. főút Csehbánya és Porva közúthálózati végpontok A Győr-Veszprém közötti vasútvonal Zircet érinti 	

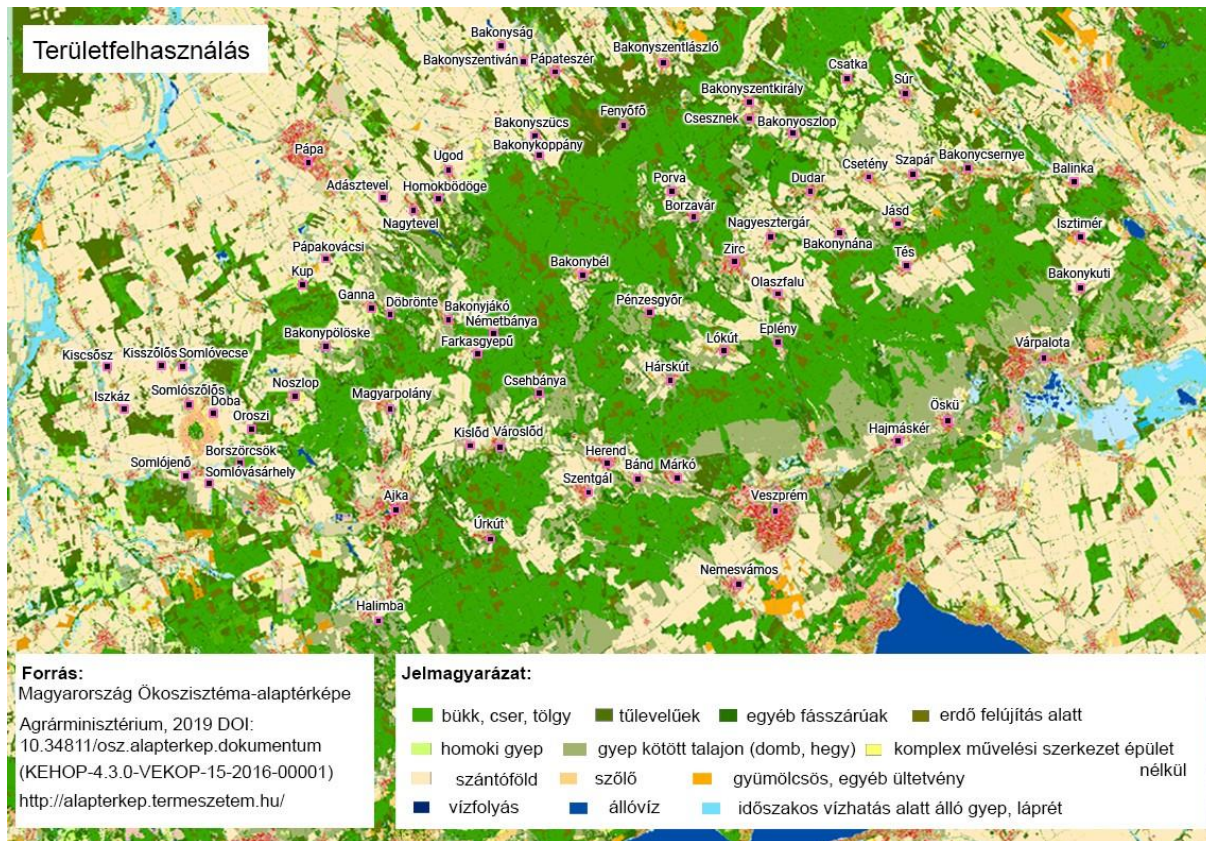
Táj- egység	Domborzati és geomorfológiai jellemzők	Jellemző területhasználat, növényzet	Települési környezet	Térkép
<p>(7/10) – 5.1.43 Keleti-Bakony 320 km²</p>	<ul style="list-style-type: none"> a Bakony keleti részének kistája ami alkotja: egyenetlen felszínű középhegységi fennsík és az a heglábi domság, amely a Móri-árokig fut ki a Keleti-Bakony fennsíkjának magassága 500 m a terület szeizmikusan érzékenynek minősíthető (Várpalota, Pét) Balinka térségében a barnakőszén termelés 1952-1991 között folyt Várpalotán a barnakőszén termelés 1879-1996 között folyt 	<ul style="list-style-type: none"> Területhasználat (2001, Dövényi): lakott terület: 4,0%; szántó: 23,5%; kert: 1,9%; szőlő: 0,6%; rét-legelő: 20,6%; erdő: 48,0%; vízfelszín: 1,3% Vizei a Gajához és a Sédhez folynak le Állóvizek: 3 természetes tó, és az Iszkaszentgyörgy melletti 3 halastó A magasabb részen bükkösök, sziklaerdők, tölgyesek jellemzők Az alacsonyabb területeken bokorerdők, sziklagyepek 	<ul style="list-style-type: none"> Fejér és Veszprém megyében helyezkedik el a hét településből csak Várpalota városi jogállású a projekthez 5 település tartozik: Várpalota, Tés, Balinka, Isztimér, Bakonykúti a kistáj jelentős része a természeti körülmények miatt nem alkalmas a megtelepedésre a települések aszimmetrikusan helyezkednek el, döntő részük a térség keleti részén található gyér közúthálózatú terület a terület délkeleti peremét szeli át a 8. sz. főút érinti a Veszprém-Székesfehérvár egyvágányú, villamosított vasúti fővonal 	

Táj-egység	Domborzati és geomorfológiai jellemzők	Jellemző területhasználat, növényzet	Települési környezet	Térkép
(8/10) – 5.1.44 Veszprém– Devecseri-árok 256 km ²	<ul style="list-style-type: none"> A medence dombság jellegű árok a Bakony északi és déli tömegét választja el Gyengén tagolt medencék jellemzik Területének túlnyomó része dolomitkopár A kistájat még erdőgazdálkodásra is alkalmatlan térszínek jellemzik Keleti részén különösen jellemzőek a kopár, karsztos területek A keleti rész ezen kopár, gyepes tájrésze a múltban is jellemzően katonai gyakorlótér volt. A Monarchia legmodernebb tüzerfőiskolája ezért létesülhetett 1910-ben Hajmáskéren. 	<ul style="list-style-type: none"> Területhasznosítás: (2001, Dövényi) lakott terület: 10,9%; szántó: 31,2%; kert: 0,4%; szőlő: 0,4%; rét-legelő: 32,5%; erdő: 23,9%; vízfelszín: 0,6% Vízfolyások: a kistáj keleti fele a Séd, nyugati fele a Torna vízgyűjtő területe Kevés állóvíze közül csak az ajkai természetes jellegű (1,2 ha), jelentősebb a 3 halastó A természetes növénytakarót tölgyesek uralták, de jellemző a sziklagyep-sztyeprét tisztásokkal 	<ul style="list-style-type: none"> Veszprém megyében helyezkedik el a hosszú, keskeny kistáj viszonylag kevés, de népes településnek ad otthont különleges abból a szempontból, hogy Ajka egy része egy másik kistájhoz tartozik, ugyanakkor csak Veszprém északi pereme tartozik a kistájhoz A kistáj egyik „névadója” – Devecser - nem része a projektnek, melybe 10 település tartozik Középvonalában fut a 8. sz. főút; áthalad rajta a Veszprémet Győrrel összekötő 82 sz. út. A főúttal párhuzamosan halad a Székesfehérvár–Boba egyvágányú villamosított vasúti fővonal; áthalad rajta a Veszprémvarsány–Veszprém vasúti mellékvonal 	

Táj-egység	Domborzati és geomorfológiai jellemzők	Jellemző területhasználat, növényzet	Települési környezet	Térkép
(9/10) - 5.1.51 Pápai-Bakony alja 244 km ²	<ul style="list-style-type: none"> két részterületre különíthető el: az idősebb, magasabb fekvésű hegylábfele színre és az alacsonyabb fekvésű hordalékkúpra a magasabb fekvésű rész az Öreg-Bakony nyugati hegylába a hordalékkúpsorozat síksági domborzattípusra emlékeztető 	<ul style="list-style-type: none"> Területhasznosítás: lakott terület: 3,5%; szántó: 39,4%; kert: 0,7%; szőlő: 0,3%; rét-legelő: 8,5% erdő: 47,2%; vízfelszín: 0,4% Vízfolyások: a Bakonyból a Marcalhoz lefolyó vízfolyások keresztezik a tájat: Sokoróalji-Bakonyér, Pápai-Bakony-ér, Gerence, Bitva Állóvizek: fenyőfői természetes tó, valamint 3 halastó A kistáj erdőtakarójának jó részét elvesztette, jelenleg mezőgazdasági hasznosítás uralkodik A megmaradt erdőkben gyakoriak a fenyőelegyes állományok 	<ul style="list-style-type: none"> Veszprém és Győr-Moson-Sopron megyében helyezkedik el A településhálózat 12 faluból áll, ebből 10 a projekt része Az átlagos faluméret 700 fő A térség Pápa és Ajka vonzáskörzete között oszlik meg ritkasan benépesült kistáj, a népsűrűség nagyon alacsony, 30 fő/km² déli peremét a 8. sz. főút, középső részét a 83. sz. főút szeli át rövid szakaszon nincs főút menti települése északi peremét a Veszprémvarsány-Veszprém vasúti mellékvonal érinti 	

Táj-egység	Domborzati és geomorfológiai jellemzők	Jellemző területhasználat, növényzet	Települési környezet	Térkép
(10/10) - 5.1.53 Súri-Bakonyja 407 km ²	<ul style="list-style-type: none"> Az Öreg- Bakony északi heglába, amelyet alacsony, tagolt völgyközi háta és lejtők alkotnak Az alacsonyabban fekvő területei mérsékelten tagoltak A magasabb fekvésű, közvetlenül a középhegységi fennsíkhoz kapcsolódó térszínei erősen felszabdaltak, a völgsűrűség magas 	<ul style="list-style-type: none"> Területhasznosítás: lakott terület: 4,0%; szántó: 50,7%; kert: 1,2%; szőlő: 1,3%; rét-legelő: 8,7%; erdő: 33,7%; vízfelszín: 0,5% Vízfolyások: Cuha, Concó, Gaja Állóvizek: 7 tava közül csak a kisbéri természetes eredetű, a többi mesterséges tározó halastava Mára az erdőtakaró felszakadozott, a megmaradt erdők között sok a jellegtelen, fajszegény állomány A hegytetőkön, délies domboldalakon tölgyesek találhatóak 	<ul style="list-style-type: none"> A kistáj 4 (!) megyében helyezkedik el: Veszprém, Fejér, Győr-Moson-Sopron; Komárom-Esztergom A 17 településből csak Kisbér város A projekthez 5 település tartozik: Csetény, Csatka, Súr, Szápár, Bakonycsérnye A ritkásan benépesült kistájak közé tartozik, a népsűrűség fele az országos átlagnak Nagy részén periférikus közlekedési helyzetű, gyér közúthálózatú, településhiányos terület Nyugati peremét a 83. sz. főút, keleti harmadát a 82. sz. főút szeli át 	

Az eddigiekből világosan kirajzolódik a térség erős mezőgazdasági profilja, melyet a területhasználatot bemutató következő térkép is megerősít. Itt található Magyarország - Zala és Nógrád vármegye után – harmadik legnagyobb összefüggő erdősege, a Magas-Bakony. A nagykiterjedésű terület a következő ábrán is jól kirajzolódik.

8. Ábra Területhasználat a Bakony-térségben

Az erdőgazdálkodást két állami társaság folytatja, a Bakonyerdő Zrt. és a HM Verga Zrt., mely cégek feladatai között az erdők közjóléti funkcióinak fejlesztése is szerepel.

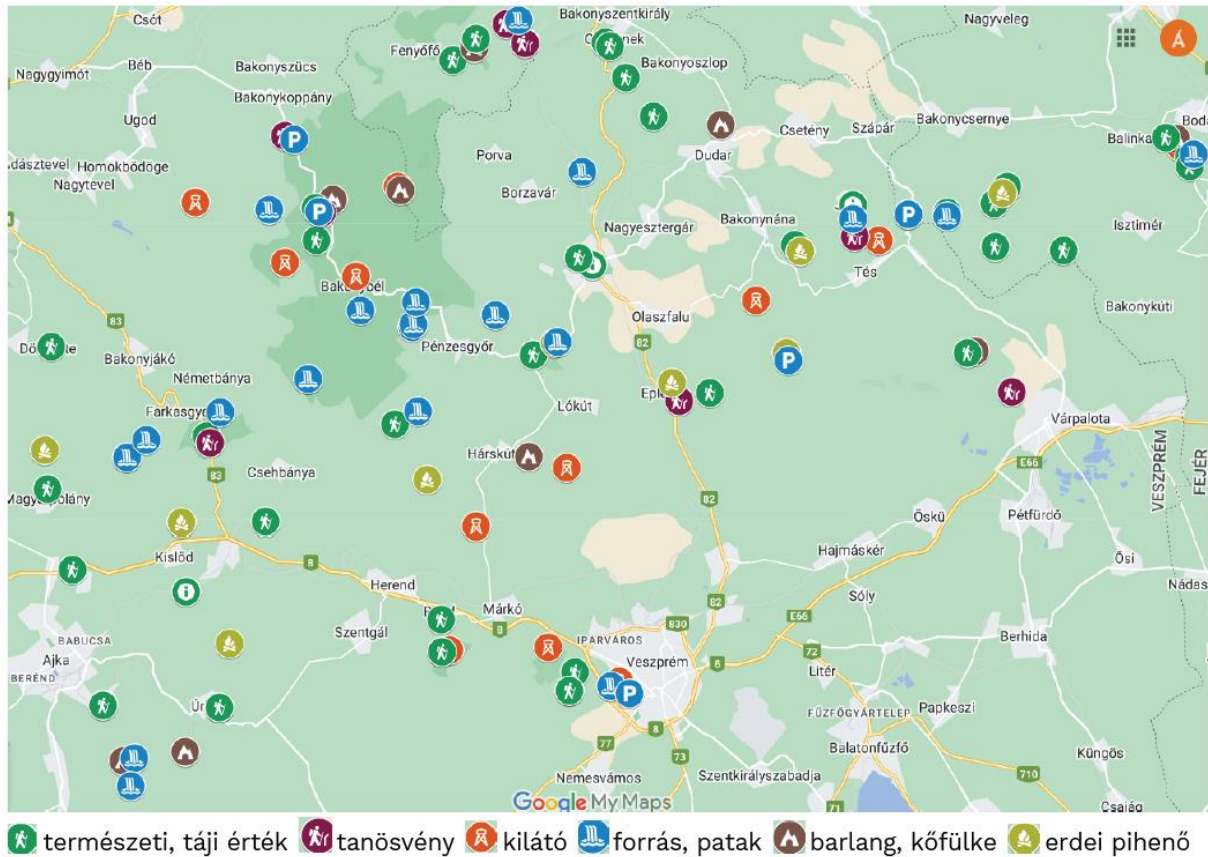
Az erdők állománya: cser, bükk, tölgy, gyertyán és fenyő, akác mintegy 5%-ban fordul elő. Veszprém és Várpalota között – terül el a Központi Gyakorló- és Lőtér, ami befolyásolja az erre található erdők turisztikai hasznosítását.

Azokon a területeken, ahol az erdőirtásokat követően mezőgazdasági művelésbe vonják be, fennáll a veszélye, hogy a lejtős vidéken bekövetkező erózió nyomán gyenge minőségű termőtalaj alakul ki.

A fenti térképen a Bakonytól nyugatra a Somló vulkáni kúpjának körvonalai rajzolódni látható, ahol a területen szőlőművelés folyik, lévén a Somló az ország legkisebb történelmi borvidéke a maga 600 ha telepített szőlőjével. A vulkanikus eredetű tanúhegy nem áll földrajzi értelemben kapcsolatban a Bakonnyal – ahogy az az előbbi részletes jellemzésből is kiderült –, összekötőkapocs közöttük a Pápai-Devecseri sík elnevezésű kistáj. A 431 méter magas vulkanikus kúp a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságához tartozik, kiépített tanösvényen is bejárható. A szőlőföldeket elsősorban a déli és az északi/északkeleti oldalon látni, máshol, valamint a magasabb, bazaltorgonás részén a hegy többnyire molyhostölgygel

erdősült. Az 1993 óta tájvédelmi körzetként számontartott területen erdőgazdálkodás nem folyik.

A lehatárolt térségen található természeti és táji értékek száma igen magas, azokat egy térképen bemutatni a rendelkezésünkre álló méretben színvonalasan nem lehetséges, ezért a következő ábrán csak a legfontosabbakat jelöltük meg külön jelekkel.

9. Ábra Természeti értékek a Bakony-térségben

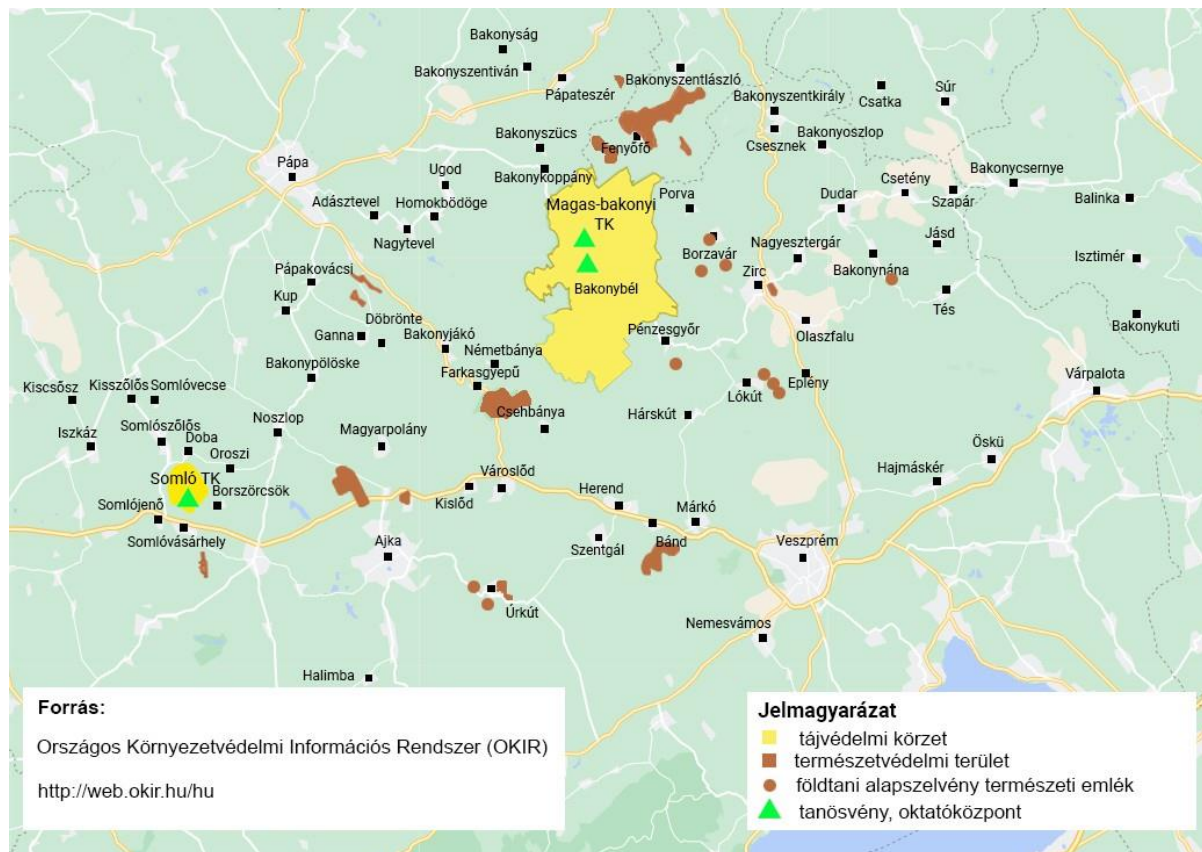
Az ábrából egyértelműen kiderül, hogy bőségesen található a Bakony-térségben olyan természeti attrakció, érték, amely alkalmas arra, hogy megfelelő koncepció mentén, megfelelő infrastruktúrával hálózatba lehessen kapcsolni. A megfelelő infrastruktúrát az aktív turizmus területén a gyalogos és lovas túraútvonalak, kerékpárútvonalak jelentik.

A természeti látnivalók közül a természetvédelmi területeket már korábban bemutatottuk, itt az érdeklődésre számot tartó kiemelt pontokat, táji értékeket, kilátókat, érdekes sziklákat, szurdokokat, várakat, forrásokat és vízfolyásokat, tanösvényeket és turista pihenőket jelöltük a térképen. A térképes áttekintésnél részletesebb formában egy táblázatban foglaljuk őket össze:

KILÁTÓK, KILÁTÓPONTOK, VÁRAK	Csengő-hegyi kilátó	Hölgykö vára	Szarvaskő vára	
	Csurgó-szikla	Huszár-kő	Széchenyi Zsigmond kilátó (Tés)	
	Dr. Majer Antal kilátó	Károlyi-kilátó	Ugodi (Szár-hegyi) kilátó	
	Erzsébet-kilátó	Oltár-kő	Vajda Péter kilátó (Kőröshegy)	
	Essegvár	Ördög-gát	Vaskapu-sziklák	
	Gizella királyné kilátó	Ördögrágtá-kő	Vitéz Bertalan Árpád kilátó	
	Hegyes-kő	Pápalátó-kő	Witt Lajos kilátóhely	
BARLANGOK, ÜREGEK	Bagolyvár-barlang	Gazsi-lik	Savanyó Jóska-barlang	
	Betyár-pamlag	Kőfülke Csesznek	Siska-kúti üregek	
	Borzás-hegyi-barlang	Kőpince barlang	Sobri Jóska barlangja	
	Borzlyuk	Lapos-barlang	Szentgáli-kőlik-barlang	
	Csapóné konyhája	Likas-kő	Szunyog-barlang	
	Csatárhegyi-barlang	Macska-lik	Tábla-völgyi barlang	
	Csigaház-barlang	Ördög-lik	Tekeresvölgyi sziklaodú	
	Odvaskő-barlang	Egérlyuk	Mátyás király-barlang	
	Eszményi-barlang	Pénz-lik	Tűzköves-hegyi barlang	
	Fortuna-barlang	Remete barlang	Párkány-vár barlang	
	Gombás-barlang	Vörös-lyuk	Zsebes-barlang	
	Ördög-árki-barlang	Törkő-lik	Zsivány barlang	
	SZURDOKOK, VÖLGYEK	Alsó-Cuha szurdok	Gaja-szurdok	Molnár-kút-árok
Aranyos-völgy		Gaja-völgy	Kertes-kői szurdok	
B.béli-Szarvad-árok		Gerencevölgy	Kőmosó szurdok (Csesznek)	
Bodzás-árok		Hálóvető-árok	Kötes-kepe-árok	
Burok-völgy		Hidegvölgy	Öreg-kecskeakol-árok	
Bükkfa-kút-árok		Hosszú-kigyós	Pintér-árok	
Bükkös-árok		Kő-árok	Római fürdő szurdok	
Cuha-völgyi szurdok		Köves-árok	Szarvas-kút-árok	
Cser-árok		Levél-kúti-árok	Szömörke-völgy	
Csikling-völgy		Ördögárok	Tekeres-völgy	
Csinger-völgy		Vár-völgy	Töredezett-árok	
Csollányos-völgy		Vécsi árok	Tüses-völgy	
Fehér-kő-árok		Malom-völgy	Tűzköves-völgy és árok	
FORRÁSOK, TAVAK		Alba Régia forrás	Hubertus-forrás	Gazdagházi-forrás
		Aranyos-kút	János-forrás	Hubertlaki-tó (Gyilkos-tó)
		Bányász-kút	Judit-forrás	Jószerecsét-forrás
		Boltos-kút	Kada-kút	Kastély-tó (Alsópere)
	Borostyán-kút	Kávás-kút	László-forrás	
	Borsó-kút	Király-kút	Ló-kút	
	Borzás-kút	Kisligeti-kút	Mogyorós-kút	
	Bödön-kút	Kislődi víztározó	Molnár-kút	
	Cserép-kút	Klára-kút	Néma-kút	
	Csöpögő-kút	Kő-kút	Pápa-kút	
	Csőrgő-kút	Kőpince-forrás	Pince-forrás	
	Csurgó-kút	Laczkó-forrás	Pisztrángos-tó	
	Édesvíz-forrás	Szakács-kút	Sárcsi-kút	
	Fiatalító-forrás	Száraz-kút	Tiszta-víz-forrás	
	Gaspang-kút	Szarvas-kút	Suttonyi-kút	
	Gyertyán-kút	Szarvas-tó	Vadalmás-forrás	
	Három forrás	Siska-kút	Vadász-kút	
	Hársas-kút	Tuskós-kút	Zoltay-forrás	
	TANÖSVÉNYEK, ÚTVONALAK	Barátok útja	Hubertlaki tö.	Ámos-hegyi kalandösvény
		Boroszlán tanösvény	Kis-bükk tanö.	Bajor-hegyi tanösvény
Camino Benedictus		Olaszfalú tanö.	Bazaltkarszt tanösvény	
Csárdahegyi őskarszt		Pintér-hegyi tö.	Bucsek Henrik Via Ferrata	
Csengő-bongó tö.		Rómer Flóris eü	Tési-bükkös tanösvény	
Csinger-völgyi tanö.		Róth Gyula tö.	Via F.: Ariadne fonala	
Dornyai Béla emlékkút		Sárcsi-kút tö.	Via Ferrata-Csesznek	
KIÉPÍTETT PIHENŐK		Csatárhegyi pihenő	Erdei szentély	Szarvaskút pihenő
	Csikling-vár pihenő	Fácános-pihenő	Szent-Kút pihenő (Mpolány)	
	Dr. Hegyi Imre em.p.	Hamuházi-rét	Tiszta-víz-forrás pihenő	
	Hajag-szíve pihenő	Zoltay-pihenő	Ugodi-pihenő	
	Három forrás pihenőp	Hasprai-rét	Vadalmás pihenőhely	
	Kastély-tó-pihenő	Kőpihenő	Vadsparki pihenő	
	Malom-völgyi p.erdő	Ördög-rét	Vörös-szikla pihenő	
	Szarvastói szabadi.p.	Pakuts pihenő	Witt Lajos pihenő	

II.3. Védett területek

Ahhoz, hogy a turizmusfejlesztés ne kerüljön összeütközésbe a környezeti fenntarthatósággal, továbbá, hogy a jövőben célcsoportra szabott élményeket tudjanak kínálni a Bakony szolgáltatói, szükség van a különböző fokozatú természetvédelem alatt álló területek beazonosítására is.

10. Ábra Természetvédelmi területek a Bakony-térségben

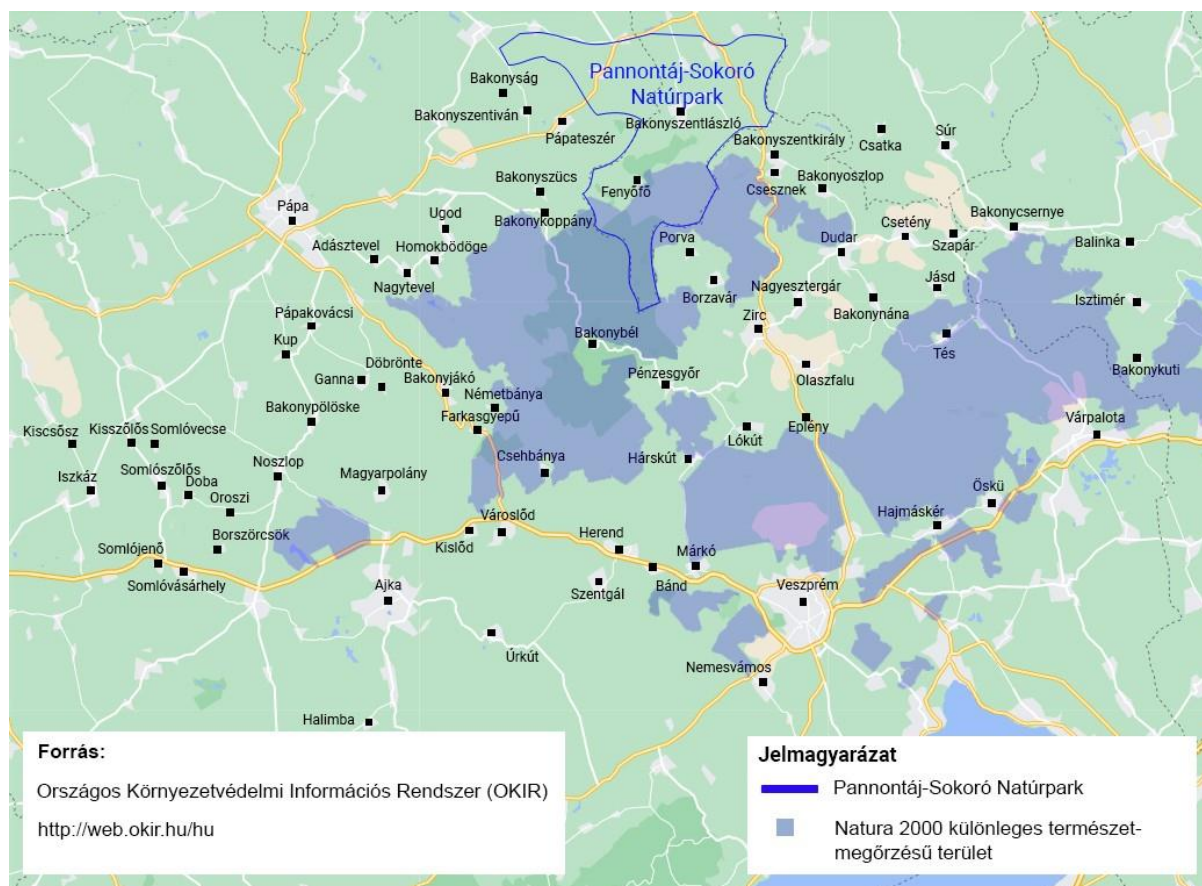
Az aktív turisztikai stratégia számára lehatárolt területen két tájvédelmi körzet (TK) található: a Magas-bakonyi és a Somló Tájvédelmi Körzet – mindkettő szakmai felügyeletét a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága látja el. 1991-ben, illetve 1993-ban hozták létre 87 és 5,7 km² területen. Ez a kategória a természeti és tájképi adottságokban gazdag, összefüggő területeket jelöli, ami emellett kulturálisan is jól megkülönböztethető. Magyarországon összesen 39 TK található.

Ehhez képest a természetvédelmi terület (TT) a jóval kisebb területet átfogó, szintén összefüggő terület, ahol a természeti érték védelme az elsődleges cél. A 172 magyarországi természetvédelmi terület közül tíz található a 72 település által lehatárolt közigazgatási területen:

- Fenyőfői ősfenyves TT
- Hódoséri Ciklámenes TT
- Tapolcafői láprétek TT
- Attyai-láprét TT
- Zirci Arborétum TT
- Farkasgyepői kísérleti erdő TT
- Somlónásárhelyi Holt-tó TT
- Bakonygyepesi zergebogláros TT

- Szentgáli-tiszafás TT
- Úrkúti-őskarszt TT

A természetvédelem következő típusát a Natúrpark fogalma jelenti. Ez a kategória, a természet védelmén túl, egyesíti magában a vidékfejlesztési és turisztikai célokat is. Valójában a természet, a kulturális örökség és a helyi közösség hármására épít és ezt, mint erőforrást mindegyik szereplő számára előnyösen használja fel. Natúrparkot legalább három települési önkormányzat alapíthat, ha az együttes területük eléri legalább a tízezer hektárt, továbbá területük legalább egy része természetvédelmi oltalom alatt áll. A szóban forgó területen Bakonyszentlászló és Fenyőfő települések révén jelenik meg ez a kategória, melyekhez tartozó természetvédelmi terület a Fenyőfői Ősfenyves és ezzel a Pannontáj-Sokoró Natúrpark része is egyúttal. A 2006-ban ezt a címet elnyerő egyesületnek 29 település a tagja.

11. Ábra Natúrparkok és Natura2000 területek a Bakony-térségben

A Natura 2000 területek európai szintű hálózathoz kapcsolódnak, valójában egy egységes szabályozású, uniós szintű hálózatot jelentenek, amelyek célja, hogy két uniós irányelv kötelezővé tételével a fajok és élőhelyeik számára kellő védelmet biztosítsanak. A 10. ábrán jól látszik, hogy a szabályozás a lehatárolt területnek mintegy kétharmadára kiterjed.

A másik nemzetközi szintű hálózatot a geoparkok alkotják, melyek közül ezen a területen a Bakony-Balaton Geopark releváns. A programot 1997-ben hirdette meg az UNESCO Földtudományi Tagozata, melynek nyomán néhány évvel később az Európai Geopark Hálózat is megalakult, melynek jelenleg 28 országban 94 tagja van, köztük két magyar: az itt is illetékes Bakony-Balaton és az észak-magyarországi

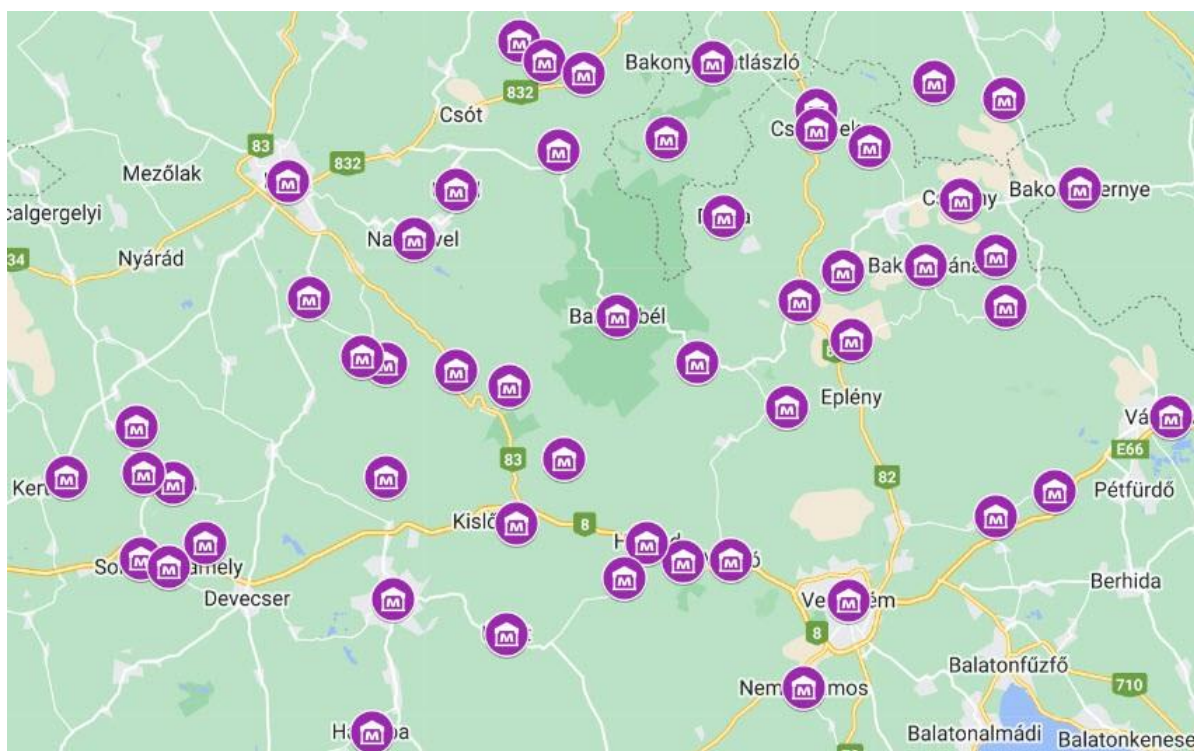
Novohrad-Nógrád Geoparkok. A célok között szerepel a földtani értékek megismertetése a „geoturizmus” erősítése révén, vagyis a földtani örökség védelmének beillesztésével erősíteni a helyi gazdaságot és a fenntarthatóságot.

II.4. Kulturális és épített örökség

A változatos földrajzi adottságok miatt a térség már az őskorban is lakott volt, teljesen sohasem néptelenedett el, még ha a településeket időnként el is hagyták a lakói, mivel az erdős terület megfelelő bújóhelyet biztosított számukra. A Bakony nem csak biztonságot, hanem megfelelő táplálékot is biztosított az embereknek, ezt bizonyítják a régészeti leletek. Az iparosodást követően a bányászat jelentette az egyik legfontosabb megélhetést a környék lakóinak, s bár ma már a bányák nem működnek, társadalmi hatásuk mindazonáltal tetten érhető.

Az egyes korok által teremtett kultúra az alapja annak az identitásnak, ami összetartja a helyi közösséget, s ennek látható emlékeivel találkozik az ide érkező látogató. A helyi közösségek által fontosnak ítélt kulturális értékek az egyik legerősebb motivációt jelenthetik a potenciális turisták számára, amennyiben megfelelően kerülnek bemutatásra, folyamatosan karban vannak tartva. Ez indokolja, hogy az aktív turizmus fejlesztése kapcsán is foglalkozunk ezzel a témával, még ha nem egyedüli motivációként is jelenik meg az új ismeretek szerzése, a tanulás ezen a téren.

Azt látjuk, hogy a lehatárolt terület településeinek háromnegyed része rendelkezik kulturális vonzeróval, melyek jelentős része helyi és térségi jelentőséggel bír, de számos helyen regionális vagy országos jelentőségűek is vannak szép számmal.

12. Ábra Kulturális vonzerők a Bakony-térségben

Ahogy az az ábrán is jól látszik, a szóban forgó kulturális értékek szinte kivétel nélkül a hegység völgyeiben és lábánál fekvő településeken találhatóak, ami azt a lehetőséget hordozza magában, hogy a térségbe többféle fogyasztói szegmens

figyelmének felkeltésére nyíljon lehetőség. Hogy mennyire tudja kihasználni ezt az adottságot a helyi közösség és mennyiben képes gazdasági eredményeket elérni általa, arra a stratégia későbbi részében térünk ki részletesen.

Az alábbi felsorolásban kiemeltük azokat a településeket, amelyek kínálata országosan ismert, továbbá aláhúzással jelöltük az ismert, de önálló utazási döntést nem generáló helyeket. Ezek a környékre érkező szabadidős turisták vagy az ötven kilométeres körzetben fekvő települések lakossága számára elég vonzó ahhoz, hogy felkeltsék érdeklődésüket. Ez a besorolás az aktuális helyzetre vonatkozik és megfelelő szakmai munkával elérhető, hogy a települések többségének a turizmus piacán elfoglalt pozíciója megerősödjön.

- Ajka - Kristályfürdő, Bányászati Múzeum, Városi Múzeum, Kristálmúzeum, Kripton-ház, Csónakázó-tó, Városliget
- Bakonybél - Szt. Mauríciusz monostor, Pannon Csillagda, Erdők Háza, Tájház
- Bakonycsernye - Bányász Emlékpark
- Bakonyjákó - Falumúzeum
- Bakonyháza - Tájház, kálvária
- Bakonyoszlop - Esterházy-kastély
- Bakonyág - Kossuth-kápolna, Ságház Alkotóház,
- Bakonyzentiván - kálvária
- Bakonyzentkirály - Helytörténeti és bányászati kiállítás
- Bakonyzentlászló - Vak Botyán park, Hódos-ér viadukt, vasúti emlékmű, bakonygyiróti pincesor
- Bakonyzücs - Kálvária-kápolna,
- Bánd - Essegvár, kálvária, Mádl Ferenc szobor
- Borszörcsök - Kálvária-kápolna,
- Csatka - Szentkúti búcsújáróhely,
- Csehánya - erdei Mária-kápolna, kitelepítési emlékösvény
- Csesznek - vár, Falumúzeum
- Csetény - Holitscher-kastély és park,
- Doba - Endrődy-kastély parkja, várrom
- Döbrönte - Szarvaskő vára
- Fenyőfő - Hódos-éri viadukt, Noszlopy kunyhó romjai, Kitaibel Pál kopjafája
- Ganna - Esterházy templom és mauzóleum
- Hajmáskér - katonai bázis és lőtér, Csárda-híd
- Halimba - Gyógynövény Tankert mezítlábas ösvénnyel, Csorba-kastély,
- **Herend** - Porcelanium Látogatóközpont, Porcelánmúzeum
- Iszkáz - Nagy László és Ágh István szülőháza,
- Jásd - Tési és Poós vízimalmok, Szentkút, Kottyán ház (tájház),
- Lókút - Marton-Zámori kastély
- Magyarpolány - népi műemlékházak, tájház, kálvária, Szent-kút
- Márkó - népi műemlékházak, Kálvária
- Nagyesztergár - Purgly-kúria, Ányos-ház
- Nagytevel - népi műemlékházak
- Nemesvámos - Római villagazdaság, halomsírok, Betyárcsárda
- Németbánya - Faluház helytörténeti kiállítás

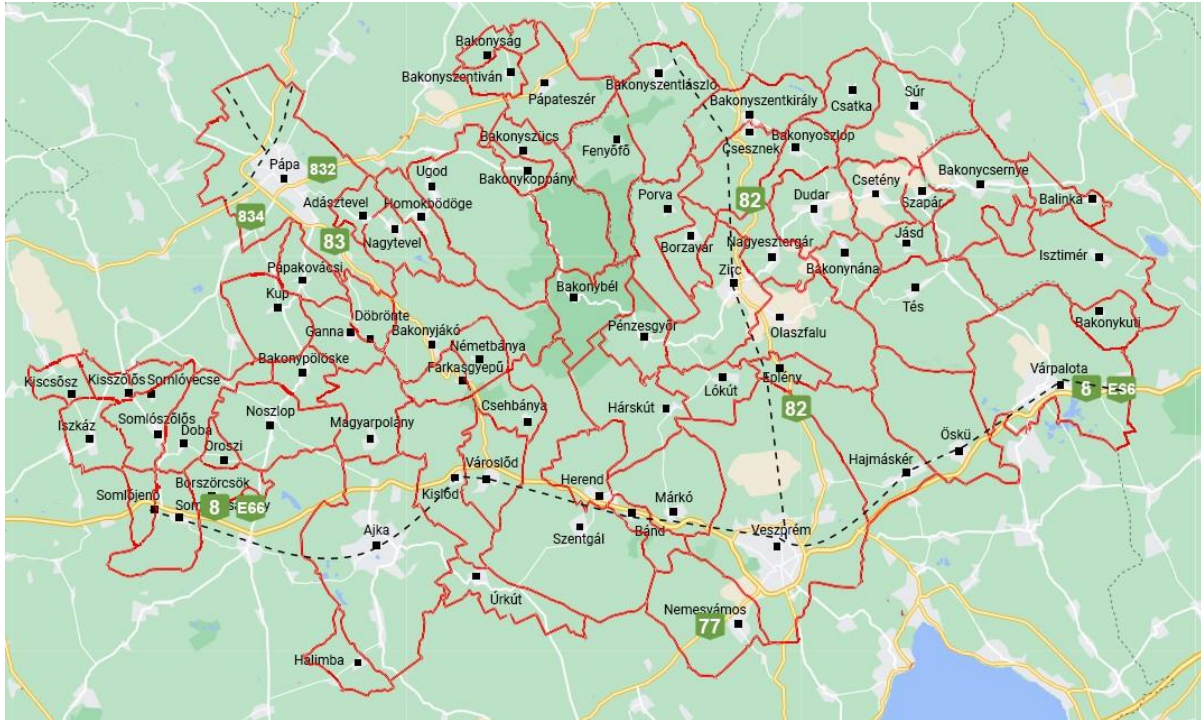
- Olaszfalu - Tájház
- Öskü - Körtemplom, Kikeri-tói híd és gát,
- **Pápa** - Esterházy-kastély, Református Kollégium, Várkertfürdő, Edvy Malom - Malomipari gyűjtemény, Kékfestő múzeum, levéltár
- Pápakovácsi - Somogyi-kastély
- Pápateszér - Vizimalom, Esterházy-kastély
- Pénzesgyőr - Szt. Márton püspök templom, Kerteskői Rainprecht kastély,
- Porva - Kálvária-domb szabadidőpark
- Somlójénő - Szent-Ilona kápolna, Öreg vizimalom, jégverem
- Somlószlós - Zichy-kastély
- Somlóvásárhely - taposókút, Szent Margit-kápolna
- Somlóvecse - Szent Márton-kápolna
- Súr - sári Zichy-kastély pincéje és majorsági épületek
- Szentgál - tájház
- Tés - szélmalmok, kovácsműhely
- Ugod - várhely és templom,
- Úrkút - Falumúzeum
- Városlőd - Tájház, kálvária
- Várpalota - Thury-vár, Trianon Múzeum a Zichy-kastélyban, Tájház, Kézműves Bemutatóház, római kori duzzasztómű, római kori halomsírok Inotán
- **Veszprém** - vár, Szent Mihály székesegyház, völgyhíd, Gizella-kápolna, Érseki palota, Tűztorony, Állatkert,
- **Zirc** - Ciszterci Apátsági templom, könyvtár, Reguly Antal Múzeum, Királyszoba és Vörös-torony

A kulturális vonzerőkön alapuló termékfejlesztés nem képezi jelen dokumentum tárgyát, ugyanakkor meg kívánjuk jegyezni, hogy a kulturális és aktív turizmus iránti érdeklődő fizetőképes fogyasztói csoportok között van összefüggés, azaz közös halmaz. Ezért az aktív turisztikai fejlesztések során célszerű olyan lehetőségeket is megcélozni, melyek a városlátogató, vagy épp a vízparton időző turistákat is megcélozza.

Az aktív turisztikai hálózatok kristályosító pontjai azok a települések, melyek kulturális értékekkel is büszkélkedhetnek. Ezen túl fontos szerepük van a térség látogatóforgalmának szétterítésében, a túlsúlyolt pontok tehermentesítésében. A túlterheltség térségen belül elsősorban a Magas-Bakony Tájvédelmi Körzetben és Csesznekben, továbbá a téli időszakban Eplényben jelentkezik.

II.5. Elérhetőség

A turizmus szükséges – de nem elégséges – feltétele a desztináció megközelítése. Veszprém vármegye városainak a gazdasági életben betöltött jelentős szerepe révén a térség belépési pontjai közúton és vasúton is jól elérhetők. Az elmúlt évtizedekben történt infrastrukturális fejlesztéseknek köszönhetően a mellékutak állapota is döntő többségében megfelelő.

13. Ábra A Bakony-térség vasúti és közúthálózata (kék szaggatott vonal jelöli a vasúthálózatot)

Azokon a pontokon, ahol a Bakony-térsége a szomszédos megyékhez kapcsolódik, még kívánatos a hálózat minőségének emelése. Az egész országra jellemző, hogy a megyék úthálózata megyeszékhelyközpontú, aminek egyenes következménye, hogy a szomszédos, de más közigazgatási struktúrához tartozó települések közötti fejlesztések nem képeznek prioritást az egy- és kétszámjegyű főútvonalak kivételével.

A közutak biztosítják a helyközi és távolsági buszjáratok révén a közösségi közlekedési elérés lehetőségét. Ez nem jelenti azt, hogy feltétlenül indít az ebben illetékes társaság járatokat és ezen üzleti döntések sem feltétlenül a turistaáramlási szempontok alapján születnek.

A 13. ábra bemutatja és egyúttal meg is erősíti, hogy a belépési pontoknak tekinthető városok és települések könnyen elérhetők vasúton és közúton. A Győr-Veszprém 11. számú vasúti útvonal Bakonyszentlászló és Veszprém közötti 38 km-es szakasza műemléki védelem alatt áll és 2013 óta a nemzeti vagyon része. A vonal nincs villamosítva. A szakaszon általában két óránként járnak a vonatok, a tiszta menetidő 130 perc, ami a Bakonyszentlászló-Zirc közötti szakaszon érvényes sebességkorlátozásnak köszönhető. Ez 40 perccel hosszabb a közúti közlekedésnél és 25 perccel a helyközi járatnál ugyanezen városok közötti viszonylatban. Nem véletlen, hogy a műemlékvasút elsősorban a gyalogos és kerékpáros turisták körében kedvelt.

14. Ábra A Bakony-térség távolsági és helyközi autóbuszjáratai
 (Forrás: <https://www.volanbusz.hu/hu/menetrendek/vonalhalozati-terkep>)

A közösségi közlekedés igénybevételével történő elérhetőséggel kapcsolatban megállapítható, hogy a Bakony-térség peremén található belépőpontok városainak elérhetősége mindenféle szempontból megfelelő. A hegységen átvezető közutak – 82-es, 8301-es – a turizmus szempontjából is jelentőséggel bírnak. A 82-es úttól keletre fekvő részekén húzódó 8216, 8219 és 8208 számú alárendelt utak minősége változó, van, ahol jelenleg is folynak épp felújítási munkálatok, van, ahol ez még várat magára.

Összességében az állapítható meg, hogy az elérhetőség megfelelő, a térségen belüli áramlás már nehezkesebb. A Keleti-Bakonynak a Móri árok felőli belépőpontja – Bodajk, Balinka – szintén problémamentes, onnan nyugati irányban az előbb említett 8216-os úton haladhatunk Zirc felé. A Várpalota-Hajmáskér vonal és a Keleti-Bakony hegyvonulatának gerince közötti sáv a HM felügyelete alatt álló gyakorló lőtér, ezért azon keresztül nem vezetnek közösségi közlekedési járatok.

A Bakonyban kirándulók és/vagy néhány napot eltöltők döntő többsége belföldi vendég, akikre a jellemző közlekedési eszköz a személygépkocsi. Ez indokolja, hogy a mégoly kedvező közösségi közlekedési elérhetőséggel rendelkező terület esetében vizsgáljuk a saját gépjárművel történő utazási időket is.

A belföldi turizmusnak fontos ismérve, hogy a legnagyobb piacot a főváros jelenti, így az ott élők utazási és fogyasztási szokásai mindenképpen figyelembe veendőek az a fejlesztési- és menedzsment folyamatok során. Ezért került Budapest is bevonásra a desztináció elérhetőségéhez szükséges menetidő vizsgálatába a környező megyék megyeszékhelyei mellé.

A fővárosból jó az összeköttetés közösségi közlekedéssel is, a belépési pontok elérési ideje 1 és 2 ó 35 perc közötti időt igényel a célállomástól függően.

hova? / honnan?	Budapest	Győr	Szombathely	Tatabánya	Székesfehérvár
Veszprém	1 ó 15p	1 ó 30p	1 ó 35p	1 ó 25p	40p
Pápa	1 ó 50p	50p	1 ó 15p	1 ó 20p	1 ó 30p
Zirc	1 ó 25p	1 ó 05p	1 ó 50p	1 ó 15p	55p
Somlóvásárhely	1 ó 45p	1 ó 25p	1 ó	1 ó 50p	1 ó 15p
Ajka	1 ó 40p	1 ó 30p	1 ó 15p	1 ó 50p	1 ó 10p
Várpalota	1 ó	1 ó 30p	1 ó 50p	1 ó 15p	25p
Bakonyszentlászló	1 ó 35p	40p	1 ó 40p	1 ó 05p	1 ó 15p
Bodajk	1 ó 05p	1 ó 10p	2 ó	50p	25p

15. Ábra A Bakony-térség belépési pontjainak eléréséhez szükséges idő személyautóval

A jó úthálózatnak köszönhetően a menetidőket vizsgálva megállapítható, hogy a négy szomszédos megyéből és Budapestről 2 órán belül elérhető a Bakony. Ez mindenképpen előnyt jelent, mivel a kereslet oldali kutatások általában azt mutatják, hogy jóval gyakoribb az olyan desztinációk melletti döntés a szabadidős turizmusban, amelyek 2 órán belül elérhetők.

Az aktív turizmushoz tartozó termékcsoporthoz természetesen tartoznak olyan speciális motiváción alapuló is, ahol a távolság kevésbé befolyásolja az utazási döntést – pl. sziklamászók, teljesítménytúrázók, hegyi kerékpárosok –, de ezek arányát a turisztikai statisztikában szokásos vendégéjszakai mérések esetében 15% körüli szintre becsüljük.

Természetvédelmi és klímavédelmi megfontolások miatt szerencsés lenne a közösségi közlekedés súlyát növelni a Bakonyba történő utazások során, de ilyen jelek egyelőre nem mutatkoznak a belföldi turisztikai kutatásokban. Ugyanakkor a térségen belüli turistaáramlás szervezethez erősítésével célszerű a természeti környezet védelmét prioritásként kezelni, ami jelenti a belépőpontok környezetbarát kialakítását, a megfelelő fogadási feltételek – pl. parkolóhelyek – átvilágítását és minőségi javítását, a környezetbarát mobilitási eszközök – beleértve az elektronikus autóbuszokat is az emberi erővel hajtott járművöknél – preferálását.

II.6. Szolgáltatások

A fogadási feltételek körébe a megközelítési lehetőségeken túl beletartoznak azok a szolgáltatások is, melyek a látogatók – kirándulók és turisták – tartózkodását élményszerűvé teszik. Ezen a helyen nem foglalkozunk a kérdés minőséget befolyásoló aspektusával, annak mennyiségi és tartalmi oldalára fókuszálunk.

Az aktív turizmushoz tartozó termékcsoporthoz teljesítményének mérése nehézségekbe ütközik, mivel jellemzően

- szabad térben történik;
- gyakran a résztvevők fogyasztása nem különíthető el egyértelműen a helyi lakosság fogyasztásától; továbbá
- az aktív turisztikai terméket fogyasztók számára vonatkozó adatok körében egzakt mérés nem történik;
- a szálláshelyek adatszolgáltatása nem terjed ki a turisztikai fogyasztás egyéb területeire, azaz az aktív turisták beleolvadnak a többi motivációval utazók heterogén csoportjába.

Ebből adódóan a szolgáltatások vizsgálatánál mi sem tudunk különbséget tenni a rendelkezésre álló adatokban. További nehézséget jelentett a helyzetelemzéshez szükséges adatok idősoros vizsgálata, mivel a KSH és az NTAK adatbázisainak összehangolása jelenleg is tart, így az adatok nem feltétlenül összevethetők. Azért is okoz ez problémát, mivel a járványügyi helyzet alatti turisztikai teljesítmény nem hasonlítható össze sem egymással, sem a korábbi évek trendjeivel, de a módszertani váltás épp erre az időszakra esett. A rendelkezésre álló adatokból ezért csak óvatos következtetéseket szabad levonni a folyamatokra nézve. Épp ezért a jelen stratégiában inkább egy, az aktuális helyzetről készített pillanatfelvétel rögzítésére vállalkoztunk.

A statisztikai adatok közül a turizmushoz közvetlenül kötődőket vettük górcső alá, a közvetett hatások térségi szintű méréséhez nem rendelkezünk adatokkal.

A 72 település által alkotott térségben 2021. év végén összesen 668 működő vállalkozás fő tevékenységi köre tartozott az I szektorhoz – szállás- és vendéglátás körébe –, ami az itteni vállalkozások 4%-át tette ki. Ezen vállalkozások majd háromnegyed része (72%) ezt a tevékenységét az 5 városban – a megyeszékhelyen 229 db, Ajkán 73 db, Pápán 108 db, Várpalotán 43 db, Zircen 25 db - folytatta, ami nem meglepő természetesen, hiszen a település népessége jelentős mértékben befolyásolja a vendéglátóhelyek számát, míg a szálláshelyeké a turisztikai vonzerőn túl a gazdasági súlytól is függ. A települések 37,5%-a esetében legfeljebb 1 turisztikai vállalkozás rendelkezett működési engedéllyel erre a tevékenységi körre tavaly év végén. Háromnál több szállás- és/vagy vendéglátóhely működik az alábbi településeken:

- Bakonybél
- Bakonycsérnye
- Bakonyszentlászló
- Csesznek
- Eplény
- Ganna
- Hajmáskér
- Herend
- Magyarpolány
- Márkó
- Nagytevel
- Nemesvámos
- Olaszfalu
- Öskü
- Somlószőlős
- Somlónásárhely
- Szentgál
- Tés
- Úrkút
- Városlőd.

Magyarországon a turizmus súlya a gazdaságban 2020 tavaszáig 6-7%-ot tett ki az egész országra vetítve. Az volt a tapasztalat, hogy a lakosság minél nagyobb hányada élt meg a turizmusból, annál inkább meghaladta ezt az átlagértéket a vállalkozások aránya. Az előbb felsorolt csoportban például Somlónásárhelyen a működő 49 vállalkozásból 6 foglalkozik vendéglátással, szálláskiadással, ami nem meglepő.

A térségben vendéglátással és szálláskiadással foglalkozó vállalkozások kisvállalkozások, jellemzően mikrovállalkozások, a térségi településeken működő vállalkozások – tevékenységtől függetlenül – átlag 72%-a önálló vállalkozás, ez egyúttal a medián érték is.

A KSH nyilvánosan elérhető adatbázisában 2019-ben 814 kereskedelmi vendéglátóhely volt a vizsgált térségben, ami a járványt követően, 2021 év végére 11,5%-kal csökkent 720 egységre. A pandémiát megelőző évben az üzletek 82%-a az 5 városban várta a vendégeket, míg 2021-ben ugyanez az arány 80%-ra csökkent. Mindez nem meglepő annak tükrében, hogy a városokban a két év távlatában regisztrált csökkenés ebben a körben 13,6% volt. Ebből arra következtetünk, hogy a kistérségeket kevésbé érintette a vészhelyzet alatti helyzet, az ő esetükben korábban is csak két-három üzletről beszélhetünk legfeljebb, melyek között nem feltétlenül a melegkonyhás éttermek vannak többségben.

A vendéglátóhelyek adatait vizsgálva az is megállapítható, hogy azokon a kistérségeken, ahol van kirándulóforgalom – Bakonybél, Csesznek, Herend, Döbrönte, Eplény, Nemesvámos, Somlóvásárhely, Úrkút és Városlőd -, 2021-re a 2019-es adatokhoz képest minden esetben növekedett a vendéglátóhelyek száma. Ez a növekedés valójában azt jelenti, hogy az érintett településeken a korábbi egy-két egység helyett ma jellemzően 2-3 tart nyitva.

A Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ (NTAK) adatai szerint 2021-ben 10 olyan település volt a Bakony-térségben, ahol nem működött szálláshely, ennek a fele a Somló-hegy lábánál található. A legfontosabb turisztikai statisztikai adatok 2021-ben az adatbázis szerint az alábbiak voltak:

- teljes szálláshelykapacitás 3.650 férőhely volt,
- a szálláshelyeken 56.343 vendéget regisztráltak,
- akik összesen 213.937 vendégéjszakát töltöttek el,
- az ebből származó bevétel pedig 2,38 mrd Ft volt,
- a 62-ből 32 település írt elő idegenforgalmi adót, amiből összesen 64,8 m Ft adóbevétel keletkezett, ennek 88%-a 7 településhez folyt be.

A 2021-ben az NTAK-ban megjelenő kapacitás mintegy 6-8%-kal marad el a 2019-es Központi Statisztikai Hivatal adatbázisában szereplő értéktől, de meg kell jegyezzük, hogy a számok mögött eltérő módszertani adatgyűjtés áll.

A szálláshelyek esetében a településeket a fenti adatokkal leírható eredményeik alapján állítottuk sorrendbe és hasonlítottuk őket össze egymással. A legfontosabb mérőszámok alapján az alábbiak szerint alakul az első 25 hely:

	IFA bevétel	Vendég-érkezések	Vendég-éjszakák	Árbevétel	Kapacitás
1	Veszprém	Veszprém	Veszprém	Veszprém	Veszprém
2	Pápa	Pápa	Pápa	Pápa	Pápa
3	Zirc	Bakonybél	Bakonybél	Zirc	Bakonybél
4	Bakonybél	Zirc	Zirc	Ajka	Zirc
5	Döbrönte	Ajka	Ajka	Somlóvásárhely	Ajka
6	Porva	Porva	Porva	Bakonybél	Bakonyszent-lászló
7	Olaszfa	Somlóvásárhely	Döbrönte	Döbrönte	Porva
8	Csesznek	Döbrönte	Ugod	Porva	Városlőd
9	Ugod	Ugod	Városlőd	Ugod	Csesznek
10	Isztimér	Városlőd	Bakonyszent-lászló	Csesznek	Ugod
11	Városlőd	Csesznek	Várpalota	Somlószőlős	Várpalota
12	Ganna	Bakonyszent-lászló	Csesznek	Eplény	Isztimér
13	Pénzesgyőr	Eplény	Somlóvásárhely	Városlőd	Eplény
14	Bakonyszent-lászló	Isztimér	Eplény	Olaszfa	Olaszfa
15	Bakonyháza	Olaszfa	Olaszfa	Várpalota	Döbrönte
16	Kislőd	Jásd	Jásd	Bakonyszent-lászló	Pénzesgyőr
17	Eplény	Várpalota	Isztimér	Herend	Ganna
18	Hárskút	Kislőd	Magyarpolány	Bakonyjákó	Fenyőfő
19	Bakonyszűcs	Bakonyszent-király	Bakonyszent-király	Magyarpolány	Kislőd
20	Bánd	Hárskút	Nemesvámos	Hárskút	Jásd
21	Magyarpolány	Magyarpolány	Hárskút	Doba	Doba
22	Borzavár	Ganna	Ganna	Jásd	Nagytevel
23	Nagytevel	Somlószőlős	Kislőd	Kislőd	Herend
24	Jásd	Fenyőfő	Fenyőfő	Bánd	Somlóvásár
25	Németbánya	Nemesvámos	Herend	Nemesvámos	Súr

A táblázat különösen annak fényében sokatmondó, ha hozzátesszük, hogy a táblázatba bekerült 25 település a lehatárolt területen található egyharmada, mégis itt realizálódik az IFA több mint 99%-a, a vendégérkezések 92%-a, a vendégéjszakák 93%-a és a bevételek nem egész 94%-a. Mindezeket az eredményeket a táblázatban bemutatott települések kapacitásának köszönhetők, mely az egész térség 87%-a.

Az első két helyre - nem meglepő módon - a két legerősebb ipari háttérrel és jelentős turisztikai attrakciókkal rendelkező város került. Ketten a kapacitások 38%-ának birtokában a bevételek több mint 47%-át, a vendégéjszakák felét és a turisták által fizetett idegenforgalmi adó 60%-át realizálják.

Ha a harmadik helytől vizsgáltuk a lista mögötti számokat, azt láttuk, hogy a vendégforgalom – vendégérkezések és vendégéjszakák száma - terén tizenhatszorosa volt a különbség a 3. és 25. hely között, a bevételek terén már harmincszorosa. A kapacitások terén ugyanakkor Bakonybél szálláshelykapacitása mindössze a sári nyolcszorosa.

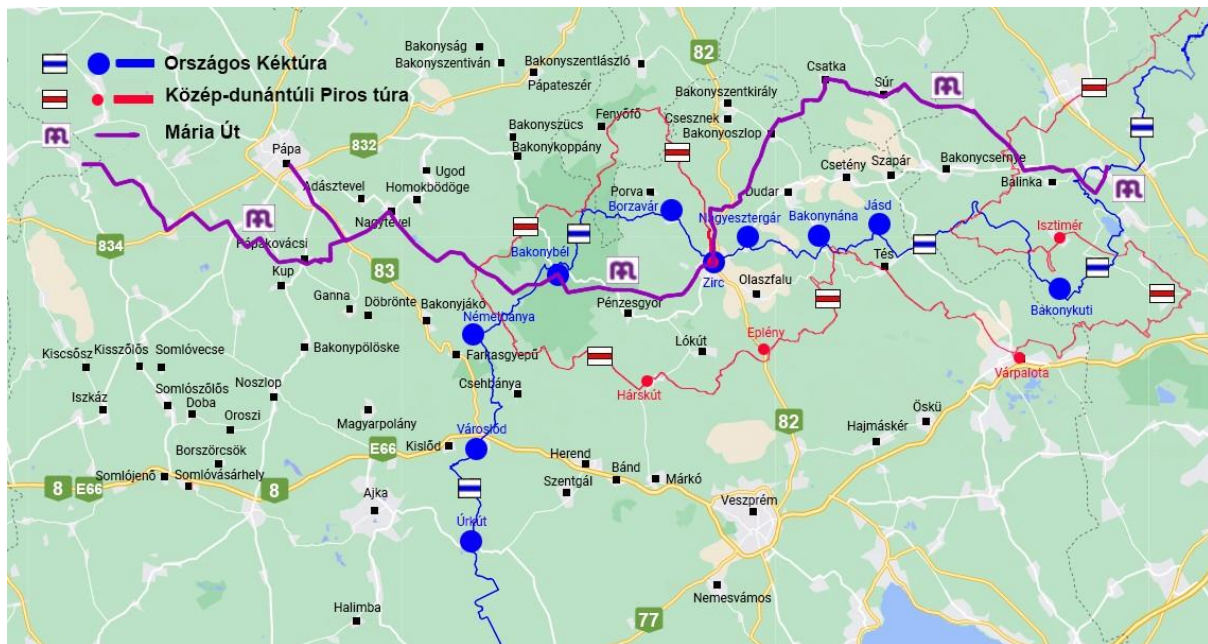
Az adatok hiányossága és a 2021. év rendhagyó üzemelési körülményei miatt részletesebb elemzésnek nem látjuk értelmét, ugyanakkor azt érdemes megemlíteni, hogy a dobogósokat követő decilis települések ismertsége is magasabb és a szálláshelyek között nagyobb súlyt képviselnek a kereskedelmiek. Ennek köszönhető a magasabb vállalkozói és önkormányzati bevétel is.

II.7.Értékelés az egyes túratípusokra való alkalmasság szempontjából

A Bakony-térség természetföldrajzi és területhasználati bemutatása során bemutatásra kerültek a térséget alkotó kistájak és azok domborzati viszonyai által meghatározott közlekedési útvonalak. Ezek mind befolyásolják a terület aktív turisztikai fejlesztését, ezt követően a közvetlenül hozzájuk kapcsolódó, meglévő adottságokat vesszük számba. A Bakony földrajzi jellemzői különösen alkalmassá teszik a térséget a gyalogos természetjárás, a lovas turizmus, továbbá télen bizonyos mértékben a síturizmus gyakorlására. A kerékpáros turizmusra nagyobb méretekben a 8-as főúttól délre eső területek és a lehatárolt területünk peremvidéke, továbbá a Somló és környéke alkalmas. A kerékpárosok egy része kifejezetten kedveli a hegyi kerékpározás kihívásait, ezért ennek lehetőségeire is kitérünk.

II.7.1. Gyalogos természetjárás

A lehatárolásra került térségben az aktív turizmushoz tartozó terméktípusok – túratípusok – közül a feltételek a gyalogos természetjáráshoz adottak a leginkább. Különösen a Magas-Bakony TVK és Csesznek – Cuha-völgy környékén találkozunk rendkívül sűrű turistaúthálózattal. Az országos hálózatokhoz is megfelelő kapcsolatokkal rendelkezik a terület, ahogy azt a 18. ábra is mutatja: a térséget keresztülszeli az Országos Kéktúra Bodajk-Nagyvázsony közötti szakasza, a Közép-Dunántúli Piros túra is körbe futja a Bakonyt, továbbá a Mária út nyomvonala is áthalad a térség északi részén Bodajktól Pápaiáig, többször az előbb említett két nagy hálózat nyomvonalát is követve.

16. Ábra Kijelölt turistaútvonalak és zárandokutak a Bakony-térségben
(Forrás: <https://turistautak.openstreetmap.hu/>)

Az Országos Kéktúra széles körben ismert fogalom, lévén több mint százéves múltra tekint vissza és a mögötte álló civil szervezet által folytatott tevékenység is azóta ismert.

A fehér mezőben piros csíkkal jelzett útvonalak – ahogy a mi esetünkben a Közép-Dunántúli Piros túra esetében is – legalább egy hegységen vezetnek át, míg a sárga

és zöld jelek a helyi jelentőségű turistautakat hivatottak jelölni, azaz ezek jellemzően az adott földrajzi egység határain belül futnak.

A területen találkozhatunk még a négy színnel festett + jelöléssel, melyek az adott színű turistautakat kötik össze, vagy azok rövidített változatát mutatják, adott esetben bizonyos kiemelt pontokhoz vezetnek attól eltérő alternatív útvonalvezetéssel. A hálózat kialakítása szempontjából fontosak a fehér mezőben a négy szín valamelyikével jelölt O szimbólumok, amik döntő többségükben egy rövidebb idő alatt bejárható körsétát jelölnek. A tanösvények esetében is általában ez használatos, néhol persze találkozhatunk arculati elemmel, figurával vagy egyszerűen csak egy T betűvel is.

A terepen található természeti látnivalókhöz vezetnek a szintén általánosan használt jelzések a barlangok, források, kilátók és várromok esetében. Ezekkel a Bakonyban is gyakran találkozunk.

Ott, ahol már kijelölésre kerültek kifejezetten kerékpárosok vagy lovasok, netán sífutók számára alkalmas útvonalak, azokra utaló egyértelmű jelzések is láthatók az erdőben. Ezek közül a kerékpáros jelzéssel találkozhatunk az általunk vizsgált terepen, a többi még várat magára.

Más lelki motivációval érkező célcsoportokat megszólító, a mi esetünkben két országos szakrális jelzéssel találkozhatunk a területet járva: a Mária-út jellegzetes M betűjével és a bencés kolostorokat Lébénytől Tihanyig összekötő zarándokút – a Camino Benedictus – sárga napsugaraival.

A Magyar Természetjáró Szövetség hivatalos oldalán - <http://www.mtsz.org/> - összesen 176 túraútvonal található, melyből

- 8 db az Országos Kékkörhöz tartozik,
- 2 db OKT pecsételő helyet mutat,
- 20 db a piros jelzésen halad,
- 24 db a sárga jelzést írja le,
- 20 db zöld jelzésű szakasz,
- 3 db kék + jelzésű turistaút,
- 11 db piros + jelzésű,
- 16 db sárga + jellel ellátott útvonal,
- 8 db zöld + jellel jelölt szakasz,
- 6 db kék, piros, vagy zöld színű kerékpáros útvonal,
- 16 db valamilyen barlanghoz vezet,
- 12 db várromra utal,
- 12 db úticélja forrás,
- 9 db vezet fel hegycsúcsra, vagy valamilyen kilátóhoz és
- 9 db különböző rövidítő szakaszok turistaházakhoz, vasútállomásokhoz.

A felsorolásból is látszik, de persze elég egy pillantást vetni bármelyik turistatérképre a Bakonyról, hogy a kijelölt útvonalak száma megfelelő, a természeti látványosságok mindegyike elérhető. Az első turistautak a múlt század 30-as éveiben kerültek kijelölésre, ahogy több kilátó és forrás kiépítése is, ezek többsége a Déli-Bakonyban történt meg. Az Északi-Bakony, s azon belül a Magas-Bakony ma meglévő útjainak alapjai az 1950-es évektől, az azt követő két évtizedben kerültek kialakításra. Itt problémát jelentett a bányanyitások sora, illetve a katonai területek megléte.

A létező digitális térkép és útvonaltervező – a Természetjáró applikáció – szintén jól működik. A terepviszonyok miatt időnként fellépő GPS jel bizonytalanságát eloszlatja a jelzések megfelelő gyakorisága.

A legfontosabb útvonalak:

Megnevezés	Részletes útvonal	Távolság
Országos Kéktúra	Fehérváracsurgói-víztározó – Bakonykúti – Kisgyón – Tés – Jásd – Bakonyháza – Nagyesztergár – Zirc – Borzavár – Kőrös-hegy – Bakonybél – Németbánya – Városlőd – Úrkút (- Kab-hegy – Nagyvázsony)	123 km
Közép-dunántúli piros túra	(Mór -) Mecsértelep – Kisgyón – Burok-völgy – Isztimér – Fehérváracsurgói-víztározó – Várpalota – Bátorkő – Tés – Eplény – Hárskút – Augusztintanya – Királykapu – Gerence-völgy – Kőrös-hegy – Vinye – Cuha-völgy – Zirc	95 km
Dornay Béla emlékmű (sárga jel)	Porva-Csesznek vá. - Középső-dűlő - Borzavári-domb -Rét-földek - Szépalmapusztá - Birka-domb - Generál-erdő - Halomsírok - Pápai-lapos - Bödön-kúti-árok - Erdészeti emléktábla - Száraz- Gerence - Pörgöl-barlang elágazás - Barátok útja - Öreg-séd-völgy - Bakonybél - Borostyán-kút (Szent-kút), Kálvária - Hudi-földek - Halomány-hegy-alja - Szömörke-völgy, Hegyes-kő - Ráktanya - Augusztintanya - Rend-kő-háta - Pilóta emlékmű - GSM torony - Középső-Hajag - Nyári Erdei iskola (Ferencháza Pihenőház) - Nagy- Nyerges - Tűzköves-bérc - Herend	43 km
Rómer Flóris emlékmű (zöld jel)	Bakonykoppány - Lipka-föld - Bécsi-árok - Hársas-kút - Kakas- hegy - Fenyőfő - Pápalátó-kő - Bodzás-árok - Hódos-ér - Vinye - Kőpince-forrás - Zörög-tető - Csesznek (Suttony) - Kő-árok - Kő- hegy - Ördög-árok bejárata - Nagyesztergár - Zirc - Köves-hegy - Pénzesgyőr - Judit-forrás - Kertes-kői szurdok - Csúcs-hegy - Bakonybél - Barátok útja - Százhalom - Kiszépalmapusztá - Ménesjáráspusztá - Porva - Porva-Csesznek vá.	62 km

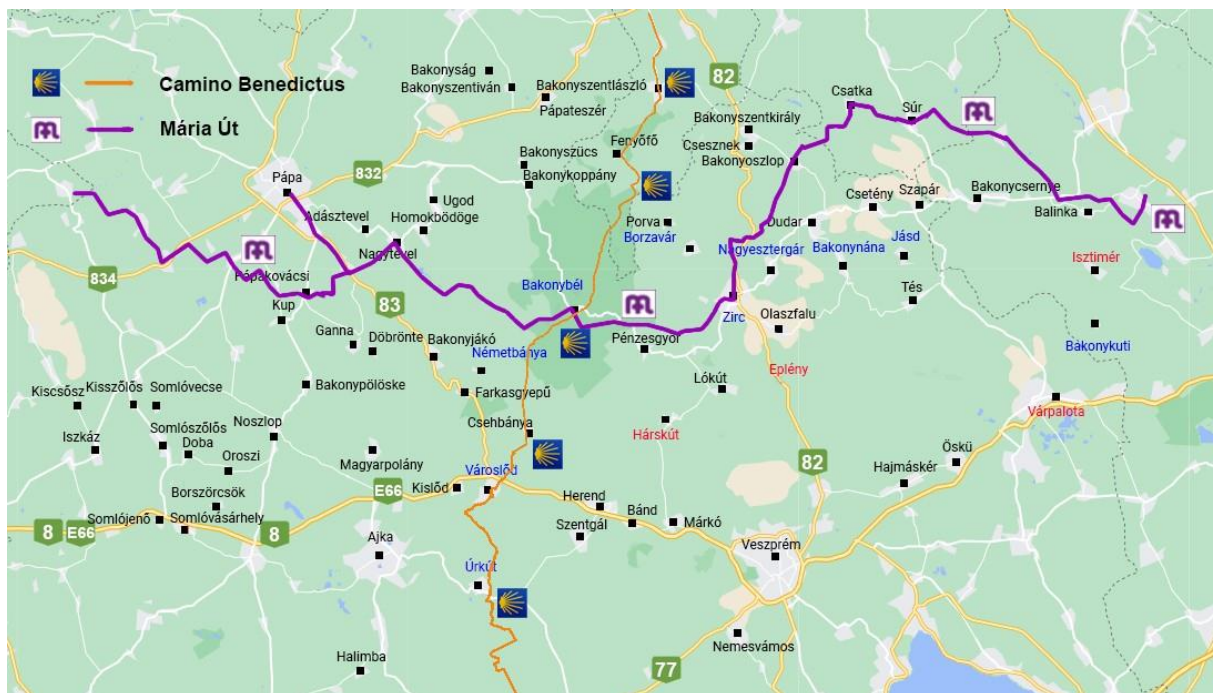
(Forrás: http://mtsz.org/turistautak_listaja_tajjegyseg_szerint/1.oldal?area_id=176, Bakony turistakalauz térképpel – Cartographia, 2022.)

Rövidebb – 3-4 kilométeres – és jellemzően körbejárható útvonalon bejárható túrákra adnak lehetőséget a térség tanösvényei:

- Ámos-hegyi kalandösvény
- Bajor-hegyi tanösvény
- Bazaltkarszt tanösvény
- Boroszlán tanösvény
- Csárdahegyi őskarszt tanösvény
- Csengő-bongó tanösvény
- Csinger-völgyi tanösvény
- Hubertlaki tanösvény
- Kis-bükk tanösvény
- Kitaibel Pál tanösvény (Somló)
- Olaszfalu tanösvény
- Pintér-hegyi tanösvény
- Róth Gyula tanösvény
- Sárcsi-kút tanösvény
- Tési-bükkös tanösvény
- Zergeboglár tanösvény (Somló).

Eltérő a felelős kezelő- és karbantartó szervezet a felsoroltak esetében, ami azonos, hogy a tanösvények mentén sorakozó információs táblák szakmai tartalma egyeztetésre került a Balaton-felvidéki Nemzeti Park munkatársaival és az illetékes erdőszettel.

A Bakony vadonjában több szakrális helyet találunk, melyek többszáz éve kiemelt helyszíneket jelentenek a zarándoklatra indulók számára. A bakonybéli Szent-kút a több mint ezer évvel ezelőtt ott élt remeték emlékezetét őrzi, míg a jádsi Szent-kút több mint hatszáz éve az egyik legismertebb hazai zarándokhely. A Súri-Bakonyalja kistelepülésén, Csatkán található kegyhely szintén régóta látogatott, nem véletlen, hogy a Mariazellt és Csíksomlyót összekötő Mária-út is érinti a települést.

17. Ábra Zarándokutak a Bakony-térségben
(Forrás: <https://turistautak.openstreetmap.hu/>)

A gyalogos túraútvonalakat áttekintve nem lehet nem észrevenni Bakonybél és a Magas-Bakony központi szerepét, ahol minden út áthalad. A részletesen bemutatásra került hálózat egyúttal meghatározza azokat a turistaáramlási útvonalakat is, melyek esetében nem csak a fejlesztésükre kell gondolni, hanem azon eszközök bevonására is, mely képes megakadályozni a központi terület és még néhány további centrum túlzott terhelését.

A Bakony gyalogos bejárásához hozzátartoznak a teljesítménytúrák és annak megújított formái, az instant túrák. Két civil szervezet nevéhez köthetők ezek: a győri székhelyű Bakonyi Kalandorok Turista Egyesület és a fővárosi Ösvénytaposó Baráti Társaság Közhasznú Sportegyesület. Ez utóbbi jelvénytulajdonos túramozgalmakkal is foglalkozik a térségben. Szervezett formában az alábbiakon vehetnek részt a túrázók:

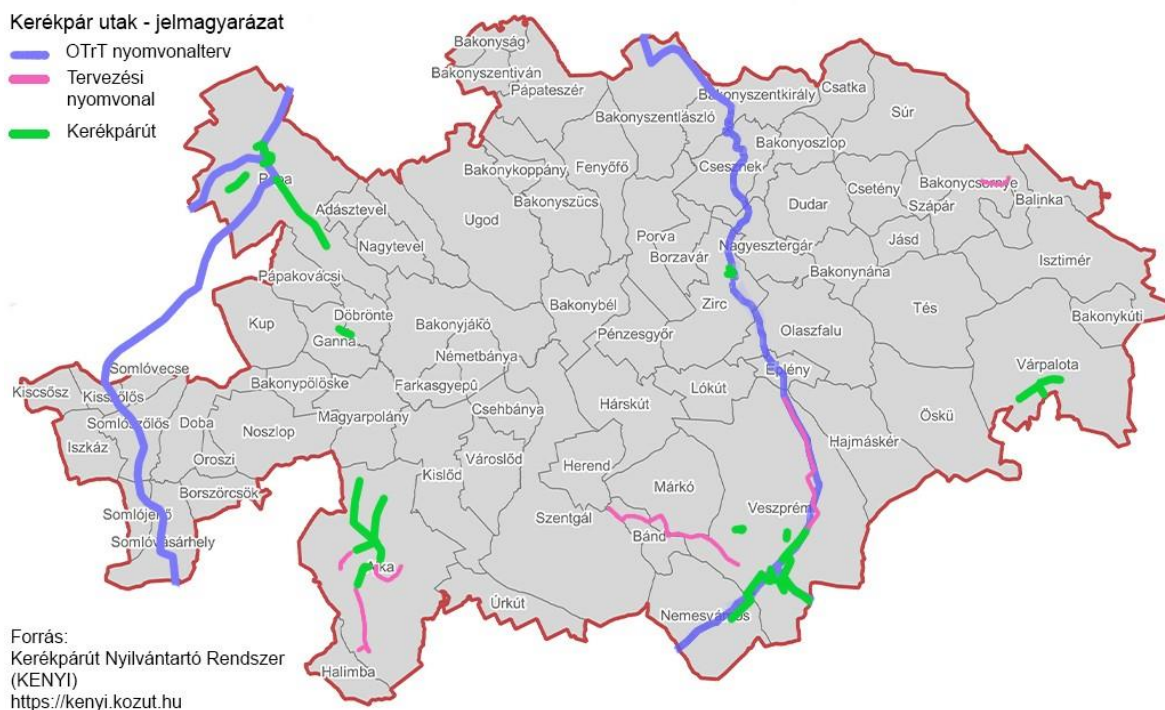
- Magas-Bakony Teljesítménytúra 50-30-20-10 km
- Reguly Antal Emléktúra 35-22-7 km
- Bakonyi Barangolás 70-40-30-20-10 km
- Instant túrák: Ördög Kör, Gerence Kör, Bakony Kör, Bitva Kör

- Jelvénytérző túramozgalmak: Öreg-Bakony Bakancsosa, Dornyai Béla Emlékút, Rómer Flóris Emlékút
- Permanens IVV (Internationaler Volkssport Verband) túrák három útvonalon Bakonybél környékén.

II.7.2. Kerékpáros turizmus

A kerékpáros turizmus fejlesztése során válik leginkább láthatóvá az az infrastruktúra, mely a helyi közösségek számára is bizonyos előnyökkel jár. A hivatalos kerékpárutakról vezetett nyilvántartásokban nem véletlen, hogy külön jegyzik is az egyes útszakaszoknál, hogy szabadidős célú felhasználás-e a jellemző. A Kerékpárút Nyilvántartó Rendszer alapján a 16. ábrán mutatjuk be a térségben már meglévő, tervezés alatt lévő, vagy még csak tervezett nyomvonalakat.

A tervek szintjén van elképzelés egy, az Észak-Dunántúlt a Balatonnal összekötő kerékpárútról, mely részben átszeli a Bakonyt – nagyjából a 82-es főút nyomvonalát követve –, részben elkerüli azt Tapolca irányában Pápától a Somló és a Bakony közötti alacsony forgalmú utakon. A Magas-Bakonyban és a Keleti-Bakonyban egy-két településen belül vezető kerékpárúton kívül nincs kiépített kerékpárút. Ennek oka többek között az, hogy az itt futó négyszámjegyű, aszfaltos utak alacsony forgalmúak, ezért jól kerékpározhatók.

18. Ábra A Bakony-térség meglévő és tervezett kerékpárútjai a Magyar Közút Zrt. hivatalos nyilvántartása szerint

A hegyi kerékpározók szempontjából a hegységet kellő sűrűséggel átszelő erdészeti utak kiváló lehetőséget biztosítanak a sportoláshoz, az elsősorban az autósok visszafogását célzó erdészeti sorompók az esetek döntő többségében könnyedén megkerülhetők kerékpárral is. A hegyi kerékpározást kedvelők számára külön kerékpáros túraútvonalakat is kijelöltek a Bakony területén, mely külön jelzéssel – fehér négyzetben kék, piros, sárga és zöld kerékpáros piktogram – is el van látva. Ezek az alábbi útvonalon vezetnek, melyek részletes leírása megtalálható a

Cartographia kiadó gondozásában 2022-ben megjelent, Berki Zoltán által szerkesztett Bakony térkép turistakalauzában:

1. Pápa – Ugod – Bakonykoppány – Huszárokelőpuszta – Som-berek-séd – Pápavár alja – Bakonybél – Száraz-Gerence – Kísszépalmapuszta – Szépalmapuszta – Borzavár – Zirc – Olaszfalu – Bakonyhána – Tés – Királyszállás – Hamuház – Kisgyón – Bakonycsérnye – Balinka – Bodajk (85 km)
2. Herend – Hajagok – Borostyán-kút (Bakonybél) – Csollányos-völgy – Gerence-völgy – Huszárokelőpuszta – Bakonykoppány – Bakonyszücs – Fenyőfő – Hódos-ér – Vinye – Cuha-szurdok – Porva-Csesznek vá. – Borzavár – Zirc (68 km)
3. Zirc – Akli – Somhegypuszta – Bakonybél – Száraz-Gerence – Kísszépalmapuszta – Kőrös-hegy – Kísszépalmapuszta – Zabola-erdő – Hódos-ér – Vinye – Bakonyszentlászló – Bakonyszentkirály – Csesznek – Bakonyoszlop – Dudar – Bakonyhána – Olaszfalu – Zirc (60 km)
4. Pápa – Nagytevel – Ugod – Bakonykoppány – Huszárokelőpuszta – Gerence-völgy – Bakonybél – Somhegypuszta – Pénzesgyőr – Hárskút – Márkó (35 km)

Ezek az útvonalak mindegyik esetben vasútállomástól vasútállomásig futnak, sőt több esetben köztes lehetőségeket is tartalmaznak, ha rövidíteni szándékoznak valaki. A vasúton minden esetben lehetőség van kerékpárszállításra.

Folyamatban van a Bakonyban a kerékpározásra alkalmas útvonalak színes – kék, piros, sárga és zöld – kijelölése, mely egy fehér mezőben látható kerékpárt ábrázol a megfelelő színnel. A jelenleg már elkészült szakaszok Zirc-Szarvaskút kiinduló és érkezési pontok között húzódnak:

Jelölés	Útvonal	Távolság
kék	Szarvaskút - Zirc-Akli - Lókút - Eplény, Sícentrum - Malom- völgy - Alsóperei Arborétum - Felsőpere, elégazás - Bakonyhána - Dudar - Nagyesztergár - Zirc - Szarvaskút	43 km
piros	Szarvaskút - Zirc-Akli - Lókút, elág. - Hárskút - Augusztin- tanya - Bakonybél, Szent-kút - Öreg-Séd-völgy - Kőrös-hegy - régi Kísszépalma- puszta - Halomsírok - Hajmás-h. - Porva-Páliháláspuszta - Pálinkaház - Zirc-Akli - Szarvaskút	53 km
zöld	Szarvaskút - Zirc-Akli - Pálinkaház - Porva-Páliháláspuszta - Porva - Fazekas-dűlő - Csárda-tető - Fenyőfő - Vinye - Felső- Cuha-völgy - Porva-Csesznek vm. - dózerút - Keskeny-dűlő - Borzavár - Tündérmajor - Zirc, Bakonybéli út - Szarvaskút	43 km

(Forrás: http://mtsz.org/turistautak_listaja_tajegyseg_szerint/4.oldal?area_id=176)

A területen kiépített Bringapark is található Eplény mellett, ahol a télen sífelvonóként működő libegő viszi fel a kerékpárosokat és kerékpárjaikat az Ámos-hegyre.

A bemutatott útvonalak bizonyos szakaszai az egykori Ugod-Franciavágás-Városlőd kisvasút nyomvonalát követik. A vasút a 70-es évekig szolgálta ki az erdészeti tevékenységet, megszüntetését követően a sínpárt és a talpfákat is felszedték, ezért ma már csak a töltés mutatja, hogy merre kanyargott. A pálya helyén egy esetlegesen a jövőben kialakított erdei kerékpárút - a szintkülönbségeket kényelmesen áthidalva alkalmas lehet akár családi kirándulásokra is. Egyedül az egykori hidak pótlása vagy kiváltása jelentkezne megoldandó feladatként a jövőben. Az útvonal az alábbi pontokat kötötte össze és ma is világosan követhető:

Franciavágás - Huszárokellő-puszta - Gerence - Kisvasúti emlékkiállítás - Molnár-kút-árok - Vörös János séd - Királykapu - Pintér-árok - Töredezett-árok - Csollányos-völgy - Pénzlik - Kis-Takács-hegy - Szénpajta - Töredék-árok - Újtelep - Városlőd.

II.7.3. Sí turizmus

A Magas-Bakony felszíni formáiból adódóan – szurdokokkal, völgyekkel szabdaltnak terület lévén – nem alkalmas a téli sportokra, ellentétben a Keleti-Bakony lankáival. Sűrű határában alakították ki az első sífelvonóval is ellátott pályát, még az eplényi Síarénát megelőzően, bár itt a pályák lejtési szöge és a kialakítható hosszúságuk nem okoz különösebb élményeket a külföldi sípályákhoz szokott közönség számára. Nem véletlen, hogy nem is találjuk nyomát a bakonyi síelésnek az elmúlt százötven évben.

Eplényben 7,9 km hosszú sípályarendszer került kialakításra, melynek legmagasabb pontja 509, a legalacsonyabb 333 méter. A síterepen 5,9 km hosszú kék, 800 m hosszú piros és 1,2 km-es fekete pálya található. Ma már 8 lift – 2 ülő- és 6 húzólift – is működik a nyitvatartási idő alatt.

A Budapesttől 122 km-re található Síaréna Vibe Parkba 13.600 Ft-ért váltható felnőtt napijegy, míg a gyermekeknek 9.700 Ft-ba került (2023/24-es adat).

A tengerszint feletti magasságból adódóan a síterep nyitvatartási ideje erősen kitett az időjárásnak, ugyanakkor országosan Eplény vezet a listát az 1 szezonra eső üzemelési napok számában:

	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22
Eplény	109	107	72	92	66	95	102	93	78	116	89
Mátraszentistván	91	106	50	89	46	82	87	85	71	89	107
Sátoraljaújhely	95	94	44	58	44	85	59	79	60	59	66
Kékestető	71	90	11	41	20	66	68	47	9	45	0
Visegrád	49	61	15	41	29	73	53	51	35	40	33
Bánkút	58	45	2	26	2	20	56	17	0	17	0

(Forrás: www.sielok.hu)

Pontos statisztika nem áll rendelkezésre a hazai aktív síelők csoportjáról. Annyi ismert, hogy – hacsak nincsenek adminisztratív akadályok –, mintegy félmillió honfitársunk utazik külföldre télen kifejezetten síelési célból. Az utóbbi két téli szezonban ezek jelentős része itthon maradt a járványügyi helyzet miatt, ma még kérdés, hogy mekkora az a részük, akiket sikerült a hazai sípályák visszatérő vendégeivé tenni.

Különböző internetes portálok fellelhető hírek alapján 40 és 50 ezer közé tehető az egy szezonra kiadott bérletek száma Eplényben, illetve a hétvégi látogatószám átlagosan a kétezer főt éri el, ebben a bérletesek is benne vannak. Nem állnak rendelkezésre olyan adatok, hogy ez a látogatószám kikből adódik össze és mennyi köztük az itt is éjszakázó síelő. A szálláshelykapacitás terén mindenestre nem történt az utóbbi öt évben olyan változás, amiből arra következtethetnénk, hogy fokozódó keresletet tapasztalának a vállalkozók.

Ezen kívül a vizsgált terület több pontján is fellelhetőek hasonló létesítmények nyomai, mint például Döbrönte, Bodajk és Súr környékén. Az egykori sípályák ma már nem üzemelnek ebben a formában.

Az utóbbi időben egyre népszerűbb a hótalpas túrázás, amihez bérelhető hótalpakra és botokra van szükség. Ez egy olyan újdonság lehet a jövőben, mely jól kiegészíti a síelést, ráadásul az egész hegységben gyakorolható anélkül, hogy különösebb beruházásra lenne szükség. Az sem elhanyagolható szempont, hogy sokkal jobban megfelel a környezetbarát szempontoknak, mint egy kiépített és mesterséges hóval megerősített sípálya.

II.7.4. Lovas turizmus

Abban minden érintett egyetért, hogy a Bakony ideális feltételeket kínál a lovas turizmus számára, azaz jól lovagolható. A magunk részéről a Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Szövetség értékelését tekintjük mértékadónak, mely szervezet egyik fő alakítója volt a Kincsem Nemzeti Lovasprogramnak is. Szintén a MLTKSZ dolgozta ki a lovas szolgáltatók minőségbiztosítási rendszerét, mely alapján folyik a lovas szolgáltatások szakmai minősítése. Ez kiterjed a vendég által igénybe vehető szolgáltatásokon kívül a vendégek számára kínált lovakra és a személyzet felkészültségére is.

19. Ábra Nyilvántartásba vett lovas szolgáltatók a Bakonyban

Az általunk vizsgált területen bármilyen hosszúságú túra megszervezhető, akár hosszú, akár rövid túráról legyen szó. Szintén a Bakonyon halad át az ország egyik leghosszabb lovastúrája, mely Bakonykoppánytól a Balaton irányába vezet és halad tovább onnan a Marcali-Nagyatád útvonalon egészen a Drávaig. Kisebb területeken – mint amilyen a mi esetünkben a Bakony – lovastúrájának tekinthető minden olyan lovas program, ami igénybe veszi az adott szolgáltató tulajdonát képező területet.

	lovasoktatás	tereplovaglás	túralovaglás	táboroztatás	túrakocsikázás	fogathajtóoktatás	állatsimogató	béértartás	lókölcsönzés	étkezés	szállás	lókiképzés	programszervezés
Nomádia Szabadidőpark és Lovarda (Ajka)	x			x						x			
Szentkereszty Ház (Bakonybél)										x	x		x
Szilvási Lovasudvar (Bakonyjákó)	x	x	x		x	x					x		x
Koppány Lovasudvar (Bakonykoppány) – Pápai Lovasi.	x	x	x		x			x		x	x	x	x
Cseszneki Lovasiskola/tanya	x			x					x				
Hasik Lovarda (Döbrönte)	x	x	x	x	x					x	x		
Derű Lovasudvar (Fenyőfő)	x	x	x	x	x	x				x	x		x
Hárskúti Lovas Klub	x	x	x	x	x								x
Soulcoaching – Önismeret Lovakkal (Hárskút)	x												x
Márkói Lovasiskola	x	x	x		x								x
Sárkányparipa Lovasudvar (Nemesvámos)	x												
Tarkabaraka Lovasklub (Németbánya)	x	x	x				x			x	x		x
Zöldág Lovasudvar (Olaszfa)	x	x	x		x		x						x
Bóhm Lovasudvar (Pápa)	x												
Gróf Ménes (Pápateszér)	x	x	x	x									x
Magyar Hagományőrző Egyesület (Szentgál)	x	x		x									
Ugodi Lovasiskola	x			x									

Jelenleg 18 lovas szolgáltató van hivatalosan nyilvántartásba véve, melyek közül 6 rendelkezik a MLTKSZ által auditált besorolással.

Ezek közül nem minden vállalkozás kínál turisztikai szolgáltatásokat, sokan csak béértartással, oktatással és táboroztatással foglalkoznak. Ennek köszönhetően az állapítható meg, hogy számosságuk ellenére nincs meg a kellő összefogás a lovasok között ahhoz, hogy egy egész Bakonyra kiterjedő minőségbiztosított hálózat jöjjön létre, mely biztonsággal ajánlható ki mind a hazai, mind a nemzetközi piacon. A jogszabályi feltételek is több mint 25 éve adóttak, lévén az erdő tv. megfogalmazása szerint lovagolni mindenhol lehet, ahol az nincs tiltva.

II.8. Szervezeti háttér

II.8.1. Állami- és önkormányzati szereplők

Kifejezetten a Bakony-térség turizmusáért átfogóan felelős állami vagy közigazgatási szerv vagy szervezet nem létezik.

A térség 4 vármegye közigazgatási területét is érinti, jóllehet közülük Veszprém vármegyéhez tartozik a lehatárolt terület településeinek 89%-a, Fejér, Komárom-Esztergom és Győr-Moson-Sopron csupán 8 település révén érintett. Ennek megfelelően a Bakony térsége, mint földrajzi, táji, kulturális és gazdasági egység, a Veszprém vármegyei identitás egyik meghatározó eleme. Ugyanakkor a Bakony-térség mint közigazgatási egység nem létezik.

A felmérések és konzultációk alapján biztosan állítható, hogy a térség lakóinak identitása egyértelműen „bakonyi”. A Somló és részben Pápa térsége talán az egyetlen kivétel ez alól. Az aktív turizmus szempontjából a kínálati oldalon meghatározó állami szereplőknél kiemelendő az erdőgazdaságok (a Bakonyerdő és a VERGA) és a BFNPI illetékességi területeinek fragmentáltsága, illetve a BFNPI esetében az, hogy illetékességi területének csak egy része tartozik az általunk értelmezett Bakonyhoz, annál lényegesen nagyobb.

A vizsgált térség önkormányzatai közül a jelentősebb turisztikai forgalommal és/vagy attrakciókkal rendelkező településeken voltak ugyan a települési turizmus menedzsmentjét korszerű keretek közé helyező próbálkozások, ám ezek különböző okok miatt elsorvadtak. A térségben Zircen és Veszprémben alakult helyi, valamint veszprémi központtal térségi (Bakony-Balaton) TDM-szervezet, ám ezek néhány év működés és kísérletezés után sorra beszüntették tevékenységüket. Az egyes települések, kisebb térségek (magtérségek) aktív- és ökoturizmusát menedzselő, külön erre a célra létrehozott szervezetek hiányában önkormányzati szinten igyekeznek megfelelni a térben és időben változóan koncentrálódó, nem ritkán a „túlturizmus” rendkívül káros jelenségeit hordozó turizmus jelentette kihívásoknak.

A turisztikailag preferáltabb bakonyi területek és települések önkormányzatai turisztikai referenst alkalmaznak, igyekeznek információs irodát üzemeltetni, próbálják központilag szervezni a település vagy kistérség turisztikai marketing kommunikációját, illetve támogatják azokat a vállalkozói kezdeményezéseket és civil szervezeteket, amelyek felelősséget vállalnak az adott terület aktív- és ökoturizmusának valamely szegmenséért. Az önkormányzatok közötti együttműködés az aktív- és ökoturizmus területén elsősorban a Leader egyesületek keretei között működik.

Jelenleg a Bakony térségének, mint egységes aktív- és ökoturisztikai desztinációnak állami és közigazgatási szervezeti szinten nincs gazdája, illetve sok állami és közigazgatási szereplő van, aki – mivel a Bakony turizmusának egy-egy szeletében/metszetében érintett - valamelyest felelősséget vállal a „Bakonyért”, de csak az általa érintett részterületen. Amennyiben a Bakony térsége, mint aktív turisztikai desztináció markánsan meg akar jelenni a turizmus piacán, szükség lesz egy, a térség egészét átfogó, a térség szereplőit koordináló szervezet létrehozására.

A közelmúltban erre irányuló kísérletként Zirc és Bakonybél önkormányzatainak kezdeményezésére 2019-ben elindult az a folyamat, amelynek célja a Bakony turisztikai márka megteremtése. Sajnos a COVID19 ezt félbeszakította. Az együttműködési szándéknyilatkozatot mindazonáltal 14 önkormányzat már aláírta.

II.8.2. Civil- és piaci szereplők

A Bakony-térség egészét átfogó civil turisztikai szervezet létrehozására már a múlt század 30-as éveiben történt kísérlet, ám a Zircen alakult „Bakony Egyesület” a 2. világháború éveiben feloszlott. Mindenesetre roppant tanulságos röviden megismerni a korabeli egyesület céljait és működését. Az egyesületi jegyzőkönyveket Cuhavölgyi Klára dolgozta fel, mely a Zirc Városa által kiírt, „Elmesélem neked” elnevezésű pályázaton második lett. Az egyesület létrehozásáról a tanulmány így ír:

„Isten nevében! Ezzel a fohással kezdődik a Bakony Egyesület 52 jegyzőkönyvét tartalmazó vastag kézírásos könyv. De kik voltak, mit is akartak ezek a nemes szándékú férfiak, akik 1931 és 1944 között ezen egyesület létrehozásán és működtetésén fáradoztak.

Az egyesület létrehozásának gondolata még 1931 elején foganhatott meg, amikor Walla Ferenc tündérmajori földbirtokos a belügyminisztériumhoz fordult, hogy az egyesület alapszabályait jóváhagyassa. A Magyar Királyi Belügyminiszter 132.337/VII/1931 szám alatt 1931. június 22-én Budapesten az egyesület alapszabályait jóváhagyta, különböző módosító, illetve kiegészítő bejegyzésekkel.

Az egyesület neve: Bakony Kultúregyesület Zirc, nyelve magyar. Célja: a bakonyi hegyvidék természeti szépségei iránt az érdeklődést minél szélesebb körben felkelteni, azokat megismertetni s hozzáférhetőbbé tenni, célszerű intézkedésekkel a hegyvidék kultúrájának fejlődését előmozdítani és idegenforgalmát emelni.

A célt a következő eszközökkel kívánták elérni: ismertető propaganda, hírlapi cikkek és előadások, turista utak és sétautak kieszközlése, létesítése, turisták, nyaralók számára szállás és ételmezés megszervezése, községfejlesztési akciók, tudományos munkálkodás és művészetek istápolása, kirándulások szervezése, téli sporthelyek létesítése, rokon egyesületekkel való érintkezés.

Az egyesület tagjai lehettek rendes, pártoló, alapító és tiszteletbeli tagok. Tagokul felvehettek 18. életévüket betöltött, büntetlen előéletű magyar állampolgárokat, akik írásbeli belépő nyilatkozatot tettek, és egy intézőbizottsági tag ajánlásával rendelkeztek. Tiszteletbeli tagokat az egyesület, vagy a hazai kultúra körüli munkálkodás eredményeképpen választottak, ezek nem fizettek. Egyébként az alapító tagok 10 évre szóló belépési és tagsági díj fejében 20 pengőt, rendes tagok évenként 2 pengőt, a pártoló tagok pedig évi 1 pengő tagsági díjat fizettek. A tagság megszűnt a tag halálával, kilépésével, törlésével (amennyiben fizetési kötelezettségének nem tett eleget), vagy kizárásával (aki az egyesület, vagy a fennálló rend ellen komolyan vét, vagy büntetendő cselekményt követ el).

Az egyesület vezetőségét a közgyűlés választotta egy évre, vezetője az elnök. Ő képviselte az egyesületet a hatóságok és az egyesületen kívülállók előtt. Egybehívta a közgyűlést, a hivatalos iratokat aláírta, a pénzkezelést megvizsgálhatta. Az intézőbizottság 2 vagy 3 tagból állt, gondoskodott a határozatok végrehajtásáról, intézte az egyesületi ügyeket, határozott a tagfelvételtől, legalább negyedévente ülésezett, amelyekről jegyzőkönyvet vezettek. Az egyesület pénztárosa kezelte a pénzügyeket, minden év december 31-ig zárszámadást készített. Működését az egyesület ellenőre felügyelte, aki a pénztárossal együtt egyetemlegesen anyagilag is felelős volt a pénzügyekért. Walla Ferenc elnök összehívására a Bakony Kultúregyesület végül az 1931. november 15-én tartott közgyűlésen alakult meg.

Az alakuló közgyűlésen tulajdonképpen konkrétan meghatározták az egyesület feladatait, amely meghatározó volt a következő 13 évben (az utolsó közgyűlést 1944.

szeptember 24-én tartották). Négy osztály munkálkodott különböző területeken. A propagandaosztály hirdetések, hírlapi közlemények, levelezőlapok, fényképek kiadásával foglalkozott. A turisztikai osztály dr. Scherer János szolgabíró vezetésével turistautak előkészítő munkájával, kirándulások szervezésével, megrendelésével foglalkozott. Kerschbaum Mayer Henrich ipariskolai igazgató végezte a lakás és ételmezési osztály szervező munkáját. Felvilágosítást adtak a Bakonyban nyaralni óhajtóknak, 53 lakás kiadását közvetítették, megszervezték az ételmezési ellátásukat. A községfejlesztési osztály elnöke dr. Cseresnyés Jenő királyi körjegyző volt, a zirci strandfürdő létesítése volt akkor a legfőbb, legnehezebb feladat, amiért is a közgyűlésen köszönetet mondtak neki.

Az alakuló közgyűlésen megválasztották a tisztkart, elnökké Walla Ferencet választották, a két társelnök dr. Tóth Aurél és Varga Virgil lett, alelnökök Kerschbaum Mayer Henrich és Becske Zoltán, titkárok dr. Kukányi Béla és Pápay János, pénztáros Pellion László, ellenőr Scherer Endre, ügyész dr. Szigethy László, a számvizsgáló bizottság tagjai Árvay György, dr. Sümeghy László, Tóth Sándor lettek.”

Látható, hogy a magyarországi turizmus viszonylag korai szakaszában, ahol egy térségben megjelentek a turisták, rövidesen felmerült az igény a térség turizmusának intézményes és egységes „menedzsmentjére”. Ilyen hely volt a Bakony térsége is. A kezdeményezés jórészt alulról felfelé történt, azok a vállalkozók, akiknek bevételeiben jelentős mértékben szerepelt a turizmus, ösztönösen megértették, hogy „hálózatosság” nélkül nem fog „fenntartható növekedési” pályára állni az idegenforgalom. Az ilyen kezdeményezésekből persze a korabeli közigazgatási és állami szereplők sem akartak kimaradni, hiszen a térség fejlődésének egyik legfontosabb eleme a helyi turizmus volt. Ezt felismerve maga a zirci apát is támogatta a szervezet létrejöttét, később pedig működését: „1931. november 15-én, az alakuló közgyűlésen dr. Werner Adolf zirci apát úr öméltóságát egyhangú lelkesedéssel díszelnökké választották, és a választás eredményének jelentése céljából küldöttségileg üdvözölték. A küldöttség tagjai Walla Ferenc, dr. Sült Lajos, dr. Szemmelweisz Károly és dr. Szemmelweisz Ferenc, a vidék és a járás nevében Holitscher Károly országgyűlési képviselő.” Hogy mennyire haladó szellemiségűnek és modernnek számított az egyesület munkáját meghatározó gondolkodás, arra a tagság összetétele a legjellemzőbb: „Meglepő, hogy az értelmiség milyen nagy számban képviseltette magát, a tagok közül több mint 20 %, 50 személy viselt doktori címet. Nemcsak orvosok, jogi végzettségűek, de a ciszterci rend tudományos fokozattal bíró személyei is voltak közöttük. Zirc község vezetői, a bírók (mai fogalmak szerint polgármester) is szerepelnek a tagok között, továbbá a közigazgatásban dolgozók, ezen kívül iparosok, kereskedők, vendéglősök, gazdák.”

Ha megnézzük azt a 4 (szak)osztályt, amit az egyesület létrehozott, nagyjából el is érkeznénk egy-egy térség modern értelemben vett desztináció-menedzsmentjének alaptevékenységeihez:

- **propagandaosztály:** hirdetések, hírlapi közlemények, levelezőlapok, fényképek kiadásával foglalkozott (marketingkommunikáció)
- **turisztikai osztály:** turistautak előkészítő munkájával, kirándulások szervezésével, megrendelésével foglalkozott (termékfejlesztés és értékesítés)
- **lakás és ételmezési osztály:** felvilágosítást adtak a Bakonyban nyaralni óhajtóknak, 53 lakás kiadását közvetítették, megszervezték az ételmezési ellátásukat (információs szolgáltatás)

- **községfejlesztési osztály:** a zirci strandfürdő létesítése volt akkor a legfőbb, legnehezebb feladat, amiért is a közgyűlésen köszönetet mondtak neki (tervezés és termékfejlesztés)

Az egyesület már működésének első évében ki akarta terjeszteni együttműködési hálózatát a Bakony további településeire, térségeire és szervezeteire is: „Már 1931 decemberében arról tárgyaltak, hogy be kellene vonni a Zirc környéki településeket a nyaraltatásba. Erre vonatkozóan már ez év folyamán korábban felkérték a vidéki tanítókat, hogy vegyenek részt az egyesület munkájában, sajnos azonban csak az eplényi és olaszfalui tanítók (Erdősi András) válaszoltak a megkeresésre. 1934. július 12-én a vidéki körjegyzőket és jegyzőket hívták össze, a községek lakásairól jegyzéket vettek fel, és az IBUSZ igazgatója, dr. Varjasi Länger Rudolf többek között bejelentette, hogy autóbuszjáratokat indítanak kísérletképpen, és terveik vannak az idegenforgalom fejlesztésére. A községektől hozzájárulást kértek a körlevél kibocsátásához, nevezetesen: Bakonybél, Bakonyszentlászló 15-15 pengő, Bakonyszentkirály, Csesznek, Porva és Borzavár 10-10 pengő, (Porva és Borzavár együttesen 10 pengő), Bakonynána, Oszlop 5-5 pengő, Olaszfalu és Eplény együttesen 10 pengő. Ennek beszédésére dr. Scherer János választmányi tagot kérték fel. 1936. áprilisban dr. Borián Elréd kérte az egyesületet, hogy szerényebb igényű nyaralásokat Bakonynánára is irányítsanak, a nánai Huff József erdőmérnök felajánlotta, hogy esetenként szívesen ad engedélyt az alsóperei vadaskertbe való belépésre.” A Bakony Egyesület „hálózatépítési” tevékenysége nem állt meg a Bakony földrajzi határain: a működés harmadik évében, 1934-ben együttműködést kezdeményezett a Balaton Szövetséggel. A Balatonnal nem közös „desztinációban”, hanem egymást kiegészítő turisztikai térségekben gondolkoztak, melyek összehangolják és elérhetővé teszik egymás számára kínálatukat és működésüket, a „propagandában” pedig ajánlják egymást.

Nos, azt gondoljuk, hogy a háború és az azt követő 40 év nem vet véget a hasonló, organikus, a piaci igények motiválta „szervezetfejlesztési” tevékenységnek, ma nem kellene hosszasan magyarázni az érintetteknek az együttműködés értelmét és legfőképpen gazdasági, környezeti és társadalmi hasznát.

Hasonlóan a múlt század elejéhez, a turisztikai hálózatépítés szándéka és szükségszerűségének felismerése motiválta majd 80 évvel később, a 2010-es években a TDM szervezetek megalakítását. Így jött létre a Bakony térségében a zirci, a veszprémi, majd a térség egészét a Balaton egy részével kiegészíteni és egységes desztinációként kezelni próbáló Bakony-Balaton TDM szervezet. A szervezetek megalakulásának igénye azonban csak részben fakadt a vállalkozói (civil vagy „private”) oldal felismeréseiből és saját gazdasági erejéből, amihez az állami és közigazgatási szféra csatlakozhatott volna, létrejöttük nem annyira egyfajta organikus, alapvetően alulról szerveződő, a folyamatosan változó és valós piaci igényeknek az állami- és a közszféra által támogatott kielégítésén, hanem az akkori központi turizmusirányítás modernizációs elképzelésein alapult – tette ezt ráadásul úgy, hogy a mindenkor turizmusirányítás nem vette elég komolyan saját törekvéseit, főként nem annak nagyon is gyakorlati következményeit, illetve azt a társadalmi és gazdasági makrokörnyezetet, amelynek keretei között az új irányítási rendszernek fel kellett volna épülnie. Így jöhettek létre azok a szervezetek, amelyek szándékaikban és törekvéseikben nagyon előremutató módon próbálták ugyan megreformálni a nemzetközi versenytársakéhoz képest 20-30 éves hátrányban lévő magyarországi turizmusirányítási rendszert, működésük során azonban folyamatosan azokkal a mélyen gyökerező társadalmi ellentmondásokkal, gazdasági és politikai érdekellentétekkel szembesültek, amelyek végül – kevés kivételtől

eltekintve – bukásukat okozták, ezzel visszaléptetve a magyarországi turizmusirányítás rendszerét a kb. 20 évvel ezelőtti szintre. Így – nemzetközi összehasonlításban – a hátrány a konkurens külföldi térségekkel szemben az irányítás területén mintegy 50 évre nőtt.

A fenti folyamat azonban nem volt teljesen hiábavaló. Az ma már a turizmus egyetlen hazai szereplője számára sem kérdés (a közsféra és a hatalom számára sem), hogy egy-egy térség turizmusa valamilyen fajta professzionális szolgáltatói és/vagy attrakciós hálózat és az azt működtető, koordináló, átfogó menedzsment-tevékenység nélkül képtelen fenntartható módon működni. Fenntartható módon a fenntarthatóság mindhárom értelmében: társadalmilag, környezetileg és főként gazdaságilag.

Amennyiben tehát a Bakony térségét a térség turizmusának érintettjei és szereplői, turisztikai szolgáltatók, önkormányzatok, állami és civil szervezetek – legalább a hazai turizmus piacán – aktív- és ökoturisztikai márkává akarják fejleszteni, egyszersmind a Bakony aktív- és ökoturizmusát fenntartható növekedési pályára kívánják állítani, nem fogják tudni megkerülni egy olyan, a Bakony-térség aktív- és ökoturizmusának egészét átfogó hálózatba szervező, minden egyes érintett érdekeit képviselő, a szereplők legszéleskörűbb turisztikai együttműködését koordináló, mind a kínálat, mind a kereslet oldalán professzionális tevékenységet folytató menedzsment-szervezet létrehozását és működtetését, amely a Bakonyt, mint egységes desztinációt képes a már sokat emlegetett fenntartható növekedési pályára állítani és azon megtartani, még ha a „növekedés”-szó értelme – az utóbbi hónapok világeseményei hatására – várhatóan már a közeli jövőben is némiképp új értelmet fog kapni.

A reményeink szerint megvalósuló szervezetfejlesztési folyamat érintettjei mindenekelőtt a térség aktív- és ökoturisztikai szolgáltatói, önkormányzatai, állami szereplői – különös tekintettel a két erdőszetre és a nemzeti parkra –, valamint azok a már létező és beazonosíthatóan az aktív- és ökoturizmusban (akár csak potenciálisan is) érdekelt és/vagy érintett civil szervezetek, melyeknek listáját a következő felsorolás tartalmazza. A felsorolásban négy kategóriába soroltuk a szervezeteket, az érintett 3 túratípus (lovaglás, természetjárás, kerékpározás), illetve egy negyedik, a turizmusban általában vagy a környezetvédelemben/ökológiában érintettség okán:

Természetjárás	
Bakonyerdő Vándorai Természetjáró Közhasznú Egyesület	Pápa
Bánki Donát Természetbarát Egyesület	Ajka
Ajkai Kórház Sportegyesület	Ajka
Túrateknőc Természetjárók Turista Egyesület	Ajka
Győri Meteor Természetbarát Egyesület	Bakonyszentlászló
Bakonyi Farkasok Természetjáró Szabadidő- és Sportegyesület	Halimba
GEOLINO Természetbarát Egyesület	Halimba
Egészség és Egység a Természettel Egyesület	Veszprém
Mária Út Közhasznú Egyesület	Veszprém
Veszprém Megyei Természetbarát Szövetség	Veszprém
Bakony Természetbarát Egyesület	Veszprém
Balaton Bakony Bakancsos Turizmusáért Alapítvány	Veszprém
Édesvíz Természetbarát Egyesület	Veszprém
Építők Természetbarát Sport Egyesület	Veszprém
Lovas Turizmus	
Pápai Lovasbarátok Egyesülete	Pápa
Ugod Lovas Klub és Sportegyesület	Ugod

Zarándok Lovas és Íjász Sportegyesület	Ajka
Fehér ló fia Lovas Egyesület	Ajka
Lóval az Egészségért Egyesület	Úrkút
Lovassport és Hagyományörző Egyesület	Bakonyjákó
Bella Lovas Klub Bakonyszentlászló Egyesület	Bakonyszentlászló
Fenyves Lovas Sport és Lovasterápiás Sportegyesület	Várpalota
Bakonyi Poroszkálók Hagyományörző- és Sportegyesület	Várpalota
Dália Lovasudvar Egyesület	Súr
Áramlat Lovas Egyesület	Hárskút
Hárskúti Lovas Klub	Hárskút
Márkói Lovassport Egyesület	Márkó
Baláca Lovas Sport Egyesület	Nemesvámos
Nemesvámos Lovasakadémia Sport Club	Nemesvámos
Pauer Lovasklub Egyesület	Nemesvámos
Vámosi Lovas Egyesület	Nemesvámos
Állatkerti Lovas Sportegyesület Veszprém	Veszprém
Sándor Huszár Lovas Klub	Veszprém
Kerékpározás	
Bakony Racing Team Kerékpársport Egyesület	Győr
BringAjka KSE	Ajka
Kiválók-BakonySport Kerékpáros Sportegyesület	Ajka
HYPNO TEAM RACING Kerékpáros Sportegyesület	Ajka
ACÉL-VAKOND Kerékpáros Sportegyesület	Zirc
Zirc Kerékpár Sportegyesület	Zirc
bmtb.hu	Bakonycseryne
KEROBIK Sportegyesület	Veszprém
Pedal Kerékpáregyesület	Veszprém
Veszprémi Kerékpáros Egyesület	Veszprém
Általános turisztikai szervezet, ökológiai kezdeményezés	
Pápa Város Turizmusáért Alapítvány	Pápa
Élő Forrás Hagyományörző Egyesület	Kiscsösz
Bakonyalja Barátai (BAB) Egyesület	Döbrönte
Vénic Természetismereti és Természetvédelmi Alapítvány	Ajka
Hajagi Természetvédő és Szabadidő Egyesület	Herend
Gerence Völgy Ökológiai Park Alapítvány	Bakonybél
Guzmics Izidor Kulturális és Idegenforgalmi Egyesület	Bakonybél
Zöldporta Bakonybéli Környezetvédelmi Egyesület	Bakonybél
Magas-Bakony Környezetvédelmi Egyesület	Zirc
Öreg-Bakony Barátai Egyesület	Zirc
Bakony Szíve Turisztikai Szövetség	Zirc
A Bakony Turizmusáért Egyesület	Zirc
Bakony Turisztikai és Sport Egyesület	Zirc
Cuha-völgyi Bakonyvasút Szövetség	Zirc
Eplényi Turisztikai Egyesület	Eplény
Öreg-Bakony Alapítvány	Csesznek
Pangea Kulturális és Környezetvédelmi Egyesület	Pénzesgyőr
Bakonyért Szent László Turisztikai Egyesület	Bakonyszentlászló
A Jásd Turizmusáért Egyesület	Jásd
Gaja-völgy Természet és Környezetvédő Turisztikai Egyesület	Bodajk
Bakonyi Barlangkutató Egyesületek Szövetsége	Bánd
Veszprémi Egyetem Barlangkutató Egyesület	Bánd
A Mi Bakonyunk Alapítvány	Bakonyszentlászló
Ültess Fát Alapítvány	onyszentlászló- Vinye,
Bakony Szabadidős Sportjáért Alapítvány	Veszprém
Veszprémi Extrém- és Túra Sportegyesület	Veszprém

A felsorolásban szereplő 72 szervezet listája nem teljes körű, mindazonáltal a felsorolt szervezeteket a következőkben már a stratégia-alkotás folyamatába is be kívánjuk vonni, illetve a végső eredményként előálló stratégiában a működő és

érintett civil szervezetek minél teljesebb körét szeretnénk szerepeltetni. A felsorolt szervezetek közül néhánynak a székhelye a térségen kívülre esik, ám tevékenységük jórészt a Bakonyra koncentrálódik, ezért szerepeltetésüket indokoltnak láttuk.

A térségben meglévő együttműködésekről általában elmondható, hogy alkalmoszerűek, nem koncepciózusok, és végképp nem a fenntartható és hosszú távon működőképes, egész térséget átfogó hálózatok stratégiai jellegű felépítése a céljuk. Ennek a ténynek nagyon sokrétű oka van, de közülük talán a legfontosabb, hogy pillanatnyilag nem létezik olyan, aktív- és ökoturisztikai, az egész Bakony-térségre nézve átfogóan és stratégiaileg megfogalmazott célrendszer, amelyet a szereplők és érintettek közösen alkottak meg és fogadtak el. A térséget sokkal inkább egy-egy kisebb térséget átfogó civil szervezet és néhány szolgáltató szöványos, inkább projekt alapú együttműködése jellemzi. Az alkalmi együttműködések motivációjában komoly szerepet játszik az európai forrásokra kiírt pályázatok ösztönző hatása, értékelési- és indikátorrendszere.

A stratégia egyik fő feladata, hogy ezt a célrendszert – a szereplők és érintettek bevonásával, az aktív- és ökoturizmus területén úgy fogalmazza meg, hogy az érdekeltek a célok megfogalmazásában konszenzusra jussanak, és képesek legyenek elkötelezni magukat a célrendszer megvalósítása mellett. Amennyiben ez nem sikerül, vajmi kevés esély van arra, hogy a stratégiában kitűzött egyik legfontosabb cél, a Bakony egységes aktív- és ökoturisztikai márkává fejlesztése valaha is megvalósulhasson.

A Bakony-térségét önálló és egységes turisztikai desztinációként kezelő aktív- és ökoturisztikai fejlesztési stratégia még nem készült. A Bakony-Balaton TDM desztinációfejlesztési stratégiája a szervezet megszűnésével érvényét veszítette, az egyes települések – elsősorban pályázati források elnyeréséhez írt – turisztikai (marketingkommunikációs) stratégiái kifejezetten a településre szabottan és/vagy az adott projekthez kapcsolódóan születtek, ezért jelen, átfogó, a Bakony térségét önálló és egységes aktív- és ökoturisztikai desztinációként kezelő terv szempontjából nem relevánsak.

Mindazonáltal ki kell emelnünk Zirc városának 2017-ben született turizmusfejlesztési koncepcióját (Zirc turizmusfejlesztési koncepciója 2017-2020), melynek vezetői összefoglalójában a szerzők (nagyon helyesen) így fogalmazzak:

„A témával kapcsolatos kutatások alapján a turizmuskonceptió egyik legfontosabb üzenete az, hogy a turizmus szemszögéből nézve a Bakony térség nem leválasztható Zircről. Bár maga a közigazgatási rendszer településeket (ahhoz kapcsolódó képviselőtestületeket, éves költségvetést, hivatalokat, intézményeket) definiál, magának a belföldi vendégnek a fejében ez egy úti cél, élményeket ígérő földrajzi egység. Logikus tehát, hogy Zirc turizmusának fejlesztése érdekében nem elégséges a települési vezetők összefogása, a turizmusban érdekelt helyi szolgáltatók közös gondolkodása.”

Fenti koncepció is alátámasztja azt a meggyőződésünket, hogy a fejlesztendő aktív- és ökoturisztikai márkát a teljes, egységes és önálló Bakony térséget kell, hogy átfogja.

Jelen stratégia szempontjából releváns stratégiai dokumentum, a korábbi fejtegetésekből következően is Veszprém Vármegye Területfejlesztési Programja, melynek a turizmusgazdaság fejlesztésével kapcsolatos megállapításai a következők:

Veszprém vármegye egyedülállóan gazdag turisztikai potenciáljának hasznosítása

A vármegye idegenforgalmában a vonzó tényezők között a gazdag természeti, táji értékek és a kultúrtörténeti, építészeti emlékek, látnivalók egyaránt kiemelkedő szerepet töltenek be. A Balaton, a Balatoni-Riviéra és a Balaton-felvidék Veszprém vármegye legnagyobb jelentőségű turisztikai desztinációja. Emellett a gazdag turisztikai potenciállal, vagy sajátos értékekkel rendelkező települések az idegenforgalom legfőbb haszonélvezői a megyében. Ezek körében kiemelkedő a gazdag történelmi múlttal rendelkező megyeszékhely, emellett vármegye több kisvárosa egyedi arculatával és speciális turisztikai kínálatával jelenik meg (Tapolca, Sümeg, Zirc, Pápa, Balatonfüred). A Bakony összefüggő erdőségei, a Magas Bakony Tájvédelmi Körzet és a középhegység festői falvai együttesen a vármegye középső részének összefüggő idegenforgalmi körzetét alkotják. A bakonyi erdők a pihenés mellett az aktív turizmus sajátos lehetőségét (*lovaglás, vadászat, kerékpározás, gyalogos túrázás*) is kínálják. A szálláshely- szolgáltatásban, vendéglátásban megtermelt GDP- részaránya a megyében magasabb az országosra jellemzőnél. A Balaton közvetlen környezete és a Balaton-felvidék országos jelentőségű üdülőterületek, emellett a Bakony települései veszik ki részüket az országos átlagot meghaladó mértékben a szálláshely biztosításból, vendéglátásból. A gasztro-, kulturális-, szakrális turizmus, valamint az aktív- és ökoturisztikai együttműködésekben rejlő potenciál kiaknázása szükséges (pl. a Tihany-Pannonhalma zárandokútra aktív- és egyházi turisztikai vonatkozásának összehangolása). A vitorlázás fejlesztése, továbbá a kajak-kenu és SUP starthelyek fejlesztése a Balatonon, az északi part aktív turisztikai kínálatának szélesítése ezzel a népszerű sportággal. Az egyes attrakciókat a hálózatosodás elvét követve szükséges piacra vinni (aktív turisztikai csomagajánlatok formájában).

A turisztikai fejlesztési elképzelések illeszkednek a Nemzeti Turizmusfejlesztés Stratégia (NTS 2030) dokumentum stratégiai céljaihoz. Veszprém megyében a turizmus helyi gazdaságra gyakorolt hatása némileg eltérően mutatkozik meg a vármegye kiemelt turisztikai célterületeiben, illetve a vármegye turizmusba bekapcsolódó további térségeiben. A kiemelt turisztikai területek - amelyek egyben országosan is a kiemelt desztinációk közé tartoznak - településeiben a turizmus kifejezetten húzóágazatnak számít, a helyi gazdaság fontos, vagy legfontosabb bázisa. A stratégiai program e településeken a turizmus kiemelkedő adottságainak további kihasználását és a versenyképesség növelését irányozza elő. A vármegye jellemzően vidéki az elsődleges turisztikai célterületein kívül eső térségeiben a turizmus a helyi gazdaságon belül fontos rész-szerephez juthat. A helyi, mikrotérségi léptékű fejlesztések, és ezek hálózatosodásának elősegítésével - részben a 2. prioritás keretein belül - a turizmus helyi gazdaságon belüli részaránya növekedhet. Cél a hozzáférhető turizmus és a digitális turizmus vármegyei fejlesztése.

A kkv-k bevonása elsősorban a vármegye kiemelt turisztikai térségeiben történhet meg reálisan. Ahol ennek a feltételei rendelkezésre állnak, mind vállalkozói kapacitás, mind a keresleti oldalról, ott erre törekedni kell.

A turisztikai potenciál kihasználását szolgáló beavatkozások

- A térség változatos vonzerőire és erőforrásaira épített új, komplex, fenntartható és versenyképes turisztikai termékek kialakítása, valamint magas színvonalú szolgáltatások nyújtása annak érdekében, hogy a térség újra a gazdasági növekedésünk egyik kiemelt színtere lehessen.
- Új szezonok kialakítása (ősz, tavasz, téli) egész éves kínálati programcsomagok megteremtésével, ennek érdekében térségi turisztikai hálózatok, tematikus utak kialakítása, megerősítése.

- Egységes vármegyei, a Balaton egészére kiterjedő turisztikai menedzsmenttel összehangolt térségi turisztikai menedzsment létrehozása, működtetése, ennek keretében Veszprém megyei jogú város turisztikai kínálatának integrálása a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet turisztikai kínálatába.
- A turisztikai kínálat területileg differenciált tervezésével a vendégforgalom területi szétterítése, a háttérterületek adottságain (borvidék, nemzeti park, geopark, földtani értékek, hegyek, erdők, aprófalvak, történelmi emlékek, népi hagyományok gasztronómia stb.) alapuló alternatív turisztikai termékek kínálatának kifejlesztése és „értékesítése” a parttól távolabbi településeken.
- Fontos, hogy a turizmus kapcsán előtérbe kerüljenek a környezeti fenntarthatóságot érvényesítő mértéktartó fejlesztések.

A beavatkozások jellemzően az alábbi tevékenységek támogatására terjednek ki:

- a kultúra (ezen belül kiemelten a helyi kultúra) szerepének erősítése a turisztikai kínálat bővítésében,
- a speciális helyi és térségi termékek előállításának, helyi termékláncba való integrálásának támogatása,
- a falusi turizmus igényes szálláshelyeinek bővítése, a meglévő szálláshelyek vonatkozásában a szolgáltatás minőségének javítását szolgáló fejlesztések támogatása,
- az egyházi, lovas, vadász, horgász, csillagászati és geo-turizmus infrastrukturális feltételeinek javítása, a jelzett gyalogutak (turistautak) hálózatának bővítése, Bakony- Balaton Geopark kialakítása,
- a gyalogos közlekedés biztonságának és kulturáltságának biztosítása a vidéki települések belterületein (a járdahálózat fejlesztésével) a közösségi közlekedési megállóhelyek megközelíthetőségének javítása, a vendégfogadásra alkalmas települési környezet kialakítása.
- a Balaton-felvidék és a Bakony közötti közúti közlekedés feltételeinek javítása,
- a balatoni regionális szerepkörű kerékpárút hálózatra ráhordó térségi, mikrotérségi (pl Káli-medence) kerékpárúthálózat kialakítása és bekapcsolása a Balaton parti kerékpárútba, a kerékpárút hálózat fejlesztése, a kerékpáros turizmust segítő szolgáltató infrastruktúra fejlesztésével,
- a térség átjárhatóságát (az egyes attrakciók és szolgáltatások elérhetőségét javító) közlekedéshálózat fejlesztés támogatása a 4 és 5 számjegyű mellékutak kötelező műszaki paramétereitől elmaradó (kitérőkkel egysávos) útkapcsolatok kialakításával, (a helyi önkormányzatok szerepvállalásának növelésével)
- tematikus utak kialakításának ösztönzése, illetve szervezésének segítése (pl. Tematikus utak kialakítása - Borút hálózat létrehozása, Várak, kastélyok, templom- és kolostorromok Veszprém megyében és „egyházi” út kialakítása), háttér-infrastruktúra fejlesztése, információs pontok és közös programok szervezése.

A kiemelten Bakony és a Balaton térségét érintő turisztikai fejlesztések esetében kulcskérdés, hogy a helyi TDM szervezetek támogatását és aktív szerepvállalását a vármegyei program végrehajtásában meg lehessen szerezni.”

Amint látható, a dokumentum ugyan számos helyen tesz említést a Bakony turizmusának fontosságáról, bizonyos mértékig arra, mint meghatározó termékelemre utal a vármegye turizmusában, de nem határolja le és tekinti önálló turisztikai desztinációnak a térséget.

A hálózatosodás szükségességére is több ponton utal a dokumentum, de nem tűzi ki egyértelműen célként azoknak a szervezeti és intézményes kereteknek a megteremtését, amelyek a Bakony térségében sikeres turizmus-menedzsmenthez szükségesek.

Jelen aktív- és ökoturisztikai stratégia egyik legfontosabb feladata tehát az lesz, hogy megvizsgálja és az érintettekkel közösen meghatározza azokat a szervezeti- és menedzsment kereteket, amiken belül az egységes és önálló aktív- és ökoturisztikai Bakony-márka, mint térségi turisztikai márka felépíthető és működtethető.

III. HELYZETÉRTÉKELÉS

III.1. SWOT

Eddigi elemzéseink alapján megállapíthatjuk, hogy a Bakony és a Somló hazánkban az aktív- és ökoturizmus működése és fejlesztése szempontjából az egyik legideálisabb adottságokkal rendelkező térsége. Természeti adottságai, kulturális öröksége és hagyományai, a helyben élők identitástudata, megközelíthetősége, a jelenleg is működő aktív turisztikai tevékenységek a térség szempontjából releváns, négy túratípusban mind-mind arra predesztinálják a térséget, hogy elinduljon az önálló és egységes (aktív- és öko)turisztikai desztinációvá, végső soron pedig belföldi márkává válás útján.

Az erre irányuló kísérletek nem újkeletűek. Ahogyan azt az elemzés során láttuk, Zircről kiindulva már a múlt század 30-as éveiben megszülettek azok az elképzelések, amelyek következetes megvalósításának a 2. világháború, és az azt követő 40 év szabott gátat.

Az utóbbi évek gazdasági makrokörnyezet-változásai, a pandémia időszaka, a klimatikus változások felgyorsulása miatt várhatóan egyre keresettebbek lesznek a természetközeli, nyugodt és csendes kikapcsolódást kínáló térségek. A meglévő kereslet időszakos nyomása várhatóan nem fog csökkenni. A kérdés, hogy a térség érintettjei, piaci és állami, közigazgatási szereplői mit fognak kezdeni vele, vagy kezdenek-e vele valamit egyáltalán.

Ahogyan azt a helyzetelemzésben láttuk, a térség legnagyobb gyengesége, hogy a térség turizmusát felelősen és professzionálisan koordináló szervezet és az általa megteremtett és minőségirányított hálózat, egységes információszolgáltatás és következetes piaci kommunikáció hiányában, úgymond „kiszolgáltatja” magát a spontánul ideérkezők igényeinek ahelyett, hogy igyekezne irányítani és fenntartható mederben tartani azokat. Az ebből a fajta „reaktivitás” -ból származó károkat csak az egységes térségi szemlélet és márkakoncepció, a térség professzionális turisztikai menedzsmentjének „proaktivitása” képes megszüntetni.

	S Erősség	W Gyengeség	O Lehetőség	T Veszély
Elérhetőség, megközelíthetőség	<ul style="list-style-type: none"> • egy elsőrendű főútvonal (8) és három további főút halad át, vagy érinti a térséget, • a szomszédos megyékből és a központi régióból két órán belül elérhető gépkocsival • vonattal minden belépési pont elérhető, továbbá a térségen áthalad a műemlékvédelem alatt álló Győr-Veszprém vasútvonal 	<ul style="list-style-type: none"> • a 8-as út két részre osztja, elválasztja az Északi- és Déli-Bakonyt, • a Várpalota-Veszprém közötti sávon kiterjedt katonai területek akadályt jelentenek, • a Sûri-Bakonyalja két települése és a többi település közötti úthálózat gyenge minőségű, • jelentős átmenő forgalom a TVK területén Pápa-Zirc útvonalon 	<ul style="list-style-type: none"> • a gyorsforgalmi út aluljárói és felüljárói révén kialakítható kapcsolat a két terület között és a Balaton-felvidék irányába, • Súr és Csatka 81-es út felőli megközelítésének kialakítása, • forgalomcsillapított szakasz kialakítása Bakonykoppány és Pénzesgyőr között, • elektromos autóbuszok indítása menetrendszerűen 	<ul style="list-style-type: none"> • együttműködési hajlandóság alacsony szintje, • vármegyei fókuszú infrastruktúra- fejlesztések miatt lehetetlenné válik a vármegyehatárok átlépése, • forráshiány, • helyi lakossággal folytatott kommunikáció elégtelensége
Természeti adottságok, vonzerők, attrakciók	<ul style="list-style-type: none"> • természeti attrakcióban gazdag terület, • az elmúlt időszak sokféle ökoturisztikai fejlesztése, • a legértékesebb területek magas szintű védelem alatt vannak, • széleskörű és biztonságos látogathatóság 	<ul style="list-style-type: none"> • a nem kiemelt attrakciók esetében a vendégfogadás feltételei hiányosak, • a tudatos látogatómenedzsment hiánya a terület sérülékenysége nő, • turisztikai terméként történő megjelenítés esetleges, nincs egységes piaci koncepció 	<ul style="list-style-type: none"> • a két időszakosan zsúfolt pont tehermentesítése a desztináció-menedzsment eszközeivel, • színvonalas fogadópontok kijelölése és kiépítése megfelelő számú parkolóval, vizesblokkal • klímabarát és digitális megoldások előnyben részesítése a fejlesztések esetében 	<ul style="list-style-type: none"> • a területen érintett felelős szereplők tevékenységének koordinációja esetleges, vagy elmarad, • piacra vitellel kapcsolatos tevékenységekért felelős szervezet nem jön létre, • a természetvédelem és a gazdasági szféra egyensúlya nem jön létre
Szolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> • a belépési pontokon a megyeszékhelyen és a városokban megfelelő turisztikai kínálat, • az aktív turisztikai elemeken kívül jelentős kulturális attrakciók a térségben, • a VEB 2023 EKF projektnek köszönhetően bővül a térségi kínálat is, minőségfejlesztés is történik, • magas kategóriás szálláshelyek elérhetők az erdős területeken is, • vezetett túrák elérhetők 	<ul style="list-style-type: none"> • alacsony szálláshelyi kapacitások, • kevés vendéglátóhely, a meglévők szűk kapacitása, • nyitvatartási idő nem látogató- vagy vendégközpontú, • információs pontok hiánya, • kiegészítő szolgáltatások elérhetősége korlátozott, • a meglévő lehetőségekre vonatkozó információk elérhetősége, • csak két célcsoportra történő fókuszálás (diákok, nyugdíjasok), ahhoz illő kínálatfejlesztés 	<ul style="list-style-type: none"> • meglévő szuprastruktúra klímabarát fejlesztése, • természetközeli szálláshelyek kialakítása, fejlesztése, • márkaazonos programszervezés, • vendégfogadás és tájékoztatás színvonalának emelése, főként a belépési és látogatott pontokon, • professzionális desztináció-menedzsment tevékenységért felelős szervezet felállítása a piacra vitel érdekében, • proaktív marketing tevékenység 	<ul style="list-style-type: none"> • továbbra is a spontán fejlődési folyamatok érvényesülnek, • a bizonytalan jogi és gazdasági környezet miatt a vállalkozói kedv csökken, • szakemberhiány minden szinten, • uniós források csökkenése miatt elmaradó energetikai és klímabarát fejlesztések

	S Erősség	W Gyengeség	O Lehetőség	T Veszély
Gyalogos természetjárás Bakancsos turizmus	<ul style="list-style-type: none"> sűrű turistaúthálózat a térségben, jól látható és követhető, kellő sűrűségű jelzések, karbantartott attrakciópontok, információs táblák tartalma színvonalas, frissített, ha kell, applikáción keresztül is tervezhető túrázás, a nagy hazai túra és zárandokutak áthaladnak a térségen karbantartott tanösvények vezetett túrák, szakvezetések kínálata, rendszeresen szervezett teljesítménytúrák, jelvénytulajdonosok mozgalmak és instant túrák, a belépési pontok jól megközelíthetők, a túrázási lehetőségek széles kínálata sétától sziklamászásig 	<ul style="list-style-type: none"> a térség egy része katonai terület a túrázás erősen koncentrálódik a Magas-Bakonyra, a Súri-Bakonyaljával a zárandok útvonalon kívül nincs más kapcsolat ezen a téren, belépési pontoknál az autóval érkezőknek nincsenek kialakított fogadóhelyek szolgáltatásokkal, bizonyos pontokon és időszakokban probléma a parkolás és a parkoló autók, nincs állandó működő turista áramlási monitorozás, látogatómenedzsment hiánya, a túlszűfolt helyeken és időszakokban a hulladékgyűjtés nem megoldott, a kevésbé ismert természeti látnivalók nem kapcsolódnak be szervesen a hálózatokba 	<ul style="list-style-type: none"> turistaáramlásra reagáló alternatív útvonalak a túrturizmus elkerülése érdekében, parkolók és fogadópontok kialakítása az adekvát helyeken, digitális szolgáltatások Súr és Csatka bekapcsolásának megoldása a KDT Piros útvonalba, instant túrák kialakítása a Déli- és Keleti-Bakony területén is, klimabarát szolgáltatások bevezetése (elektromos buszok, autók transzfere pl.), fogyatékkal élők számára alkalmas útvonalak kialakítása, a térségi marketing erősítése és erősítése a Magas-Bakony TVK- n kívül eső részeken is. professzionális termékmenedzsment a térségi menedzsmentbe integrálva 	<ul style="list-style-type: none"> helyi érdekeltek együttműködésének hiánya, partnerségen alapuló közös stratégiai gondolkodás az érintett állami cégek és a helyi önkormányzatok között elmarad egymás hatását kioltó, párhuzamos turisztikai termékfejlesztés, korszerű desztinációmenedzsment felelős szervezet nem áll fel, humán erőforrás hiánya, uniós forrásokból létrejövő fejlesztések rendszerben történő tervezése elmarad, forráshiány
Kerékpáros turizmus	<ul style="list-style-type: none"> belépési pontok és a Bakony belső útvonalai kerékpárszállítóknak vonatokon elérhető, hegyi kerékpározásra alkalmas erdészeti utak megfelelő hálózata, elindult az erdei kerékpárutak szisztematikus ki- és megjelölése, eplényi Sáréna és felvonó kerékpáros hasznosítása síszezonon kívül, a térséget átszelő országos kerékpárúthálózat tervezése folyamatban van, Alacsonyforgalmú kerékpározható közutak száma 	<ul style="list-style-type: none"> a biztonságos erdei kerékpáros lehetőségek hiánya, a hegyi kerékpározás biztonságos hátterét nyújtó szervizpontok és segélyhívó rendszer hiánya, autóval érkező kerékpárosok számára kialakított parkolóhelyek hiánya, kerékpáros térképek hiánya, a Kelet-Bakony és a Súri-Bakonyalja tudatos összekapcsolása nem történt meg, a Bakony kerékpáros turizmusát ad hoc marketing aktivitások jellemzik, kerékpárosbarát szolgáltatók alacsony száma 	<ul style="list-style-type: none"> hegyikerékpáros és gyalogos túratípus elkülönítése kerékpáros segélypontokat és segélyhívó rendszer kialakítása, útvonaljelölés a térségben a Keleti- és Déli-Bakonyban, Súr és Csatka bekapcsolása a térségbe megfelelő kerékpárúttal, a „bakonyi suhanás” és a domborzathoz illő elektromos rollerek kiterjesztése az erre alkalmas bakonyaljai területen, professzionális marketing aktivitások 	<ul style="list-style-type: none"> a kellő számú partner összefogásának hiánya a térségi hálózat kialakítása érdekében, a kerékpáros hálózat- és szolgáltatásbővítés nem egy rendszerként történő kezelése, a kerékpárútépítés költségeinek irreális emelkedése, forráshiány

	S Erősség	W Gyengeség	O Lehetőség	T Veszély
Sí turizmus	<ul style="list-style-type: none"> Eplény jó pozíciója a hazai sípályák között, tengerszint feletti magasság és a mikroklíma miatti relatív hosszú szezon, sokféle célcsoport tudatos megcélzása, magas napi látogatószám az erre alkalmas napokon 100 km- es körzetből, az üzemeltető professzionális marketing tevékenysége, megfelelő széles kínálatú síterület, sokféle szolgáltatás egy helyen 	<ul style="list-style-type: none"> nagy környezeti terhelés (parkolás, hóagyúzás), a kisebb sípályák bezárása az elmúlt időszakban, a helyi turisztikai bevételek és a látogatószám közötti egyensúly hiánya, desztinációs marketing tevékenységnek nem része, egy pontra összpontosul 	<ul style="list-style-type: none"> a lesikláson kívüli többi téli sport felé történő nyitás (pl. sífutás, hótalpas túra), téli túraútvonalak kijelölése sífutáshoz, a Magas-Bakonyon kívül eső területek felmérése alkalmasság szempontjából, klímabarát megoldások fejlesztésére technológiaváltás 	<ul style="list-style-type: none"> sípályaüzemeltetés jövedelmezősége negatívba fordul, látogatószám drasztikus visszaesése, energia- és vízhiány
Lovas turizmus	<ul style="list-style-type: none"> terep- és túralovaglásra kiválóan alkalmas terület, több minősített lovasszolgáltató is működik a térségben, vonzó természeti környezet, sokféle látnivaló, melyek csillagtúrával is bejárhatók, erdészeti utak sűrű hálózata, jól bejártatott, ismert lovas szolgáltatók is működnek a térségben, a lovaglás kapcsolatot teremt a természettel, klímabarát és segíti a lelassulást 	<ul style="list-style-type: none"> a turisztikai hasznosítás nem jelenik meg hangsúlyosan, a fókusz az oktatáson és a versenyeztetésen van, a térség méretéhez képest alacsony számú szolgáltató, ezért nem alakult ki még hálózat közöttük, turisztikai oldalakon nincs jelen a Bakony ilyen irányú kínálata 	<ul style="list-style-type: none"> a lovas szolgáltatók minőségbiztosításának erősítése a kínálat bekapcsolása a térség turisztikai kínálatába, marketing aktivitás erősítése, a többi aktív turisztikai terméktípussal közösen kialakított pihenőhelyek, szállások létrehozása, vagy fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> lótartás költségeinek, takarmányozásnak irreális növekedése miatt a szolgáltatások megszűnése, nem jön létre megfelelő kooperáció a térség többi aktív turisztikai termékgyártójával, felelős nélküli desztinációs marketing, a magukra maradó szolgáltatók egyéni próbálkozásai

III.2. Térség profilja

III.2.1. Gyökerek és magkompetenciák

A történelmi és természeti adottságok miatt a Bakonyban az ember és természet évszázadokon keresztül egymásnak kiszolgáltatva, de szoros és intenzív szimbiózisban élt. A bakonyi ember, hogy megéljen, vadászott, birkát legeltetett, disznót makkoltatott, fát vágott és ültetett, kaszálókat gondozott, utakat tört a sűrűben, szenet és ércet bányászott, erdőt irtott és telepített, szántót művelt, malmokat épített¹, vagy éppen elmenekült a fák és a vadregényes szurdokok oltalmába - ha betyár volt, a csendőrök elől², ha a világ forgatagától megcsömörlött remete, akkor pedig elmélkedni és szarvast meg farkast gyógyítani, ahogy a legenda³ Szent Gellértről meséli. Ráadásul mindezt *mértékkel* tette. Szerzetesek és remetek (élet)formájában magával hozta azt a kultúrát és szellemiséget, amelynek transzcendens irányultsága átlényegítette az erdő csendjének világát, és azzá a helyé avatta, ahol az ember, megszabadulva „*a nép között való forgolódás*” zajától és nyugtalanságától, egyfajta elrédedésben, tekintetét a civilizáció külső bizonyosságokat kereső és teremtő, erőszakos világától elfordítva, *újra a természet részévé válhatott*. Immár azonban nem, mint 10.000 évvel korábban, a természettel folyamatos harcban álló, állandó fenyegetettségben élő, űzött vad, hanem mint társ, aki értelmével a természet és a világ dolgait és törvényeit átlátva, képes volt igazi biztonságot teremteni magának anélkül, hogy le kellett volna rombolnia és erőszakosan át kellett volna alakítania, és saját, biztonságosnak hitt világára kellett volna lecserélnie, amitől mindabban rettegett, ami körülvette őt. Olyan biztonságot, ami az értelem és a megértés nyugalmatól áthatva nem a kirekesztésen, hanem a befogadáson, nem a büntetésen, hanem a megbocsátáson, nem a tiltáson, hanem a megengedésen, nem a hatalmon, hanem az egyenrangúságon, nem a szorongáson, hanem a szelíd és (meg)értő szereteten alapul. Ilyen értelemben a Bakony térsége valójában egy ezredéves kísérlet arra, hogy kiderüljön: az ember másként is viszonyulhat a természethez, mint azt 10.000 éven át próbálta: egyenrangú társként, nem csak ellenségként, ahol a természet világának éppúgy vannak jogai és korlátai, mint az embernek, illetve megfordítva: az ember a maga értelmével, világról való tudásával, biztonságkeresésével társként éppúgy hasznára lehet a természetnek, mint az neki. Az ember a Bakonyban is várost és remeteséget, apátságot, botanikus kertet, könyvtárat hozott létre, ám mindezt úgy tette, ahogyan a természet azt engedte: épp akkora és olyan, jól körülhatárolt területen és módon, ahol és ahogyan a dolgoknak helye volt.

Más szóval: a Bakonyban hosszú-hosszú időn át többnyire a helyükön voltak a dolgok. Minden bújával, bajával együtt az ember is. Így aztán a természettel való együttélés még azzal a tudattal és érzéssel is megajándékozta a Bakonyban élő embert, hogy jól-rosszul ugyan, de képes saját erejéből, szinte pusztán abból megélni, ami körülveszi. Ez a tudat máig átsugárzik a bakonyi emberek lényén. A bakonyi embert jellemző büszkeség és tartás csakis azoknak adatik meg, akik saját

¹ A Bakony térségének, a térség kultúrájának és életformáinak mindmáig egyik legérzékletesebb és legszebb leírását Rómer Flóris: A Bakony c. munkája jelenti, melyet legutóbb 2010-ben a Bakonyalja Barátai Egyesület adott ki Bakonyalján.

² A Sobri Jóska-történet részletes leírását Eötvös Károly: A Bakony c. művének második kötete tartalmazza.

³ Legenda maior Sancti Gerhardi.

erejükből, a civilizáció fortélyos praktikái nélkül maradtak fenn a gyakran zord körülmények között, és maguk teremtették meg mindazt, amijük van.

És hogy mi van a szimbiózis másik oldalán? A természetnek milyen haszna származott az ezredéves együttélésből?

Nemrég beszélgettünk egy bakonyi erdőgazdával. Úgy mesélt a fáiról, mint máshol a szárba szökkenő gabonáról beszélnek vagy legfeljebb a gyerekekről. Nap mint nap kijárt az erdejébe ellenőrizni, hogy minden a helyén van-e, gyarapszik-e az „öles termés”. Aztán fájdalmas szavakkal ecsetelte, hogy az új gazdák, akik az utóbbi időben megjelentek, hogyan próbálták ügyefogyott módon kizsigerelni a környezetüket. De nem sokra mentek, hiszen a legtöbb telepes épp azért jön, mert megelégette az „örületet”, az ízig-vérig elgépiesedett világ neurózisát. Így aztán könnyebben alakul ki egyfajta véd- és dacsövetség az erdő és az idetelepülő ember között is. Errefelé az ember jóval óvatosabban hódít és tör előre. Ha csak teheti, védi és óvja, amivel a teste és a lelke él: az erdőt, a forrásokat, a szurdokokat és vadakat, az utakat és ösvényeket, a remetelakokat és a barlangokat. Nem hisszük, hogy van az országnak még egy olyan térsége, ahol – ahogyan a helyzetelemzésben láttuk – annyi civil, tehát önerőből és saját elhatározásból alakult szervezet foglalkozik a természet védelemével és megóvásával, mint a Bakony térségében⁴.

Az a 4000 km², felerészben erdő, amit a Bakony ma jelent, valahogy ennek a kimondatlan, de mégis elkötelező szövetségnek az ígézetében él. Ez az a varázs, ami hatalmába keríti az ideérkezőket is, és ez az az érzés, ami oly sokak életéből hiányzik, és amit meg- és átélni oly sokan jönnek ide távolabbi vidékekről is⁵.

A Bakony elszigetelt világ. De az elszigetelődés fogalmának rosszat sejtető jelentése átértékelődik benne: jelentésében a „sziget” a meghatározó – menedék a civilizáció hajótörötteinek. A Bakony olyan öntörvényű világ - bizonyos mértékig még ma is az -, ahol lehet biztonságban és békében élni. Egyensúlyban. *Egyensúlyban* önmagunkkal és a bennünket körülvevő öntörvényű világgal.

Ezért aztán nem lehet véletlen, hogy a térség 1000 éven át, Szent Günthertől és Szent Gellértől egészen Cseh Tamásig és a még ma is egy-egy hónapra indián ruhát öltő követőinek táborozásaiig képes volt megőrizni vonzerejét azok körében, akik „másfajta” egyensúlyt és biztonságot kerestek és keresnek, mint amit a civilizáció kínál. Sőt...

A Bakony különlegessége – vagy unikalitása – épp a fent elmagyarázott „kísérletben” áll: a Bakony térségén kívül nem ismerünk Magyarországon még egy helyet, ahol 4000 km²-nyi területen ilyen mindent átható formában és intenzitással, legalább ezer éve, a neolitikum zűrzavarából lassanként (reményeink szerint) kiemelkedő ember megújult formájában való visszatalálásának kísérlete zajlik a természethez, azaz nincs még egy olyan hely hazánkban, ahol az ember ilyen intenzíven próbálná újra- vagy megfogalmazni saját helyét és természetét „a létezők nagy láncolatában”. És ez akkor is így van, ha ezt a kísérletet nem mindig övezi siker, vagy ha a mindennapokból nézve nem is látszik ennek a próbálkozásnak minden mozzanata.

Másként megfogalmazva: a Bakony térsége immár ezer éve azoknak a civilizáció elöl menekülőknak és menekülteknek ad és ad(hat) oltalmat, akik a mindennapok kiszolgáltatottságai helyett egy másfajta, ősbibb, tisztább és tisztességesebb, mert

⁴ A Bakony térségében működő civil szervezetek felsorolását jelen tanulmány Helyzetelemzése tartalmazza.

⁵ Vázlatos, ám mégis hiteles képet adnak az utazási motivációkról és az alapvető élményről, amit a Bakony térsége jelent, az utazási- és szállásfoglalási portálokon található vendég-vélemények.

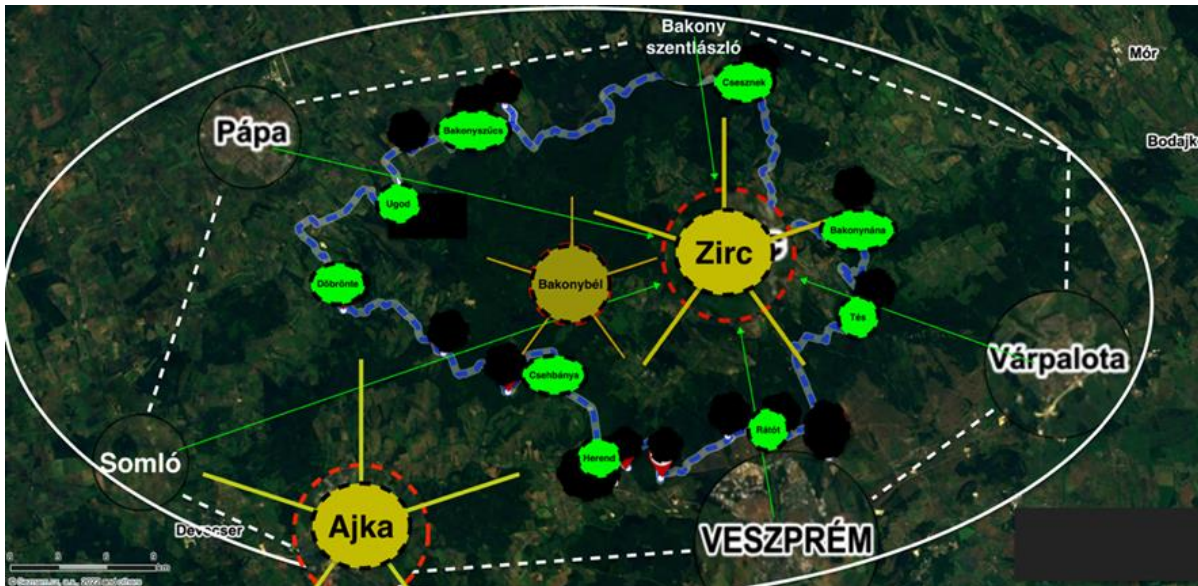
egyszerűbb törvény szerint akarják vagy kénytelenek élni emberként az életüket - a természet értelemmel felruházott részeként.

A Szent Gellértről szóló legenda a saját nyelvén a Bakony-térség lényegét így ragadja meg:

„Történt aztán, hogy (Gellért) a nép között való forgolódástól menekülve remeteségbe igyekezett, amelyet a nép nyelvén Bélnek neveznek, s ott egyfolytában hét esztendeig böjttel, imádsággal és virrasztással töltötte napjait. Nem változtatta tartózkodási helyét, cellát épített magának, s abban könyveket szerzett, amelyeket saját kezével írt meg. Egy napon, amikor írt, s úgy megiramlott képzelete, hogy észrevétlen álomba szenderült, odament hozzá egy szarvastehén a borjával, s mellette mindketten leheveredtek a földre. Egyszerre a hím – egy farkas elől menekülve – nagy sebbel-lobbal közénk rontott, elfutott vele, kicsinyét pedig a választott mellett hagyta. Hozzá akart bújni és földre lökte a tintát, amellyel írt. Mikor pedig hajlékába tért, a szarvasborjú követte, ő meg kenyérral etette, úgy, hogy az többé el nem szakadt tőle. Máskor pedig Szent Gellért egy tarisznyát vitt a házába, s azt látta, hogy ajtaja előtt egy farkas hever. Észrevette, hogy sebesült, kinyitotta hát az ajtót, és a farkas vele együtt bement. Letette a tarisznyát, a farkas pedig lába előtt a földre terült, föl sem kelt addig, míg meg nem gyógyult. Attól a naptól fogva aztán a szarvas fia is meg a farkas is ott maradt. Kijártak az ajtón a rétre, legeltek és egymást nem bántották.”

Ezek mögül a több, mint fél évezrede írott sorok mögül sejlenek fel azok a gyökerek, amelyek máig meghatározzák a Bakony térségében élők mindennapjait. A Szent Gellért legendájában megjelenő motívum különösen szépen példázza azt, amit mi a Bakony legfontosabb értékének tekintünk: a Bakony térsége azon kevés védett világok egyike, ahol természet és ember *egyensúlyban* léteznek még, életükben máig meghatározó szerepet játszanak a - modern szóhasználattal élve - környezetbarát, fenntartható, a természettel együtt lélegző életformák, amik kimondatlanul és öntudatlanul is beépültek az itt élők mindennapjaiba, annak szerves részévé váltak az együttélés századai során. A készségek és képességek – a helyben élők kompetenciái – szinte kivétel nélkül abból a szimbiózisból nőttek ki, ami ezt az egyensúlyt feltételezi.

Így aztán szimbolikusan is értelmezhetjük, hogy bármerről is érkezünk a Bakony térségébe, egyre szűkülő körök határán áthaladva jutunk egyre közelebb ahhoz a világhoz, amiről eddig beszéltünk. A térben való mozgást egyben időbeli távolodásként is érzékeljük a mától, a mindennapoktól. Ahogyan térben távolodunk a hétköznapiok nyüzsgő életétől, úgy haladunk visszafelé belső időnkben: szó szerint magunk mögött hagyjuk megszokásaink világát, és egyre közelebb kerülünk egy ősi, természetesebb létezés formáihoz. Ahogy a Bakony térségének peremétől (a Várpalota, Veszprém, Ajka, Somló, Pápa és Bakonyszentlászló által határolt kör belépési pontjai felől) a Gyulafirátót, Herend, Csehbánya, Farkasgyepű, Döbrönte, Ugod, Bakonyszűcs, Csesznek, Bakonynána, Tés által határolt területen át egyre mélyebbre hatolunk, úgy csendesül el körülöttünk a világ „civilizációs zaja”, míg végül elérjük az Öreg-Bakony vadregényes, erdőkkel borított térségét. E belső kör csomópontja és legfontosabb „elosztó-központja” Zirc, a Bakony fővárosa. Innen, az origótól vezetnek tovább az utak a Bakony legszebb tájaira. Innen indul minden, itt áll a nulladik kilométerkő. Innen jutunk el a Bakony legbelsőbb tereinek a középpontjába, a Bakony szívébe, a dombok és hegyek védelmébe zárt medencében fekvő Bakonybélbe. Az igazi rejtektutak innen indulnak az ismeretlen rengetegébe.

20. Ábra Főbb belépési pontok és magtelepülések

A Bakony térségének (aktív- és öko)turisztikai profilját a fenti gyökerekből és magkompetenciákból rajzolhatjuk meg.

A létrehozandó profil alkotóelemei a következők:

- a Bakony, mint a természetközeli, egyszerű életformák színtere: közvetlen kapcsolat a természettel, a mindennapok küzdelmei az elemekkel a túlélésért;
- a Bakony, mint rengeteg-erdő: nekivágni nem veszélytelen, kihívásnak számít;
- a Bakony, mint az útkeresés színtere: az erdő és a hegy világában eligazodni, megtalálni az igaz(i) (a szomszédhoz vagy vissza/hazavezető) utat;
- a Bakony, mint a vallásosság vagy a transzcendencia-keresés és az élet megszokott és extrém (szerzetesi) formáinak színtere: elvonulás, elrejtőzés, a „lélek és a fák csendjébe”, ahol (szerencsés esetben) feltárnak a lélek legbensőbb régiói;
- a Bakony, mint az utak világa: utat vágni az ismeretlenbe(n), nekivágni, felfedezni; a külső, valós térben megtett utak egyszersmind belső, lelki utazások is, amik (jó esetben) a világ (és énünk) megismerésén át önmagunkhoz (önmagunk jobb megismeréséhez) vezetnek; zarándokutak a „tisztaság forrásaihoz”;
- a Bakony, mint az áthagyományozódott természetes életformák egyensúlyának a színtere: az erdővel/hegygel és az erdőből/hegyből élő ember kultúrája és hagyományai (erdészet, vadászat, bányászat, állattartás, növény- és gyógynövénytermesztés/gyűjtés);
- a Bakony, mint a kultúrák találkozásának színtere: szlovák, német és magyar telepeselek hagyományai;
- a Bakony, mint a természetközeli mesterségek és azok kultúrájának színtere: (kézművesek, iparosok, erdei emberek, faművesség, fafaragás, pásztorkodás);

Ha ezeket az elemeket lefordítjuk a turizmus nyelvére, a Bakony-térség egészének profilja a következő élmények ígéretét hordozza:

- a természet részeként való létezés élménye
- a biztonság és oltalom élménye;
- az egyensúly élménye;

- az **egyszerűség** élménye;
- a **felfedezés** élménye;
- a **természettel való közvetlen találkozás** és a természet törvényeiről való tudás megszerzésének az élménye;
- a külső/belső **határok** élménye;
- **járatlan utak** feltárásának az élménye;
- az **elvonulás** élménye,
- az **„erdei ember”** földközelségének az élménye,
- a **megtett** külső és belső **út** és az eredethez való **visszatalálás** élménye,
- a **szertzesi/sámáni élet** élménye (bejárás a világ láthatatlan régióiba),
- **az idegen kultúrákkal** való találkozás, azok megismerésének élménye,
- a (lelki) **tisztaság** élménye,
- a **szabadság** élménye (általában a civilizációs kényszerektől való megszabadulása),
- a **befogadottság** élménye,
- a **természetközelség** élménye,
- a **magabiztosság, az erő és a teljesítmény** élménye: az utak bejárásának, az utazásnak, a valahonnan valahová való eljutásnak, a nehézségek leküzdésének, a győztessé válásnak az élménye.

A fejlesztendő, az egész térséget átfogó, egységes (aktív- és öko)turisztikai Bakony-márkát megalapozó profilt a következő mondatban igyekszünk megragadni:

A Bakony térsége Magyarországnak az a még természetközeli, civilizációtól némiképp távolságot tartó, „tisza és ősi” tere, amely táji adottságainál, múltjánál és élő hagyományainál fogva képes az idelátogató turista számára a felfedezésnek, az embernek, mint a természet részének, önmaga megismerésének, az utak, a valós és lelki ösvények bejárásának és bejárhatóságának az élményét nyújtani az aktív turizmus, a kultúra és a hagyományok, valamint a vallási turizmus területén.

Más szavakkal: a Bakony térsége a természet és az emberi kultúra találkozásának és szimbiózisának egyik kivételes pontja a világban. Olyan tér, ahol az emberi kultúra számtalan ponton áthatja és megtartja a természetet, a természet pedig az emberi kultúrát. Ilyen értelemben a Bakony a kölcsönösségnek és a törékeny egyensúlynak a tere: a letisztulásé, a bizonyosságé, a csendé, a lassulásé, a befogadásé, az odafigyelésé.

A Bakony a rejtekutak rengetege - a szó legpozitívabb értelmében

III.2.2. Jelenlegi és várható tendenciák

2020 óta olyan meghatározó folyamatok zajlottak és zajlanak ma is a turizmus gazdasági és társadalmi környezetében, melyeket nem lehetett előre jelezni, ráadásul a bizonytalanságot okozó tényezők száma is megsokszorozódott a korábbiakhoz képest. Ez megnehezíti a piac méretének meghatározását, amire viszont szükség lenne a fejlesztések fenntarthatóságának előrejelzéséhez.

További problémát jelent, hogy a térségben nem működik nevesítetten a desztináció turizmusának irányításáért felelős, szakmai kompetenciákkal rendelkező szervezet, ezért a fejlesztések sem turisztikai síkon értelmezhető keretek között történtek meg. Jellemző a szabadidősport és közjóléti elvek szerinti működés. Nincs jelen az igény a Bakonyban megjelenő látogatói csoportok vizsgálatára. A spontán „felbukkanó” iskolás és nyugdíjas csoportok, teljesítménytúrázók és egynapos látogatók igényeit a meglévő turisztikai szuprastruktúra bizonyos szinten ki tudja elégíteni, a magasabb színvonal iránti keresletet az ennek megfelelő szolgáltatásokkal rendelkező szálláshelyek egymástól függetlenül, saját üzletpolitikájuknak megfelelően elégítik ki. Ezek vendégköréről szintén nincsenek adatok, a más desztinációkban szerzett tapasztalatokra lehet támaszkodni.

A világjárványt követő, dinamikus növekvő kereslet a turizmusban érdekelteket pozitívan érintette, ugyanakkor 2021. 4. negyedévében már jelentkeztek vállalkozói szinten a szintén meredeken emelkedésnek indult nyersanyag- és energiaárak, illetve a bérköltség emelkedés miatti jövedelmezőségi problémák. A makrogazdasági hatások a diszkracionális jövedelmek szűkülését hozzák magukkal a keresleti oldalon, miközben a turisztikai kínálat elérhetőségének biztosítása a költségek részleges áthárítását kívánja meg. Ebben a helyzetben felértékelődik minden olyan eszköz, ami a fizetőképes kereslet hatékony megcélzását és a térségbe vonzását képes biztosítani. A rendelkezésre álló eszközök hatékony felhasználásának kiindulópontja a potenciális szegmensek minél pontosabb lehatárolása.

Az elmúlt 2 év kedvező változásai, melyek jelentőséggel bírnak az aktív turizmus szempontjából:

- a COVID alatti belföldi turizmus megerősödése az ország eddig ismeretlen vidékeinek felfedezésére ösztönözte a hazai közönséget, melyek során a visszatérésre ösztönző pozitívumokkal találkozhattak.
- a vidék felfedezése során megnőtt az igény a természetben végezhető időtöltés iránt, ami helyenként túlturizmust okozott,
- megerősödött az aktív turizmus iránti érdeklődés térnyerése más turisztikai termékcsoportokkal szemben (bár ehhez hozzátartozik, hogy azok feltételei jobbra ellehetetlenültek ebben az időszakban),
- a járványhelyzet felerősítette az egészség- és környezettudatos gondolkodást, ami a tudatos vásárlásokban és a helyben megtermelt termékek preferenciájában nyilvánult meg elsősorban.

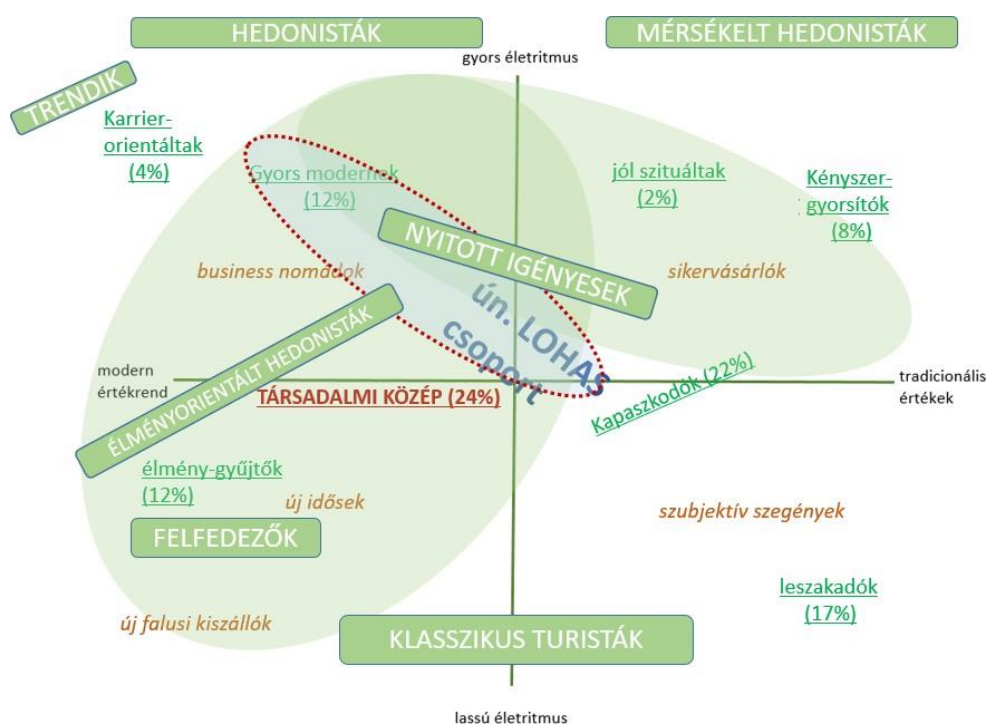
A felsorolt tendenciák a következő jelenségekben érhetőek tetten:

- a turisták több pénzt hajlandók költeni itthon is az egyedi élményekre,
- gyakorlott, tájékozott és igényes utazókról van szó, akik a szabadtéri kikapcsolódást a lakóhelyük közelében is keresik,
- a desztináció és az időtöltés kiválasztásában szerepet játszik a fenntarthatóság, a helyi társadalmi és természeti környezetre kifejtett alacsony hatás
- az egészség és a biztonság szorosan összekapcsolódik,
- az utazás teljes folyamatában előtérbe került a gyorsaságot biztosító digitalizáció, egészen az érintésmentes fizetési megoldásokig.

Ez összességében a korábbi, hagyományosnak mondható aktív turisztikai terméktípus megújítását, a korábitól eltérő termékek fejlesztését, új megközelítéssel történő piacra vitelét jelenti.

A szegmentációban az utóbbi tíz évben fokozatosan háttérbe szorult a klasszikus csoportképző szempontrendszer és helyét átvette az életstíluson alapuló szemlélet. Ezért a stratégia is az egyén életstílusát veszi alapul a csoportképzés során, mely két fő tényező által alkotott mátrixban ábrázolható szemléletesen. Az egyik dimenzió az egyén által vallott értékrend, a másik az általa folytatott életritmus tempója.

A turizmusban végbement paradigmaváltás, magával hozott és felgyorsított sok további változást, mint a hagyományos termékek, piacok és desztinációk növekedési ütemének lassulását, az új koncepciók nyomán kialakított piacok és innovatív gondolkodás generálta növekedési lehetőségeket, gondolkodásmód radikális megváltozását a turizmusban.

21. Ábra A Bakony-térség turisztikai kínálatának potenciális szegmensei⁶

● aktív turizmusban részt vevő csoportok ●●●● aktívan sportoló amatőrök az előbbieken belül

A fenti ábra értelmezéséhez fontos tudni, hogy kifejezetten azon csoportok bemutatása a fókusz, melyeket turisztikai motiváció jellemez és ahhoz kimutatható turisztikai költési hajlandóság is társul. Az ábrán szereplő fogyasztói csoportokat eltérő médiafogyasztási szokások is jellemzik, eltérő kommunikációs csatornákat preferálnak és a vásárlási döntést is másképp hozzák meg. Ez meg fogja határozni a piaci kommunikációt és a különböző turisztikai termékek optimális piacra vitelét.

Azt is figyelembe kell venni, hogy mennyire elkötelezett a tevékenység, téma iránt a látogató. Általában minden termék esetében jellemző a célcsoport további felosztása ez alapján, melyet a termékfejlesztés, a programkínálat, az élménycsomagok kialakításakor is javasolt figyelembe venni.

⁶ Trendinspiráció Műhely alapján saját szerkesztés - <https://www.trendinspiracio.hu/fogyasztoi-trendcsoportok/>

A Bakony-térség aktív turizmusában érintett potenciális résztvevők és jellemzőik az alábbiak:

Szegmens	Jellemzők
Ízig-vérig ökoturisták	A fő motiváció a természet és az adott terület kultúrájának, hagyományainak megtapasztalása, fontos számukra, hogy bekapcsolódjanak az ott élő, vagy dolgozó emberek hétköznapijaiba, ezért hajlandó önkéntes munkát is vállalni, szívesen vesz részt ökoprojektekben, kutatásokban, tudatos turista, fontos, hogy minél kisebb ökológiai lábnyomot hagyjon, de sok és változatos élményre vágyik (8-10%)
Elkötelezett ökoturisták	A mindennapokban is nagyon környezettudatos a fogyasztásban, szabadidejüket gyakran töltik kifejezetten egészséges környezetben, rendszeresen részt vesznek túrákon – ld. Országos Kéktúra -, ezek során fontos az ismeretszerzés is, a természettel való közvetlen kapcsolat, ők a teljesítménytúrák jellemző résztvevői, igényes és gyakorlott turisták, érzékenyek a környezet tisztaságára és ezért maguk is hajlandó aktívan részt venni (15-20%)
Aktív ökoturisták	Fontos számára a szép természeti környezet, jellemző akár a főutazás során a gyalogos és vízi túrázás is a körükben, mivel ez közvetlen kapcsolatot biztosít a felkeresett terület állat- és növényvilágával, továbbá a lassabb tempó miatt a helyi közösségekkel, nyitott a többi turisztikai attrakcióra is, igényes a szolgáltatások minőségével kapcsolatban (25-30%)
Eseti ökoturisták	Teljesen más motiváció miatt érkezik, a téma iránt kevesebb érdeklődést mutat, de a helyszínen bevonható ilyen jellegű és nem túl megerőltető tevékenységbe, fontos a látvány és a nem szokványos élmények, jellemző a magas komfort iránti igény (40-45%)
Kifejezetten kerékpáros turisták	Esetükben az utazás fő motivációja maga a kerékpározás, ezért olyan desztinációt választ, melyet több napon keresztül tartó kerékpározással körbe tud járni, a távolság és a teljesítmény meghatározóbb, az útvonal nyújtotta más típusú élmény jelentősége a desztinációválasztási döntésnél alacsony (15-20%)
Kerékpáros kirándulók	A mindennapokban ritkábban ül kerékpárra, mint az előbbieket, de szabadidejükben gyakran tesznek rövidebb túrákat, melyek útvonalának kiválasztásában meghatározó a látnivalók, attrakciók száma, jellemzően nem távolodnak el nagy távolságra a lakóhelyüktől (25-30%)
A nyaralás alatt kerékpározók	Más motivációból meglátogatott területen szívesen tesznek félnapos, egynapos túrákat általában a környék felfedezése, megismerése céljából, azaz itt fontos, hogy ezek az útvonalak több attrakciót, vagy természeti látnivalót érítsenek (20-25%)
Alkalmi kerékpározók	Egyáltalán nem szerepel ilyen motiváció az utazási döntésében, de ha olyan impulzus éri, hajlandó kerékpárra ülni, általában a valahonnan valahová történő eljutás problémájának megoldására és a kerékpárhoz sem ragaszkodnak túlságosan, szívesen vesznek igénybe rollert, vagy segwayt is (10-15%)

22. Ábra A Bakony-térség leginkább jellemző termékei és látogatói szegmensei

A lovas turizmus és a téli sportok iránt érdeklődők csoportjai a Bakonyban igen kisméretűek, pontos információk nem állnak róluk rendelkezésre. Viszont mivel ezek speciális érdeklődésű szegmensek, a megcélzásuk jelentősen egyszerűbb, mint a taglalt két nagy termékfajtaéhoz kapcsolható esetben.

IV. TÉRSÉGI AKTÍV TURISZTIKAI JÖVŐKÉP ÉS CÉLRENDSZER

IV.1. Jövőkép

A helyzetelemzés során láttuk, hogy a Bakony térségében nem újkeletű az (aktív) turizmussal való rendszerszintű foglalkozás.

A 19-20. század fordulójának társadalmi és gazdasági változásai az egész országban megteremtették annak feltételeit, hogy a turizmus – azon belül a ma aktív turizmusnak nevezett üdülési vagy szabadidő-eltöltési forma egyre szélesebb társadalmi rétegek számára elérhető legyen. A kor szellemének megfelelően, mindenekelőtt a városi lakosság polgárosuló köreiben egyre nagyobb igény mutatkozott az elsősorban a természethez kapcsolódó szabadidős tevékenységek iránt. Ez áll annak a ténynek a hátterében is, hogy egyre nagyobb kereslet irányult a Bakony kínálatára – elsősorban természeti, kulturális és nem kevésbé gasztronómiai - élményekre. Ahogyan szintén láttuk, mindenekelőtt a turizmusban rejlő gazdasági előnyök intenzívebb és „minőségibb” kiaknázása sarkallta a zirci „Bakony Egyesület”⁷ alapítóit is arra, hogy ezt az igényt a kor fogalmai szerint minél „professzionálisabb” módon kielégítsék: az egyesületi jegyzőkönyvek tanúsága szerint, ahogyan ma mondanánk, komoly menedzsment tevékenységet folytattak, tervszerűen fejlesztették mind az infra- mind a suprastruktúrát, megoldották a térségen belüli mobilitást, nyaranta még a poros utcákat is fellocsolták, igyekeztek a szolgáltatásminőséget a korabeli (elsősorban balatoni) versenytársaik színvonalára fejleszteni, próbálták hálózatba szervezni az egyre tudatosabban bővített és egyre átfogóbb Bakony-térség kínálatát, már a működés második évétől bevonták a környékbeli településeket is Zirc, azaz, ahogyan ők értették, a Bakony kínálatába.

„Komoly” marketingtevékenységet folytattak, prospektusokat adtak ki, a kor fogalmai szerint DM-levelekkel „bombázták” a piacot, még reklámfilmeket is készítették, sőt elérték, hogy a Magyar Rádió egy egész napos adását Zircről sugározza. Az odaérkezőknek külön „egyesületi osztály” szolgáltatott információt az elérhető szállás- és kikapcsolódási lehetőségekről. Az egyesület tevékenységének a 2. világháború vetett véget.

Nos, a Bakonyban rejlő (aktív- és öko)turisztikai lehetőségek iránti kereslet az azóta eltelt majdnem száz évben sem csökkent, csak a fogyasztói és utazási szokások, motivációk és elvárások alakultak át. Ezt bizonyítja a négy, általunk tárgyalt túratípushoz (természetjárás, kerékpározás, lovaglás és síelés) és a természetvédelemhez/ökológiához közvetlenül kapcsolódó, a Bakony térségében működő sport- és szabadidős civil szervezetek száma (72), a szállásfoglaló portálokon a térségről olvasható vendég-értékelések, a térség aktív turisztikai lehetőségeire irányuló média-figyelem (számtalan ad hoc születő túraleírás a legolvasottabb internetes felületeken, a rengeteg közösségi médiabejegyzés, multimédiás útibeszámoló).

Ami viszont az 1930-as évekhez képest hatalmas lemaradásban van, az a kínálati oldal (szervezettsége), amely – ahelyett hogy kihasználva, főként az utóbbi évek erősödő trendjeit és tendenciáit, proaktív módon elébe menne, mederbe terelné és saját és környezete hasznára fordítaná a keresleti oldalon jelentkező, erősödő

⁷ Az egyesület működéséről A Bakony Egyesület jegyzőkönyvei 1931-1944, Andrásiné Cuhavölgyi Klára, 2013 c. tanulmánya számol be részletesen.

igényeket, „reaktív” módon igyekszik követni a változásokat, és enyhíteni a sok helyen egyre nagyobb környezeti és társadalmi károkat okozó, „önmagát szervező”, ad hoc módon működő „bakonyi aktív turizmust”. Hogy annak gazdasági fenntarthatóságáról ne is beszéljünk.

Meggyőződésünk, hogy fenti problémákra egy **egységes, a térség egészét integráló (aktív- és öko)turisztikai márka kialakítása**, piacon való megjelenítése és **professzionális menedzsmentje** a megoldás.

A stratégia jövőképét is ez a cél a határozza meg:

A Bakony térsége 2034-re a Mátra mellett Magyarország azon legismertebb és legkedveltebb aktív- és ökoturisztikai márkájává válik, amely a térség hagyományaiból és erős kulturális gyökereiből merítve és azzal kiegészülve képes átadni az odaérkező turistáknak és vendégeknek az embert körülvevő ősi(bb) világ tiszteletének és szeretetének az érzését és élményét. Az erősödő felelős turizmus⁸ révén megőrzi, sőt, ahol kell, újra megteremti a rengeteg-erdő érintetlen természeti környezetét. 2034-re a Bakony (újra) azzá a helyé válik, ahol a térség tudatos és professzionális turisztikai menedzsmentje révén a turizmusban sikerül megtartani a természet és az ember szimbiózisának letisztult egyensúlyát, ezáltal olyan helyet kínálva az ott élőknek és odaérkezőknek, amely egy biztonságosabb, teljesebb és tisztább létezés élményének ígéretét hordozza magában.

A térség megközelítése 2034-re a már említett 6 kiemelt belépési ponton (Várpalota, Veszprém, Ajka, Somlóvásárhely, Pápa és Bakonyszentlászló), mint egyfajta „kapun” keresztül, megnövekedett mértékben közösségi közlekedési eszközökkel történik. A Budapest irányából érkezők Várpalotánál és Veszprémnél, a Balaton irányából érkezők Veszprémnél és Ajkánál, a Szombathely felől érkezők Somlóvásárhelynél, a Győr felől érkezők pedig Pápánál és Bakonyszentlászlónál léphetnek be a Bakony térségébe. A belépési ponttá válás felértékeli ezeknek a településeknek a Bakony (aktív- és öko)turizmusában betöltött szerepét. A vasútállomások és/vagy fő közlekedési útvonalak/csomópontok közelében kialakított, a térségi márka arculatát tükröző belépési pontokon olyan egyszerű, de a fenntarthatósági szempontoknak mindenben megfelelő, természetes anyagokból készült „belépési központok” várják az odaérkező aktív turistákat, amelyekben azok minden szükséges információt megkaphatnak a környéken bejárható útvonalakkal és nevezetességekkel, az aktív turizmust (is) (ki)szolgáltató infra- és szuprastruktúrával, a térségben való mozgást korlátozó vagy megengedő tiltásokkal és szükséges engedélyekkel vagy éppen a hóhelyzettel kapcsolatban. A gépjárművel érkezők részére kialakított parkolási lehetőségeket kihasználva a vendégek ezeken a pontokon átválthatnak az általuk preferált túratípusra is. A belépési pontokon működő központok egyben automatizált kölcsönző- és szervízpontokként, illetve „boltokként” is működnek. Az érdeklődők a belépési pontokon multimédiás és interaktív eszközök segítségével, könnyen érthető, vizuálisan is megfogalmazott módon kaphatnak tájékoztatást a térség ökoszisztémájáról, annak történetéről, azokról a folyamatos fejlesztésekről, amelyek ennek az ökoszisztémának a megőrzését célozzák.

2034-re a belépési központok automatizált módon nyújtják szolgáltatásaikat, működésükről az adott belépési pont közelében tevékenykedő civil szervezetek gondoskodnak. A központokban elhelyezett interaktív eszközök révén a turistáknak lehetőségük van különböző szempontok szerint útvonalakat tervezni és összeállítani maguknak, felderíteni a térségben fellelhető élménykínálatot és látnivalókat.

⁸ <https://www.unwto.org/responsible-tourist>

A belépési pontok igazából a „Bakony-térség határát jelző” emblematikus land art elemek is egyben, melyek formájukban és megjelenésükben magukon viselik a Bakony térségi márka jegyeit, emellett azonban utalnak az adott belépési pont környezetének sajátosságaira is.

A térségen belül 2034-re a turisták tájékozódását és mozgásuk menedzsmentjét négy, szakmailag magas szintet képviselő személyzettel ellátott „elosztó-központ”, „hub” szervezi. Ezek közül kettő (Ajka és Somlóvásárhely) egyben belépési pont is, kettő pedig (Zirc és Bakonybél) a Bakony legbelsőbb tereinek, a tulajdonképpeni „rengeteg”-nek a menedzsmentjét végzi.

Az ajkai „hub” irányítása alá a Déli-Bakony aktív- és ökoturisztikai hálózatának menedzsmentje tartozik, míg a somlóvásárhelyi a Nyugati-Bakonyért és a Somló térségéért felel, de mindenekelőtt sikeresen köti össze és integrálja a Bakony és a Somló térségének élménykínálatát.

A Bakonybélben kialakított „hub” az Öreg-Bakony térségének egészét behálózó útvonalakat kezeli és tartja karban, irányítja és koordinálja a turista-áramokat, kiegészítve a Bakonyalja nyugati részeivel.

A zirci központ, amellett, hogy a Bakony-térség egészének a központi koordinációját és menedzsmentjét végzi, elsősorban a Kelet-Bakony aktív- és ökoturisztikai hálózatát menedzseli, ideértve egészen a Bakonyaljának Súríg terjedő észak-keleti részeit is.

Az egyes túratípusokat illetően, mind a gyalogos, mind a lovas, mind pedig a kerékpáros túramód igényeinek megfelelően, az adott túratípushoz tartozó, jól karbantartott, a javasolt útvonalak mentén, egy-egy attrakció közelében kialakított megálló- és pihenőhelyek/pontok behálózzák a térséget, karbantartásuk, üzemeltetésük a helyi szereplők (szolgáltatók, civil szervezetek és önkormányzatok) által biztosított.

Az azt igénylő vendégeket, csoportokat jól képzett túravezetők és/vagy ökológiai szakemberek kalauzolják a térségben, ezernyi érdekes információval szolgálva a vendégeknek.

A térségben elegendő mennyiségben létesülnek olyan (öko)szálláshelyek, amelyek kifejezetten az egyes túratípusok kedvelőinek igényeire szabott szolgáltatásokat nyújtanak, és komoly részben biztosítják a térség aktív- és ökoturizmusának gazdasági fenntarthatóságát.

Az ajánlott útvonalakon biztosított a poggyász- és eszközszállítás, ennek logisztikáját az egyes „hub” -ok szervezik, hasonlóan az útvonalak, táblarendszerek, útjelzések karbantartásához.

Az egyes túratípusokhoz tudatosan tervezett és megvalósított irányítótábla-rendszer és/vagy mobilapplikáció tartozik, melyen feltüntetésre kerül a térségben működő központi segélykérő-rendszer elérhetősége is. A segélyszolgálat adott esetben a meghibásodott (túra)eszközök cseréjét vagy javítását is képes elvégezni.

Az egyes természeti, ökológiai megfigyelőpontok úgy vannak kialakítva, hogy ne zavarják a megfigyelt élővilágot, ám maga a megfigyelés is élményszerű körülmények között tudjon történni.

2034-re létrejönnek és működnek a térségben azok a „forgalom- és terhelés-csillapított” útvonalak, időszakok és körzetek, amelyekben a turisták csak bizonyos idő-, mobilitási- és térbeli korlátozásokkal mozoghatnak. A közösségi közlekedésben

elterjednek a karbonsemleges és környezetkímélő mobilitási formák, például hibrid és elektromos járművek. 2034-re a Bakony-térségében megszorodik azoknak a **felelős-turistáknak** a száma, akik ott-tartózkodásukkal nem rombolják, hanem éppenséggel támogatják és építik a helyi ökoszisztémát.

2034-re a teljes térség aktív- és ökoturisztikai kínálatának kommunikációját külön erre dedikált szervezet végzi, amelynek feladata a térség lakosságának bevonása is. Az intenzív kommunikációs tevékenységnek köszönhetően a térség lakossága „turizmusra hangolt”, segítőkészen és vendégszeretettel fogadja a térségbe érkezőket.

A térségben a térség egészségét átfogó monitoring rendszer működik, innovatív, esetenként IOT elemeket is felhasználva, melynek segítségével mérhetővé válnak az aktív turizmus mutatói.

Az egyes „hub” -okhoz önálló menedzsment-szervezet tartozik, amely a turizmus, azon belül kiemelten az aktív- és ökoturizmus tervezésével és szervezésével, a vendégek fogadásával, információval történő ellátásával, a szolgáltatók edukálásával, a létrehozott termékek piacra vitelével és értékesítésével is foglalkozik. A menedzsment szervezetek feladata a helyi szolgáltatói hálózatok szervezése és működtetése is. Tevékenységük révén 2034-re hatékony együttműködési hálózatok jönnek létre, mely mögött egy olyan érdekeltségi rendszer húzódik, amely minden résztvevő számára megragadható előnyöket hordoz.

Az egész térség turizmus-koordinációjának biztosítását, az egyes „hub” -ok és belépési pontok közötti együttműködések, a térség egésze aktív turizmusának márkázását, piacra vitelét és értékesítését egy külön erre a célra létrehozott menedzsment-szervezet végzi a zirci központi „hub”-ban.

2034-re a Bakony térségében megduplázódik azoknak a vállalkozóknak a száma, akik elsődlegesen az aktív- és ökoturizmusból élnek.

IV.1.1. Stratégiai központok - belépési pontok és aktív turisztikai „hub”-ok - és azok jövőképe a Bakony-térségben

A Bakony-térség 6 belépési pontjának profilja, aktív- és ökoturisztikai jövőképe

A Bakony-térség 6 belépési pontjának kettős funkciója van:

- egyrészt megjelenésükben is jelzik a Bakony-térség javasolt profiljában felvázolt arculattal rendelkező térség határát az odaérkező turisták számára,
- másrészt biztosítják számukra az ott-tartózkodáshoz szükséges alap- információkat és -eszközöket. Ahogyan a térség jövőképét bemutató fejezetben már említettük, a belépési pontok megjelenése két irányból meghatározott: a térség egészének profilja mellett meg kell felelniük az adott belépési ponthoz tartozó (kisebb) turisztikai térség arculatának is
- mindvégig szem előtt tartva a helyszínek a Bakony világában betöltött szerepét. Hogy e kettős elvárásnak képesek legyenek megfelelni, a későbbiekben fel kell tárni az adott belépési pont általános turisztikai jellegzetességeit, és meg kell határozni a belépési pont szerepét a Bakony-térség aktív- és ökoturizmusában.

Somlóvásárhely esetét például véve, a Somlói Borvidéknek, mint a Bakony-térség legnyugatibb belépési pontjának a borturizmussal kapcsolatos profilját hangsúlyozottan ki kell egészíteni a Bakonyaljáró, illetve a Bakony nyugati és déli részeibe tett túrák lehetőségével, azaz valamilyen formában egyértelműen utalni kell arra, hogy a Somló Kapuja látogatóközponttól gyalogos, kerékpáros és lovas utak vezetnek a Bakony vadregényes vidékeire is.

Ajka esetében a Déli-Bakony bányászati és ipari hagyományainak hangsúlyozása mellett kell a településnek és térségének a Bakonyhoz való kapcsolódását megfogalmaznia.

Veszprém egyrészt, mint a királynék városa, érseki, illetve innovációs, tudományos és kulturális központ, másrészt, mint a Bakonyt a Balaton térségével összekötő kapocs jelenhet meg a Bakony aktív- és ökoturisztikai kínálatában.

Várpalota jelenlegi turisztikai jelentőségét nagyban emelheti, ha a Budapest felől érkezők számára, mint a Bakony aktív- és ökoturisztikai térségének sajátosan a karszt-fennsík és a szurdokok, a Keleti-Bakony titokzatos világába vezető kapu jelenik meg a turisták érzékelésében, mint az a hely, ahonnan Mátyás királyi vadászatai indultak a Bakony rengetegébe.

Bakonyszentlászlóról az utak Csesznek, Porva, Fenyőfő, de legfőképpen Zirc irányába indulnak. Szentlászló, mint belépési pont profiljában a legerősebb hangsúlyt az a felelős turizmus iránti elkötelezettség kaphatja, ami az egész Bakony- térség jövőképeinek egyik meghatározó eleme.

Pápa a Bakony térségének egyik legfontosabb kulturális és művelődési hagyományokkal rendelkező városa. A város számára azért (is) jelenthet komoly bővülési lehetőséget a Bakony - aktív- és ökoturisztikai térség egyik fontos belépési pontjává válás, mert az onnan az Öreg-Bakonyba és a nyugati Bakonyaljára induló túrák és útvonalak lényegesen bővíteni fogják a város turisztikai kínálatát, bekapcsolva a várost a Bakony turizmusába, illetve megfordítva: bekapcsolva a Bakonyt a város turizmusába, hiszen Pápa évszázadokon keresztül a Bakony térségében élő nemesség és értelmiség egyik fő művelődési központjának számított⁹

Az egyes belépési pontokon létesülő központoknak megjelenésükben is utalniuk kell a fenti profil-meghatározásokra.

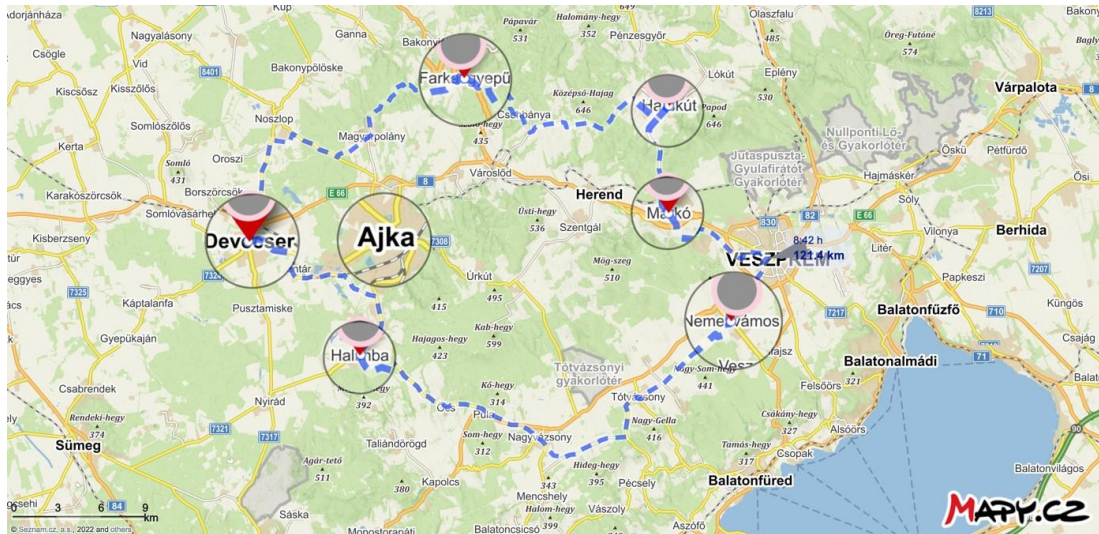
A belépési pontok a 2034-re egységes aktív- és ökoturisztikai márkává fejlődő Bakony aktív- és ökoturisztikai térség roppant fontos alkotóelemeivé válnak: sajátos arculati megjelenésükkel, létrejött központjaikkal egyrészt és mindenekelőtt jelzik a térség határát, másrészt pedig információs-, eszköz- és infrastrukturális szolgáltatásaikkal irányítják vagy még inkább orientálják és „terelik” a térségbe érkező turistákat.

Ajka és a Déli-Bakony, mint aktív- és ökoturisztikai „hub” profilja és turisztikai jövőképe

Ajka 2034-re a Bakony aktív- és ökoturisztikai térség egyik stratégiai központjává, „hub”-jává válik. A város ipari, bányászati múltja és elhelyezkedése miatt benne működő számtalan aktív- és ökoturizmusban érintett civil szerveződés 2034-re megerősödik, a kialakított és karbantartott túraútvonalakon egyre többen járják be a Déli-Bakony vadregényes tájait, ismerkednek az ipari kultúra hagyományaival, kerékpáros, gyalogos vagy lovas túrákat szerveznek a közeli Herend, Márkó, Bánd irányába, illetve a Somlóra. Az öko-szemlélet felértékelődése kiemelt szerephez juttatja a jelenlegi halimbai kezdeményezéseket. A felelős turizmus meghonosítása segíti a környékbeli karsztos vidék megóvását. A Csingervölgyi Vadaspark és Látogatóközpont kiváló helyszínt biztosít a „hub” kialakítására, itt működik a központ aktív- és ökoturisztikai menedzsmentszervezete is. Az professzionális marketingkommunikációnak köszönhetően a Déli-Bakony térsége felértékelődik az

⁹ Eötvös Károly: A Bakony c. művében a Pápai Református Kollégiumot hosszasan mutatja be, mint a Bakony környékén élő nemesség művelődési központját.

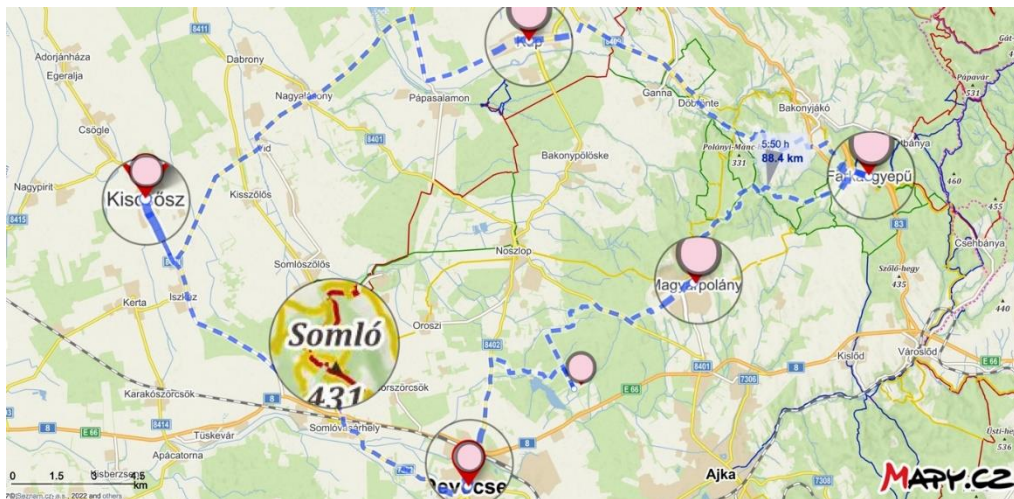
aktív turizmus piacán, a Vadasparkban és az attól délre eső területeken a turisták ízelítőt kapnak az rengeteg(erdő) nyújtotta élményekből.

23. Ábra Ajka és a Déli-Bakony "hub" lehatárolás

Somlóvásárhely és a Nyugati-Bakony, mint aktív- és ökoturisztikai „hub” profilja és turisztikai jövőképe

A Somló az eddigi turisztikai kommunikációban nem tartozott a Bakony térségéhez, ismertségét egyedül borvidék-jellege adta. A térségben 2034-re a borvidéki jelleg kiegészül és összekapcsolódik azzal a megerősödött aktív- és ökoturisztikai kínálattal, melynek lovas, gyalogos és kerékpáros túraútvonalai behálózják egyrészt magát a Somlót és közvetlen környezetét, másrészt pedig bekapcsolják a Kiscsász-Devecser-Magyarpolány-Farkasgyepű-Kup települések határolta területet az Öreg-Bakony útvonalhálózatába.

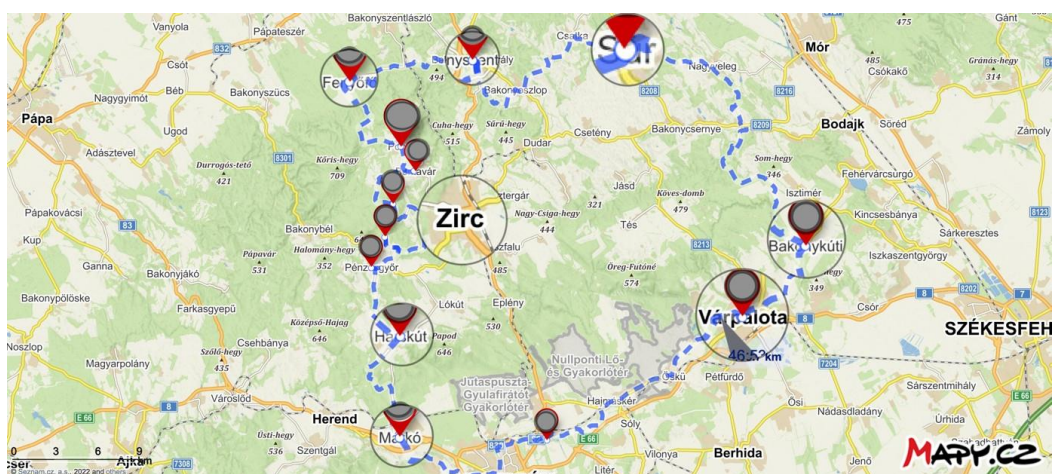

24. Ábra Somlóvásárhely és a Nyugati-Bakony "hub" lehatárolás

Zirc és a Kelet-Bakony, mint aktív- és ökoturisztikai „hub” profilja és turisztikai jövőképe

Zirc városa 2034-re a Bakony térségének aktív- és ökoturisztikai központjává, az ország egyik legismertebb és legkeresettebb aktív- és ökoturisztikai térségének „fővárosává” válik. Zirci központtal működik az a menedzsment szervezet, amely a Bakony-térség (aktív- és öko)turizmusának egészét koordinálja, a Bakony – egységes

(aktív- és öko)turisztikai márka menedzsmentjét végzi, a térség egészének átfogó kommunikációját és piacra vitelét bonyolítja, az egyes belépési pontok és „hub”-ok tevékenységét koordinálja, képzési központot működtet, felügyeli és gondozza a kialakult infrastruktúrát, kapcsolatot tart a térség turizmusát meghatározó egyéb szereplőkkel, állami- és civil szervezetekkel, az eplényi síarénával. A zirci aktív- és ökoturisztikai „hub” fentiek felül menedzseli és fejleszti a Kelet-Bakony, Fenyőfő-Hárskút-Márkó-Veszprém-Várpalota-Bakonykúti-Súr-Bakonyszentkirály által határolt térségének (aktív- és öko)turizmusát. A Zirc városából induló gyalogos, kerékpáros és lovas túraútvonalak behálózzák a Bakony térségének egészét, központi kiindulópontot és csillagtúra-központot jelentve a térség egészére nézve. A város arculatában hangsúlyozottan jelenik meg a központi, „fővárosi” jelleg, a helyé, melyből a rejtekutak rengetegének egésze „átlátható” és bejárható. A város turizmusának életében kiemelt szerepet kap Kelt-Bakony településeivel, Eplénnyel és az Eplényi Síarénával való együttműködés. A két település kölcsönösen segíti egymást a négy évszakos kínálat megteremtésében.

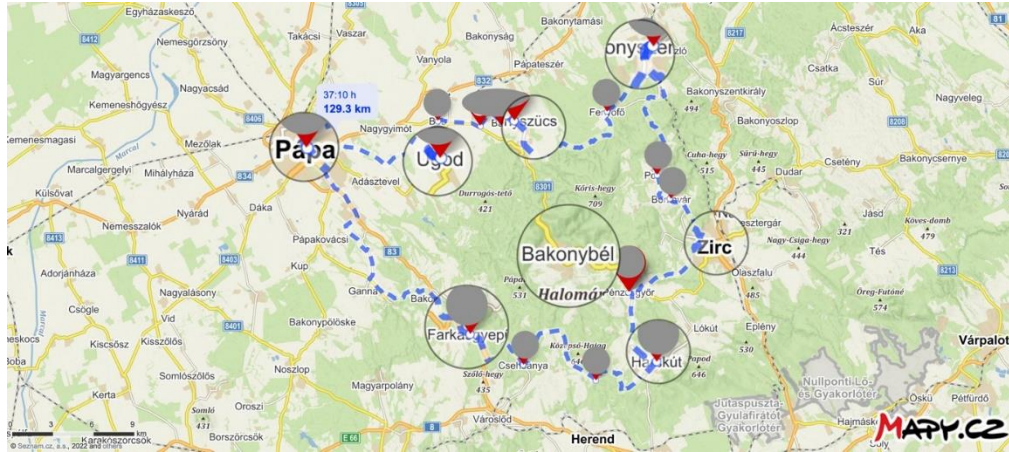

25. Ábra Zirc és a Kelet-Bakony

Bakonybél és a Magas-Bakony, mint aktív- és ökoturisztikai „hub” profilja és turisztikai jövőképe

Bakonybél környéke 2034-re a „rejtekutak rengetege” legbelsőbb köreinek centrumává válik. Az ideérkező turisták, kirándulók és látogatók itt tapasztalhatják meg a Bakony térségének, az erdő és az emberi kultúra vele- és benne való együttélésének azt az ősz-eredeti világát, amelyről a térség profiljának leírásában beszéltünk. Itt tehetnek szert a látogatók azokra a világot „átváltató” tapasztalatokra és élményekre, amelyekre a civilizáció kényelmétől és látszatbiztonságaitól eltávolodó ember szert tehet. A térség (aktív- és öko)turisztikai infrastruktúra-fejlesztésében 2034-re meghatározóvá válik a felelős turisták igényeinek kiszolgálása, azaz mindazoké, akik számára az utazásnak és az élményszerzésnek legalább annyira fontos része, amit ott-tartózkodásukkal a helyi ökoszisztéma meg- és fenntartásához hozzátehetnek. Bakonybél és környéke térségéből, (aktív- és öko)turisztikai „hub”-jából indul és nő ki az a projekt, aminek legfontosabb céljait a forgalomcsillapításnak a későbbiekben általunk javasolt módja, a bizonyos területek „érinthetetlensége” fémjeleznék. Ennek megfelelően a bakonybéli „hub” menedzsmentjében és tudatos öko-szemléletű fejlesztésében 2034-re hatalmas szerep jut a turisztikai szakemberek mellett az erdész(ek)nek, a BFNPI-nek, a Bakony térségében működő aktív- és ökoturizmusban működő civil szervezeteknek, a Szent Maurícius Monostornak és nem kevésbé a helyi önkormányzat(ok)nak és lakosságnak is. Csakis az összes felsorolt szereplő

összefogása és közös akarata lesz képes 2034-re megteremteni és átlényegíteni Magyarország e kivételes, addigra már egyre kiterjedtebb, egyre nagyobb térséget „visszahódító rengetegének” azt az élményterét, ahol az odaérkezők az emberi kultúra és a természet ősbibb együttélésének formáit és velük saját, belső világuk eredetét és teljességét a valóságban tapasztalhatják meg.

26. Ábra Bakonybél és a Magas-Bakony (A Bakony szíve) "hub" lehatárolása

IV.1.2. Megvalósítás feltételei

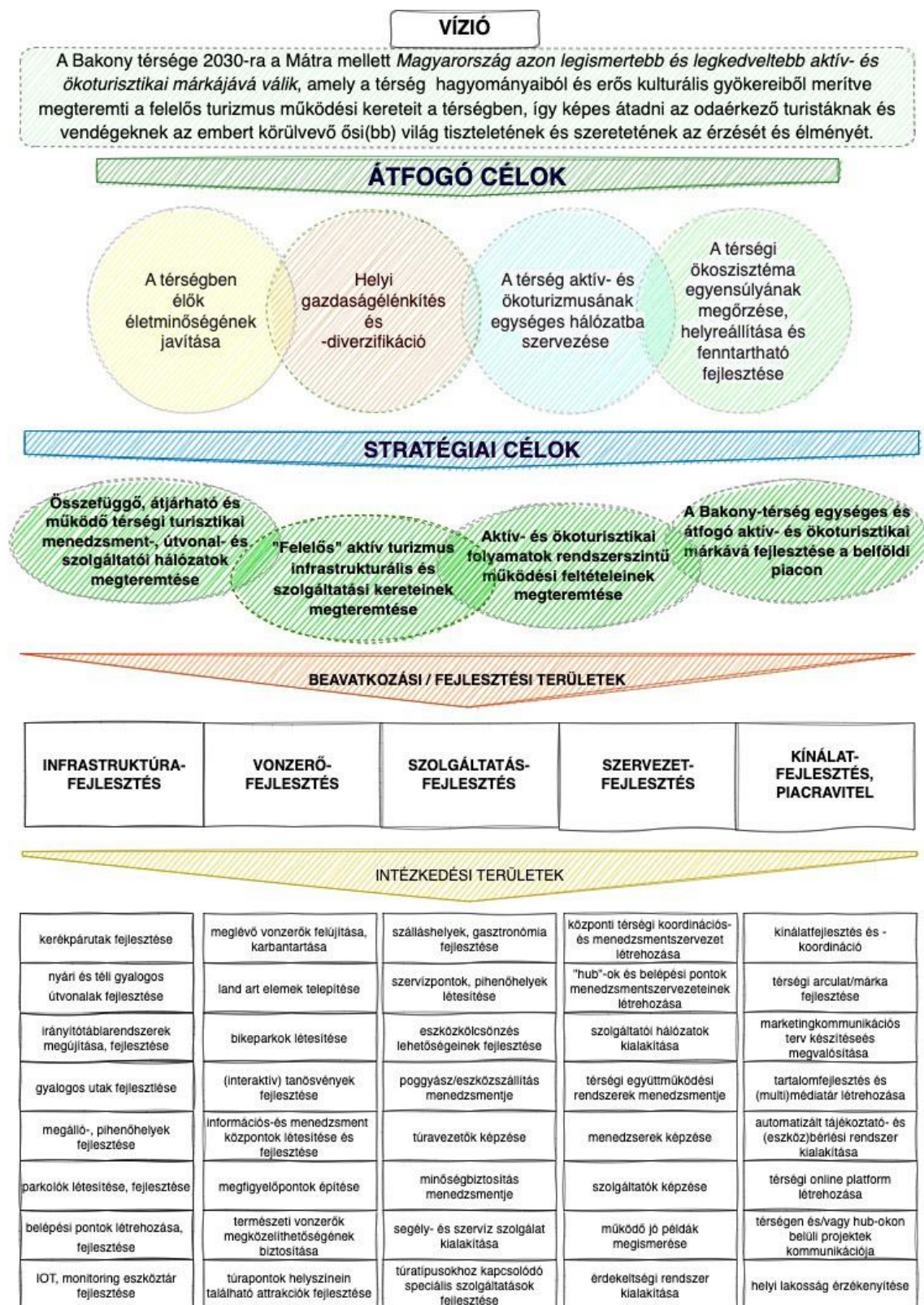
A jövőkép megvalósulásának több feltétele van, ha a fejlesztéseket azok összefüggése nélkül, mint önálló projektet kezeljük. A fejlesztések jövőbeni sikere attól függ, hogy mennyire sikerül az aktív és ökoturisztikai fejlesztéseket nagyobb összefüggésekbe ágyazni és a kapcsolatot megteremteni a turizmus teljes spektrumának fejlesztési elképzeléseibe, melyeket a desztinációfejlesztési stratégia hivatott rögzíteni. A rendszerben történő gondolkodásra nagy szükség van. A jövőbeni fenntarthatóság és a beruházások megtérülése egy romló jövedelmezőségű vállalkozói környezetben jóval nagyobb felelősséget jelent a közpénzből, pályázati forrásokból történő fejlesztési döntések meghozatalakor.

A fejlesztési irányok által meghatározott témák és azon belüli projektek jövőbeni sikere attól függ, hogy milyen szinten realizálhatók azok az eredmények, melyeket az érdekeltek elvárnak a megvalósításuktól. Az eredményesség érdekében az alábbi feltételek megvalósítására van szükség:

- célrendszer konszenzussal történő elfogadása a térség turizmusban érintett szereplői által,
- a megvalósításért és piacra vitelért felelős aktív szervezet létrehozása megfelelő döntési jogkörrel és biztos anyagi háttérrel,
- fejlesztések optimális ütemezése és annak betartása,
- a piaci aktivitások megfelelő időzítése,
- tudatos humánmenedzsment,
- tudatos minőségmenedzsment.

IV.2. Célrendszer

A Bakony-térség aktív turisztikai tervének célrendszerét a következő ábra szemlélteti:

IV.2.1. Átfogó célok

A térség aktív-és ökoturisztikai stratégiájában megfogalmazott átfogó célokat mindenekelőtt a térségben élők szemszögéből, a térség helyzetelemzésében feltárt adottságok, előnyök, hátrányok, a térség lakosságának múltjából és jelenéből fakadó jellegzetes lehetőségek ismeretében rögzítettük.

Az átfogó célok megfogalmazásában illeszkedtünk a Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégiában meghatározott, országos szintű célrendszerhez.

Ennek megfelelően a megfogalmazott négy átfogó cél a térségben élők életével és megélhetésével kapcsolatosan jelöli ki a fejlesztések végső céljait. Az átfogó célok valójában arra a kérdésre igyekeznek választ adni, hogy a Bakony térségében szervezetlen, ad hoc módon már most is intenzíven jelen lévő aktív-és ökoturizmus működését hogyan lehet koncentrált formában, az egységes menedzsment tevékenység és a hálózatosodás révén hatékonyabbá és tervezhetőbbé, végső soron olyanná tenni, hogy a térségben megjelenő és meghonosuló „felelős” turizmus révén az aktív-és ökoturizmus meghatározó módon járulhasson hozzá a helyi lakosság életminőségének és az bakonyi ökoszisztéma állapotának javulásához.

Ezek között a célok között első helyen áll a térségben élők életminőségének javítása. Meggyőződésünk, hogy a Bakony térsége – múltjánál, hagyományainál, kultúrájánál fogva kifejezetten alkalmas a felelős turizmus rendszerének meghonosítására, ahol is az igazi kérdés nem az lesz, hogy mit tehet a térség a turistákért, hanem hogy mit tehetnek a turisták a térségért.

A Bakony-térség jelenlegi turizmusának egyik legnagyobb problémája, hogy a fenntarthatóság gazdasági pilléréhez nem járul hozzá oly mértékben, ahogyan az a térség adottságainak alapján elvárható lenne. Az általunk javasolt és tervezett intézkedések mindegyike mögött, mint az egyik legfontosabb cél húzódik meg a helyi gazdaság élénkítésének és diverzifikációjának a szándéka.

Ez az átfogó cél nem valósulhat meg annak az egységes – mindenekelőtt - gazdasági hálózatnak a megteremtése és menedzsmentje nélkül, amely mind a turizmus működési kereteinek hatékonyságát, mind pedig a térségben tartózkodó turisták élménymennyiségét és -minőségét is garantálja, mintegy oda-vissza ható, egymást erősítő, a fenntartható növekedés alapjait biztosító formában.

Végül, de nem utolsó sorban, a felelős turizmusnak a térségben való megjelenése és megerősödése, az ehhez szükséges infrastruktúra-, szolgáltatás-, látogatómenedzsment- és kínálatfejlesztési folyamatok megvalósulása lehet a biztosítéka annak, hogy megvalósuljon a negyedikként feltüntetett átfogó cél: a térségi ökoszisztéma egyensúlyának megőrzése, helyreállítása és fenntartható fejlesztése, amely az aktív- és ökoturizmus hosszú távú és fenntartható működésének az alapja a Bakony térségében.

IV.2.2. Stratégiai célok

A következőkben bemutatandó, négy stratégiai cél elérése biztosíthatja, hogy a megjelölt átfogó célok megvalósuljanak, azaz a Bakony térségnek szervezett és irányítható keretek közé terelt öko- és aktív turizmusa minél nagyobb mértékben hozzájáruljon a térségben élők életminőségének és -körülményeinek, a helyi ökoszisztéma állapotának javulásához, illetve a térség gazdaságának kiegyensúlyozottabb működéséhez és élénkítéséhez.

A megvalósítandó 4 stratégiai cél mindegyikében a működő öko- és aktív turizmus feltételrendszerének egy-egy aspektusa köszön vissza: infrastrukturális, humán erőforrás oldali, szervezeti fejlesztések mellett, amelyek elsősorban a kínálati oldal működését szervezik rendszerbe, megjelennek benne a piacra vitellel, márkafejlesztési törekvésekkel kapcsolatban megfogalmazott célok is.

Maguk a stratégiai célok a következők:

- Összefüggő, átjárható és működő térségi turisztikai menedzsment-, útvonal- és szolgáltatói hálózatok megteremtése;
- "Felelős" aktív turizmus infrastrukturális és szolgáltatási kereteinek megteremtése;
- Aktív- és ökoturisztikai folyamatok rendszerszintű működési feltételeinek fejlesztése;
- A Bakony-térség egységes és átfogó aktív- és ökoturisztikai márkává fejlesztése a belföldi piacon.

IV.2.3. Fejlesztési célok

Ahhoz, hogy a fenti stratégiai célok megvalósulhassanak, a következő fejlesztési célterületeken válnak szükségessé beavatkozások:

- a) Infrastruktúra fejlesztés
- b) Vonzerőfejlesztés
- c) Szolgáltatásfejlesztés
- d) Szervezetfejlesztés
- e) Termékfejlesztés és piacra vitel (marketingkommunikáció)

V. INTÉZKEDÉSEK

Az előző fejezetben felvázolt jövőkép megvalósulásának több feltétele van. A jövőbeni siker attól függ, hogy mennyire sikerül a fejlesztéseket nagyobb összefüggésekbe ágyazni és a kapcsolatot megteremteni a turizmus teljes spektrumának fejlesztési elképzeléseibe. A rendszerben történő gondolkodásra különösen nagy szükség van egy, a mostanihoz hasonló, kiélezett piaci helyzetben, ahol a bizonytalansági tényezők száma felülmúlja az eddig megszokottakat. Ráadásul nem csak a desztináció komplex kínálatát jelentő szolgáltatási lánc elemeit képező kínálati oldal van mozgásban, hanem a keresletről is többnyire feltételezések vannak, tekintettel az ilyen irányú fogyasztói kutatások hiányára. Ezt azért tartottuk fontosnak leszögezni a Bakony-térség aktív turisztikai stratégiájának intézkedései előtt, mert a jövőbeni fenntarthatóság és a beruházások megtérülése egy romló jövedelmezőségű vállalkozói környezetben jóval nagyobb felelősséget jelent a közpénzből, pályázati forrásokból történő fejlesztési döntések meghozatalakor. Ezt segítő térünk ki ebben a fejezetben a korlátozott lehetőségeink ellenére a keresleti oldal jellemzőire és a potenciális célcsoportokra.

A fejlesztési irányok által meghatározott témák és azon belüli projektek jövőbeni sikere attól függ, hogy milyen szinten realizálhatók azok az eredmények, melyeket az érdekeltek elvárnak a megvalósításuktól. Az eredményesség érdekében az alábbi feltételek megvalósítására van szükség:

- célrendszer konszenzussal történő elfogadása a térség turizmusban érintett szereplői (vállalkozói és önkormányzatai, érdekelt állami intézmények, vállalatok) által,
- a megvalósításért és piacra vitelért felelős aktív szervezet létrehozása megfelelő döntési jogkörrel és biztos anyagi háttérrel,
- fejlesztések optimális ütemezése és annak betartása,
- a piaci aktivitások megfelelő időzítése,
- tudatos humánmenedzsment,
- tudatos minőségmenedzsment.

Az utolsót kivéve a felsorolt pontok egyúttal a fejlesztési folyamat kritikus pontjait is jelentik, azaz bármelyik figyelmen kívül hagyása veszélyezteti a fejlesztések fenntarthatóságát és megtérülését. A turizmus immanens tulajdonsága a hálózatos működés, mivel nincs olyan pontja, mely önmagában, a többi szereplő aktív közreműködése nélkül képes lenne jövedelmezően működni – ez egyértelműen megmutatkozott a világvárvány két éve alatt és máig érződő hatásaiban.

A minőség pedig mára a legfontosabb versenyképességi tényezővé vált, ráadásul a verseny nem a desztináció határain belül, hanem – jobb esetben csak – az országhatáron belül, de többnyire nemzetközi porondon zajlik. Ezt nehezíti még további két tényező: a helyettesítő termékek nagy száma és a potenciális fogyasztók szabadon elkölthető jövedelmét szintén megcélzó más gazdasági ágazatok szereplői.

Azt is fontosnak tartjuk kiemelni, hogy az aktív turisztikai fejlesztések haszonélvezői egyúttal a szabadidősport alanyai is, akiktől viszont nem származik bevétele a turisztikai vállalkozásoknak és intézményeknek, így azt nem tudják a működtetésre sem visszaforgatni.

27. Ábra A Bakony-térség aktív turisztikai jövőképe megvalósításának feltételei

Az ábra azt érzékelteti, hogy bármelyik pont megváltoztatása vagy elégtelen működése közvetlen hatással van a jövőképben megfogalmazott és abból levezethető átfogó és stratégiai célokkal. Ennek az évtizednek a kulcskérdése a fenntarthatóság, a mi témánkra vetítve ez a Bakony aktív turizmusának fenntartható működését jelenti. Ehhez szükség van a helyi lakosság és döntéshozók egyetértésére, valamint együttműködésére, ahogy a szakmai döntéshozatalért felelős szervezet működésének finanszírozására és annak professzionális működtetésére is. A szervezet hivatott biztosítani, hogy folyamatosan meglegyen az egyensúly a termékfejlesztés és a piacefejlesztés között, ezért a beruházó részéről ilyen irányú, releváns kutatási adatokra épülő üzleti számítás elvégzése és utánkövetése javasolt.

Az alapvetések tisztázása után rátérhetünk annak bemutatására, hogy a stratégiai célok elérését biztosítani hivatott 5 beavatkozási terület pontosan milyen intézkedések megtételét feltételezi a Bakony-térség esetében. A könnyebb érthetőség érdekében különválasztottuk az egyes túratípusokat, melyek a desztináció aktív turizmusában szerepet játszanak.

A 72 település által lehatárolt Bakony-térség kisebb részegységeire történő lebontásra is később térünk ki, itt a cél jelen pillanatban az, hogy világosan lehatároljuk az egyes fejlesztések tartalmát és azok túratípusokkal való összefüggéseit. Ezen a szinten még nem beszélhetünk ún. Bakony-specifikus

beavatkozási területekről, hiszen más desztinációkban is ezekkel a megfogalmazásokkal találkozunk. Ennek az az oka, hogy ellenkező esetben nem kapcsolódna szervesen az ország különböző aktív turisztikai térségeinek fejlesztési stratégiája a 2023-ban elfogadott Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia 2030 című dokumentumhoz. A térségnek a NATS-ban megfogalmazott országos aktív turisztikai hálózatokba történő bekapcsolása jelen dokumentum egyik legfontosabb célja. Ennek megfelelően figyelembe vettük a tervezés alatt álló Győr – Pápa – Balaton kerékpáros útvonalat, valamint az országos gyalogos túraútvonalakat, mint fő áramlási hálózatot, és kerestük az ezekhez történő csatlakozási megoldásokat. Ugyanakkor fontos megemlíteni, hogy az országos hálózatok optimális kihasználtsága a turisztikai térségek vonzerejének erősítése révén biztosítható, azzal szoros összefüggésben van. A potenciális látogatók érdeklődését fel kell kelteni akkor is, ha a motivációjuk megvan a szabadidő aktív eltöltéséhez, ezt hivatott elérni a Bakony, mint márka erősítése, ami már kifejezetten desztinációs marketing szakmai feladat.

A beavatkozások az egyes túratípusok esetében különböző fejlesztésekre terjednek ki értelemszerűen, ugyanakkor vannak olyan területek, melyek mindegyik esetre vonatkoznak és könnyen értelmezhetők. Ezek az alábbiak:

- **természeti környezet védelme:** ennek érdekében egy forgalomcsillapított terület kialakítása javasolt, de fokozott szervezettséget igényel a hulladékgyűjtés és kezelés is, továbbá a tudatos látogatómenedzsment is ezt a célt szolgálja;
- **belépési pontok parkolóhelyekkel:** a változó intenzitású terhelés miatt a pontok kialakítása koordinációt igényel, mivel a különböző túratípusok miatt érkező csoportok számára egyformán használhatóaknak kell lenniük, miközben a természetvédelmi és tudatos látogatómenedzsment szempontoknak is meg kell felelniük;
- **megközelítés tömegközlekedéssel, ott, ahol releváns, elsősorban a belépési pontokon:** Pápán, Bakonyszentlászlón, Várpalotán, Veszprémben és Ajkán;
- **útbaigazító táblák és jelzések** minden túratípusra
- **turisztikai vonzerőfejlesztés** (pl. land art), túratípustól függetlenül a márkafejlesztéssel összhangban;
- **célcsoportra fókuszált szálláshelyfejlesztések és felújítások;**
- **segélyszolgálat működtetése;**
- **túravezetés;**
- **szakvezetés,**
- **térségi kínálat koordinációja** a valódi négy évszakos desztináció működtetése érdekében,
- **helyi termékek és hagyományok bekapcsolása** a kínálatfejlesztésbe,
- **térségi közös online platformok,**
- rendezvény- és eseményszervezés a fenntarthatóság érdekében, kifejezetten a márka erősítése és a desztináció piacra vitele érdekében,
- **térségi arculat, ernyőmárka és az almárkák komplex rendszerének következetes alkalmazása,**
- **nyomtatott és digitális térképek,** azok elérhetőségének széleskörű biztosítása,
- **minőségmenedzsment,** melyet a desztináció szintjén működtet a piacra vitelért felelős szervezet, s melynek nem célja, hanem eszközei a különböző szolgáltatásokra kiterjedő minőségbiztosítási rendszerek.

Vonzerőfejlesztés	Infrastruktúra fejlesztése	Szolgáltatásfejlesztés	Szervezetfejlesztés	Termékfejlesztés, piacra vitel
<ul style="list-style-type: none"> • Meglévő vonzerők felújítása, karbantartása; • Land art elemek fejlesztése; • Bikepark(ok) létesítése, meglévők fejlesztése; • (Interaktív) tanösvények fejlesztése; • Információs- és menedzsment-központok létesítése és fejlesztése; • Megfigyelőpontok létesítése; • Természeti vonzerők megközelíthetőségének fejlesztése; • Túrapontok helyszínein található attrakciók fejlesztése. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kerékpárutak fejlesztése; • Nyári és téli gyalogos útvonalak fejlesztése; • Irányítótábla-rendszerek fejlesztése; • Gyalogos útvonalak fejlesztése; • Megálló- és pihenőhelyek fejlesztése; • Parkolók létesítése, fejlesztése; • Belépési pontok létrehozása, infrastrukturális fejlesztése; • IOT, monitoring eszköztár fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> • Szállásszolgáltatás, gasztronómia; • Szervízpontok, pihenőhelyek; • Eszközökölcsönzés lehetőségeinek fejlesztése; • Poggyász- és eszközszállítás; • Túravezetők képzése; • Minőségbiztosítás; • Segély- és szervízszolgálat; • Az egyes túratípusokhoz kapcsolódó speciális szolgáltatások. 	<ul style="list-style-type: none"> • Központi térségi koordinációs- és menedzsmentszervezet létrehozása; • "Hub"-ok és belépési pontok menedzsmentszervezeteinek létrehozása; • Szolgáltatói hálózatok kialakítása; • Térségi együttműködési rendszer(ek) (Bakony Turisztikai Charta) létrehozása; • Menedzserek képzése; • Szolgáltatók képzése; • Működő jó példák megismerése • Érdekeltségi rendszer kialakítása 	<ul style="list-style-type: none"> • Kínálatfejlesztés és -koordináció; • Térségi arculat/márka fejlesztése • Marketing-kommunikációs terv készítése és megvalósítása; • Tartalomfejlesztés és (multi)médiatár létrehozása; • (Részben automatizált) tájékoztató- és (eszköz)bérlési rendszer kialakítása; • Térségi online platform létrehozása; • Térségen és/vagy hub-okon belüli projektek kommunikációja; • Helyi lakosság szemléletformálása.

28. Ábra A fejlesztési célok és intézkedések összefoglalása

Beavatkozási terület	Túratípus			
	Gyalogos	Kerékpáros	Lovas	Sí
Vonzerő fejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> • kilátók, • tanösvények, • lombkorona- sétány, 	<ul style="list-style-type: none"> • környezet rendezése, tisztítása, • utak felújítása, karbantartása, • mountaintart, bike-parkok, 	<ul style="list-style-type: none"> • lovas túraközpont kialakítása, • karám, istálló 	<ul style="list-style-type: none"> • irányítótáblák kihelyezése, • pályák karbantartása, • speciális igényűeknek eszközök,
Infrastruktúra fejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> • túraútvonalak felújítása, kijelölése, • pihenő- és tűzrakóhelyek, eső- beállók kialakítása, • parkolók, ha releváns 	<ul style="list-style-type: none"> • kerékpárutak és kerékpározható útvonalak kijelölése, • terepkerékpáros útvonalak kijelölése, felújítása, • parkolóhelyek kialakítása 	<ul style="list-style-type: none"> • útvonalak kijelölése, • megállóhelyek komplex rendszerben 	<ul style="list-style-type: none"> • sífutók számára alkalmas útvonalak kijelölése, • hótaposó túra útvonalhálózatának kijelölése, • szánkópályák kijelölése,
Szolgáltatás fejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> • szálláshelyfejlesztés komplex szemléletben, • túravezetések, • szakvezetések, • garantált túrák 	<ul style="list-style-type: none"> • szervízpontok, • kerékpártárolók • e-bike töltési lehetőség, • kölcsönző, • frissítő pontok, büfék, • csomagszállítás, • túravezetés 	<ul style="list-style-type: none"> • takarmány biztosítása, • lovaskocsizás, • túraszervezés, • csomagszállítás 	<ul style="list-style-type: none"> • eszközkölcsonzés biztosítása, • melegedők, • segélyhívó- rendszer, • sífutás /hótaposó oktatás, • személy- és csomagszállítás
Termék-fejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> • tematikus útvonalak, • vándortáborok, • instant túrák, • geocaching, • teljesítménytúrák, • térképek 	<ul style="list-style-type: none"> • tematikus kerékpárutak, • kerékpáros város/falunézések, • speciális igényűek számára eszközök, 	<ul style="list-style-type: none"> • vezetett csillagtúrák és túralovaglás • lovas rendezvények szervezése, • online túraútvonala 	<ul style="list-style-type: none"> • vezetett hótaposótúrák és sífutás • téli sportrendezvények szervezése, • digitalizált online elérhető túraútvonalak letöltéssel

Az általános áttekintést követően a következő táblázatokban az egyes túratípusokhoz tartozó javasolt fejlesztések kerülnek bemutatásra, a könnyebb áttekinthetőség érdekében az előző táblázat logikáját követve, a 4 beavatkozási terület szerinti csoportosításban.

V.1. Kerékpáros turizmus

	Fejlesztési területek	Fejlesztés részletei
Vonzerőfejlesztés	Környezet rendezése, tisztítása	Folyamatos tevékenység, a felelős szervezet kiválasztása, szemétszedő akciók szervezése,
	Alternatív eszközök (mountaincart, roller stb.) bikepark	Súr, Csatka
Infrastruktúra fejlesztés	Kerékpárutak és kerékpározható útvonalak kijelölése	<ul style="list-style-type: none"> • Erdei kerékpáros útvonal az egykori erdei vasút nyomvonalán Ugod-Franciavágástól a Gerence-völgyébe, • A térségen belüli kelet-nyugat irányú összeköttetést biztosító kerékpáros útvonal Várpalota és Somlóvásárhely között, a 8-as főútvonaltól délre húzódó területen, kapcsolatot teremtve a Győr – Pápa – Balaton nyomvonallal, • A 81-es és 82-es út közötti területen a meglévő kiépített kerékpárutak összekötésével a Kelet-Bakonyi kerékpáros körút kijelölése a csekély forgalmú utakra építve elsősorban, • Fehérvárcsurgó/Bodajk/Mór – Bakonycsernye/Nagyveleg – Súr – Csatka – Bakonyoszlop - Csesznek, • Pápa – Csót, ill. Franciavágás - Pápateszér között, a már megszüntetett és hamarosan felszedésre kerülő vasúti töltésen, • Pápateszér – Fenyőfő - Vinye, • Városlőd – Devecser, a Torna mentén, Alsócsinger-Halimba kitérővel, • Devecser – Somlóvásárhely, Somló körúttal
	Terepkerékpáros útvonalak felújítása, újak kijelölése	Pápa – Bakonybél – Szépalmapuszta – Zirc – Bodajk útvonalon, ahol egybeesik, ott elkülönülő nyomvonal kijelölése, ugyanez a Herend – Bakonybél – Bakonykoppány – Fenyőfő – Cuha- szurdok – Vinye esetében
	Parkolóhelyek, ahol releváns	Belépőpontoknál: Bakonyszentlászló, Pápateszér, Franciavágás, Ugod-Huszárokellopuszta, Bakonybél-Somhegy, Városlőd, Várpalota, továbbá Vinye, Súr, Balinka, Somlóvásárhely
	Utak felújítása, karbantartása,	Veszprém – Eplény - Zirc

Szolgáltatás fejlesztés	Szervízpontok	A belépőpontokon és Bakonybélben, Zircen, Súron, Ugod-Franciavágásnál, Városlődön, Jásdon
	Kerékpártárolók	Vasútállomásokon, a parkolóhelyeken és információs pontokon
	E-bike töltési lehetőség	A kölcsönzőpontokon, és a parkolóknál található információs pontokon, szálláshelyekkel is rendelkező pihenőpontoknál
	Kölcsönző	Belépési pontok információs irodáinál, Pápán, Várpalotán, Jásdon, Zircen, Pápateszéren, Halimbán, Ugod-Franciavágáson, Herenden, Súron
	Pihenő-, frissítő pontok, büfék	<ul style="list-style-type: none"> Vállalkozói üzemeltetésben működtetendők, a meglévő egységek eszközbeszerzése, az újonnan kialakítandó információs pontok, fogadóépületek egy részében (automata vagy vállalkozói szerződéssel működő vendéglátóegység), Pihenőpontok kialakítása komplex szemlélettel, ahol a gyalogos, kerékpáros és lovas turisták egyaránt megtalálják a rájuk szabott szolgáltatásokat
	Csomagszállítás	A látogatóközpontok, fogadópontok szolgáltatása, digitális megoldáson keresztül a térségi szervezet koordinálásával
	Túravezetés	Minden belépőpontról indítható, a kölcsönző és más szolgáltatás biztosításával azonos helyről, ill. digitális formában virtuális vezetővel, ha a segélyhívó rendszer feláll
Termékfejlesztés	Kerékpáros város/falunézések,	A térség azon településein, melyek a kerékpáros útvonal mentén található
	Tematikus kerékpárutak,	Bakonyi ipari vasúthálózat kerékpárút, Csille kerékpárút
	Speciális igényűek számára eszközök	Kölcsönzők szolgáltatásbővítése estén adott helyre túraajánlatokkal és vezetéssel együtt kezelve az erre alkalmas kerékpárutak kiépítését követően (Ugod-Franciavágás – Odvaskő)

V.2. Síturizmus és téli sportok

	Fejlesztési területek	Fejlesztés részletei
Vonzófejlesztés	Irányítótáblák kihelyezése	Az infrastruktúra- fejlesztés helyszíneit hálózatba szervezését követően és attól függően
	Pályák karbantartása	Az infrastruktúra- fejlesztés helyszíneit hálózatba szervezését követően és attól függően
	Speciális igényű csoportok támogatása	A pályák és útvonalak alkalmassá tétele ott, ahol lehetséges és biztonságos
Infrastruktúra fejlesztés	Sífutásra alkalmas útvonalak kijelölése	Kelet-Bakonyi körúton, Eplény környékén
	Hótaposó túra útvonal-hálózatának kijelölése	Kelet-Bakonyi körúton, Eplény környékén
	Szánkópályák kijelölése	Súr, Csatka, Bakonynána
Szolgáltatás fejlesztés	Eszközkölcsönzés biztosítása	A belépési pontokon, kialakított parkolóknál, információs pontokon
	Melegedők kialakítása szárítási lehetőséggel	Komplex szemlélettel – közös használat a túratípusok között – kialakított pihenőpontokon
	Segélyhívó rendszer kiépítése	A többi túratípustól nem elkülönülő projekt
	Sífutás és hótaposó oktatás	Az útvonalak indító- és végpontjainál
	Személy- és csomagszállítás	Az útvonalak indító- és végpontjainál
Termékfejlesztés	Vezetett hótaposótúrák és sífutás	A pályák és útvonalak alkalmassá tétele, ahol releváns
	Téli sportrendezvények szervezése	Több célcsoportnak különböző távokon
	Túraútvonalak digitalizálása, online elérhetővé tétele, letöltési lehetőség biztosítása	Országos adatbázishoz való csatlakozás

V.3. Lovas turizmus

	Fejlesztési területek	Fejlesztés részletei
Vonzerőfejlesztés	Lovas túraközpont kialakítása	Bakonykoppány, Hárskút, Ugod, Döbrönte
	Karám, istálló a komplex szemléletű szálláshelyek mellett	Közös használat az egyes túratípusokban érintettek számára
Infrastruktúra fejlesztés	Útvonalak kijelölése	A most is működő lovas szolgáltatók összekapcsolásával
	Megállóhelyek komplex rendszerben	Közös használat az egyes túratípusokban érintettek számára
Szolgáltatás fejlesztés	Takarmány biztosítása	Lovas túraközpontban, ott, ahol karám és istálló is van
	Lovaskocsikázás	Kiegészítőszolgáltatás az aktív turizmus mellett
	Túraszervezés	Térségi szervezet koordinációja és értékesítési tevékenysége
	Csomagszállítás	Túraközpont szolgáltatása
Termékfejlesztés	Vezetett csillagtúrák és túralovaglás	Térségi szervezet koordinációja és értékesítési tevékenysége
	Lovas rendezvények szervezése	Lovas túraközpont és a térségi szervezet együttműködése
	Online túraútvonalak	Térségi szervezet koordinációja és értékesítési tevékenysége

V.4. Gyalogos természetjárás

	Fejlesztési területek	Fejlesztés részletei
Vonzerőfejlesztés	Kilátók	Keleti-Bakony körút releváns pontjainál
	Tanösvények	Indián ösvény, Barlang-fürkész ösvény
	Lombkoronasétány	land art kombinációban kialakítva
Infrastruktúra fejlesztés	Túraútvonalak felújítása, kijelölése,	Felújítás, ha releváns, Keleti-Bakony körút kijelölése
	Pihenő- és tűzrakó-helyek, esőbeálló kialakítása,	túraútvonal felújítás során, azzal összehangolva
	Parkolók kialakítása ott, ahol releváns	Központi forgalom- csillapított terület két végén Bakonykoppánynál és Pénzesgyőrnél nagy befogadóképességű parkolók és fogadópontok kialakítása, Keleti-Bakony körút kezdő és végpontjánál
Szolgáltatás fejlesztés	Szálláshelyfejlesztés	Komplex szemlélettel: minden túratípus résztvevői számára alkalmas kialakítással, erdei glamping kialakítása
	Túra- és szakvezetések	Személyes és virtuális vezetéssel is
	Garantált túrák	A legismertebb és közép- nehéz útvonalakon, rövid távval, több célcsoportnak
Termékfejlesztés	Tematikus útvonalak	Kijelölés, promóció
	Vándortáborok	Gyermekek bevonása
	Geocaching	Célok adása a túrázóknak, motiváció
	Teljesítménytúrák	Több célcsoportot célozva, különböző távokon meghirdetve
	Térképek	Információszerzés erősítésére

V.5. Marketing, információ és promóció

Az infrastruktúra-, vonzerő-, szolgáltatás-, termék/kínálat-, valamint a szervezetfejlesztés terén a javasolt intézkedések, projektek elsődleges célja az egységes és minőségbiztosított aktív turisztikai hálózat és kínálat megteremtése. Ez szükséges ahhoz, hogy a jelenlegi fragmentált és változó minőségű kínálat jellegét felváltsa a tudatosan szervezett és professzionálisan menedzselte térségi szintű aktív turisztikai kínálatrendszer.

Szükség van egy márkára, egy mindenki által elfogadott „etikai kódexre”, amely mind a keresleti, mind pedig a kínálati oldalon a térségben elérhető szolgáltatások, a túrahálózatok, a rendelkezésre álló természeti és épített/kulturális/humán (erő)források/vonzerők, egyszóval a teljes turisztikai „tér” használatának mikéntjét is meghatározza. A kialakítandó márka olyan értékek hordozója kell legyen, amelyekkel a keresleti oldal releváns és megszólítandó szegmensei azonosulni tudnak, amelyekben – bizonyos mértékig – saját magukat, az önmagukról alkotott képet látják viszont. Ezeknek a szegmenseknek a releváns üzenetekkel történő minél pontosabb megcélzása, és az üzeneteknek a célcsoportokhoz történő, megfelelő csatornákon való eljuttatása lesz annak az értékalapú marketing tevékenységnek az alapja, amely a Bakony márka piaci kommunikációs fedezetét nyújtja.

A márka megteremtésére irányuló kommunikációs tevékenység mellett szükség van egy menedzsment szervezetre is, amelynek természetesen élnie kell a hagyományos marketingkommunikáció teljes eszköztárával is a hosszútávú versenyképesség érdekében. A piacra vitellel, piaci kommunikációval kapcsolatos teendők sikere alapvetően 4 kérdésen múlik:

- Sikerül-e a térség szervezeti keretein belül megtalálni és alkalmazni azokat a profi szakembereket, akik képesek feladataikat professzionális szinten megvalósítani?
- Sikerül-e a helyben és a piacon végzett kutatások, felmérések révén hajszaipontosan körülhatárolni azt a célcsoportot, akit a térség kínálata sikerrel képes megszólítani?
- Sikerül-e olyan kreatív és innovatív (vizuális, verbális, nyomtatott vagy digitális, közösségi és multimédiás) tartalmakat és üzeneteket megfogalmazni a célcsoportok számára, ami számukra vonzó?
- Sikerül-e kiválasztani és megfizetni azokat a kommunikációs csatornákat, amik a megjelölt célcsoportokat nagy biztonsággal elérik, azaz sikerül-e célzottan eljuttatni a potenciális vendégekhez az üzeneteket?

Amennyiben a négy kérdés közül bármelyikre nemmel kell válaszolni – piaci értelemben - az összes fejlesztés sikere kétségessé válik.

A kínálati és a keresleti oldallal kapcsolatosan megfogalmazott kommunikációs célok nem kezelhetők mereven kettéválasztva, hiszen a két tevékenység között meglehetősen sok az átfedés és az egymást feltételező elem. A következő táblázatokban mégis két részre bontva, illetve azon belül külön kezelve a belépési pontokkal („hub”- okkal), illetve a térség egészével kapcsolatos teendőket, mutatjuk be azokat az intézkedéseket, amelyek a stratégiai célok eléréséhez elengedhetetlenek. Az egyes termékfejlesztéssel kapcsolatos teendőkre itt nem térünk ki, hiszen az előző fejezetek részletesen taglalták azokat.

V.5.1. Fogadóterülettel (kínálatszervezéssel) kapcsolatos fejlesztési területek és -feladatok:

Térségi szintre kiterjedő feladatok és tevékenységek

Fejlesztési területek	Fejlesztés részleteid
Humánerőforrás biztosítása	Térségi operatív igazgató Térségi desztinációfejlesztési menedzser Marketingkommunikációs és digitális menedzser Infrastruktúrafejlesztési menedzser
Irodai infrastruktúra biztosítása	Térségi, központi menedzsment iroda (Zirc)
Látogatómenedzsment	Térségi információszoigáztatás koordinációja (táblarendszerek, térképek, digitális megoldások, applikáció, kártyarendszer stb.)
Belépési pontok („hub”-ok) és települések koordinációja	Kínálatfejlesztés illesztése a térségi profilhoz
Segélyszolgálat	Központi segélyhívó működtetése
Logisztika	(Túra)eszköz ellátás menedzselése
Partnerkapcsolatok	Kiépült együttműködési- és kapcsolatrendszer működtetése a politika, a gazdaság, a közigazgatás, az állam és az intézmények meghatározó szereplőivel

Belépési pont („Hub”) szintű stratégiai célok, feladatok és tevékenységek:

Fejlesztési területek	Fejlesztés részleteid
Humánerőforrás biztosítása	Belépési pont („hub”) szintű aktív- és ökoturisztikai fejlesztési menedzser, projektkoordinátor Marketingkommunikációs és digitális menedzser Front office munkatársak
Irodai infrastruktúra biztosítása	Belépési pont („hub”) szintű menedzsment iroda létrehozása
Helyi információszoigáztatás	Front desk működtetése
Látogatómenedzsment	Belépési pont („hub”) szintű információszoigáztatás koordinációja (táblarendszerek, térképek, digitális megoldások stb.)
Piackutatás	Folyamatos vendég- és szolgáltatói elégedettségmérés, adatelemzés
Logisztika	(Túra)eszköz ellátás menedzselése
Partnerkapcsolatok	Kiépült együttműködési- és kapcsolatrendszer működtetése a politika, a gazdaság, a közigazgatás, az állam és intézmények meghatározó szereplőivel

V.5.2. Piaci kommunikációval kapcsolatos fejlesztési területek és - feladatok:

Térségi szintre kiterjedő feladatok és tevékenységek

Fejlesztési területek	Fejlesztés részleteid
(Márka)arculat kialakítása	Térségi (márka)arculat tervezése és kialakítása
Médiatár	Központi térségi médiatár kialakítása
Piackutatás koordinációja	Folyamatos keresetelemzés, elégedettségmérés a „hub”-ok kutatásainak koordinációja, adatelemzés, szegmentáció
Piaci kommunikáció	Térségi kommunikációs terv, márka-, kampány- és médiastratégia, kampányok bonyolítása
Digitális felületek menedzsmentje	Térségi digitális felületek létrehozása, kezelése, karbantartása
Print menedzsment	Térségi print-média eszközök gyártásának és terjesztésének menedzsmentje
Központi adatbázis	Központi adat- és tudásbázis, tudásmegosztó platform létrehozása és menedzsmentje
Értékesítési csatornák	Értékesítési csatornák menedzsmentje, partnerkapcsolatok kialakítása értékesítési rendszerekkel, utazásszervezőkkel
Co-branding	Co-branding projektek generálása és menedzselése
Kommunikációs partnerkapcsolatok	Kiépült együttműködési- és kapcsolatrendszer működtetése állami és helyi szereplőkkel, civil szervezetekkel

Belépési pont („Hub”) szintű stratégiai célok, feladatok és tevékenységek:

Fejlesztési területek	Fejlesztés részleteid
Arculat	A térségi (márka)arculathoz illeszkedő „hub”-szintű arculat kialakítása
Médiatár	Lokális médiatár kialakítása
Piaci kommunikáció	„Hub”-szintű kommunikációs terv, kampány- és médiastratégia, kampányok bonyolítása
Digitális felületek menedzsmentje	„Hub”-szintű digitális felületek létrehozása, kezelése, menedzsmentje
Print menedzsment	„Hub”-szintű print-média eszközök gyártásának és terjesztésének menedzsmentje
Értékesítési csatornák	Partnerkapcsolatok kialakítása értékesítési rendszerekkel, utazásszervezőkkel
Co-branding	Co-branding projektek generálása és menedzselése helyben
Kommunikációs partnerkapcsolatok	Kiépült együttműködési- és kapcsolatrendszer működtetése állami és helyi szereplőkkel

V.6. Szervezetfejlesztés, a stratégia megvalósítója

A térség aktív- és ökoturisztikai márkává fejlesztésének stratégiai területei közül kiemelkedő jelentősége van a szervezetfejlesztésnek. A többi beavatkozási területhez képest a forrásigénye is alacsonyabb, a várható eredményekhez viszonyítva. Az egységes menedzsmentrendszer hiánya, illetve a térségben megjelenő turizmus spontán jellegéből fakadó anomáliák kihangsúlyozzák, e terület sürgető fejlesztési igényét.

A Bakony térségénél, földrajzi adottságainál, méreténél és a benne megjelenő kínálat homogenitásánál fogva, alkalmas a klasszikus értelemben vett desztinációmenedzsment szervezeti rendszer kialakítására. Ugyanakkor az ilyen jellegű korábbi próbálkozások eddig kudarcot vallottak, amiről már korábban esett szó a dokumentumban. A negatív tapasztalatokat figyelembevéve, egy Magyarországon a turizmus területén még kevésbé vagy egyáltalán nem alkalmazott megoldás körvonalazódott a stratégia készítésekor: a Bakony Turisztikai Charta létrehozására.

A Charta valójában egyfajta „hibrid” megoldás, amely egyesíti egyrészt a TDM-szervezeti rendszer, másrészt a – nemzetközi szintéren az 1970-es évektől egyre elterjedtebb – fenntarthatósággal kapcsolatos, értékközösséget kifejezésre juttató, értékközösségekbe szerveződő mozgalmak előnyeit. A két szervezeti forma közötti különbségeket (leegyszerűsítve) a következő táblázat foglalja össze:¹⁰

	Hazai TDM szervezetek	Charta
Jogi személyiséggel rendelkezik	+	-
Alulról szerveződik	+/-	+
Értékközösséget teremt	-	+
Személyes elköteleződést implikál	-	+
Intézményi jelleg	+	-
Személyes felelősség delegálása	+	-

A Chartához való csatlakozás a csatlakozó egyén vagy szervezet szempontjából a következő előnyökkel jár:

A Charta, mint az értékalapú, társadalmi csoportidentitás tudatos megfogalmazása alulról szerveződő értékközösséget teremt, személyes elköteleződést implikál, felértékeli az egyének/egyed szereplők saját jelentőségét a csoporton belül, a résztvevők/csatlakozók egyenrangú partnerségén alapul, az értékközösséghez való tartozás révén egyfajta „belső”, etikai és morális vezérfonalat jelent, amely meghatározza/erősen befolyásolja a résztvevők mindennapi működését. Hátránya, hogy nem rendelkezik önálló jogi személyiséggel, illetve azzal a merevebb, adminisztratív és részben bürokratikus hierarchiával, ami a közös célok megvalósítását támogató eszközrendszert kezeli, így nélkülözi a (bürokratikus) szervezeti/intézményi struktúrát, hiszen nem közös célok, hanem közös értékek alapján szerveződik.

¹⁰ A TDM szervezetek jellemzésénél a Magyarországon az utóbbi 20 év során megvalósult rendszer tapasztalatai alapján értékeltünk.

A TDM szervezetek alapját képező egyesületek (vagy nonprofit gazdasági szervezetek) hatalmas előnye, hogy jogi személyiségként rendelkeznek azzal a strukturális szervezeti eszköztárral, amely a közös célok megvalósításához szükséges. Bennük ugyan lényegesen kisebb az alulról szerveződés, az értékközösség, a személyes elköteleződés és felelősségvállalás, az egyén/egyres szereplő jelentősége, így lényegesen kevésbé határozzák meg a résztvevők/tagok mindennapi működését, szervezeti struktúrájuk révén közösségi szinten is képesek meghatározott célok megvalósítására.

Fentiekből következően javasolt a két forma előnyeinek ötvözése, azaz egyrészt és első lépésben a Bakony Turisztikai Charta létrehozása, amely mellett egy olyan jogi személyiséggel rendelkező szervezet is feláll, amelynek kizárólag azok lehetnek a tagjai, akik aláírták a Bakony Turisztikai Charta nyilatkozatát. A későbbiek során a Charta, mint az egyesület tanácsadó testülete irányelveket fogalmazhat meg az egyesület működésével kapcsolatban. Az egyesület elnökségének tagjai nem vagy nem feltétlenül tagjai a tanácsadó testületnek, melynek létét és működési területét az egyesület alapszabályában rögzíteni kell.

A hibrid megoldás egyrészt képes ötvözni az érték- és a célorientált működés minden előnyét, másrészt beindíthat olyan folyamatokat a szolgáltatás- és kooperációmenedzsment területén, amelyek egyben a térség turisztikai minőségbiztosításának, végső soron pedig a térségi aktív- és ökoturisztikai márkának az alapját képezik.

A stratégia térségi szintű végrehajtásának legfontosabb szereplője tehát ez a térségi koordinátor szervezet, ezért a szervezetfejlesztés első lépése tehát a Bakony Turisztikai Charta tartalmának megfogalmazása, amely javaslatunk szerint a következő irányelvek és tematikák mentén szerveződhet:

- **A helyi értékek gyarapítása és védelme:** a térség turizmusának fejlesztése oly módon, hogy megőrződjön és erősödjön a térség egyedi jellege, fennmaradjon a helyi természeti és kulturális értékek és erősödjön a helyi identitástudat.
- **Nemzetközi alapelvek:** az UNWTO Globális Turisztikai Etikai Kódexében foglalt irányelvek és az ICOMOS által létrehozott Kulturális Turisztikai Charta alapelveinek ismerete, megismertetése és betartása.
- **A kínálat sokszínűsége:** a gasztronómiai és szálláslehetőségek, attrakciók és szolgáltatások teljes skálájának ösztönzése az aktív- és ökoturisztikai piac teljes keresleti spektrumának megszólítására, ezáltal a térség gazdasági rugalmasságának biztosítása rövid és hosszú távon egyaránt.
- **Vendégszeretet és -elégedettség:** az elégedett turisták terjesszék a térség jó hírét, meséljenek élményeikről barátaiknak, rokonaiknak, ismerőseiknek, így biztosítva a térség iránti folyamatos keresletet.
- **Közösségi részvétel:** a turizmust a lehető legnagyobb mértékben a helyi közösségi erőforrásokra kell alapozni, ösztönözve a helyi kisvállalkozásokat és civil szervezeteket, hogy partnerségeket építsenek a látogatói élmény biztosítása, valamint a térség hatékony marketingje érdekében.
- **Közösségi haszon:** a mikro- és középvállalkozások olyan turisztikai üzleti stratégiáinak támogatása, amelyek az érintett közösségek turizmusból származó, gazdasági és társadalmi hasznát célozzák, különös tekintettel az életkörülmények és az életminőség további javítására a térségben.
- **A térség turisztikai vonzerejének megőrzése és növelése:** a vállalkozások ösztönzése a természetes élőhelyek, a kulturális örökségi helyszínek, a tájkép

és a helyi kultúra fenntartására és megőrzésére; környezetrombolás megelőzése a turisták számának korlátozása révén; olyan üzleti modellek kidolgozása, amelyek ezeken a korlátokon belül nyereségesen működnek, élve a meggyőzés, az ösztönzés és a jogi szabályozás eszközeivel.

- **Területhasználat:** a „túlturistasodás” veszélyeinek megelőzése, a természeti környezet sokféleségének megőrzése, a lakosság folyamatos hozzáféréseinek biztosítása saját környezetéhez.
- **Erőforrások megőrzése:** a vállalkozások ösztönzése a környezetszennyezés, az energiafogyasztás, a vízhasználat, a vegyszerek használatának minimalizálására; ezen intézkedések marketing célú, piaci kommunikációja.
- **A térséghez való kötődés erősítése:** mind a látogatók, mind a helyiek bevonása a térség megismerésébe; a helyi lakosok ösztönzése közösségeik természeti és kulturális örökségének megismertetésére.
- **Széleskörű turizmusmenedzsment:** minden érdekelt félre kiterjedő térségi turizmus-menedzsment biztosítása, az egyes érintettek felelősségi köreinek egyértelmű meghatározása;
- **A helyi közösségek bevonása a tervezésbe:** a helyi lakosoknak a turizmus tervezésében és fejlesztésében való részvételének biztosítása;
- **A helyi gazdaság bevonása:** a helyi közösség gazdasági hasznának maximalizálása, a helyi gazdasággal és egyéb gazdasági tevékenységekkel való szorosabb kapcsolatok kialakítása.
- **Kontroll és monitoring:** a térség értékeinek megőrzése a környezeti, gazdasági, társadalmi változások nyomon követésével, a veszélyek, kockázatok és lehetőségek folyamatos monitorozásával.
- **Klímasemlegességre törekvés:** alacsony szén-dioxid-kibocsátású fejlesztési stratégiák támogatása a turizmussal kapcsolatos infrastruktúra és szolgáltatások területén, beleértve az épületek fenntartását és különösen a közlekedést is.
- **A befogadó és mindenki számára elérhető turizmus előmozdítása:** a turisztikai értéklánc minden eleme elérhetőségének a javítása, beleértve a fizikai környezetet, a közlekedést, az információs és kommunikációs csatornákat, valamint a szálláshelyek és a szolgáltatások teljes körét.
- **A környezet terhelhetőségének figyelembevétele:** a térség teherbíró képességének figyelembevétele; ideértve nemcsak a természeti, hanem a települési környezetek terhelhetőségét, a helyi lakosok életminőségének sérülékenységét is.
- **Képzés, oktatás, szemléletformálás:** a turizmussal kapcsolatos ismeretek és a fenntarthatóság oktatásának támogatása a működés minden szintjén.
- **Hagyományőrzés:** az idősebbek hagyományokkal, kulturális és természeti örökséggel kapcsolatos ismereteinek áthagyományozása és továbbadása a fiatalabb generációknak a nemzedékek közötti fenntarthatóság eszközeként.
- **Tudásmegosztás:** partnerségi viszonyrendszer kiépítése a tudomány és a turizmus között.
- **Know-how központok:** tudásközpontok létrehozása a kutatási központok és a turizmus közötti szorosabb együttműködés érdekében.

- **Jó gyakorlatok:** jó gyakorlatok megismerése térségen belüli és kívüli tanulmányutak szervezése révén.
- **Közösségi nyereségmegosztás:** a térség turizmusában érdekelt szereplők a turizmusból származó jövedelmeiknek egy meghatározott részével hozzájárulnak a térségi turizmusmenedzsment szervezet(ek) fenntartásához.

Fenti irányelveket a Charta alapítói kell, hogy megvitassák, az egyes tematikákat részleteiben kidolgozzák, majd egységes szerkezetbe foglalva a térség minél több szereplőjével megismertessék.

Miután a Bakony Turisztikai Charta végleges szövege elkészült és a lehető legtöbb szolgáltató, gazdasági szereplő, állami intézmény, vállalt és önkormányzat által elfogadásra került, sor kerülhet a térségi turisztikai egyesület megalapítására.

Az egyesület elsődleges feladata, hogy biztosítsa a Chartában megfogalmazott értékek megvalósítását az infrastruktúra-, szolgáltatás- és attrakciófejlesztés, információszolgáltatás és piaci kommunikáció területén. E feladat ellátására a létrejött szervezet menedzsment-szervezeteket hoz létre és működtet.

A menedzsment szervezetek számára, helyére, lehetséges jövőképre és az általuk menedzselt altérségek profiljának kialakítására jelen tanulmány II. fejezetében, a térség jövőképeinek felvázolásakor már részletesen kitértünk. Az egyes (különböző szinten működő) menedzsment szervezetek feladatainak meghatározását a következő fejezetben mutatjuk be részletesen.

I. MELLÉKLET – AKCIÓTERÜLETEK, PROJEKTJAVASLATOK

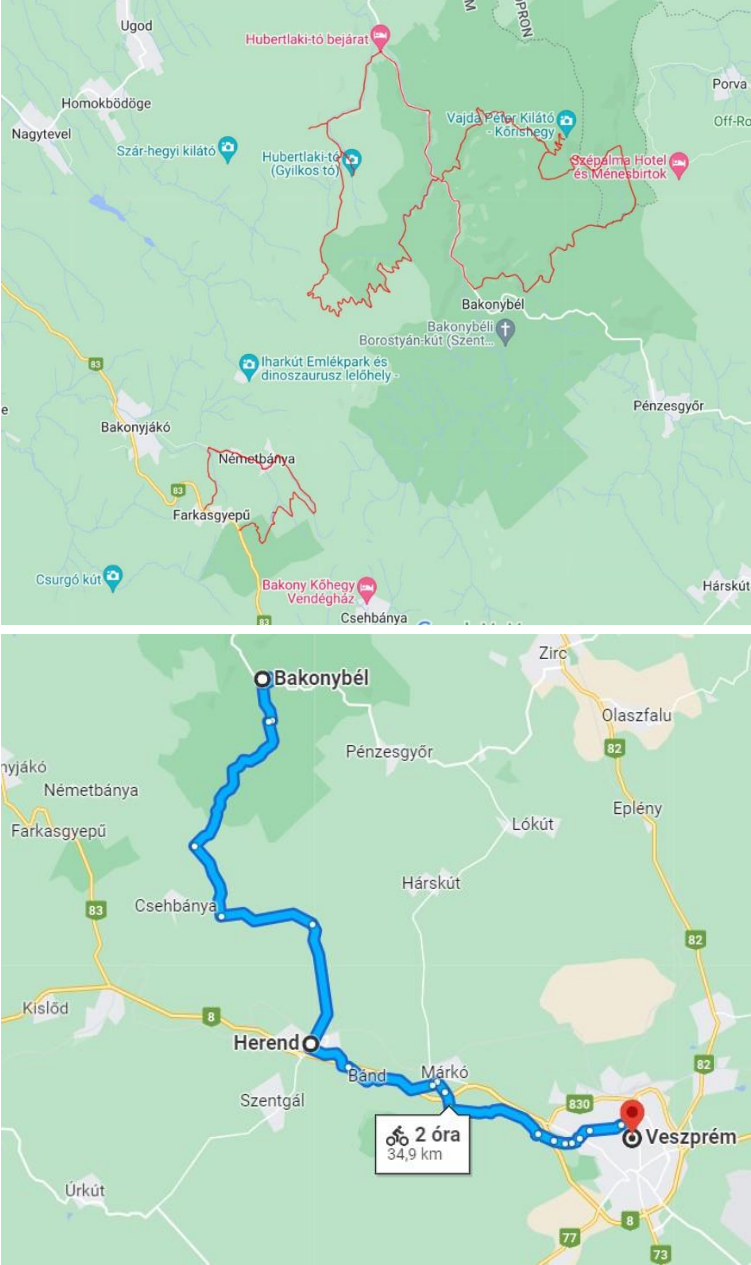
A mellékletben szereplő projektek korábban kerültek összegyűjtésre a térségi partnerektől és az akkor aktuális állapotokat, fejlesztési ötleteket tükrözik. A stratégia átdolgozása során a projekteket tartalmazó munkarész nem került átdolgozásra. Ugyanakkor az információvesztés elkerülése érdekében fontosnak tartjuk, hogy a stratégia mellékleteként, strukturáltan megjelenjenek, hisz a későbbiekben jó kiindulóalapot adhatnak a stratégia céljainak megvalósításához, megfelelő források rendelkezésre állása esetén.

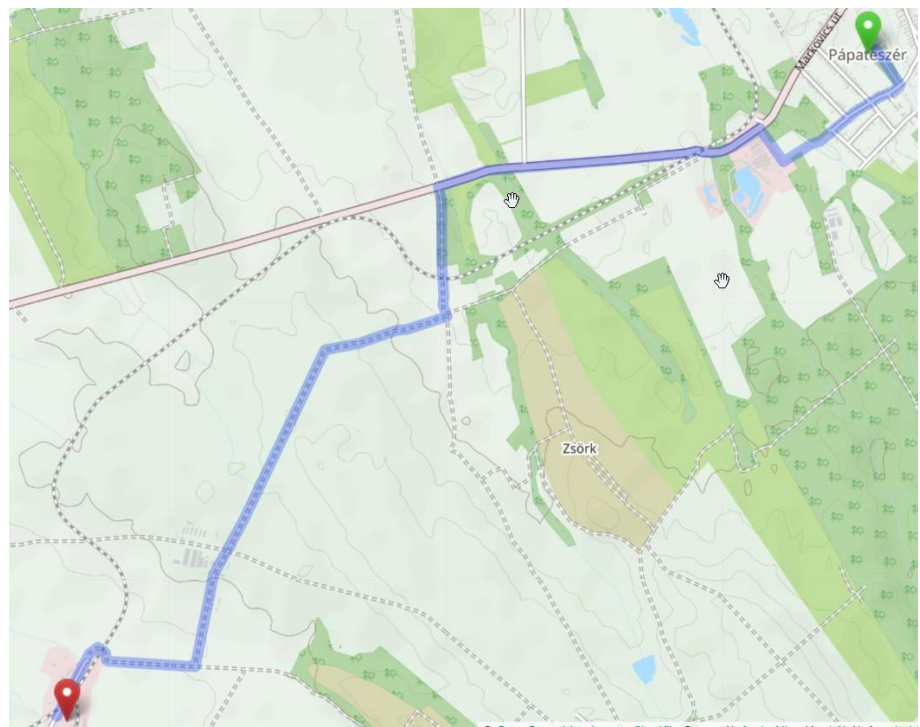
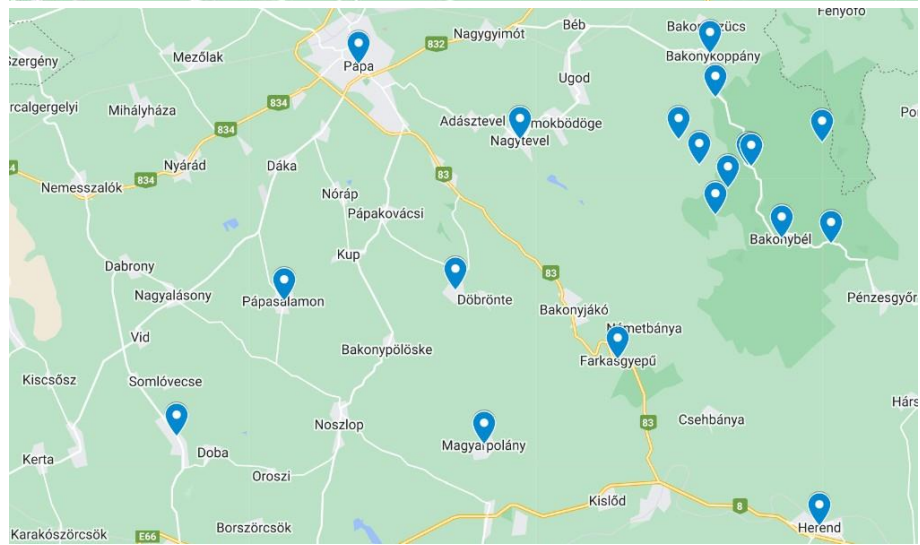
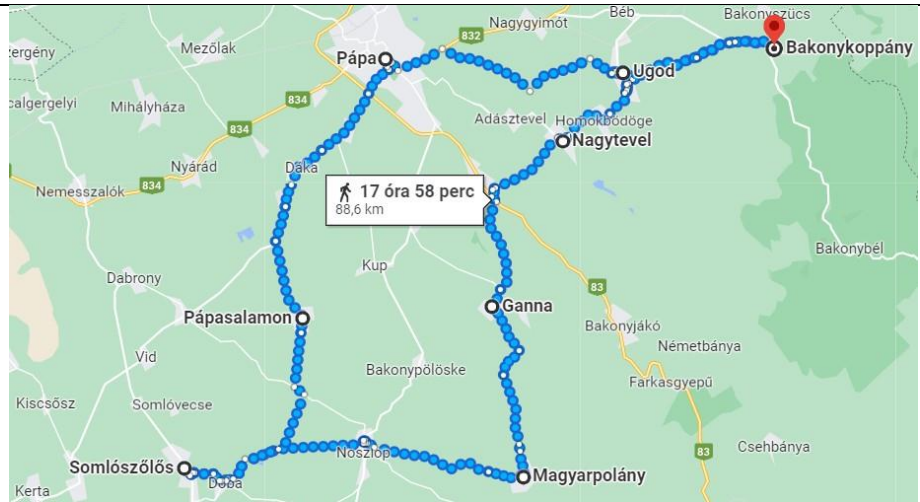
A stratégia elsődleges feladata a térség fejlesztéséhez szükséges fejlesztési irányok meghatározása és a beavatkozási területek azonosítása, az ehhez kapcsolódó projektgenerálás a megvalósítás része. Ennek megfelelően a javasolt projektlista nem végleges, a későbbiekben generált projektek, fejlesztési igények ugyanakkora relevanciával bírnak, mint a stratégia mellékletében jelenleg szereplők, amennyiben illeszkednek a stratégia céljaihoz és intézkedéseihez.

A felvázolt projektek megvalósítása hazai és Európai Unió források felhasználásával történhet és sok esetben túlmutat az Európai Unió 2021-2027 közötti pénzügyi támogatási ciklusán, ezért a korábbi 2020-as ütemezés és költségbecslés nem került feltüntetésre. Megvalósítás esetén ezek újragondolására is szükség van.

A projektek egy része jól lehatárolható akcióterületekre fókuszál, míg másik része a térség egészére fogalmaz meg javaslatokat. Ez alapján két pontba osztottuk a projektötleteket javaslatokat.

I.1. Akció területek

Megnevezés	A Magas-Bakony, azaz a magtárség – Bakony, a rejtekutak rengetege
<p>Mi a projekt célja?</p>	<p>A projekt célja a Bakony legismertebb és legsűrűsebb részének a Magas-Bakony túlturizmusának mérséklése, a kontroll nélküli látogatóáramlás kontrollálása. A csúcsideszakokban egyre több problémával szembesülnek a helyi önkormányzatok, több a konfliktus a helyiek és a látogatók között. A tendenciák alapján a természeti károk növekedésére is számítani lehet, előrejelzés nélkül.</p> <p>Cél a terület legérzékenyebb részén egy forgalomcsillapított mintaterület lehatárolása, belépési pontokkal, megfelelő méretű parkolókkal, szolgáltatásokkal. A mintaterületen belül csak környezetbarát közlekedési lehetőségek engedélyezése. A belépési pontokról a meglévő kijelölt turista-, kerékpáros- és lovastúra útvonalak csatlakoznak a hálózati hiányok áthidalásával.</p> <p>A projekt a jelenleg már meglévő útvonalak, tanösvények felújítását és a korábban már tervezett útvonalak megvalósítását is célul tűzi ki.</p>
<p>Megvalósítási helyszínek</p>	 <p>The top map displays the Bakonybél area, including locations like Ugod, Homokbödöge, Nagytevel, Szár-hegyi kilátó, Hubertlaki-tó (Gyilkos-tó), Vajda Péter Kilátó - Könshegy, Szépálm Hotel és Menésbirtok, Bakonybél, Borostyán-kút (Szent...), Iharkút Emlékpark és dinoszaurusz lelőhely, Pénzesgyőr, Hárskút, Csurgó kút, Bakonyjácó, Farkasgyepű, Németsbánya, Csehbánya, and Bakony Köhegy Vendégház. The bottom map shows a wider area including Zirc, Olaszfalu, Eplény, Lókút, Hárskút, Pénzesgyőr, Bakonybél, Németsbánya, Farkasgyepű, Csehbánya, Kislőd, Herend, Szentgál, Úrkút, Márkó, and Veszprém. A blue route is marked between Bakonybél and Veszprém, with a callout box stating '2 óra 34,9 km'.</p>

Forgalomcsillapított szakasz kialakítása Ugod-Huszárokölőpuszta és Bakonybél-Somhegy között, a két végén belépési pontok kialakításával, a parkolóktól a látogatók számára közösségi közlekedés biztosítása igényekhez igazodva.

Pápateszéken a 832-es főút mellett füves 200 autó elhelyezésre is alkalmas parkoló, vizes blokk építése, kerékpáros szervizpont és kölcsönző, lóitató, ló kikötő, többfunkciós fedett esőbeálló, internet alapú automata tájékoztató interaktív idegenvezető alkalmazással, interaktív malom túra útvonalak kijelölése, játszótér, piac- Vásártér, túraútvonal indulási pont.

A belépési pontok létrehozása, melyek közösségi közlekedési eszközzel, vagy önállóan közúton is könnyen megközelíthetők és ahonnan gyalogos, kerékpáros, vagy épp lovas útvonalakon körtúra indítható. Ezekhez a már meglévő úthálózatot néhány helyen ki kell egészíteni az egyes túratípusok igényeinek megfelelően. Megvalósításkor a javaslatokat projektgyűjtő egyeztetések során kell sorra venni.

Gyalogos természetjárás:

- Bakonykoppányból - Ugod-Huszárokölőpusztáról - a zöld sáv (Rómer Flóris Emlékút) meghosszabítása a Forrastóközi egzotakert és az ugodi kilátó érintésével, illetve a Farkasgyepűről induló zöld sáv összekötése Huszárokölőpusztán keresztül.
- Körtúra lehetőségének kialakítása a Gerence-pihenőtől a Gyilkos-tó és a Vörös János séd (Móricháza) összekötésével piros kör jelzéssel.
- A Gerence pihenőtől a Gyilkos-tó felé vezető K+ jelzésből kiágazó K négyzet jelzés kitűzése Huszárokölőpuszta felé a Hubertlaki tanösvényig. Huszárokölőpusztáról a Kőrös-hegyre vezető új jelzés a körtúra összekötés érdekében Huszárokölőpusztáról a Kőrös-hegy, majd Odvaskő barlang érintésével a K + jelzésen és utána K négyzet jelzésen vissza.
- További útvonalak létrehozása Huszárokölőpusztáról kiindulóan, pl. a Witt-kilátóhoz (gyalogos, kerékpáros).
- A huszárokölőpusztai tanösvény felújítása.
- A Boroszlán tanösvény felújítása (Odvaskő).
- Pápateszéken útfelújítás-, annak mentén madár megfigyelő építése, esőbeálló, információs tábla kihelyezése, Zsörk túraútvonalba történő bekötése, padok, asztalok, szalonnasütő, kerékpártároló, ló kikötő kialakításával komplex szolgáltatást nyújtó erdei pihenőhely kialakítása.
- A Grófi fürdő túra útvonalának fejlesztése: patakhidak, erdei bútorok, korszerű QR kódos útvonalak, tájékoztató táblák, esőbeálló.

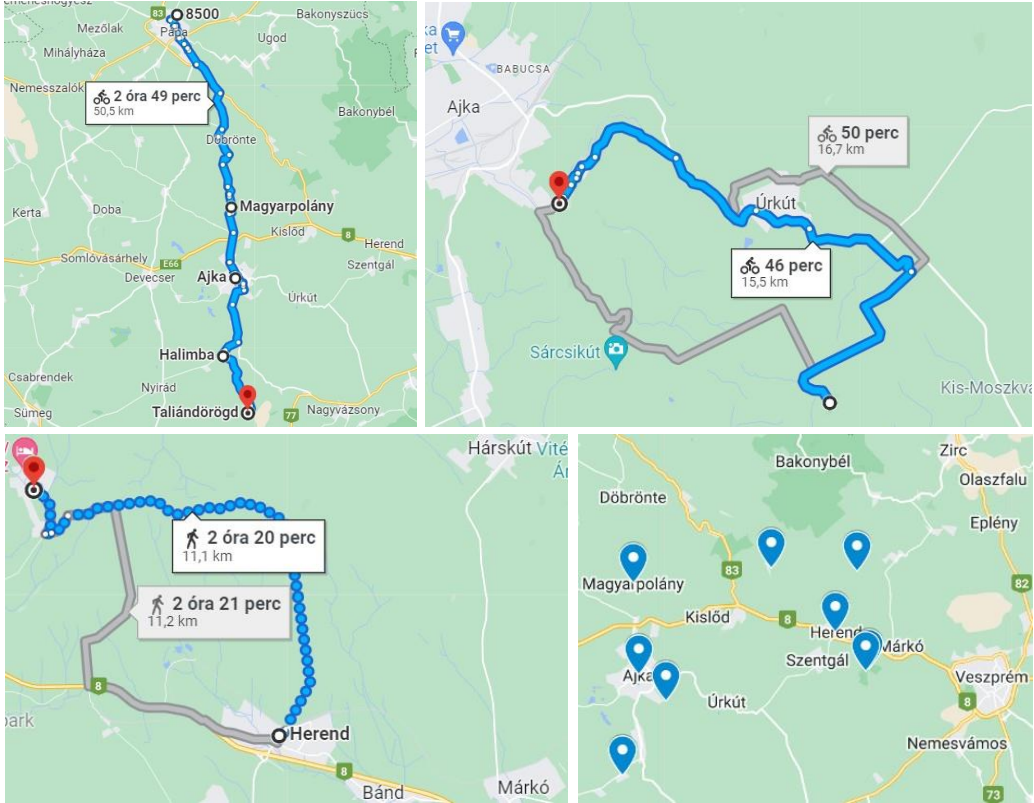
Kerékpáros turizmus:

- Az egykori Ugod-Franciavágás és Városlőd közötti erdei kisvasút nyomvonalának északi részén Ugod-Franciavágás és a Gerence-völgyében található egykori – jelenleg kisvasúti kiállításnak helyet adó – állomásépület közötti szakasz javításával jól kerékpározható útvonal alakítható ki, melyhez csatlakoztatható a Csót, ill. Pápateszér felől kijelölt kerékpáros útvonal. Ennek létrehozásával Pápáról és Veszprémvarsány felől Pápateszéken keresztül is könnyen megközelíthetővé válik a belépési pont.
- Pápateszér - Fenyőfő útszakasz további meghosszabbítása Porva felé. A belső Bakony elérése, ez Győr irányából kerékpáron 50-70 km távolságot jelentene.
- Bakonybél-Herend-Veszprém Kékbringa útvonal kialakítása.
- Bakonybélben hegyi bringaközpont kialakítása kölcsönzővel, szervízzel

Többféle túratípus által használható útvonalajavaslatok:

- Pápateszér - Bakonyszentlászló között (Csesznek, Cuha völgye, Csatka, stb irányába továbbvezető lehetőség)
- A pápateszéri Malomsort összekötő út felújítása 2,5 km hosszan.
- Önálló útvonal a mozgásukban korlátozottaknak Bakonybélben, a monostor központi szerepvállalásával.

	<p>Lovas turizmusra alkalmas útvonalak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bakonyi lovastúra Bakonykoppány-Nagytevel-Ganna-Magyarpolány-Somlószlós-Pápasalamon-Pápa-Ugod-Bakonykoppány útvonalon, ehhez szükséges fejlesztések: Koppánylovasudvarban a meglévő állásos lóistálló boxosítása, a meglévő pajta átépítése, vizesblokk, melegítőkonyha és közösségi helyiség kialakítása, nagyteveli tóparton, Magyarpolányban, Pápasalamonon és Ugodon pihenők és esőbeállók kialakítása. • Lovas túra útvonal és a szükséges infrastruktúra létrehozása. Pápateszéről csillagtúrára alkalmas vagy hosszútávú útvonalak kijelölésével: Fenyőfő-Porva- Bakonyszücs- Bakonyszentiván- Bakonyság- Zsörk. <p>Szolgáltatásfejlesztési lehetőségek a területen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pápateszéken az önkormányzati tulajdonban lévő malom és malomtó felújítása, az egykori Kurali malomból, bemutató tér, látvány őrlés és szálláshely fejlesztése, horgász turizmus beindítása érdekében. Elektromos kisbusz, vonat, traktoros személyszállító szerelvény indítása. • Zsörk közösségi tér, bemutató tér kialakítása (gyümölcsstermesztés, őshonos - helyi gyümölcsök). Szent Istvánra felszentelt kápolna további felújítása. • Esterházy kúria és annak majorsági épületeinek felújítása, lehetséges funkciók: étterem, wellness központ stb. • Fényes hegyen gasztrófaló kialakítása: 100 éves présházak felújítása új funkcióval való megtöltése: szolgáltatások (szállás, vendéglátás, agroturisztikai workshopok). • Zarándokszállás kialakítása Pápán - hrsz: 3990/A/6 -, Nagytevelben - hrsz: 331 és - Bakonybélben - hrsz: 616 • Szálláshely kapacitás bővítés (zarándokház): az új bakonybéli vendégház melletti régi vendégház felújítása. • Erdei közösségi tér kialakítása a terület erre alkalmas több pontján.
<p>Partner</p>	<p>Bakonyerdő Zrt., Ugod, Bakonybél, Bakonykoppány, Bakonyszücs, Pápa, Nagytevel, Némethánya, Farkasgyepű önkormányzatai, Koppánylovasudvar</p>

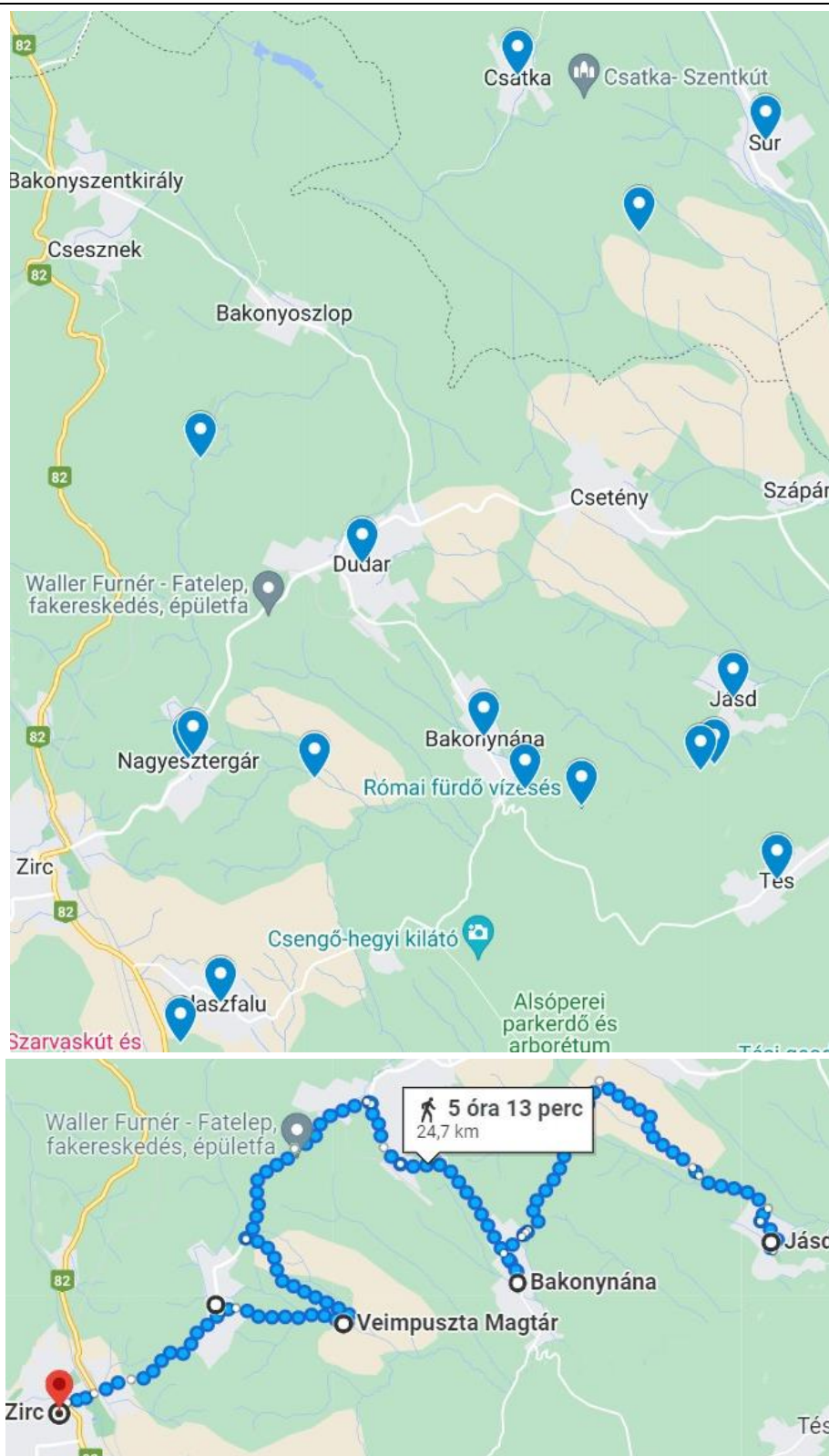
Megnevezés	Ajka és környéke: Magyarpolánytól Halimbáig – Összekötőutak
<p>Mi a projekt célja?</p>	<p>A Győrt Balatonnal összekötő kerékpárút várhatóan a Bakony nyugati oldalán fog futni, ahonnan a hegység felé történő leágazást is javasolt biztosítani. Ezen túlmenően fontos, hogy megfelelő távolságra olyan vonzó élménykínálat váljon elérhetővé, mely arra ösztönzi a kerékpáros turizmus iránt érdeklődőket, hogy hosszabb időt töltsenek el ezen a területen. Ajka fontos belépőpontként is szerepet játszik a Bakony turizmusában, hiszen a Magas- Bakony és a Déli-Bakony felé induló gyalogos, vagy kerékpáros túrák ideális kiindulópontja. Ehhez a területhez tartozó projektjavaslatok azt célozzák, hogy a környék versenyképessége erősödjön a turizmusban. Az új útvonalak kialakítása lehetőséget teremt a kisebb településeknek is a turizmus előnyeiből történő részesedésre.</p> <p>A 8-as főútvonal jelenleg kettévágja a Bakony térséget elválasztva azt a belföldi turizmus legnépszerűbb úticéljától, a Balatontól. A térségi hálózat Balaton körhöz való csatlakoztatáshoz biztosítani kell a balesetmentes átkelést. Ezzel a Balaton-felvidéken a BalatonBike365 néven futó programhoz is csatlakozni tud a térség, mely szintén a Balaton kerékpáros kör kiterjesztését célozza. A Halimba-Taliándörögdi kerékpáros útvonal megfelelően tud csatlakozni mindehhez.</p>
<p>Megvalósítás helyszínei</p>	
<p>Tevékenység</p>	<p>Kerékpáros turizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pápa-Magyarpolány-Ajka-Halimba-Taliándörögdi-Kapolcs kerékpárút a térségre eső szakaszának kijelölése és megvalósítása, potenciális kapcsolódási pontot képezve a BalatonBike 365 program Balaton-felvidéki fejlesztéseihez. • A Kabhegy-Csingervölgy útvonalon kerekezők számára kerékpáros pihenőhely kialakítása az ajkai Bányászati Múzeumnál. • Ajka-Csingervölgy vonzó aktív turisztikai úticéllá fejlesztése: A Kriptongyár közvetlen környezetének fejlesztése parkosítással, zöld-edukációs útvonal kialakításával, információs táblák kihelyezésével, kerékpáros pihenő és ingyenes vízvételi lehetőség kialakításával. Ugyanitt kerülnek kialakításra egy régészeti homokozó az Ajkaceratops csontozatával. • A Pápát a Balatonnal összekötő fenti útvonal része a Padragkút – Taliándörögdi mintegy 11 kilométeres szakasz:

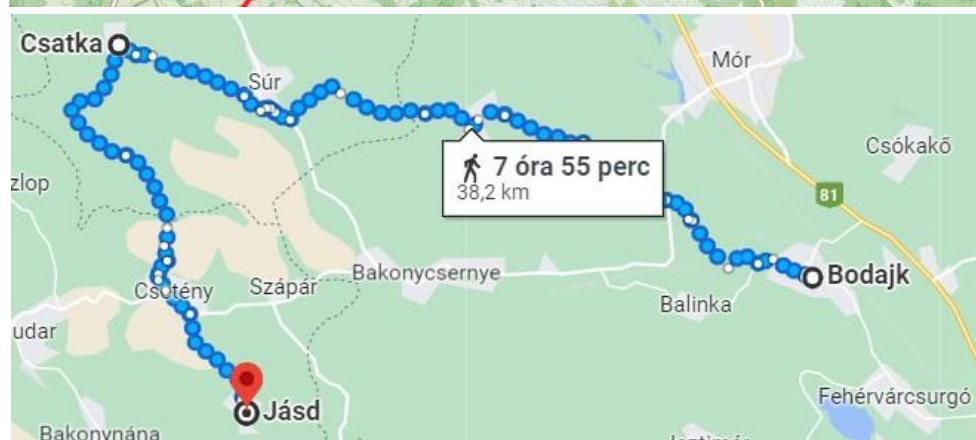
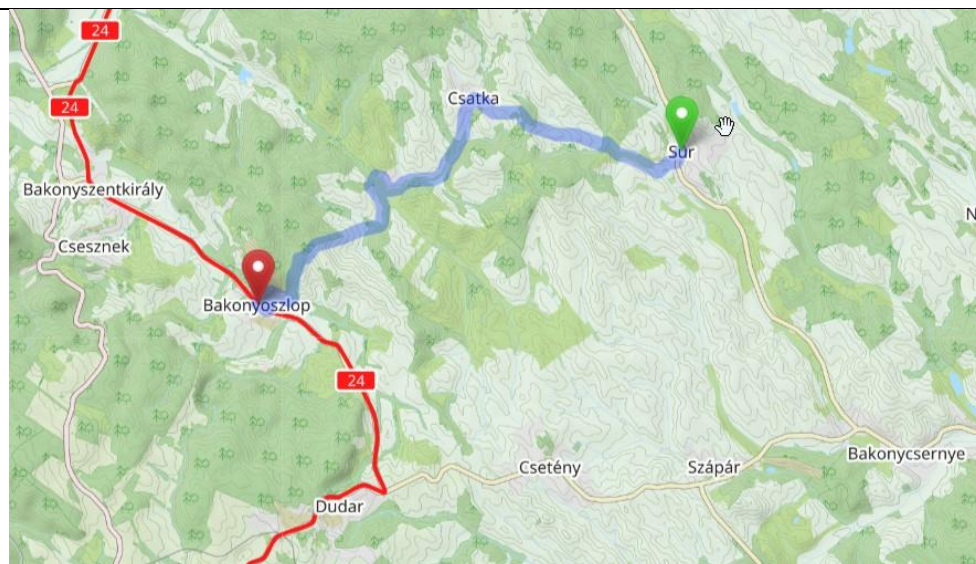
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Padragkút-Halimba közötti szakasz a régi vasúti töltésen haladhat 2,5 km-en keresztül, majd további 1,1 km mezőgazdasági földút kerékpározható. Néhány ponton van szükség stabilizálásra. ○ Halimbán csekély forgalmú útvonalak kijelölése a nagy forgalmú főútvonal elkerülése érdekében, pihenőhely kialakítása a Halimbáriumnál. ○ Halimba-Kerekfenyves közötti szakaszon a Malomvölgyi pihenőparktól 740 méteres szakaszon murvás út kialakítása. <ul style="list-style-type: none"> • Hajag Turistaháznál kerékpáros pihenőpont kialakítása. • Herenden hegyi bringaközpont (szervízzel, kölcsönzővel) kialakítása a meglévő bringapont mellett, valamint az eszközök- és személyszállításához terepjáró és utánfutó szállító, vagy/és 4x4 kisteherautó beszerzése. <p>Gyalogos természetjárás:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Herend-Csehbánya összekötése Parésbörcön keresztül (gyalogos és zarándokút K-Ny irányban) a természetvédelemmel egyeztetve, mert most csak nagy kerülővel tehető meg, jelzések felfestése, ahogy az a Bakony térképen tervezett vonalként szerepel. • A Hajag hegyvonulat területén kilátó és lombkoronasétány kialakítása. <p>Szolgáltatásfejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hajag Turistaház felújítása és fejlesztése: esőbeálló, 50 fős közösségi helyiség kialakítása, megújuló energetikai fejlesztés. • - Herenden a bringaközpontnál túravezetés szolgáltatás bevezetése
Partner	Ajka, Halimba, Magyarpolány, Herend, Csehbánya önkormányzatai, HATESZ – Hajagi Természetvédő és Szabadidő Egyesület

Megnevezés	Keleti-Bakony – körBelátó utak
Mi a projekt célja?	<p>A Keleti-Bakony kedvelt úticélja a turistáknak és bizonyos pontjain itt is kezdenek jelentkezni a túlzásfoltosság jelei a frekventált időszakokban. Az ennek következtében fellépő negatív hatásokat még most idejében meg lehet előzni a tudatos turisztikai desztinációmenedzsment tevékenységgel. A Súri-Bakonyalja névadó településének bekapcsolása a Bakony turizmusába már önmagában azt a lehetőséget kínálja, hogy enyhítse a Gaja- és Cuha-szurdokok zsúfoltságát, széthúzza a turistatömeget. A természeti értékek mellett néhány egyedi attrakciófejlesztés kiegyensúlyozottabbá tudja tenni az egész térség terhelését. Az itt található települések együttműködési hajlandósága magasfokú, ami a megvalósítás és a későbbi működtetés szempontjából fontos feltétel. Várpalota, Győr és Veszprém felől jellemzően személygépkocsival érkeznek a távolabbi küldőterületekről a látogatók. Mindezért a megfelelő kapacitású parkoló és azok magas színvonalú szolgáltatásokkal történő kialakítása kiemelt jelentőségű. A terepviszonyokhoz kiválóan illeszthető mountaincar és tereproller pályák kialakítása olyan egyedi kínálatot képvisel, mely a jelenleginél jóval távolabbi küldőterületek is a látótérbe kerülhetnek, ami jelentősen erősíti a Keleti-Bakony turisztikai versenyképességét.</p> <p>A jelenlegi hiányos hálózatot ki kell egészíteni az optimális turistaáramlás biztosítása érdekében. A terület mérete és a projektelemek magas száma miatt az érintett és aktívan közreműködni kívánó települések összefogásával célszerű működtetni egy felelős szervezetet, mely szorosan együttműködik a Bakony-térség piacra viteléért felelős szervezettel a feladatok, jogkörök és döntési kompetenciák egyértelmű lehatárolása mellett.</p> <p>Korábbi, vagy épp folyamatban lévő fejlesztéseknek köszönhetően a terület több pontján van a látogatók fogadására alkalmas létesítmény.</p> <p>Az egyes fejlesztések innovatív megjelenése biztosítja a fenntarthatóságához szükséges látogatószámot, ugyanakkor a negatív hatások elkerülése a cél. A nem szokványos elemek beiktatására téregyi szinten is szükség van az előbb említett vonzerőfokozásnak köszönhető szívóhatás miatt, viszont a természetvédelmi</p>

szempontok érvényesülése miatt a projektek kialakítása során szoros együttműködés javasolt a hatóságokkal.

Megvalósítás
helyszínei

Tevékenység

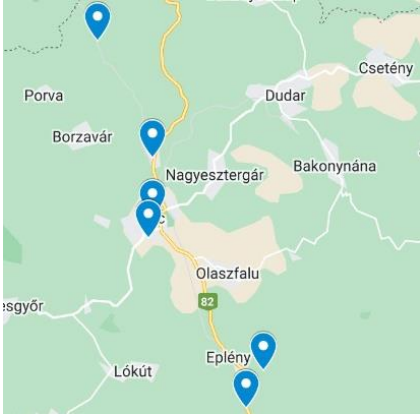
Belépési pontok

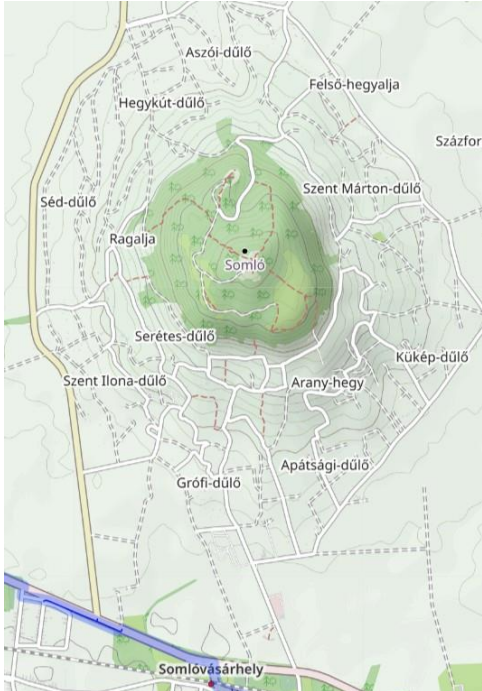
- Parkolók és vizesblokkok kialakítása a jásdi Szentkútnál, Bakonynánán a Római fürdőnél és a Prém malomnál, a tési szélmalmoknál, továbbá Cseszken.
- Nagyesztergári Purgly-kastély felújítását követően túraközpont kialakítása bakancsosok és kerékpárosok számára, pihenőhelyek kialakítása fából, cserépboritással, padok és asztalok beépítésével, fedett oldallal, szemetessel és információs táblával. A kastélyban kiállító tér kialakítása interaktív kiállítási lehetőséggel, amely a térség kulturális és természeti értékeire is fókuszál, továbbá szálláshely és vendéglátó rész kialakítása.
- Bakonynána központjában információs központ, pihenő padokkal, asztalokkal, kihelyezett sporteszközökkel, sporteszköz kölcsönzési lehetőséggel.

Gyalogos természetjárás:

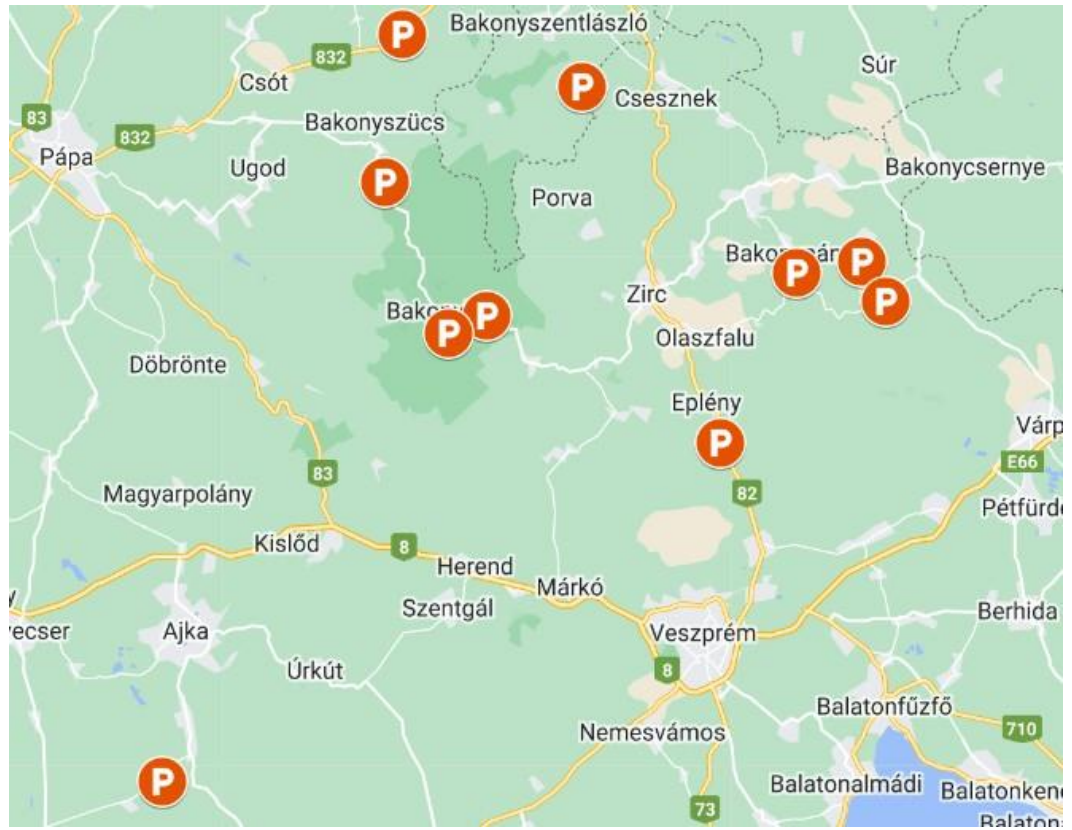
- A Gaja-patak mentén, az egykori Jásd-Bakonynána-Zirci-híd-Veimpuszta-Nagyesztergár-Zirc útvonal felújítása, jelzésfestés, a környezet rendbe tétele: bedőlt partok és hidak, hulladékmentesítés, 3 pihenőhely kialakítása a Római fürdőnél, 3 ponton hídfelújítás, vagy építés, tanösvény kialakítása.
- A Cuha-patak felett fahíd építése Nagyesztergár területén, hogy Nagyesztergár a zöld jelzésen elérhető legyen az Ördögároktól és a Mária út kolostorától is.
- A turista- és zarándokútvonalak rendbetétele Nagyesztergár területén és környékén babakocsis látogathatóság, vagy kerekesszékes szakaszok kialakításával a terep viszonyok adottságai szerint.
- Súr – Csátka – Koromla – Bakonyoszló - Csesznek útvonal kialakítása (Súr-Bakonyoszló közötti Mária útként kijelölve, bizonyos szakaszai nehezen járhatók, Súr-Csátka és Koromla-Bakonyoszló (vagy Bakonyszentkirály)

	<p>között utat kellene rendezni, hogy azon szakaszok rendezésével kerékpáros és gyalogos útvonal is kialakítható legyen, az egész 12 km).</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Szentkút zárandoklat útvonala - Bodajk-Csatka-Jásd - jelölésének felújítása. • Körpanorámás kilátópont Súr Szőlőhegy településrészen (panoráma a Cseszneki vártól Csókakőig). • Bakonyránán a sportpálya mellett mezítlábas tanösvény kialakítása. • Források kitisztítása és környezetük rendbetétele, a BFNP Igazgatóságával egyeztetett kereteknek megfelelően. <p>Kerékpáros turizmus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nagyesztergári Purgly-kastélynál kerékpárosok számára, pihenőhelyek kialakítása fából, cserépborítással, padok és asztalok beépítésével, fedett oldallal, szemetessel és információs táblával. A kerékpárosbarát pihenőnél kerékpártárolóval és szerviz ponttal. • Olaszfalunál az Eperjes tanösvény közelében kerékpárosspihenő építése vizesblokkal, szervizponttal és kölcsönzővel. • Súr – Csatka települések közötti földút üzemi úttá történő fejlesztése (4 km-es szakaszon) gyalogos, kerékpáros turisták számára. • Súr – Nagyveleg települések közötti földút üzemi úttá történő fejlesztése (7 km-es szakaszon) gyalogos, kerékpáros turisták számára. Bekapcsolódási lehetőség ezzel a Mór-Csókakő-Székesfehérvár kerékpárúthoz. • Kerékpáros élménypark Súr-Malomdombon. <p>Attrakciófejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avar-sánc Kalandpark kialakítása a Kéktúra mentén fekvő egykori sáncok területén, a Márkusvára földváránál. • Súron mountaintart felvonó építése (az eddigi 9 db, 52,6 km hosszú pályákhoz). • Tereprollerpálya Súron 6,5 hektáron - egykori motorcross pálya helyén és útvonal kialakítása, eszközbeszerzés a kölcsönzés megoldásához. • Bakonyránán a sportpálya melletti területen szánkópálya kialakítása. <p>Extrém sportok irányába történő fejlesztések:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zöld sportok erdeje, azaz a Bakonyránána-Jásd-Tés által határolt erdőben a HM Verga Zrt. együttműködésével kialakítani a pontos útvonalakat tájfutás, tájkerékpározás, hegyibringázás, tájlovaglás és extrém akadályfutók számára, melyekre rendszeres programok épülnek fel. A megközelítéshez ún. traktorvonatok beszerzése, továbbá távlati célként libegő megépítése szükséges a jelenlegi lehetőségek mellett. • Vasalt út kialakítása egyeztetett helyszínen és formában. • Spartan-race állandó pálya kialakítása a Kelet-Bakony erdőiben a tulajdonossal és a természetvédelmi hatósággal egyeztetve.
<p>Partner</p>	<p>HM Verga Zrt., Jásd, Bakonyránána, Tés, Súr, Csatka, Dudar, Nagyesztergár, Olaszfalu, Csesznek, Várpalota és Öskü önkormányzatai, BFNP</p>

Megnevezés	Zirc és környéke – Válaszutak
<p>Mi a projekt célja?</p>	<p>Zirc és környéke, valamint a Balaton Veszprém irányából már összekötésre került kerékpárúttal, viszont belépési pont megfelelő szolgáltatásokkal egyelőre nem jött létre. Ezen hiány kezelése fontos célja a projektnek, ahogy a hálózati hiányok felszámolása is például a 82-es főútvonal felett átívelő kerékpároshíd. Az eplényi Sáréna Vibe Park látogatószáma jelenleg télre koncentrálódik. A látogatószám négy évszakos növelése ezért szintén fontos cél. Ennek érdekében kerékpáros fejlesztések mellett egyéb négy évszakos szolgáltatásokkal bővíthet a síközpont. A vendégforgalom jövőbeni növekedése megkívánja a jelenlegi szálláshelykapacitás mennyiségi és minőségi bővítését is.</p>
<p>Megvalósítás helyszínei</p>	
<p>Tevékenység</p>	<ul style="list-style-type: none"> Zirci aktív turisztikai központ az alábbi funkciókkal: információ, túravezetés, vizesblokk, értékmegőrző, csomagtároló, közösségi tér (szemléletformálás), vízvételi lehetőség, kerékpár kölcsönző és szerviz, parkoló, elektromos töltő, vendéglátás, valamint a városi és térségi menedzsment szervezet irodája. Turistaközpont az eplényi vasútállomásnál (HM Verga Zrt. területén) komplex szolgáltatást nyújtó belépési pontként, melyek között szerepel gyalogos- és lovas pihenő, parkoló, közösségi terek, szervízpont, ivóvízvételi lehetőség, elsősegélypont, információ, szálláslehetőség, sporteszköz-kölcsönző. <p>Kerékpáros turizmus:</p> <ul style="list-style-type: none"> Eplény vasútállomásnál a 82-es út felett átvezető kerékpároshíd, ami öszeköti a Veszprém felől érkező kerékpárutat az Ámos-hegy felé vezető utakkal. Családi bringapálya az Ámos-hegyen, Sáréna Parkban. <p>Gyalogos természetjárás:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zirc és Porva-Csesznek közötti Cuha-völgy szakasz rendbetétele, a szurdokhoz hasonlóan babakocsival és kerekesszékekkel is járható legyen, az ösvény kiszélesítésével a csalán-helyzet megoldása, a patak feletti fatörzseket kis fahidakra cserélni, pihenőhelyek, esőbeálló, tűzrakóhelyek kialakítása. Cihelka-kút kitisztítása, körülötte pihenőhelyek kialakítása. Három-hegy tetején kilátó felépítése (korábban lebontott Reguly Antal kilátó állt itt), Zirc-től idáig útvonal kijelölése. Zirc-Kardosréten található, elhanyagolt tó kitisztítása, pihenőpont kialakítása, mivel itt halad el a Győr-Veszprém kerékpárút már megépített szakasza. Cuha-völgyi túraútvonal fejlesztése: útvonal járhatóságának javítása, pihenőhelyek kialakítása, táblázás, kapcsolódó útvonalak kijelölése, felfűzése. Lombkorona megfigyelő és kilátó a Zirci Pintér-hegyi parkerdőben <p>Szolgáltatásfejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> Glamping Eplényben, a Sáréna Parkban. Élmény-kalandpark a Pintér-hegyi parkerdőben: kötélpálya, mászófal, hófánk, szánkópálya, téli-nyári csúszdapark.
<p>Partner</p>	<p>HM Verga Zrt., Zirc és Eplény önkormányzatai, Sáréna Kft. Eplény</p>

Megnevezés	Somló – körBejáró utak
<p>Mi a projekt célja?</p>	<p>Somlóvásárhely Község Önkormányzata egy korábbi projekt részeként hozta létre a Somló Kapuja fogadóközpontot, mely kiindulási helyet biztosít a hegyet felkereső vendégek számára. Itt parkoló, vizesblokk, vendéglátóhely, illetve rendezvények megvalósításához alkalmas helyszín jött létre. Megújításra került a Taposó-kút, műemlék, illetve a Szent Margit kápolnánál parkoló, valamint vizesblokk jött létre.</p> <p>A beruházás-csomag jó alapot ad a további fejlesztésekre, így cél a Somló további fejlesztése, mint a Bakony aktív turisztikai térség nyugati fogadópontjaként. Tovább erősíti ezt a funkciót, hogy a Somló nyugati lábánál fekvő Kiscsösz unikális kínálatával és programjaival komoly vonzerőt jelent a kulturális turizmus körében, évről évre több ezer külföldi vendéggel, akiket a Bakony kínálta attrakciókkal több napos itt tartózkodásra lehet ösztönözni.</p> <p>Cél egy közös Bakony és Somló turisztikai csomagajánlat piacra vitele, ennek feltételeinek megteremtése.</p>
<p>Megvalósítási helyszínek</p>	
<p>Tevékenység</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Somló Kapuja fogadóközpont aktív turisztikai belépési pont fejlesztése az alábbi funkciókkal: kerékpár tároló, megőrző, szervizpont, e-kerékpártöltő, kölcsönző infrastruktúra. Kerékpáros túraútvonal kijelölése Somlóhoz kapcsolódva, a térség többi települése irányába, digitális információs rendszer továbbfejlesztése, túrázáshoz kapcsolódó eszközök, vizesblokk fejlesztés, kemping kialakítása, lovas pihenőpont kialakítása • Aktív turisztikai szemléletformáló központ kialakítása a Napóras pincében (műemlékpince), zarándokszálláshely kialakításával. • Somlónál megvalósítandó további kisebb fejlesztések: a hegy tetején lévő kilátó fejlesztése, hegyi és térségi túraútvonal kijelölések megújítása, útvonalak felújítása, járhatóbbá tétele, tanösvény kialakítása (tájékoztató táblák és kapcsolódó online felület), pihenőhelyek: padok, esőbeállók, bográcsoló helyek, szemétygyűjtő helyek, források tisztítása, környezetük rendezése, rendszeres vezetett túrák rendszerének kialakítása, túravezetők képzése. • Somlói kápolnák és kőkeresztek útvonala. • Gyalogos túra-útvonalak a Hunyor és Marcal-mentén, a Somlótól a Ságig kijelölése, pihenőhelyek kialakítása.
<p>Partner</p>	<p>Somlóvásárhely, Kiscsösz, Somlószőlős</p>

I.2. Átfogó térségi projektjavaslatok

PÁ1	Parkolók kialakítása
<p>Mi a projekt célja?</p>	<p>A térségbe érkező turisták nagyobb része egyelőre közúton közelíti meg a hegységet. Az ebből adódó zsúfoltság és a helyi lakossággal való konfliktusok megelőzése érdekében szükség van a megfelelő kapacitású és sokféle szolgáltatást nyújtó, parkolókkal ellátott belépési pontok kialakítására. Ilyen kritikus pontok találhatóak jelenleg Eplényben, Bakonyánán és Nagyesztergáron, Jásdon, Tésen, Bakonybélben, Ugod-Huszárokölőpusztán, Pápateszénen, Vinyén, Cseszken és Halimbán. A meglévő parkolók többsége nem rendelkezik olyan infrastruktúrával és kiegészítő szolgáltatásokkal, mely alkalmas lenne az oda áramló kirándulók, gyalogos vagy kerékpáros természetjárók szükségleteinek és igényeinek kielégítésére. Tekintettel arra, hogy jelenleg a turistaáramlás spontán módon zajlik mivel nincs a térségben ezek menedzseléséért felelős entitás, az elégedetlenség mindkét oldalon jelentkezik. A természeti környezet állapotának és tisztaságának megőrzése, valamint a túlterhelt időszakok zsúfoltságának enyhítése érdekében kerülnek a jövőben kijelölésre megfelelő kapacitású murvás és térfigyelő kamerával biztosított parkolóhelyek, melyek megfelelő számú mosdóhelyiséggel, vízvételi lehetőséggel, padokkal és asztalokkal, továbbá korszerű információs lehetőséggel vannak felszerelve. A parkolóhelyek kijelölésénél elsődleges szempont a közösségi közlekedési eszközök minél közelebbi elérhetősége annak érdekében, hogy a gyalogtúra végpontjától vissza lehessen jutni közösségi közlekedéssel a kezdőpontra.</p>
<p>Megvalósítási helyszínek</p>	
<p>Tevékenység</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ugod-Huszárokölőpusztán kialakítandó fogadópont (részletek a magtárség projektlapján) mellett 250 személygépkocsi egyidejű befogadására alkalmas murvás parkoló, biztonsági kamerával, vizesblokkal és vízvételi lehetőséggel. Egyéb kiegészítő szolgáltatások a fogadóépületben vehetők igénybe: turisztikai információk, túravezetési szolgáltatások, étkezési lehetőség, sporteszköz kölcsönző, e-eszközök töltési lehetősége, segélyszolgálat, transzforszolgáltatás.

	<ul style="list-style-type: none"> • Pápateszére 200 gépjármű parkolására alkalmas murvás parkoló kiépítése vizesblokkal, ivóvízvételi lehetőséggel, kerékpáros szervizelési és mosási lehetőséggel. • Parkolók és vizesblokkok stb. kialakítása a jádsi Szentkútnál, Bakonyánán a Római fürdőnél és a Prém malomnál, a tési szélmalmoknál. • Az eplényi vasútállomásnál turistaközpontnál (részletek a Zirc és környéke projektlapon) 100 férőhelyes, murvás parkoló kialakítása, ahol a szolgáltatások az épületben vehetők igénybe. • A bakonybéli Szentkút előtt 200 méterre álló vizesblokk felújítása, körülötte murvás parkoló kialakítása e-járművek töltési lehetőséggel. • Odvaskő parkoló felújítása. • Tájékoztató és útbaigazító táblák kihelyezése, minden platformon kommunikálni a lehetőségekről. • A parkolóhelyek szabadkapacitásának valós idejű digitális kijelzőrendszerének kiépítése, különösen a kiemelt látogatottságú helyek környékén (smart parking).
Partner	Bakonyerdő Zrt., HM Verga Zrt., Bakonybél, Ugod, Pápateszér, Vinye, Bakonyána, Jásd, Tés Halimba, Eplény

PÁ2	Az út a cél – a Bakonyi Camino
Mi a projekt célja?	<p>A Spanyolországban vezető El Camino del Santiago zarándoklat a leghíresebb hosszú távú gyalogos út a világon. Az út lényege a szakrális jelentősége mellett a hétköznapiakból való kiszakadás, az egyszerű és lecsendesedett élet megtapasztalása, valamint a saját erőből való teljesítés. A hagyományos gyalogtúra mindig valamilyen konkrét célt tűz ki (hegycsúcs, turistaház, várrom, kilátó egyéb attrakció), míg a Camino célja maga az út, a gyaloglás megnyugtató, a szellemet kitisztító hatása.</p> <p>A túraútvonalak nagyrésze szintén konkrét célokhoz vezet. A Bakony hatalmas természetközeli erdőterülete viszont kiválóan alkalmas arra, hogy a több napos mentális megújulást segítő túrák központja legyen hazánkban. A túra közben a táj lehetőségét kínálja a helyi értékek felfedezésére a nyugodt, lassú ritmusú, természetközeli élmények szerzésére és a helyiek életének megismerésére.</p> <p>A Bakonyi Camino gyalogos és kerékpáros csomagban foglalható vándortúrákat jelent, szállással és transzferszolgáltatással. A térségbe érkező turista nem egy napos programot foglal, hanem egy teljes útvonalat jár be, gyalogosan, kerékpárral vagy e-kerékpárral. A teljes programot egy csomagban vásárolja meg, szállásokkal, programokkal, akár ellátással együtt.</p> <p>A túlturizmus elkerülése érdekében olyan jellegű termékeket kell a szolgáltatóknak együttműködve kifejleszteni, amelyek eleve meghatározzák a térségbe érkező turisták körét. Olyan célcsoportok kerülnek megszólításra, amelyek helyszíni viselkedéssel és a vásárlói döntéseikkel is azonosulnak a fenntarthatósághoz. Így olyan turisták érkehetnek a térségbe, akik azonosulni tudnak a Bakonyra jellemző természetközeli, fenntartható, felelősségteljes és a helyi szerzetesrendek mindennapjaira jellemző elmélyült, elcsendesedett szemléletmóddal.</p> <p>A szükséges felszerelést a turista (legyen szó gyalogosról, vagy kerékpárosról) a program foglalásakor maga rakhatja össze, a kiegészítő programokkal együtt. A méretei megadása után a Bakonyi Camino arculati elemeivel ellátott felszerelés ott várja a kiindulóponton. Így gyakorlatilag a ruházatán kívül, a többi felszerelést a túra kiindulópontján biztosítani tudja számára a szervező. Természetesen ezek beépülnek az árba, de egyedi emlékként megtarthatják őket a túrát követően.</p>

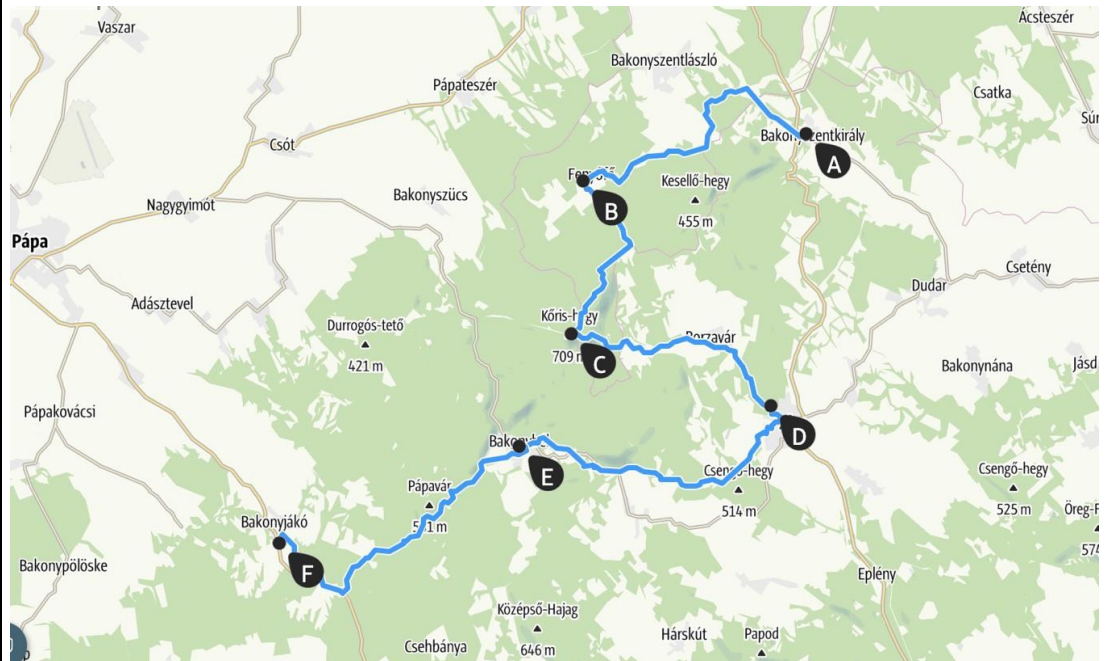
1 túra, Kőris-hegyi kilátások

Belépési pont – Bakonyszentkirály

Végpont – Bakonyjákó

Táv: 75 kilométer

Javasolt szállások – Fenyőfő, Zirc, Bakonybél

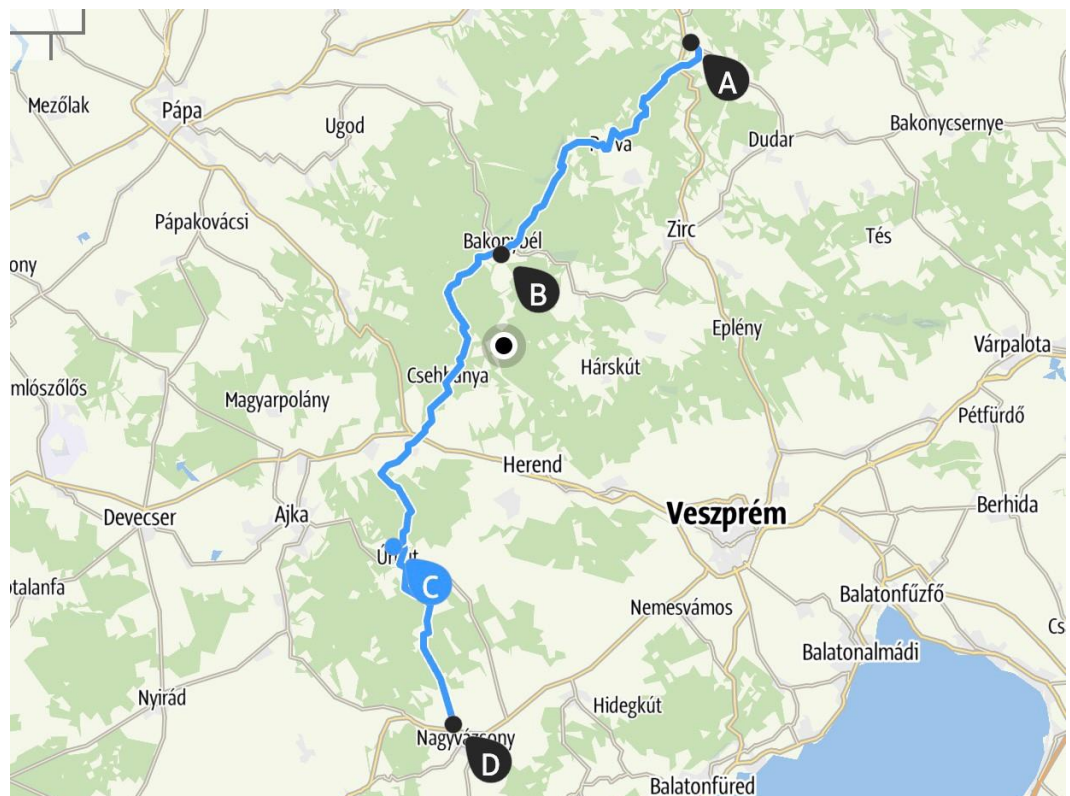
Javasolt túrák

2 túra, A Kinizsi-vártól a Bakony szívébe

Belépési pont – Úrkút Végpont – Bakonyszentlászló

Táv: 65 kilométer

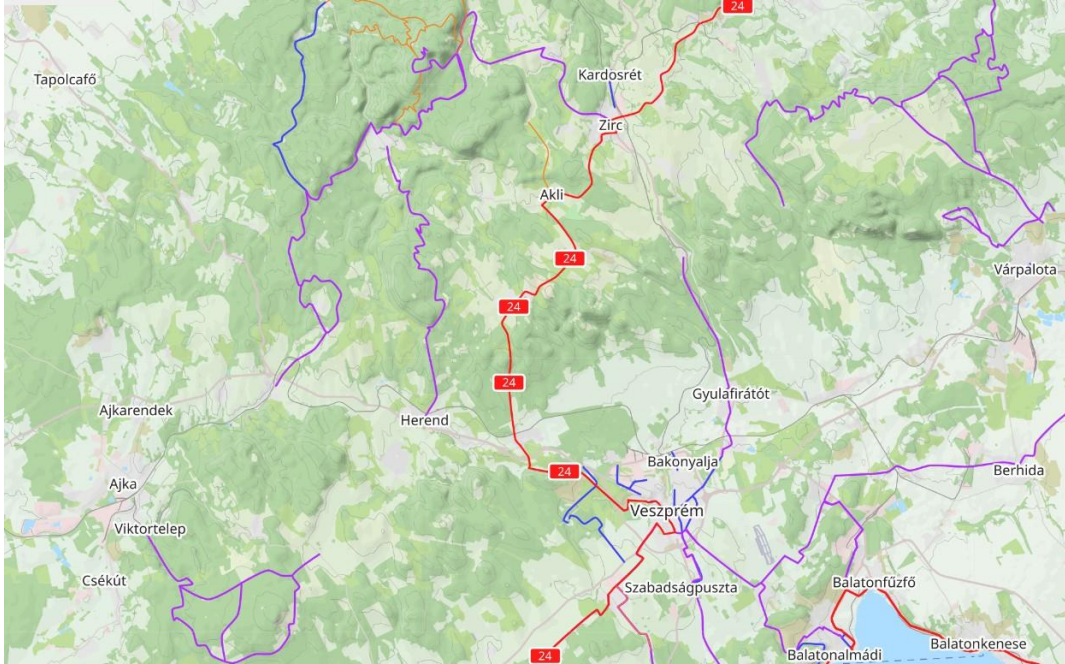
Javasolt szállások – Úrkút, Csehbánya, Bakonybél

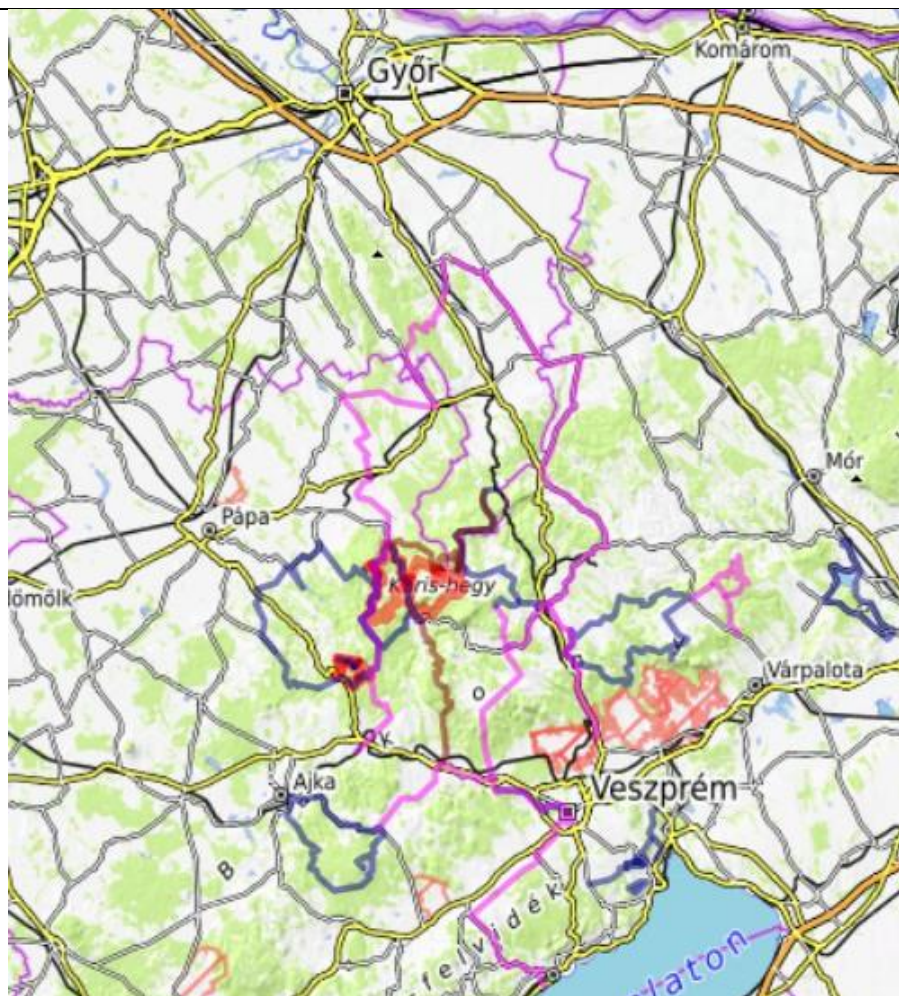

	<p>3 túra, A Bakony-keresztezés Belépési pont – Várpalota Végpont – Bakonyjákó Táv: 55 kilométer Javasolt szállások – Bakonyháza, Eplény, Csehánya</p>
<p>Tevékenység</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A Bakonyi Camino teljesítéséhez szükséges weboldal és/vagy applikáció, illetve print kiadványok és térképek elkészítése, a kiejánlott túrákat és a hozzájuk szükséges felszereléseket, kiegészítő programokat, ellátást, eszközbérletet és transzforszolgáltatást kínáló foglalási rendszerrel. • A részt vevő szálláshelyek adatbázisa, a foglaltságot kezelő és az üzemeltetők számára egyszerű és átlátható nyilvántartó rendszer és az online foglalásokat valós időben kezelő szállásüzemeltető rendszer kialakítása. • A belépési pontokon található felszerelés, valamint bérelt eszközök felvételi és információs rendszer • Online vagy telefonos ügyfélszolgálat működtetése a túrázók informálására, az esetleges panaszok vagy balesetek kezelésére • A Bakonyi Camino arculati elemeivel ellátott jó minőségű felszerelések biztosítása a túracsomagokhoz. • Érték és élményalapú marketing-kommunikáció, nyílt napokkal, online kampánnyal, élménybeszámolókkal, közösségi média megjelenésekkel.
<p>Partner</p>	<p>Bakonyerdő Zrt, Aktív és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ, Magyar Természetjáró Szövetség, túrafelszerelés gyártók, önkormányzatok, egyéni szállásadók, helyi termelők, túravezetők</p>

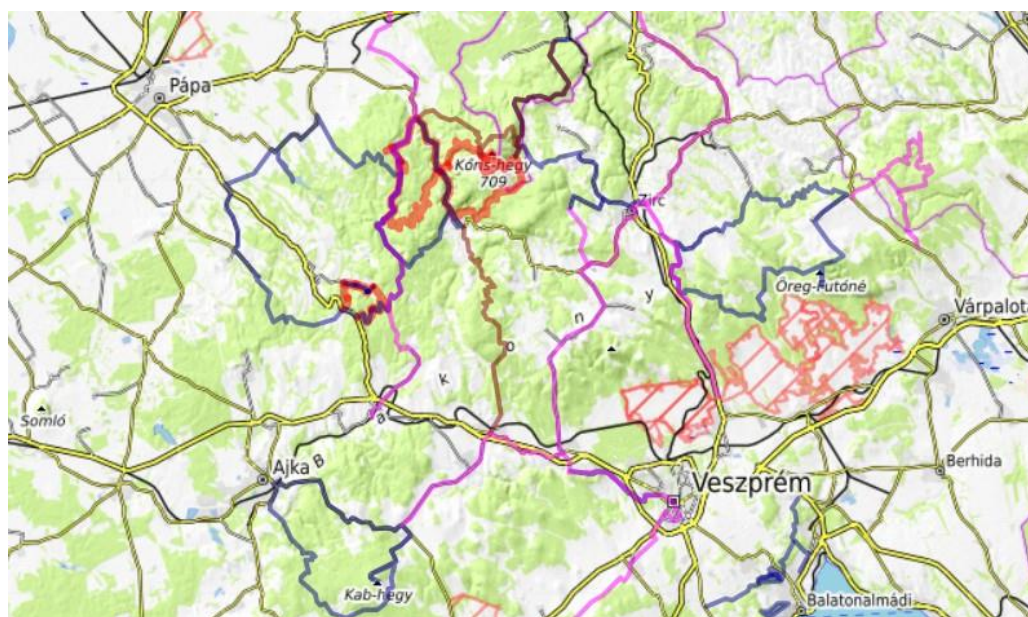
<p>PÁ3</p>	<p>Ízek, tájak, Bakony – a bakonyi termelők, kézműves mesterek és az aktív turizmus összekapcsolása</p>
<p>Mi a projekt célja?</p>	<p>Az élelmiszerek minősége, előállításának, szállításának körülményei egyre fontosabb szempontot jelentenek a környezetre és egészségre felelős módon tekintők számára. A mindennapokat ennek a szemléletnek szentelők számára kiemelt fontosságú az is, hogy a szabadidő aktív eltöltése során is fenntartható forrásból származó alapanyagokból készült ételek kerüljenek az asztalra. A Bakonyban ápoltság hagyományok, az egészséges környezet, a természetes körülmények között megtermelt élelmiszerek és a turizmus közös metszetét kívánja megteremteni az Ízek, tájak, Bakony fejlesztési program.</p> <p>A projekt célja, hogy térségben hagyományos és természetközeli módon működő gazdálkodókat összefogja, számukra fejlődési, hatékonyságnövelési lehetőséget biztosítson. Fontos, hogy a nagyközönség megismerje és elérje ezeket a termelőket, a szállásokon, szolgáltatóknál a vendégek találkozzanak a helyi termékekkel. Fontos célkitűzés, hogy az élelmiszerek rövid ellátási láncokon keresztül kerüljenek a fogyasztókhoz, illetve megtermelésük helyben megélhetést biztosítson.</p>

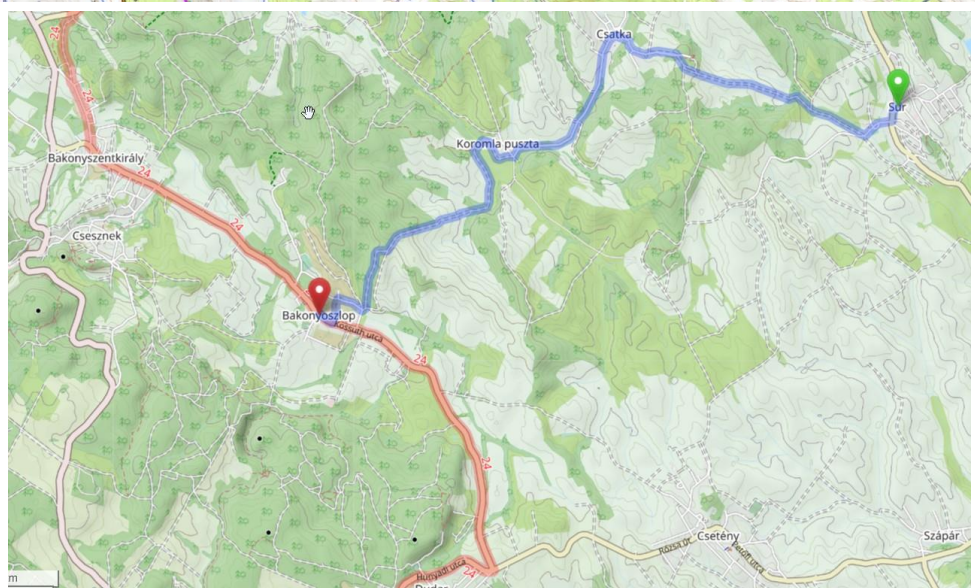
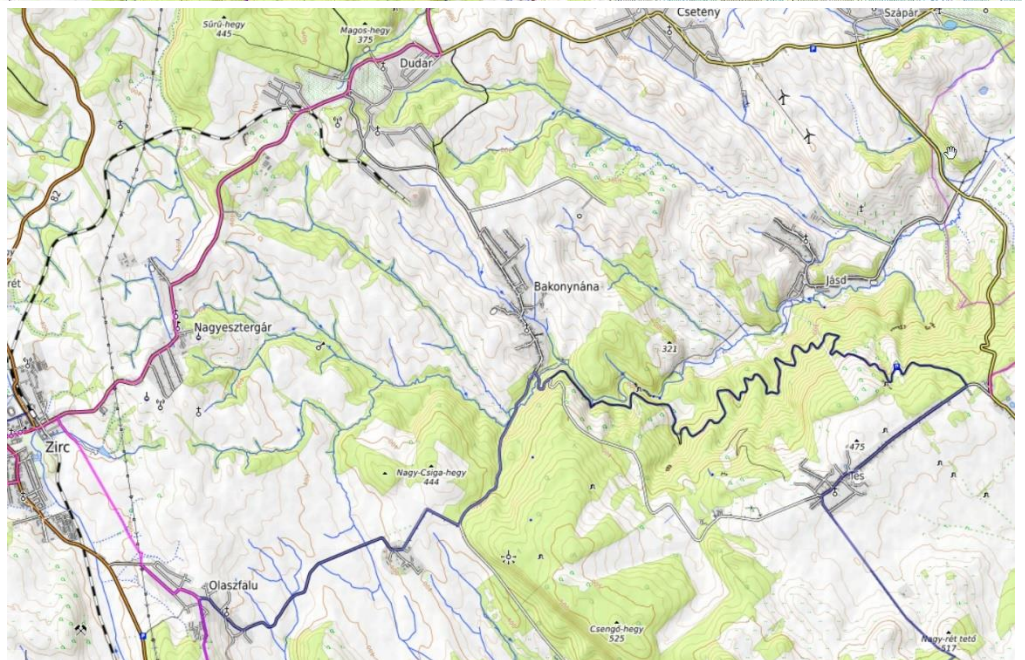
	<p>Szintén cél, hogy közös brand és arculat alatt gyűjtse össze a térség termelőit, mesterembereit és webshopban is elérhetővé váljanak a termékeik. Infrastruktúra fejlesztésekkel és kommunikációs tevékenységgel olyan helyszínné válhatnak ezek a termelői porták, hagyományos mesterségeket bemutató műhelyek, amelyek további vonzó programokat kínálnak a térségbe érkező turisták számára. Infrastruktúra fejlesztésekkel és kommunikációs tevékenységgel olyan helyszínné válhatnak ezek a porták, amely vonzó programot kínál a térségbe érkező turisták számára.</p> <p>Hosszabb távon cél, hogy a Toszkánában és Provence-ban már évtizedek óta működő agriturismo/agricampeggio, azaz farmház/farmkemping szállástípus Magyarországon is meghonosodjon. Ez Olaszországban és Franciaországban kiváló plusz kereseti forrást biztosít a gazdálkodóknak és autentikus szálláslehetőséget biztosít a turisták számára, tehát mindkét fél nyer vele.</p>
<p>Tevékenység</p>	<p>Weboldal létrehozása, melyen elérhetővé válnak a térségre jellemző agrár és kézművesipari egyediségeket, megjelennek azok a gazdálkodók, akik a térségben hagyományos termelőknek, kézműveseknek tekinthetők. A weboldalon webshop létrehozására is szükség van, mely a nagyközönség számára is elérhetővé, megrendelhetővé teszi a Bakony ízeit, kézműves termékeit. A részt vevő helyszínek, mezőgazdálkodók és kézműves mesterek számára olyan kommunikációs és értékesítési felület biztosítása, mely egy helyen, átlátható és előre tervezhető módon teszi elérhetővé az általuk szervezett nyílt napokat, programokat.</p> <p>A turistafogadást szolgáló infrastruktúra fejlesztése a résztvevő helyszíneken, a túrajavaslatok vagy a szervezett programok során a helyszínekre érkezők igényeire reagálva. A gyalogos és kerékpáros túrázók kényelmét szolgáló fejlesztések, mosdók, közösségi helységek, fedett pihenőhelyek, kerékpártárolók, e-bike-töltők, zárható csomagtarolók kialakítása</p> <p>A programban részt vevő partnerek, termelők mesterek egy mentor továbbképzése, az energiahatékonyság, értékesítés, marketing, turisztikai termékfejlesztés témájában.</p>
<p>Partner</p>	<p>Bakony Piac, Szent Mauríciusz Kolostor, mezőgazdasági termelők, kézműves mesterek, turisztikai szolgáltatók, szállásadók, Leader szervezetek, önkormányzatok, hagyományőrző civil szervezetek</p>

PÁ4	Térségi kerékpáros hálózatok
<p>Mi a projekt célja?</p>	<p>A Balatonhoz a főszezonon kívül is sokan látogatnak kifejezetten kerékpározási céllal. Az országos szintű fejlesztések kiemelten kezelik Győr és Balaton összekapcsolását. A Bakonyt keletről és nyugatról elkerülő útvonalak biztonságossá tétele fontos céllá vált. A Bakony kerékpárhálózat fejlesztésének célja az országos kerékpáros nyomvonalakhoz való csatlakozást segíti elő. Leágazást biztosít a Balaton felől a Bakony-térség felé, olyan kerékpározható körök kialakításával, melyek a belépési pontokat, az attrakciókat és az attraktív településeket fűzik fel. A perifériák bekapcsolásával olyan térségi hálózat jön létre, mely alkalmas a jelenlegi túlszűfolt pontokról a turistatömeg szétterítésére, ezáltal a fenntartható aktív turizmus feltételeinek biztosítására.</p> <p>A már meglévő és létrejövő infrastruktúra megfelelő pontjain olyan komplex szolgáltatásokat kínáló pihenőhelyek kialakítása, mely megfelel a kerékpárosokon túl a gyalogos és a lovasok igényeinek is. Szintén nélkülözhetetlen feltétele a fejlesztések jövőbeni sikerének, hogy megfelelő kommunikáció párosuljon hozzá és felelős üzemeltető, karbantartó kijelölésére is sor kerüljön.</p> <p>A célok megvalósításának feltétele a megfelelően működő, a szükséges szakmai kompetenciákkal rendelkező térségi szervezet és a megfelelő kooperáció az illetékes települési önkormányzatok, a terület tulajdonosai és a természetvédelemért felelős hatóság között.</p> <p>A fejlesztések döntő többségében nem aszfaltos, szabványoknak megfelelő kerékpárút megépítését jelentik, hanem a meglévő erdészeti utak, erre alkalmas turistaurak megerősítését, adott esetben murvás felület kialakítását feltételezi.</p>
<p>Megvalósítás helyszínei</p>	

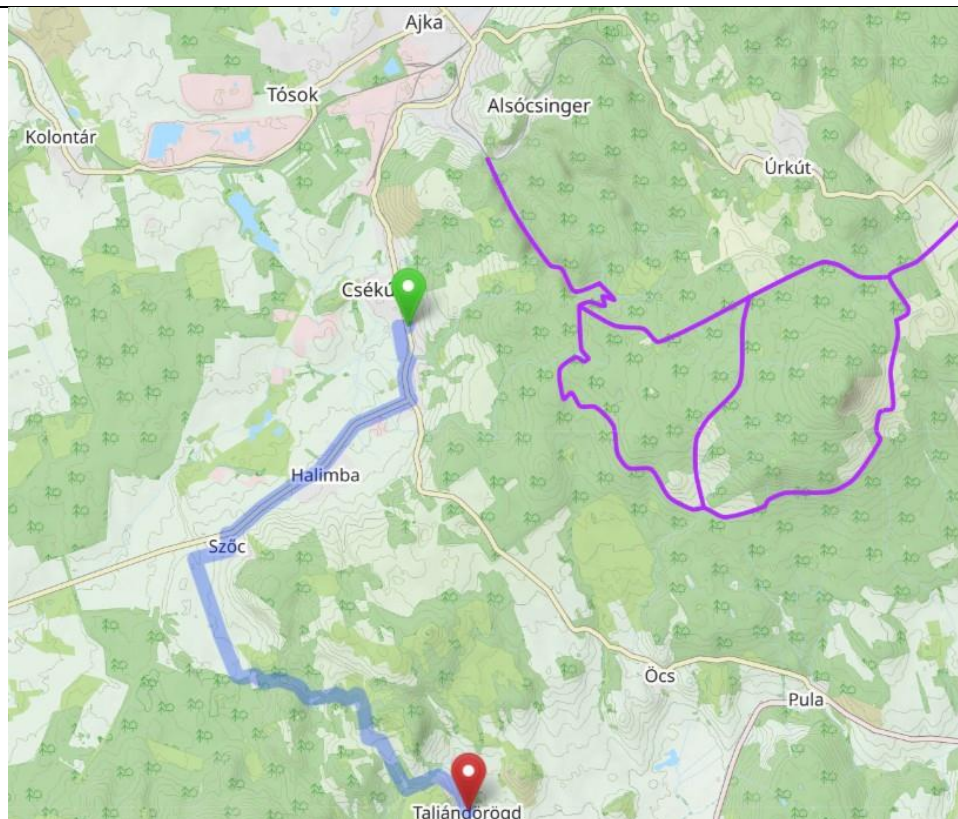

Lilával jelölve a Győr-Balaton 24. sz. kitáblázott kerékpárút, piros jelöli a javaslatainkat, kék a MAKETUSZ kerékpáros körökre tett javaslatát

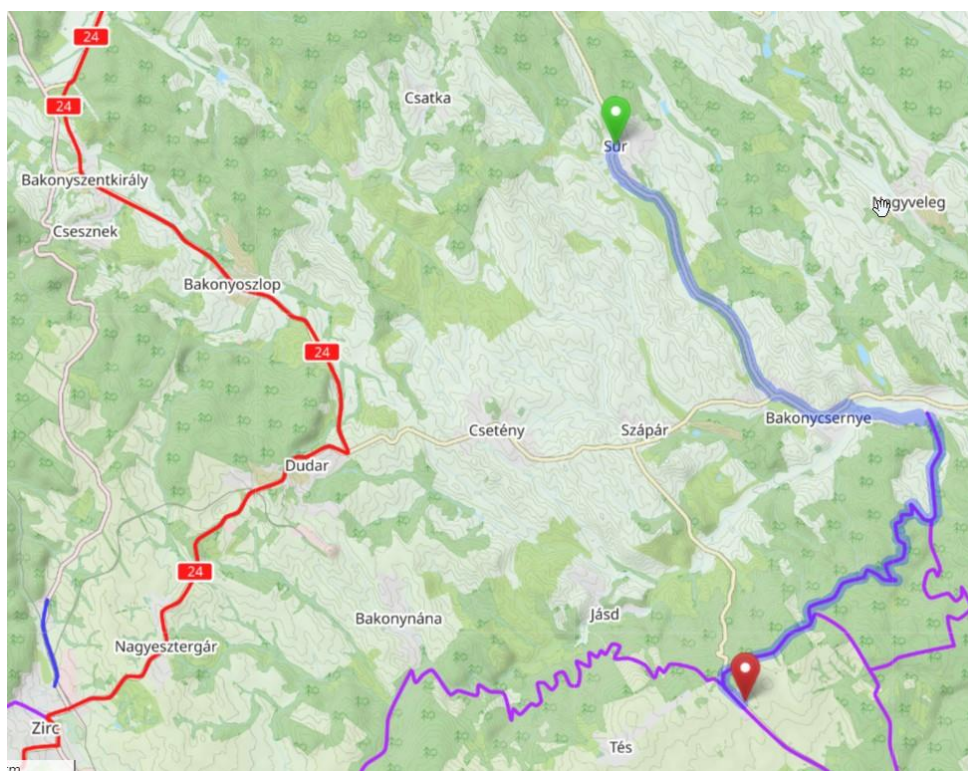

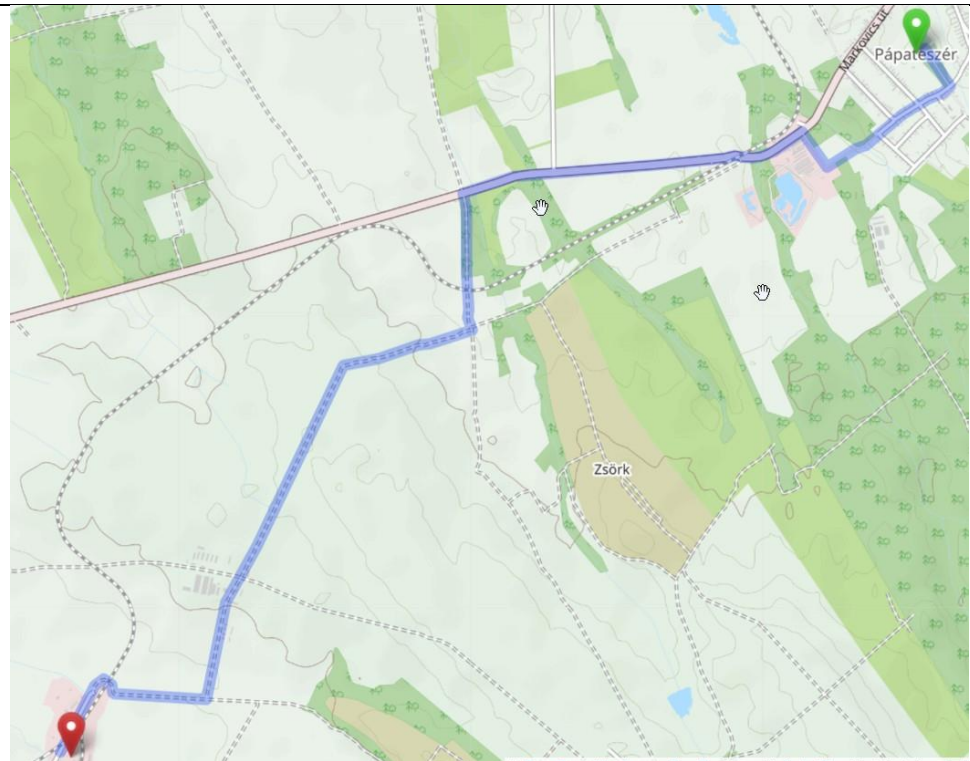
Súr-Csátka-Koromlapusza-Bakonyoszló javasolt összekötő útvonal

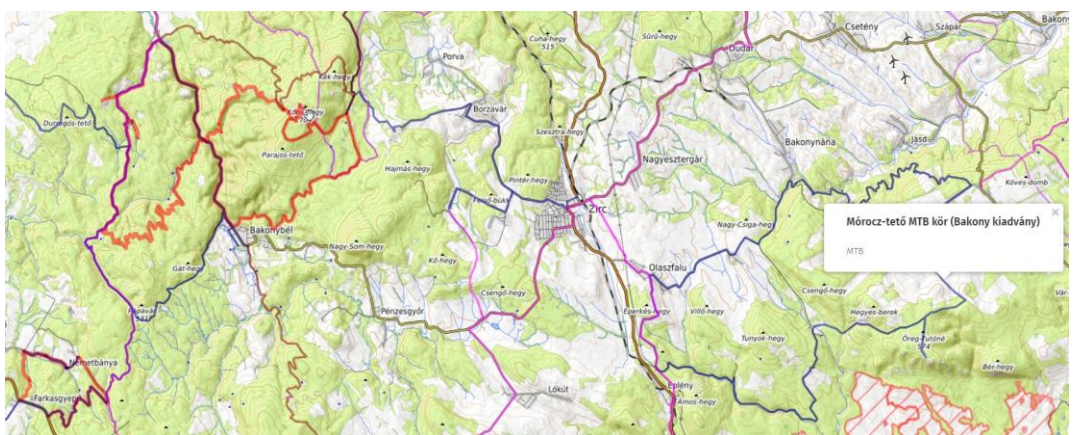
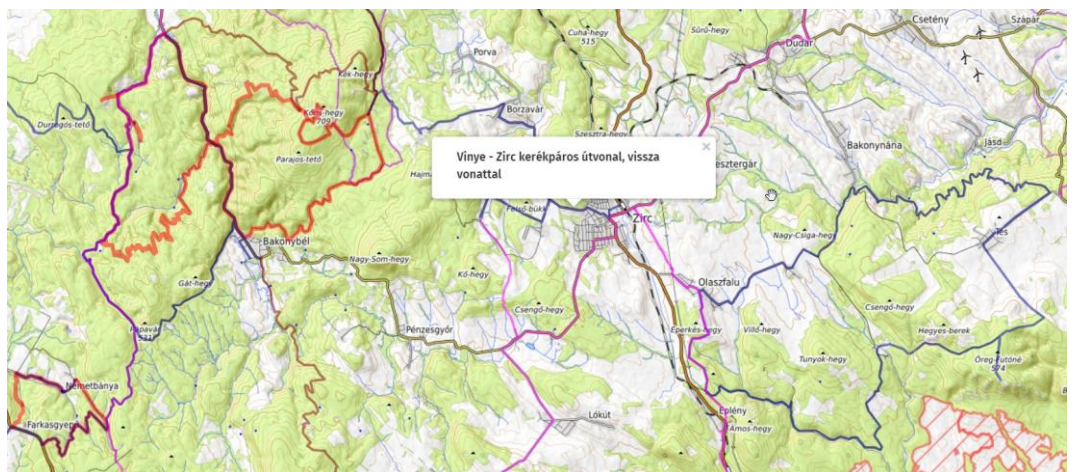
Padragkút-Taliándörögd javasolt összekötő útvonal, kapcsolat a BalatonBike365 felé

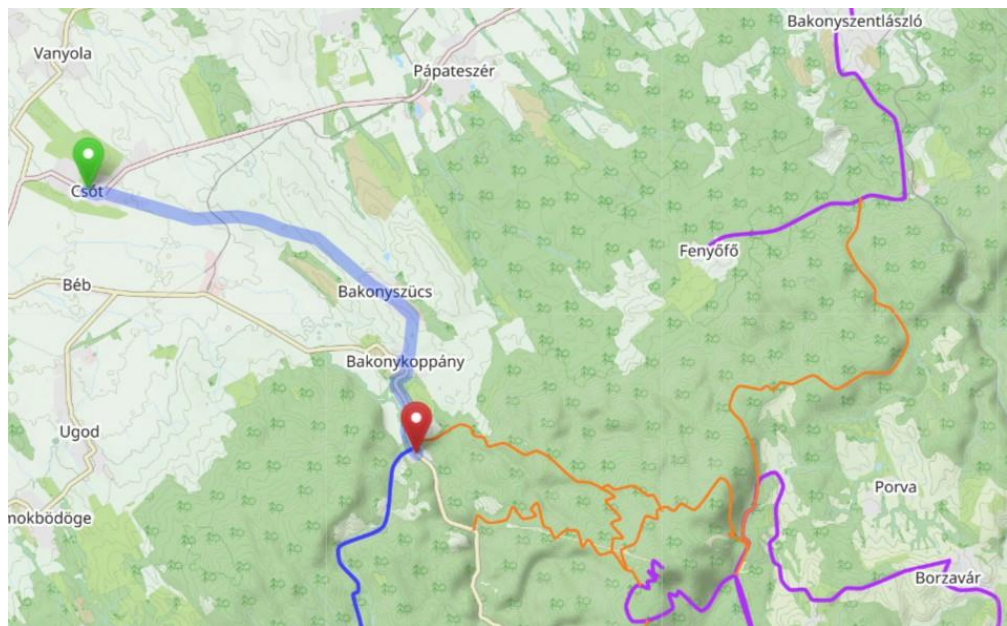
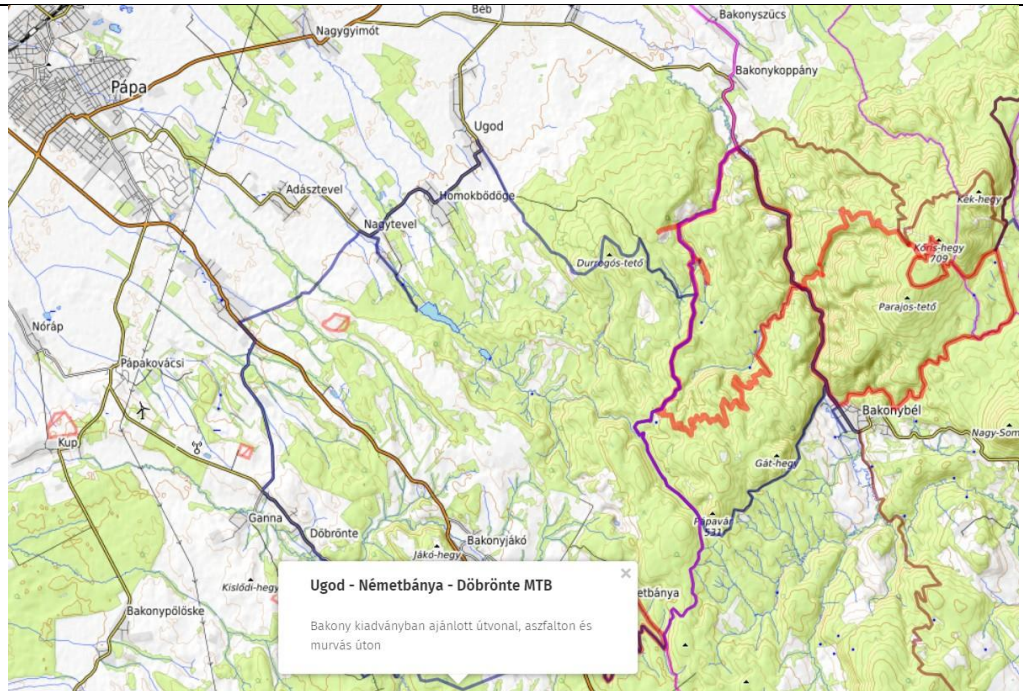

Súr-Tés-Várpalota javasolt útvonal

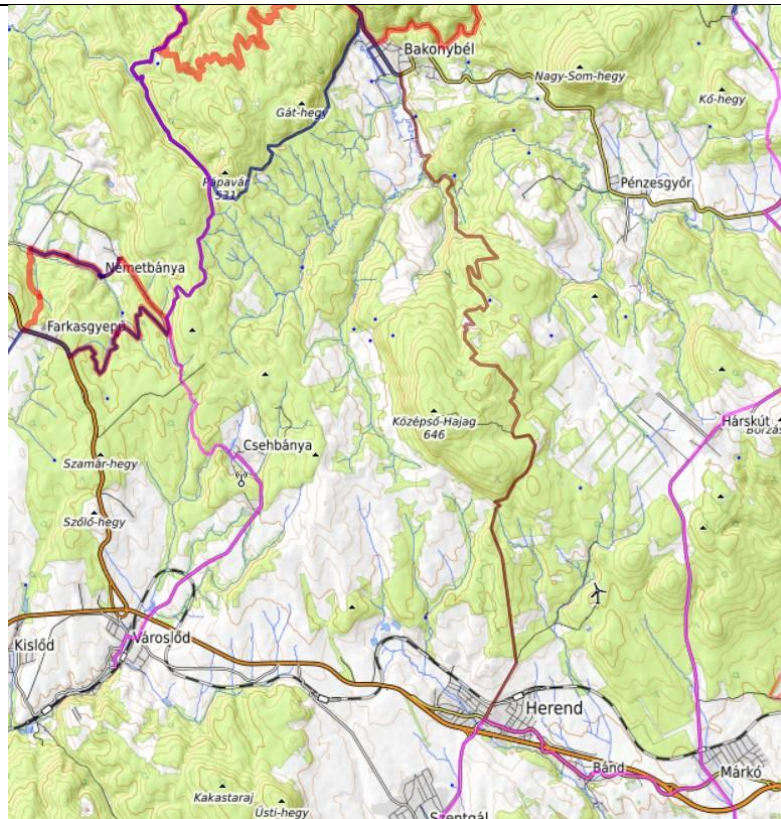

Pápateszér-Zsörk-Ugod-Franciavágás-Ugod-Huszárokelőpuszta javasolt útvonal

Csót- Ugod-Franciavágás- Ugod-Huszárokelőpuszta javasolt összekötő útvonal

Bakonybél-Herend hegyi kerékpáros útvonal

Tevékenység

A Bakony-térségben kijelölt kerékpáros turizmushoz kapcsolódó fejlesztések az akcióterületek fejlesztései körében kerültek bemutatásra. Az egész térséget érintő útvonalfejlesztés javaslatok pedig a következők:

- Javasolt a Keleti-Bakony érintésével az EV6 és Balaton kör összekötése: Győr – Győrőrság – Pannonhalma – Nyalka – Táp – Tápszentmiklós
 - Bakonybánk – Bakonyszombathely – Ácsteszer – Súr – Bakonycsernye – Szápár
 - Csőszpuszta – Várpalota – Pétfürdő – Berhida – Papkeszi – Balatonfűzfő (Balaton kerékpárút).
- K-Ny irányú útvonaljavaslat: Zirc-Bakonybél-Pápa, illetve Zirc- Szarvaskút-Akli (horgásztó)-Nagy Somhegy-Kertesköi-szurdok-Bakonybél, onnan tovább a Gerence-patak völgyében Pápa felé, Zirc-től keletre az útvonal: Olaszfalu-Római fürdő-Tési szélmalmok-Gaja-szurdok-Fehérváracsurgói víztározó-Mór. A szurdokok felé vezető útvonalak gyalogos útvonalaktól elkülönítve.
- Pápa-Magyarpolány-Ajka-Halimba-Taliándörögd-Kapolcs kerékpárút a térségre eső szakaszának kijelölése és megvalósítása, potenciális kapcsolódási pontot képezve a BalatonBike 365 program Balaton-felvidéki fejlesztéseihez.
- Pápa-Csót kerékpárút (jelenleg tervezés alatt), onnan Ugod-Huszárokélpusztá felé útvonal kijelölése. A Pápa – Ugod-Franciavágás közötti vasúti pálya megszüntetésre és felszámolásra kerül a pápai repülőtér bővítése miatt, a nyomvonalra tervezik a kerékpárutat. Csótról dél felé kanyarodva Ugod-Franciavágásnál összeköthető a Pápateszer-Zsörk felől jövő kerékpárút, onnan vezet tovább a nyomvonal Ugod-Huszárokélpusztá felé, ahol az egyik legfontosabb belépési pont kialakítására kerül sor.
- Élménykerékpár-elemek a bakonyi kerékpáros túraútvonalak mentén: flow trail, bmx, skate park.

Partner

Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ NKft., Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetség, Bakonyerdő Zrt., HM Verga Zrt., Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága, területileg illetékes önkormányzatok

PÁ5	Térségi aktív turisztikai szolgáltatásfejlesztés
<p>Mi a projekt célja?</p>	<p>A turisztikai termékfejlesztés során szükség van olyan szolgáltatásokra, melyek a turisták számára az élmények megfelelő komplex ajánlatát képesek megjeleníteni, s ezen keresztül az egységes pozitív képet erősíteni a Bakonyról. A szolgáltatások, a csomagajánlatok a desztináció piacra vitelében meghatározó szerepet játszanak. A minőségi szolgáltatásokra épülő márka nagyban hozzájárul az árak magasabb szinten tartásához.</p> <p>Az optimális megvalósítás feltételezi a nonprofit és for-profit szféra szoros együttműködését, melynek létrejöttében katalizátorként működhet a térségi szervezet. Az együttműködés hiányában olyan spontán folyamatok térnyerése valószínűsíthető, mely óhatatlanul a csekélyebb érdekérvényesítőképeségű települések, szervezetek és vállalkozások háttérbe kerüléséhez vezet. Ez végeredményben a közösségi szintű termékek és szolgáltatások esetlegességéhez, azok nem kielégítő menedzseléséhez vezet, ami a látogatói elégedettséget viszont alapvetően befolyásolja (pl. környezet tisztántartása, szemétyűjtés, turisztikai szolgáltatások színvonala stb.).</p> <p>A felsorolt kisebb fejlesztések megvalósulása a nagyléptékű fejlesztések fenntarthatóságát és megtérülését képes pozitív irányba befolyásolni, így képviseli a helyi közösség érdekeit is. A nagyléptékű fejlesztések megjelenése egy adott területen – sokszor már a tervezési fázis idejében is – ösztönzőleg hat a vállalkozói szféra turisztikai beruházásaira, ami a későbbiekben fontos bevételeket biztosít a települési önkormányzatoknak is. Ez is mutatja a szereplők érdekeinek közös metszetét, ami egyúttal együttműködésük alapja.</p>
<p>Tevékenység</p>	<p>A szolgáltatásokhoz kapcsolódó fejlesztések az akcióterületek projektkjei között is fellelhetőek. Az itt felsorolt fejlesztések viszont az egész térégre kiterjedő projektem javaslatokat összesítik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A meglévő és a fejlesztéseknek köszönhetően létrejövő útvonalak látogatóközpontú megközelítéssel történő szétválasztása a turisztikai termékfejlesztéshez, pl. kisgyerekekkel, babakocsival járható, fogyatékkal élők számára alkalmasak. Megfontolásra javasoljuk az eltérő sebességgel haladó csoportoknak megfelelő útvonalakban történő gondolkodást a fejlesztések tervezése során. • Erdei közösségi hely kialakítása az erre alkalmas pontokon. • Források kitisztítása és környezetük rendbetétele a természetvédelmi szakemberek bevonásával. • A Bakony több pontján glamping szálláskapacitás létrehozása. • Szolgáltatások terén szükséges szemléletváltás: nyitvatartási idők, kapacitásbővítés, speciális táplálkozási igényűek számára kínálatbővítés és erről történő tájékoztatás, közösségi közlekedési menetrendek és alternatív megoldások látogatóbarát kialakítása. • A lovak kikötéséhez korlátok elhelyezése a látnivalóknál, forrásoknál, patakoknál (itatás!), lovaskocsis programok, lovasudvarokon belüli futószáras és egyéb oktatási lehetőség kínálata, programcsomagokba történő bekapcsolásuk. • Kutyas túrázók számára szükséges szolgáltatások: szemétyűjtő (biológiailag lebomló zacskóval), itatóhelyek, kutyanapközi amíg a gazda pl. olyan múzeumba megy, ahova nem lehet, nem akarja bevinni.
<p>Partner</p>	<p>A Bakony-térség aktív turizmusában szerepet vállaló települési önkormányzatok és érintett állami tulajdonban lévő gazdasági társaságok, turisztikai vállalkozások. Térségi koordináló szervezet</p>

PÁ6	Térségi aktív turisztikai szervezetfejlesztés
<p>Mi a projekt célja?</p>	<p>A projekt célja a Bakony-térség turisztikai potenciáljának fenntartható és környezetbarát kihasználása a helyi közösségek érdekében. A térséget alkotó települések nagy száma és a helyi szereplők szerteágazó érdekeltsége megkívánja a kooperációt és a szakmai koordinációt, ami a döntési és felelősségi jogkörök gyakorlását is jelenti a turizmus területén.</p> <p>Zirc, mint a Bakony aktív turisztikai központja a Magas-Bakony központi belépési pontjaként is működik, itt kaphat helyet a térségi menedzsment szervezet háttér irodája is, ahol a turisztikai térségi menedzsment tevékenységek irányítása és szervezése történik. Ezek a tevékenységek kiterjednek a marketing aktivitásokra, a turisztikai termékfejlesztésre, a térségi szereplők és a helyi lakosság szemléletformálására, képzésére, a hálózatos szervezet további fejlesztésére úgy a térségen belül, mint kívül, továbbá a Bakony-térség stratégiai tervezésére.</p> <p>Jelenleg nem áll rendelkezésre a Bakony-térségben turisztikai desztinációfejlesztési stratégia, melyhez – szerencsés esetben – illeszkednek az egyes turisztikai termékek önálló stratégiái, mint például ez a dokumentum is. A cél ezen hiányosságok pótlása és az így megteremtett térségi menedzselésnek köszönhetően a Bakony markánsabb megjelenése a turizmus piacán.</p>
<p>Tevékenység</p>	<p>A térségi szervezet központja mellett szükség van további fogadó- és információspontokra is, melyek az akcióterületek alatt már bemutatásra kerültek.</p> <p>Marketing</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klímaváltozás: a térségi pozitívumok kihangsúlyozása a marketingben, hosszútávú hatásainak megjelenése a jövőképpen • Kulturális attrakciók marketingjének korábbi nemzetközi sikereinek továbbvitele • Kapcsolódás kidolgozása marketingterületen a jól működő, látogatott kulturális, vallási, művészeti attrakciókhoz (nemzetközi kapcsolatok) • Infopontok létrehozása meglévő, látogatott intézményekben <p>Termékfejlesztés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vesprémi vasútállomásnál, a Benedek-hegy alatti bunkermúzeum fejlesztése, azaz az installációinak elkészítése. • Kulturális attrakciók fejlesztése korszerűsítése • Egyéb túraútvonalakon táblázás, online alkalmazások fejlesztése, bővítése a túrázás segítése céljából. • Önállóan bejárható teljesítménytúra útvonalak kijelölése: instant túrák, QR-kódos igazolással, bejárás után emlékérem, verseny szintűvé is lehet tenni. <p>Szemléletformálás, képzés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szolgáltatók szemléletformálása, képzése. • Vendéglátáshoz szükséges munkaerő képzése • Túratípus specifikus szakemberek (pl. lovas oktató, kölcsönző üzemeltető, kerékpár szerelő) képzése • Gyermekeknek szóló szemléletformáló képzések • Tanulmányutak szervezése jó gyakorlatok megtekintése olyan térségekben, ahol hasonló problémákat már leküzdöttek, van pozitív tapasztalat, hiteles eredmény. • Partnerségi program elindítása, közösségfejlesztés. Együttműködések kialakítása szakértői tevékenység elindításával a korábbi pontok megvalósítása érdekében.
<p>Partner</p>	<p>Bakony Turisztikai Charta tanácskozó testülete, A turizmus fejlődésében érdekelt települési önkormányzatok, intézmények, a területen működő állami tulajdonban lévő gazdasági társaságok, turisztikai vállalkozások (I szektorhoz tartozó kör), civil szervezetek</p>